ACADEMICIAN P. CONSTANTINESCU-IAŞI

ORGANIZAŢII DE MASSĂ LEGALE
CONDUSE DE
PARTIDUL COMUNIST DIN ROMÂNIA
ÎN ANII 1932-1938

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE
1952
www.dacoromanica.ro

ACAD. P. CONSTANTINESCU - IAŞI

ORGANIZAŢII DE MASSĂ LEGALE
CONDUSE DE
PARTIDUL COMUNIST DIN ROMÂNIA
ÎN ANII 1932-1938

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE
1952

www.dacoromanica.ro

INTRODUCERE

Istoria Partidului Comunist din România, dela înfiinţarea sa şi până la eliberarea ţării (1921—1944), se desfăşură mai mult în ilegalitate: 20 de ani din cei 23 de ani de existenţă.

Partidul Comunist din România, învăţând din experienţa marelui Partid Bolşevic, a căutat să folosească în acest rastimp toate caile legale posibile, în afara activitaţii proprii desfaşurată în grelele condiţii ale adâncii ilegalitaţi. Partidul a căutat să-şi spună cuvântul prin organizaţii de massă iniţiate şi conduse de el, cât şi prin diferite organe de publicitate, ziare şi reviste, legale, de sub conducerea sa. Aceste metode au fost utilizate cu mult folos de Partidul Bolşevic, după îndrumările lui Lenin şi Stalin, care arată cum trebue să se împletească munca ilegală cu munca legală[1]. In perioada teroarei stolîpiniste, bolşevicii folosesc organizaţiile de massă ale universităţilor populare, ale femeilor, medicilor de fabrici şi ale antialcoolicilor[2]. Partidul Bolşevic foloseşte şi presa legală. Cel mai strălucit exemplu este ziarul „Pravda", înfiinţat de Lenin şi Stalin la 22 Aprilie 1912 şi care fusese, în decurs de doi ani şi jumatate, de opt ori interzis; dar tot de atâtea ori el reapăruse sub alte titluri[3].

Activitatea Partidului Comunist din România prin mijlocirea organizaţiilor de massa şi a presei legale trebue just apreciată. Ea s'a desfaşurat pe o perioada de timp destul de importantă, imediat dupa ilegalizarea Partidului şi până la introducerea dictaturii legionaro-antonesciene (1924 - 1940). Istoricii noştri trebue s'o studieze şi s'o faca cunoscută, bineînţeles studiul activităţii ilegale a Partidului fiind precumpanitor.

*

Partidul Comunist din România a înfiinţat mai multe organizaţii de massa legale în epoca în care puţinele libertaţi democratice o mai permi-

[1] Cursul Scurt de Istorie a Partidului Comunist (bolşevic) al Uniunii Sovietice. Ed. P.M.R., 1948, p. 124, 197, 211.
[2] Idem, p. 192.
Idem, p. 203

www.dacoromanica.ro

teau, adica din anul 1925 şi pâna la introducerea dictaturii regale, în 1938; dar mai ales în anii 1932—1938, adică după Congresul al V-lea al Partidului, congres cu urmări istorice, nu numai pentru mişcarea muncitorească, dar şi pentru întreaga viaţă politică a ţării.

Partidul a organizat: Blocul Muncitoresc-Ţăranesc (1925—1933); Comitetul pentru amnistie (1928—1929) şi Ajutorul Muncitoresc, organizaţii care au fost desfiinţate de regimurile de atunci. Mult mai activă a fost iniţiativa Partidului în această privinţă după 1932, când Congresul al V-lea a fixat o linie hotarîta şi împrejurările au fost folosite cu mai multă pricepere.

In perioada 1932 1938, de care ne ocupăm în studiul de faţă, au activat mai multe organizaţii legale de massă, înfiinţate şi conduse de Partid. In ordinea apariţiei lor sunt: Mişcarea antirăzboinică (1932—1933); Comitetul Naţional Antifascist (1933—1934); Liga Muncii (1933—1934); Amicii U.R.S.S. (1934) ; Liga contra prejudecăţilor (1935) ; Asociaţia pentru protecţia mamei şi a copilului (1935); Comitetele cetăţeneşti (1935); Liga contra bataii (1935); Blocul Democratic (1935—1936); Comitetul pentru apărarea antifasciştilor (1935—1937) şi Uniunea Democratică (1937—1938).

Partidul Comunist din România a înfiinţat câteva organizaţii de massa printre naţiunile conlocuitoare. Două din ele au activat mai mult ilegal, dar au susţinut publicaţii legale.

D.R.O. (Dobrujansca Revolutionna Organizatia) a fost o organizaţie revoluţionara ţaraneasca a carei activitate s'a desfaşurat între anii 1925—1940 în Dobrogea de Sud, cu deosebire în aşa numitul Cadrilater, în sânul populaţiei bulgare, dar cuprinzând şi masse turco-tatare şi româneşti. Aceasta organizaţie a avut şi diferite forme de acţiuni legale: presa, teatru, camine culturale, biblioteci. A existat de asemenea o puternica mişcare revoluţionara ţaraneasca, mereu disolvata de guvernele româneşti.

Vîzvolenie, organizaţie revoluţionară a populaţiei ucrainiene din Bucovina, a activat între anii 1926—1936. Ea a sprijinit cu succes Blocul Muncitoresc Ţaranesc, în deosebi în campaniile electorale parlamentare şi în alegerile consiliilor locale. S'a farămiţat în curente stângiste şi oportuniste. A fost disolvata de câteva ori de guvernele burghezo-moşiereşti.

In Transilvania, Partidul a organizat şi condus Madoszul (Uniunea oamenilor muncii maghiari din România), care a activat la început ca opoziţie în Partidul naţional maghiar, apoi independent, dela 1934 până dupa 23 August 1944, un timp deci ilegal, pe timpul dictaturii antonesciene[1].

Tot în Transilvania, In Ianuarie 1933, a luat naştere, printre ţaranii români, o puternica organizaţie de massă, Frontul Plugarilor, pornita la început spontan şi condusa apoi tot timpul de Partid. Centrul mişcării a

[1] L. Banyai, Despre activitatea Uniunii oamenilor muncii maghiari din România. „Studii", IV, an. 4, p. 75—86.

www.dacoromanica.ro

fost ţinutul Hunedoarei, întinzându-se în judeţele marginaşe din Transilvania şi Banat şi activând şi în timpul dictaturii antonesciene, ilegal; a putut activa legal abia după 23 August.

Toate aceste organizaţii cu caracter politic şi social aveau rostul de a cuprinde categorii sociale cât mai largi, de a înlesni propagarea ideologiei progresiste, bazată în fond pe concepţia ştiinţifica marxist-leninista, şi în deosebi de a activa legal, atunci când Partidul Comunist din România, cea mai conştienta forţă politica pentru apararea întregului popor din România, era mereu urmarit de organele de stat ale tuturor guvernelor şi impiedecat în activitatea sa.

Partidul Comunist din România a ştiut să folosească împrejurarile în decursul schimbarilor lor şi sa gaseasca mereu forme noi pentru a păstra contactul cu massele şi a-şi spune cuvântul la toate marile probleme care frământau societatea românească în acest rastimp. Când guvernele reacţionare desfiinţau una sau mai multe din organizaţiile legale, apăreau curând altele, în forme noi, dar cu acelaşi spirit progresist.

Din organizaţiile menţionate ne vom ocupa în deosebi de opt şi anume de acelea care au cuprins mai multe centre din ţara şi care au avut o acţiune politica mai eficace. Comitetele cetăţeneşti s'au desvoltat numai în Capitală, luptând împotriva scumpetei. Liga contra batăii s'a desvoltat tot numai în Capitala şi acţiunea ei a fost cuprinsa de alte organizaţii de massa mai largi, conduse de asemenea de Partid.

Comitetul de aparare a antifasciştilor a avut un alt caracter: organizaţie larga, de ajutor juridic şi material, a cuprins întreaga ţara şi, prin apararea celor închişi, prin susţinerea familiilor lor cât şi prin politizarea acestor ajutoare, ea a adus mişcarii servicii imense.

Imediat dupa evenimentele eroice dela Griviţa s'a format un Comitet de aparare a ceferiştilor dela Griviţa, activând în anii 1933 1934; în 1934 ia naştere Comitetul de aparare a intelectualilor antifascişti, activând în anii 1935—1936; în 1935 se formeaza Comitetul deţinuţilor dela Craiova, activând în acelaşi timp. In 1936, toate aceste trei comitete se unesc într'un singur Comitet de aparare a deţinuţilor antifascişti, cu vie activitate în anii 1936 1937. Odată cu dictatura regala din 1938, posibilitaţile de lucru îngustându-se, acest comitet s'a contopit cu Ajutorul Muncitoresc şi mai târziu cu Apararea Patriotica, organizaţii ilegale.

In anii 1938—1939, Partidul a iniţiat şi susţinut unele mişcari legale de luptă împotriva razboiului şi a fascismului, în legatură cu mişcarile similare din strainatate, fară însa a se reuşi înjghebarea unor organizaţii de forma şi forţa celor amintite pâna la 1938.

Astfel a fost mişcarea pentru pace R.U.P. (Reuniunea Universala pentru Pace); Mişcarea pentru congresul mondial al tineretului; Frontul Femenin. In 1939 s'a încercat înjghebarea unei mişcari pentru pace în le-

www.dacoromanica.ro

gatura cu Conferința internațională pentru democrație, pace și apărarea omului, conferința care s'a ținut la Paris în Mai 1939.

Cu instaurarea dictaturii legionaro-antonesciene, dictatura deschis fascista, orice posibilitați legale dispar, pâna la eliberarea dela 23 August.

*

In lucrarea de față ne ocupam de acele organizații de massă și de presa legala care s'au desvoltat între anii 1931—1938, adică în noile împrejurari obiective create în țara noastră în epoca de creștere a fascizării ei, pe de o parte, iar pe de alta, în epoca de creștere a muncii partinice, în urma istoricului Congres al V-lea al Partidului Comunist din România.

Noile schimbari în linia și conducerea Partidului Comunist din România sunt pregatite înca prin „Rezoluția Secretariatului politic al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste asupra luptei fracționiste lipsite de principii din P.C.R." din August 1930. Punându-se capăt luptei fracționiste Barbu-Luximin, se spune acolo: „Din situația obiectivă se putea vedea ca, presupunându-se o linie clară politică și o muncă zi de zi de practică revoluționara, Partidul Comunist din România va fi în masură sa transforme revolta masselor muncitoare într'o pârghie puternică a muncii lor de massa revoluționară, conștienta și să organizeze massele pentru rasturnarea dictaturii fasciste" [1].

Tovarașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, în raportul sau din 8 Mai 1951, subliniaza importanța acestei intervenții. „Primind acest ajutor frățesc internaționalist, al Cominternului, partidul nostru a sfărâmat fracțiunile antipartinice, s'a întarit si s'a pregătit de noi lupte" [2].

In cursul anului 1931 — cum se arata în documentele Congresului al V-lea se fac pregatiri temeinice și acest congres înseamnă o mare cotitura în istoria Partidului, care privește și munca legală de masse. Congresul avea menirea de a discuta situația economica și politica a României și de a trasa sarcini Partidului Comunist din România — ceea ce s'a facut prin votarea mai multor rezoluții privitoare la problemele capitale ale timpului. Congresul da noului Comitet Central ales, între altele, și sarcina de „a combina cu pricepere metodele și formele de luptă ilegale, semilegale și legale" [3]. Drept urmare, Partidul Comunist își reorganizeaza activitatea și „... învațând din marea experiență a Partidului Bolșevic care a știut sa îmbine cu maestrie munca ilegală cu munca legala, lupta în

[1] Dupa „Intern. Presse Korrespondenz", Nr. 77 din 12 Septembrie 1930 (în reproducere P.C.R., tiparit ilegal).

[2] Gh. Gheorghiu-Dej, 30 de ani de lupta a Partidului sub steagul lui Lenin și Stalin. Ed. P.M.R., 1951, p. 18—19.

[3] Rezoluții votate la Congresul al V-lea al Partidului Comunist din România. Introducere. In Documente din Istoria Partidului Comunist din Romania. Ed. P.M.R., 1951, p. 110.

www.dacoromanica.ro

această perioada pentru a apara interesele clasei muncitoare împotriva ofensivei patronale"[1].

Intarirea muncii Partidului şi prin caile legale începe inca din anul 1931, dupa ajutorul frăţesc dat de Comintern. Burghezia română constată acest fapt şi se pregăteşte să-l preîntâmpine.

In Iunie 1931, guvernul burghezo-moşieresc întocmeşte o lege împotriva comuniştilor. In ea se prevedeau următoarele:

Legea va interzice orice fel de acţiune cu substrat comunist şi va prevedea sancţiuni foarte severe împotriva infractorilor.

Legea urmăreşte să împiedice mai cu seama mişcarile care, deşi nu se declară făţiş comuniste, au aceleaşi scopuri. O acţiune similară cu aceea a «Blocului Muncitoresc şi Ţaranesc» bunaoara, nu va mai putea fi întreprinsă.

Legea va prevedea o procedură speciala pentru infractorii ei.

De aceea, deşi în lucrarea de faţa ne ocupăm de organizaţiile legale începând din anul 1932, pentru capitolul presa dăm documente şi din anul 1931.

Prima aplicare a hotarîrii guvernului ţăranist de a desfiinţa organizaţii legale şi ilegale, conduse de Partidul Comunist — cum arata informaţia din Iunie 1931 — o face tot un guvern naţional-ţărănesc, în Februarie 1933, ca un raspuns al marii lupte a ceferiştilor şi petroliştilor. Este ordonanţa care desfiinţează o serie de organizaţii legale, în frunte cu Blocul Muncitoresc Ţărănesc şi Comitetul antirazboinic, odata cu Partidul Comunist, scos în afara legilor încă din primăvara anului 1924.

Peste un an şi jumatate, ca raspuns la puternica mişcare antifascista, guvernul, de data aceasta liberal, dispune desfiinţarea a numeroase organizaţii legale şi ilegale, „34 organizaţii comuniste" — cum anunţă presa. Iata enumerarea lor, din art. 1 al ordonanţei comandamentului Corpului II Armată, din ziua de 25 Noembrie 1934:

„Art. 1. Sunt oprite a mai funcţiona în comitete, întruniri sau sub orice alta formă, următoarele organizaţiuni şi asociaţiuni: Partidul Comunist Român, Uniunea Tineretului Comunist, Ajutorul Muncitoresc Român, prescurtat A.M.R., Biroul Juridic al Partidului Comunist, Ajutorul Roşu Internaţional, prescurtat M.O.P.R., Consiliul sindicatelor unitare, Uniunea ţăranilor revoluţionari, Cercul femeilor comuniste, Tineretul conştient român, Asociaţia studenţilor revoluţionari, Cercul de studii marxiste, Tribuna studentului sărac, Liga culturală evreească, Blocul muncitoresc ţaranesc, Liga Muncii, Soiuz Vozraşcenia Na Rodinu, în traducere Uniunea repatriaţilor ruşi ucrainieni, Asociaţia Amicii Rusiei (Amicii U.R.S.S.), Comi-

[1] Gh. Gheorghiu-Dej, 30 de ani de lupta a Partidului sub steagul lui Lenin şi Stalin. Ed. P.M.R., 1951, p. 15.

www.dacoromanica.ro

tetul național antifascist, Comitetul feminin antifascist român, Comitetul Național al tineretului antifascist, Comitetul pentru Ajutorarea ceferiștilor, Comitetul pentru organizarea șomerilor, Cercul cultural «Gheorghe Coșbuc», sindicatul «Ciocanul» al lucratorilor cismari, sindicatul «Solidaritatea» al chelnerilor, sindicatul «Țesatorul» al lucratorilor textiliști, Frontul unic muncitoresc, «Vizvolenia» în traducere «Desrobirea», organizația revoluționară dobrogeană prescurtat D.R O., toate sindicatele muncitorești care nu sunt afiliate la Confederația Generala a Muncii".

In același timp ordonanța prevede închiderea sediilor organizațiilor și asociațiilor enumerate la art 1.

De asemenea, este interzisa apariția oricăror ziare, broșuri, manifeste, ca și orice fel de propaganda comunistă.

Guvernul, vrând sa-și asigure stapânirea în liniște, dă dispoziții conforme prin aceeași ordonanța : „Sunt interzise de a se mai înființa pe teritoriul acestui comandament orice fel de organizațiuni și asociațiuni pentru propaganda ideologiei comuniste".

Bineînțeles ca aceasta dispoziție a ramas litera moarta prin acțiunea Partidului Comunist din România, care a înființat alte organizații.

www.dacoromanica.ro

ECOUL CONGRESULUI ANTIRĂZBOINIC DELA AMSTERDAM ÎN ROMÂNIA (1932—1933) [1]

In lupta consecventa şi grea a muncitorimii, ţaranimii şi intelectualităţii progresiste din România, pentru pace şi democraţie, dusa în rastimpul dintre cele două razboaie mondiale, un moment important îl constitue „mişcarea antirazboinica" din anii 1932—1933, legata catre momentul ei culminant şi de evenimentele dela Griviţa din Februarie 1933.

Marea criza mondiala din 1929 sguduise din temelie statele capitaliste şi urmarile ei se resimţeau pretutindeni şi în 1931, anul care aduse ţarii noastre, sub guvernul Iorga-Argetoianu, o accentuare a înfeudarii economice şi politice faţa de ţarile mari capitaliste, în continuarea politicii dusa de guvernele naţional-ţaranesc ale lui Maniu şi Vaida din anii 1928—1931.

In acelaşi timp, Uniunea Sovietica cunoştea un succes desavârşit al primului plan cincinal, ce pusese bazele industriei grele şi pe baza acesteia, colectivizarea reuşise pe deplin, spulberând iluziile capitaliştilor care mai nadajduiau în naruirea ţarii socialismului.

Imperialiştii din Europa apuseana, America şi Japonia, pun la cale un razboi în contra Uniunii Sovietice; înarmari înfrigurate cuprind mai toate statele capitaliste; o noua campanie furioasa, plină de minciuni, inunda presa mondiala.

Presa din solda lui „Comité des Forges", în frunte cu „Le Temps" şi „Le Journal", îşi alese drept ţinta ţara noastra. Faimosul corespondent al presei capitaliste, Geo London, este trimis în România, unde, regisat de Siguranţa şi de agenţii reacţiunii româneşti, transmitea corespondenţe „senzaţionale".

Cotidianele burgheziei şi ale social democraţilor de dreapta din Franţa: „Figaro", „L'Ami du peuple", „La Renaissance", „Le Populaire"

[1] Comunicare prezentată la 4 Noembrie 1948 în şedinţa Secţiunii de Ştiinţe Istorice, Filosofice şi Economico-Juridice a Academiei R.P.R.

www.dacoromanica.ro

şi altele, reiau ştirile, pregatind astfel atmosfera pentru agresiunea antisovietică.

Presa burghezo-moşierească din România ducea o campanie furibundă contra U.R.S.S. Dar „Scânteia", organul Comitetului Central al Partidului Comunist din România şi celelalte ziare comuniste româneşti, ilegale, denunţă presa română burghezo-moşierească.

„Se urmareşte creiarea blocului antisovietic în Europa din România, Cehoslovacia, Ungaria, Jugoslavia, Polonia, Austria şi Bulgaria" — denunţa cu judiciozitate „Scânteia" (Anul II, 3, p. 2). Atragerea României în blocul antisovietic se pregătise prin vizitele din iarnă ale lui Argetoianu la Paris, Londra şi Roma, unde avusese întrevederi cu şefii de state. Pilsudski, dictatorul Poloniei şi „solul razboiului antisovietic", vizitase ţara noastră în toamnă. La 11 Octombrie se ţinuse la Mogoşoaia o conferinţă a aviaţiei de razboi, cu participarea celor mai de seamă reprezentanţi de specialitate ai Franţei, Angliei, Germaniei, Italiei, „faurind planul comun de luptă în contra Uniunii Sovietice".

Provocarile antisovietice sunt extinse de-a-lungul întregii frontiere apusene a Uniunii Sovietice, cu aceeaşi regisare.

In concertul acestei campanii antisovietice n'a lipsit nici conducerea Internaţionalei a II-a. „In axa centrală a congresului social-fascist dela Viena a stat pregatirea razboiului de intervenţie împotriva Uniunii Sovietice, sub masca lozincilor pentru «pace» şi pentru «dezarmarea generală»" scrie „Scânteia" în primul sau numar din 15 August 1931.

Organul Partidului comunist francez, „L'Humanité", publică desminţiri trimise de corespondentul sau special [1].

„L'Humanité" se face ecoul tuturor protestelor şi mişcarilor de massa din România, îndreptate în contra campaniei de pregatire a războiului imperialist, relatând manifestaţiile variate şi demonstraţiile muncitoreşti, conduse de Partidul Comunist, în diferite centre ale ţarii. Corespondenţa din ţara, publicat de „L'Humanité" în numărul său din 22 Martie, se termina astfel: „Vigurcasa voastră contraofensivă împotriva minciunilor presei burgheze şi-a adus roadele. Puteţi fi mândri; proletariatul român vă este recunoscator".

De cealaltă parte a graniţelor, în Extremul Orient, Japonia invadează Manciuria cu aceleaşi intenţii imperialiste, urmărindu-se un conflict direct între Japonia şi Uniunea Sovietica, astfel cum subliniază într'un articol „Scânteia", în numărul său din 15 Octombrie 1931.

Se apropie primavara şi norii razboiului se îngroşau.

In faţa acestei primejdii, alaturi de glasul partidelor comuniste, se ridică glasul scriitorului şi prietenului Uniunii Sovietice, Romain Rolland,

[1] Ziarul se gasea foarte greu la noi, în timpul regimului burghezo-moşieresc, intrarea în ţara fiindu-i interzisa înca din 1922.

www.dacoromanica.ro

care lanseaza la 1 Martie un viguros apel catre lumea întreaga, de a porni o mișcare pentru stavilirea razboiului imperialist în pregatire.

„Denunț în fața lumii întregi ignobila minciuna a guvernelor Europei și Americii... denunț bâlciul dela Geneva și caraghioslâcurile Societații Națiunilor...

In numele Chinei atacate, în numele Uniunii Sovietice amenințate, în numele tuturor popoarelor de pe glob, în numele marilor nadejdi ale umanității, pe care le trezesc în noi deșteptarea neamurilor oprimate ale Asiei și'n deosebi eroica reconstrucție a Rusiei muncitoare, eu strig: Ajutor! Asasinii!"

Apelul lui Romain Rolland a aparut în presa comunista și progresista din Apus; nici într'un ziar burghezo-moșieresc din România. Totuși, din inițiativa Partidului Comunist, apelul a fost cunoscut în masse destul de largi de muncitori și intelectuali. Se formeaza un comitet de acțiune în contra razboiului.

In ziua de 8 Septembrie 1931, la Iași, s'au arborat 8 steaguri cu inscripția: „Cerem munca și pâine, nu razboi antisovietic". In cursul lunii Decembrie au loc demonstrații de strada la București, Iași, etc. Ceferiștii din București țin o mare întrunire la 9 Februarie 1932, dupa care urmeaza cei dela Iași (1000 participanți). La 20 Martie are loc o mare întrunire în sala Marna cu lozinca „razboi razboiului"; la 18 Martie are loc o demonstrație în Piața Unirii din Oradea iar pe la sfârșitul lunii Martie la Tg. Mureș. Cu prilejul conferinței pe țara a ceferiștilor ținuta la București la 20 Martie, se votează o rezoluție împotriva războiului antisovietic, alegându-se și un comitet central de acțiune pentru organizarea luptei.

In cursul lunii Aprilie întrunire antirazboinica la Astra-Arad; la Zalău demonstreaza recruții; la Salonta Mare țaranii și muncitorii; țaranii din Pecic-Transilvania și cei din satele Isachi și Durbali din Dobrogea. La Iași și Pașcani ceferiștii țin 22 de întruniri contra razboiului; la Galați are loc o întrunire în același spirit.

Congresul al V-lea al Partidului Comunist din România, ținut în Ianuarie 1932, precizeaza noi sarcini: alcatuirea de comitete țărănești, frontul unic de jos, opoziții roșii în sindicate și lupta contra razboiului antisovietic.

„Partidul comunist se afla în fața covârșitoarei sarcini de a organiza fara a pierde un moment, lupta contra pregatirilor de razboi antisovietic și pentru apărarea revoluționară a Uniunii Sovietice", („Buletinul C.C. al P.C.R." din Martie 1932).

Un apel cu aceleași sarcini îl îndreapta Uniunea Tineretului Comunist catre tinerii muncitori și țarani, publicat în organul Comitetului Central, tot în luna Martie („Tineretul leninist", Anul VII, Nr. 3, p. 1).

www.dacoromanica.ro

Mișcarea trebue sa fie extinsă la păturile mai largi din mica burghezie și intelectuali, asupra cărora presa și organizațiile politice de dreapta, reacționare, duceau o acțiune de infectare.

Un nou apel, redactat și semnat de cei doi mari scriitori, Romain Rolland și Henri Barbusse, apare în „L'Humanité", „Monde", „Patrie Humaine" ca și într'o serie de hebdomadare de diferite nuanțe.

După o introducere largă, prin care se demască pregătirile de război: „creșterea militarismului, umflarea bugetelor de război, înarmările fără masură în toate statele, fabricația înfrigurată din uzinele de război și produse chimice din Franța (Schneider-Creuzot-Renault), Germania (Krupp și Ruhr), Cehoslovacia (Skoda), România și Polonia" — sau razboiul declanșat în China cu preciziune contra Uniunii Sovietice, semnatarii declara: „Chemăm pe toți barbații și pe toate femeile, fără deosebire de afilierea lor politica, toate organizațiile muncitorești, culturale, profesionale și sindicale — toate forțele și organizațiile de massa, ca să se alature apelului nostru în vederea unui congres internațional de lupta contra razboiului!"

Apelul avu un rasunet mare în toata lumea. Adeziunile curg tumultos și curând se formeaza un Comitet mondial de acțiune pentru organizarea congresului contra razboiului. Sunt reprezentanți a 17 țari din Europa, America, Asia și Australia, oameni de cultura sau conducatori politici ca: Paul Langevin, Francis Jourdain, din Franța; Einstein și H. Mann din Germania; Frans Masereel (Belgia); Henriette Roland Holst (Olanda); Anderson Nexö pentru țările nordice; Teodor Dreyser pentru America; Sen Katayama, conducatorul partidului comunist din Japonia; pentru Uniunea Sovietica semneaza Maxim Gorchi. Intre semnatari figurează și România prin Costa Foru președintele Ligii Drepturilor Omului.

Mișcarea pentru convocarea Congresului mondial crește în primavara și în vara anului 1932, cuprinzând personalități de renume mondial și mai ales organizații de foarte variate nuanțe: partide politice, cele comuniste fara excepție; fracțiuni din partidele social-democrate cu toate piedicile puse de conducerile lor oficiale: sindicate și uniuni muncitorești, organizații cooperatiste și de ajutor mutual, asociații de intelectuali sau de țarani, asociații feminine sau sportive, asociații creștine, culturale, foști combatanți, municipalitați, etc.

Un „Comitet internațional al femeilor" în frunte cu Clara Zetkin și Käthe Kolwitz și un altul al medicilor se formeaza cu misiune speciala pentru organizarea congresului.

*

Ecoul mișcarii antirazboinice rasuna puternic și în România. Starea de spirit era pregatita în deosebi în sânul muncitorimii și chiar al țaranimii, care trece în cursul anilor 1931—1932 la o serie de acțiuni organi-

www.dacoromanica.ro

zate, în ce priveşte muncitorimea dela oraşe — disparate, dar numeroase, la ţară.

Din iniţiativa P.C.R. Consiliul general sindical unitar organizează o conferinţă a celor mai importante categorii de muncitori: ceferişti, petrolişti şi mineri pentru a se organiza în comun contra scăderii salariilor şi a concedierilor, pentru apararea intereselor lor. Conferinţa s'a bucurat de un succes deosebit şi este semnul unor noi lupte muncitoreşti. „Burghezia a înţeles importanţa acestei conferinţe în lupta contra dictaturii fasciste, împotriva razboiului antisovietic", scrie „Scânteia" (Anul I, 1, p. 3).

Un val de greve cuprinde ţara: la Reşiţa, 6.000 de muncitori, în Octombrie 1931; tot atunci muncitorii fabricii de mobile din Petroşani; cizmarii din Marghita-Bihor; lucrătorii dela Phenix-Bucureşti, ceferiştii din Galaţi şi Iaşi.

In Ianuarie 1932 au loc greve la Bucureşti, Timişoara, Iaşi, Reşiţa, Buhuşi, etc., carora li se alatura şi şomerii din aceste oraşe. Urmeaza apoi grevele dela atelierele comunale, la Venus şi Simu din Bucureşti; minerii dela Ticu şi Arghieraş, judeţul Cluj; Constructorii din oraşul Cluj. In August textiliştii dela Buhuşi înfrunta trei lupte cu succes; de asemenea muncitorii din Oradea şi dela Brăila; textiliştii şi lucratorii dela fabrica Olea din Timişoara; lucratorii dela fabricile de mobila din Tg. Mureş.

Starea ţaranimii era şi mai precara. Din cauza datoriilor împilatoare, mii de ţarani sunt aruncaţi în închisori, bunurile lor modeste sunt sechestrate.

Dupa lungi discuţii parlamentul voteaza legea conversiunilor agricole, care nu le aduce nici o uşurare.

Nemulţumirile cresc şi starea de spirit devine atât de încordata, încât însaşi presa burgheza se arata îngrijorata, aşteptându-se la un nou 1907. Mişcarile ţaraneşti apar pe tot cuprinsul ţarii — deşi disparate.

Mai toate sunt demonstraţii violente contra jandarmilor, perceptorilor şi a altor autoritaţi, însărcinate cu confiscarea pentru neplata impozitelor şi datoriilor.

Guvernul cauta sa le ascundă, interzicând presei să le publice.

Incepând din toamna anului 1931, mai importantă la Perieţeni-Dâmboviţa, unde însuşi prefectul este alungat cu pietre. In lunile urmatoare, la Gropniţa-Iaşi, Pâlmeşti-Fălciu, Dobreşti-Muscel, Sabineşti-Dâmboviţa, Mărdăraş-Ciuc, Sânt Andrei-Bihor, Râşnov-Braşov aceleaşi revolte. La alegerile comunale din toamna anului 1932, în 11 sate din Bihor sunt aleşi 42 de consilieri şi un primar de pe listele blocului muncitoresc-ţărănesc ca şi în mai multe alte sate din ţară.

Din iniţiativa Partidului Comunist aflat în ilegalitate ia naştere un comitet care, sub numele de Comitet de acţiune împotriva razboiului, lansează un apel către ţara, în luna August.

www.dacoromanica.ro

Apelul este semnat de muncitori și intelectuali îndemnând organizațiile și personalitățile sa adere la aceasta mișcare, sa formeze comitete locale în vederea congresului ce se pregatea. Comitetul de acțiune își alege un birou permanent la București și editeaza „Buletinul comitetului de acțiune împotriva razboiului“ [1], care apare la 25 August 1932.

Inafara de publicarea în presa ilegala, apelul a mai fost publicat în revista „Bluze albastre“ și a putut fi strecurat cu mare greutate și în unele gazete burgheze mai ales din provincie. S'a publicat de asemenea și o scrisoare de adeziune la Comitetul Internațional.

Insistând asupra apelului, „Alarma“, ziarul ilegal al P.C.R., scrie: „Alegeți comitete antirăzboinice, faceți întruniri și alegeți-vă delegații voștri pentru acest congres. Participarea partidului comunist la congresul antirăzboinic nu va fi o participare la ideiile pacifiste mici-burgheze, ci lupta hotărîta pentru îndrumarea spre lupta revoluționară a masselor muncitorești care sunt în mod sincer contra războiului imperialist» (Anul 1, 2, p. 1).

Se strâng adeziuni pentru congres, în principalele orașe din țară, o parte fiind publicate în „Buletin“ sau alte ziare; se alcătuesc comitete de inițiativa, la Cluj, Iași, Timișoara, etc.

Dintre organizații, afară de Partidul Comunist, și-au trimis adeziunea: Consiliul general sindical unitar, Comitetul Central al Ajutorului Muncitoresc, Comitetul Central al Blocului muncitoresc-țaranesc, etc. Dupa modelul celor doua comitete internaționale, de femei și de medici, se încearcă și în România gruparea femeilor în frunte cu vechea luptatoare dela Iași, Zoe Frunză, încercari împiedicate de regimul reacționar.

*

Congresul a fost fixat pentru ziua de 28 Iulie, urmând a se ține la Geneva. In urma refuzului autoritaților elvețiene și dupa numeroase pertractări, s'a hotarît deschiderea congresului pentru ziua de 27 August, la Amsterdam.

Congresul s'a ținut în Palatul Expoziției Automobilului, cu participarea a 2.200 de delegați din 27 de țari, dintre care 1860 de lucratori, 250 de intelectuali și 78 de țarani. N'a lipsit decât delegația sovietică în frunte cu Maxim Gorchi și N. M. Șvernic, prin refuzul în ultimul moment a vizei de intrare din partea guvernului olandez. Totuși, cuvântul sovietic s'a auzit prin mesajul lui Maxim Gorchi, cetit la congres, și prin participarea marelui scriitor și a delegației sovietice la o uriașa intrunire care a avut loc la Paris, în sala Bullier, imediat după Congresul dela Amsterdam, ai carui membri au putut participa în mare numar la adunarea dela Paris.

Și-au trimis adeziunile 30.000 de asociații, reprezentând 30 de mi-

[1] Din Buletin au aparut numai 6 numere, ultimul la 4 Februarie 1933.

www.dacoromanica.ro

lioane membri, grupați în 35 de comitete naționale și peste 10000 de comitete locale. Au ținut cuvântări impresionante H. Barbusse, Vaillant-Couturier, scriitor și deputat comunist francez, un ofițer în uniformă din armata norvegiana, un soldat al flotei italiene — care a apărut ilegal — delegații muncitori ai uzinelor Krupp, Skoda și Creusot, senatorul Marcel Cachin, Sen Katayama, conducatorul muncitorimii japoneze, precum și atâția alții din cei 100 de vorbitori care și-au rostit raspicat cuvântul în înfierarea razboiului imperialist și antisovietic.

Lucrările s'au încheiat cu lansarea unui manifest.

„Congresul constată ca fapt ca toate puterile capitaliste trateaza Uniunea Sovietica ca pe dușmanul lor comun și nu se gândesc decât s'o submineze și s'o desființeze... Congresul constata că războiul colonial, războiul de protectorat și de jecmănire economică bântue ca o molima în cele 5 părți ale lumii... Constată politica de pace perseverenta și sistematica dusa de Uniunea Sovietica... Congresul se îndreapta catre proletariatul numeros, singura putere de neînvins... și cere sa-și faca auzita vocea sa puternică...".

Congresul a hotarît formarea unui comitet permanent internațional, care și-a fixat sediul la Paris, cu delegați din toate țarile drept membri, sub președinția lui H. Barbusse.

La Congresul dela Amsterdam a participat și o delegație româna, precum și o delegație reprezentând emigrația română, muncitorimea și studenții români din Franța și un delegat dela Geneva reprezentând pe studenții români din Elveția.

In zilele congresului au loc diferite manifestații în țara. La 28 August are loc la București, în fosta sală Rex, o mare adunare populara, la care iau cuvântul reprezentanți ai Comitetului de acțiune, muncitori în numele sindicatelor unitare, delegați ai Blocului muncitoresc și țarănesc, Ajutorul muncitoresc, etc. Adunarea trimite salutul său Congresului dela Amsterdam și votează o moțiune catre toți cei ce „astăzi stau departe", îndemnându-i la „organizare și luptă împotriva războiului".

La Timișoara, comitetul local convoaca o mare întrunire publică care se termina printr'o moțiune de solidaritate cu hotarîrile Congresului dela Amsterdam.

In aceeași zi de 28 August apare Nr. 2 al „Buletinului", cu un calduros „Salut" catre congres și trei articole printre care unul semnat de H. Barbusse.

Mișcarea antirazboinică din țara crește prin difuzarea hotărîrilor congresului. In numarul din 18 Septembrie al „Buletinului" se publică o largă dare de seamă asupra manifestației dela Amsterdam, asupra lucrărilor diferitelor comisii și secții. Ziarele burgheze de „stânga" publica și ele informații. Gazetele „Nu" și „Pax" din Iași consacră coloane întregi mișcării

www.dacoromanica.ro

antirazboinice. „Pax" era o revista saptamânala editata de cenaclul „Arta", pusa „în slujba pacii"; au aparut puţine numere[1] şi cu toată modestia ei, ea a servit cauzei antirăzboinice.

„Nu" era un ziar saptămânal, a carui apariţie mai regulata a fost întrerupta din cauza teroarei. In Nr. 3 apare raspunsul scriitorului sovietic Cataev, la o ancheta în contra razboiului; o informaţie interesantă anunţă refuzul elevilor unui liceu de a aduce bani pentru plata măştilor antigaz, ca protest contra razboiului.

Presa ilegala, condusa de Partidul Comunist din România, cunoaşte în această epoca o desvoltare destul de frumoasa şi ea este cea mai consecventa în acţiunea antirazboinica. Citărm din publicaţiile aflate la îndemâna: „Scânteia", al carui prim numar apare la 15 August 1931; „Buletinul", organ central al Partidului Comunist din România; „Tineretul leninist", organul Uniunii Tineretului Comunist din România: „Alarma", organul antimilitarist al Partidului Comunist din România, care apare în Martie 1932; „Bolşevicul încatuşat" şi „Buletinul Informativ", organe ale MOPR;„Steagul roşu", organul secţiei Partidului Comunist din Bucureşti; „Locomotiva", foaia muncitorilor dela Malaxa — toate din Bucureşti. Apoi: „Secera şi Ciocanul", organul regionalei partidului din Dobrogea; „Acţiunea comunistă", organul secţiei Iaşi, etc., etc.

„Scânteia" din Septembrie 1932 (Anul II, Nr. 8, p. 6), publică un articol, „Dupa congresul antirazboinic", în care precizeaza atitudinea Partidului Comunist. „Noi activam în aceste comitete antirazboinice pentru ca sa atragem cele mai largi mase în lupta noastra revoluţionara contra razboiului". Drept încheiere lozinca: „Intăriţi lupta pentru închegarea frontului unic de jos contra frontului unic de război antisovietic!" Sub acelaşi titlu se revine în „Scânteia" din 15 Octombrie.

*

Mişcarea contra razboiului ia un avânt deosebit în toata ţara. Comitete regionale şi locale în diferite centre sau cel puţin adeziuni individuale nu lipsesc din niciun colţ al ţării.

Comitetul Central organizeaza o mare întrunire publica în sala Marna pentru ziua de 25 Septembrie 1932, la care trebuia sa ia cuvântul iniţiatorii mişcarii şi delegaţii dela Amsterdam.

Guvernul interzice întrunirea, dar demonstranţii au ţinut strada câteva ore, fiind împraştiaţi cu greu de poliţie. Dealtfel, activitatea comitetului dela Bucureşti a fost stingherita înca dela început. In luna August sunt arestaţi participanţii la o adunare a sindicatului croitorilor, care trebuia sa hotarasca adeziunea la comitetul de acţiune. Poliţia percheziţioneaza locuinţele participanţilor la mişcare.

[1] In Biblioteca Academiei se găseşte numai Nr. 2 din 13 Noembrie.

www.dacoromanica.ro

Partidele zise democratice au o atitudine de ostilitate față de mișcarea antirăzboinică. Doar câțiva — foarte puțini — deputați țaraniști sau steriști își dau adeziunea lor platonica. Aceeași atitudine și din partea social-democraților de dreapta, corespunzătoare ținutei social-democrației internaționale. La apelul comitetului de inițiativă, partidul n'a dat niciun răspuns; presa n'a luat nicio atitudine; niciun fruntaș n'a dat adeziunea.

Mișcarea de adeziuni cuprinde masse tot mai largi din București, semnând: „Un grup de funcționari în alimentație"; „cetățeni români fără deosebire de partid politic"; „muncitori din cartierul Foișor"; „un grup de tineri muncitori și muncitoare" etc., precum și numeroase adeziuni individuale.

In afara acestor aderări venite direct din massele cetățenești, Comitetul de acțiune întreprinde o activitate de difuzare și de organizare a propagandei în principalele întreprinderi din Capitală.

Iată ce scrie „Buletinul" Comitetului Central al Partidului Comunist încă din Aprilie 1932: „Comitete de luptă contra războiului antisovietic trebuiesc formate pretutindeni și mai ales în întreprinderile mari ale industriei grele, industriei de război și transporturi" (Anul II, 6—7, p. 21).

La C.F.R. activează intens tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej care publică, în „Buletinul" (antirăzboinic) dela 4 Februarie, articolul „Greșelile mișcării antirăzboinice", semnând „delegatul Comitetului central de acțiune C.F.R.". Se aduceau critici unor articole ale membrilor comitetului de conducere, care nu puneau just problema războiului, flagel strâns legat de sistemul capitalist, cum arată autorul Gh. Gheorghiu-Dej, a cărui activitate intensă pentru organizarea ceferiștilor îndruma astfel contra războiului. Prin munca sa, între altele, sunt câștigați mișcării antirăzboinice numeroși ceferiști. Odată cu publicarea adeziunilor acestora, apar și adeziunile altor ceferiști din București, printre care ale unora cu rol important în evenimentele ce au urmat.

In ziua de 11 Decembrie are loc conferința comitetelor și a tuturor aderenților din București, cu scopul de a coordona toate adeziunile risipite și a se crea o activitate efectivă, pentru ca mișcarea antirăzboinică din România să devină o adevărată mișcare de massă. Au participat 30 de delegați, reprezentând câteva mii de muncitori și intelectuali din Capitala. La ordinea de zi au fost trei rapoarte: al comitetului central, raportul politic, organizatoric și un referat asupra organizării femeilor în lupta contra războiului. S'a votat o rezoluție, prin care se stabileau diferite măsuri în vederea unei organizări cât mai bune a mișcării: comitete locale acolo unde nu există, comitete în fabrici, apariția regulată a Buletinului antirăzboinic și o editură proprie, convocarea unei conferințe pe țară la sfârșitul lunii Ianuarie 1933.

www.dacoromanica.ro

Conferinţa nu s'a mai putut ţine, din pricina agravarii situaţiei mondiale şi a evenimentelor din ţară dela începutul anului 1933.

Un grup numeros de petrolişti dela Ploeşti, în frunte cu câţiva vechi militanţi sindicalişti, îşi trimit adeziunile înca dela începutul lunii August; muncitorii şi studenţii dela Braila; se mai primesc adeziuni individuale dela Calaraşi, printre care dela directorul ziarului local „Tribuna", precum şi dela câţiva ţărani din Dâmboviţa. Peste 100 de ţarani muncitori din Corabia aderă cu entuziasm „mai cu seamă că cei mai mulţi dintre noi am fost părasiţi în prima linie, îndurând grozaviile trecutului război".

La Craiova ia fiinţă un comitet local, care lansează şi un apel-manifest.

La Turnu-Severin, un comitet de iniţiativă, primeşte numeroase adeziuni din oraşe şi judeţ.

La Iaşi se organizeaza un comitet regional, alcatuit din 47 de persoane, intelectuali şi delegaţi ai sindicatelor muncitoreşti. Comitetul lanseaza un apel, publicat în presa locala şi separat în 2000 de foi care se difuzeaza imediat. Raspund zeci de intelectuali de vaza, sute de aderenţi din diferite organizaţii şi asociaţii: Blocul cetaţenesc, Societatea pensionarilor publici, Societatea generală a funcţionarilor particulari, Cercul feminist, Societatea Arta; cenaclurile literare Scânteia şi Umanitatea. Sindicatele muncitoreşti, în numar de 10, aderaseră în întregime; cei dintâi au fost textiliştii şi croitorii, care îşi dadusera adeziunea încă dela începutul lunii August, direct comitetului central dela Bucureşti. Ilie Pintilie semneaza drept preşedinte al sindicatului ceferist.

In ziua de 23 Octombrie, comitetul organizeaza o reuşită conferinţa publica în sala Cultura, despre „Pregatirea ideologică a războiului".

La Piatra-Neamţ un grup numeros de intelectuali, studenţi şi muncitori trimit adeziunile la Bucureşti, încă dela începutul lunii August, publicate în „Buletin" şi în ziarul local. Un grup de 50 de intelectuali şi muncitori din Falticeni, în afara adeziunilor trimise la centru, lansează un apel propriu catre populaţia oraşului şi judeţului lor, aratând importanţa congresului. La Botoşani, adunarea generala a Cercului studenţilor evrei voteaza la 15 August o moţiune de adeziune la mişcare. Se primesc adeziuni dela mai mulţi intelectuali, meseriaşi şi muncitori din Huşi; se primesc adeziuni individuale din Bacău, Dorohoi, Tecuci şi Bârlad; câţiva intelectuali din Galaţi se alatură unui grup de ceferişti pe aceeaşi listă de adeziuni trimisa comitetului la Bucureşti.

In Transilvania mişcarea cuprinde masse tot mai largi, sub semnul' înfraţirii româno-maghiare, fapt ce nu convenea conducatorilor partidelor naţional-ţăranesc şi maghiar. La Cluj unde acţiunea a fost mai puternica se formează un comitet regional sprijinit de ziarul „Vilagossag". Imediat dupa Congresul dela Amsterdam se organizează o întrunire pu-

www.dacoromanica.ro

blica în sala Teatrului Național, dupa care urmeaza o demonstrație de strada. Un alt comitet se alcatuește la Brașov.

La Alba-Iulia, redactorul ziarului „Front" din localitate traduce apelul în ungurește, producând „o vie și intensa mișcare în rândurile intelectualilor din Ardeal". Se primesc adeziuni din Sighet, Oradea și Satu-Mare. Dela Ghimeș se primește adeziunea unui numar de țarani și muncitori unguri; un alt grup, dela Miercurea Ciucului. Un grup de muncitori și meseriași din Timișoara semneaza o adeziune colectiva, declarând ca „războiul se poate împiedica numai prin doborîrea sistemului capitalist, acesta fiind cauza tuturor războaielor".

Adeziuni individuale sunt trimise dela Suceava; un grup mai important de intelectuali, studenți și muncitori din Rădăuți cer o acțiune hotarîta, care „sa poata împiedeca un nou grozav macel". Printre țaranii ucrainieni activa organizația revoluționară Vizvolenie.

In general trebue remarcat ca adeziunile menționate sunt numai cele aparute în presă; în afară de aceste adeziuni comitetele mai primisera încă multe altele.

*

Creșterea mișcarii antirazboinice în România, care însemna în același timp manifestarea unui sentiment de prietenie din partea masselor fața de Uniunea Sovietica — cu care raporturile „oficiale" nu erau luate — îngrijorează cercurile conducatoare de Stat. Organele polițienești — reprezentanții celor ce voiau razboiul — întețesc prigoana contra mișcarii: percheziții, împiedecarea acțiunii de propaganda, confiscarea „Buletinului", interzicerea întrunirilor, amenințări cu arestarea, asmuțirea presei fasciste și reacționare, în frunte cu „Universul" — întreg lanțul de ilegalitați bine cunoscut din istoria prigoanei a tot ce era mișcare democrata și progresistă.

In țara noastră, zilele grele ale iernii 1932—1933 înaspresc situația muncitorimii și a tuturor salariaților — în deosebi ai statului; o curba de sacrificiu li se pregătea de guvernul țaranist pentru a satisface poftele de câștig ale capitaliștilor din apus.

Partidul Comunist inițiaza lupta muncitorimii; în fața acestor intenții, ceferiști din cele mai importante centre și petroliștii din Valea Prahovei se agită prin greve și întruniri. Se pregătesc evenimentele din 15—16 Februarie dela Griviția.

Guvernul este decis la represiune și începe cu mișcarea antirazboinică, care câștigase simpatii în masse. Printr'o ordonanță militara, comitetul central și toate comitetele din țară sunt disolvate; percheziții sunt efectuate la sediile respective; „Buletinul" și foile progresiste sunt in erzise. Protestele conducătorilor mișcarii dela București, Cluj și Iași, adresate Mi-

www.dacoromanica.ro

nisterului de Interne, ca şi protestele miilor de aderenţi din ţară nu sunt luate în seamă.

După o vieaţă de aproape un an, mişcarea antirăzboinică a fost strangulata, dar munca ei n'a rămas fără efect. Ea reînvie sub alte forme peste 2—3 luni doar, în cadrele Comitetului Naţional Antifascist, cu intensitate mai vie şi mai cuprinzătoare.

www.dacoromanica.ro

ACTIVITATEA COMITETULUI NAȚIONAL ANTIFASCIST DIN ROMÂNIA (1933—1934) [1]

La 30 Ianuarie 1933, susținut de cercurile reacționare și mai ales de marea finanță din America și din Europa, Hitler devine cancelar al Germaniei. Fascismul se instaureaza în centrul Europei ca o încurajare pentru fasciștii din celelalte țări.

Lumea progresista este cuprinsa de îngrijorare în fața acaparării puterii în Germania de catre hitleriști. O vie acțiune mondială se produce; partidele comuniste propun convocarea tuturor forțelor progresiste si democrate într'un congres internațional de luptă împotriva fascismului.

Astfel se lărgește mișcarea antifascistă.

La 26 Februarie 1933, sub titlul „Pentru un congres antifascist al Europei", este lansat un apel, semnat de Opoziția sindicală revoluționara și Uniunea de luptă contra fascismului din Germania, de Confederația Generala a Muncii din Italia și de Opoziția sindicală revoluționară din Polonia, adresat „Către muncitorimea organizata și neorganizata. Catre toate muncitoarele și către toți exploatații Europei". Acest apel reprezintă documentul prin care este convocat Congresul mondial antifascist. El a fost tradus și în românește, imprimat clandestin și răspândit în massele muncitoare din țara noastră.

După ce este menționata creșterea șomajului și scăderea producției industriale din țarile capitaliste, cu excepția industriei de război, se spune: „In timp ce clasa muncitoare piere de foame și mizerie, capitaliștii mobilizează toate forțele pentru a doborî cu pumnul protestul muncitorimii și pentru a sparge valul de nemulțumire și de ură ce se ridică împotriva asupritorilor".

Pentru lupta hotărîtă împotriva acestora și a regimurilor fasciste este convocat congresul pentru luna Aprilie, congres la care sunt chemați reprezentanți din „toate întreprinderile și organizațiile muncitorești

[1] Comunicare prezentată la 14 Martie 1950 în ședința Secțiunii Istorice, Filosofice și Economico-Juridice a Academiei R.P.R.

www.dacoromanica.ro

locale, sindicatele revoluționare, reformiste și catolice, organizațiile de șomeri, organizațiile locale ale partidelor comuniste și socialiste, uniunile sportive muncitorești și ale tineretului muncitor, organizațiile antifasciste țărănești, precum și toate persoanele care vor să lupte cu adevărat pentru cauza muncitorilor, contra fascismului".

Invitația se îndreapta în deosebi către muncitorii, funcționarii și țaranii din țările lovite de fascism și de ofensiva capitalului: Germania, Polonia, Italia, Iugoslavia, Ungaria, etc.

Apelul cere să se ducă lupta în front unic, pe baza unui program de luptă, precizat în mai multe puncte: lupta continuă în întreprinderi și pe strada contra teroarei fasciste, asigurarea contra șomajului, libertatea de întrunire și de grevă, înlăturarea politicii fiscale polițienești, lupta împotriva disolvării partidelor muncitorești etc.

După ce sunt arătate luptele și succesele Uniunii Sovietice în construirea socialismului, apelul se încheie cu declarația fermă ca „lupta contra fascismului trebue pusă în clipa de față ca sarcina cea mai de căpetenie, pe primul plan; lupta contra fascismului este în acelaș timp lupta pentru pace, libertate și progres".

Care era situația în România?

Sub egida și cu sprijinul partidelor burghezo-moșierești, organizațiile fasciste, încurajate și de victoria fascismului în Germania, își întăresc acțiunea lor și trec la crearea unor legiuni și batalioane de asalt, după modelul hitlerist, conform regulelor militare. Cămăși verzi, cămăși albastre, tot felul de forme exterioare acopar goliciunea de gândire și sălbătecia sentimentelor de ură.

Pentru fixarea liniei de bătaie, șefii hitleriști din România întreprind diferite călătorii în Germania, fiecare întrecându-se a se declara cel mai supus adept al lui Hitler, gata sa-i închine țara cu toate resursele ei, în schimbul mandatului de gauleiter al României.

Maniu era un mare admirator al lui Zelea-Codreanu, Vaida-Voevod declarase el însuși că este nașul Gărzii de fier. Celelalte formații politice mai mici și partidul social-democrat, condus de elemente de dreapta, încercau să minimalizeze importanța luptei contra fascismului.

O singură forță conștientă se ridică și de data aceasta în apărarea intereselor poporului român și a naționalităților conlocuitoare, a căror independență și viață națională erau amenințate de creșterea imperialismului german, și anume Partidul Comunist, partidul clasei muncitoare, care susținuse în anii precedenți (1932-1933) mișcarea de luptă împotriva războiului.

Partidul Comunist lupta de aproape zece ani în adâncă ilegalitate; după eroicele lupte din Februarie, partidul intensifică lupta pentru apărarea țării și a poporului român de primejdia fascistă din țară și din străinătate.

www.dacoromanica.ro

Din inițiativa și sub conducerea continuă a Partidului Comunist, ia naștere în România o nouă mișcare de massă legală, mișcarea antifascista, cu scopul precis de a duce luptă fățișă împotriva tuturor organizațiilor de tip hitleristo-fascist, împotriva partidelor și guvernelor fascizate, pentru apărarea intereselor masselor muncitoare, a naționalităților conlocuitoare, pentru apărarea intereselor întregului popor român.

Noua mișcare progresistă s'a concretizat prin crearea Comitetului Național Antifascist din România.

*

Intr'un manifest lansat în Martie 1933 de Comitetul Central al Partidului Comunist din România, analizându-se amanunțit situația economică și politică a țării creată după evenimentele din Februarie, se arată necesitatea luptei împotriva războiului și fascismului. In Circulara Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist din România pentru pregătirea zilei de 1 Mai, la capitolul „Impotriva fascismului" sunt enumerate 11 puncte de acțiune în vederea acestei lupte. Intr'o circulara similară a Comitetului Central al Partidului sunt enunțate numeroase lozinci, în același timp program de acțiune comună contra fascismului pentru libertate și pace.

Broșura editată de Uniunea Tineretului Comunist din România, în Aprilie, manifestele Comitetelor regionale ale Partidului, manifestul Comitetului Central al Partidului, care analizează congresul social-democrat din România dela 14-16 Mai și acel îndreptat împotriva partidului național-țaranesc, din luna Mai, toate amintesc mereu de necesitatea intensificării luptei antifasciste. Un manifest special al Comitetului Central, tot din luna Mai, precizează: „Alegeți delegați pentru Congresul internațional antifascist!" și se terminâ cu: „Trăiască frontul unic de luptă contra fascismului! Trăiască comitetele antifasciste!"

Intreaga această literatură, deși ilegală — deci cu posibilități grele de difuzare — a reușit să mobilizeze nu numai pe muncitori, dar și alte categorii sociale, printre care numeroși intelectuali.

Se alcătuește un comitet de inițiativă la București și se hotărește trimiterea unei delegații din țară pentru participarea la Congresul mondial antifascist anunțat. Delegația trebuia să cuprindă muncitori, țărani și intelectuali care aveau sa exprime solidaritatea cu întreaga lume antifascistă.

Autoriațile burghezo-moșierești au împiedecat însa plecarea delegaților muncitori. Nu a reușit să ajungă la congres decât un singur delegat, caruia i s'a alaturat un reprezentant al emigrației române din străinatate și un delegat al Uniunii studenților români din Franța.

www.dacoromanica.ro

Congresul mondial antifascist, care trebuia sa se ţină în luna Aprilie la Copenhaga, a fost amânat, deoarece autorităţile daneze puneau tot felul de piedeci şi, dupa multe tergiversari, comitetul mondial de iniţiativă pentru convocarea congresului reuşeşte sa-l organizeze la Paris, pentru primele zile ale lunii Iunie 1933.

Congresul a avut loc în sala „Pleyel", una din cele mai mari săli din Paris, cu participarea a peste 2000 de delegaţi din cele mai importante ţări ale lumii şi din toate ţarile Europei, chiar şi acele care zaceau sub dictatura fascista. Impresionantă a fost astfel apariţia celor 120 de delegaţi din Germania, veniţi ilegal, cu primejdia vieţii lor.

S'a ales un birou sub preşedinţia scriitorului Henri Barbusse, birou în care a intrat şi delegatul României. După trei zile de lucru în plenare şi comisii, s'a redactat un manifest şi s'a ales un comitet permanent de luptă în contra fascismului şi războiului, cunoscut sub numele Comitetul Amsterdam-Pleyel, în care a fost reprezentată şi România.

Imediat dupa congres se formează şi în ţara noastră un Comitet Naţional Antifascist, pentru organizarea muncii legale, cu sprijinul Partidului Comunist. Comitetul, format din profesori universitari, muncitori, profesori de liceu, avocaţi, scriitori, ziarişti, artişti şi studenţi, lansează un apel, publicat în câteva mari cotidiane din Bucureşti la 10 şi 11 Iulie.

Apelul, dupa ce analizeaza situaţia creata în Germania prin venirea la putere a lui Hitler şi informează asupra Congresului mondial dela Paris, se îndreapta catre „toate forţele muncitoreşti şi intelectuale sa formeze pretutindeni, în toate oraşele, satele, fabricile, birourile şi cartierele, comitete antifasciste". Apelul se încheie: „Cu acest ţel chemam la organizare temeinică şi luptă neşovăitoare".

Apelul se bucura de un larg ecou în ţară. Numeroase adeziuni se primesc la sediul Comitetului Naţional, publicate în ziarele din Bucureşti, apoi şi în „Buletinul mişcării antifasciste", organ propriu ce apare din Octombrie 1933. Mişcarea ia un avânt deosebit în lunile urmatoare şi în cursul anului 1934.

Dat fiind că arhiva centrală a fost distrusă cu prilejul nenumaratelor percheziţii şi în deosebi odată cu disolvarea mişcării în Noembrie 1934, vom reconstitui doar unele din adeziuni după literatura legală pastrată până azi. Vom reda apoi câteva date mai importante şi cunoscute, ce s'au păstrat în literatura legală şi ilegala, asupra activităţii Comitetului Naţional şi celorlalte comitete.

*

După formarea Comitetului la Bucureşti se formează la Cluj un comitet regional pentru Transilvania; se primesc adeziuni individuale şi colective, cele ale sindicatelor fiind printre primele. Comitete locale se

www.dacoromanica.ro

formeaza la Braila, de unde se comunica la centru adeziunea unui grup de 200 de intelectuali și muncitori, la Galați, la Botoșani, la Râmnicu-Sarat, la Pitești, la Caracal, la Craiova, la Huși, etc.

Adeziuni pe grupe se primesc la centru din orașele Oradea Mare, Timișoara, Bacau, Ploești, Brașov, Tg. Mureș. Adeziuni individuale din diferite alte orașe: Buzau, Pașcani, Hârlau, Piatra-Neamț, Deva, Constanța, Târgoviște, Bivolari, Orșova.

In Octombrie se formeaza la București Comitetul Antifascist al Tineretului pe țară, care lansează un apel pentru organizarea tineretului, „cel mai primejduit de fascism", cum se arata în apel.

Curând se alcătuește un Comitet Antifascist al Tineretului din Cluj, care lansează un apel, publicat în „Alte zari" din 26 Noembrie, catre toți tinerii transilvaneni.

In numele regionalei antifasciste din Transilvania li se cere să organizeze comitete antifasciste, după exemplul Comitetului Național alcatuit la București, pe baza programului Congresului mondial al tineretului dela Paris.

In cursul anului 1934, comitetul local din București trece la înființarea comitetelor antifasciste pe cartiere și întreprinderi. Sectorul de Negru organizează cel dintâi un prim grup de 100 de antifasciști pe diferite străzi.

La 5 August se inaugureaza un nou sediu în str. Foișor, sediul sectorului de Negru, care avea cei mai numeroși aderenți din cuprinsul Capitalei. Peste două luni se deschide un sediu de cartier al tineretului din sectorul de Verde, căruia i se da numele Vasile Roaită.

Aderenții din Constanța se organizeaza în comitet local; asemenea comitete se mai formează, în cursul aceluiași an, la Turnu-Severin, Bacau, Brașov.

Comitetul local din Iași se transformă în Septembrie în comitet regional pentru Moldova, având în fruntea sa pe Ilie Pintilie, și cuprinzând profesori universitari, muncitori, ziariști, studenți. Planul de acțiune prevede formarea de comitete județene în toata Moldova.

In Octombrie comitetul dela Galați se transformă în regionala antifascista Dunarea de jos, care publică un protest contra prigoanei autorităților locale. „Ținem să accentuăm cu aceasta ocazie ca nici una din măsurile abuzive nu ne vor împiedica de a duce mai departe lupta împotriva fascismului distrugător și a razboiului, ci din contra ne vor întări".

Partidul Comunist îndrumează mereu aceasta mișcare. Circulara Nr. 4 a Comitetului Central al Partidului, din Iulie 1933, pentru pregătirea zilei internaționale contra războiului; circulara Nr. 7 a Comitetului Central — o broșură de 15 pagini — din luna August; broșura „Chemarea Partidului Comunist din România către țărani", din aceeași lună; manifestul Comitetului Central din Septembrie către soldați și marinari, în legătură

www.dacoromanica.ro

cu manevrele de toamnă; acel din Octombrie în legatura cu sarbatorirea zilei de 7 Noembrie și apelul similar al Uniunii Tineretului Comunist; circulara Nr. 14 a Comitetului Central dela mijlocul lui Noembrie în legătură cu alegerile parlamentare și circulara Nr. 15, prin care se cere muncitorilor votul pentru candidații Blocului Muncitoresc Țarănesc; apelul Comitetului Central din aceeași lună, prin care se cere organizarea frontului unic, pe baza unei platforme precise; apelul special al Comitetului Central către ceferiști și petroliști; manifestul din Noembrie către țărani; manifestele similare din Decembrie; apelul Comitetului Central al Ajutorului Roșu din România intitulat: „Chemarea celor închiși", tot din Decembrie — toate tiparite și raspândite ilegal, alcătuesc o parte din documentele doveditoare ale acțiunii energice a organizațiilor muncitorești, care puneau clar problema acțiunii antifasciste, ce se manifesta ilegal și care sprijinea acțiunea de massă legală împotriva fascismului.

In cursul aceluiași an (1933) apar în Editura Partidului o serie de broșuri, alcătuind literatură de propagandă și agitație — cele mai multe tiparite în condiții bune tehnice — scrise în limba româna și maghiară, care, prin analizele din cuprinsul lor, aduc un material documentat pentru activiștii mișcării antifasciste. Citãm: „Noile manevre ale social-polițiștilor în chestia frontului unic", „Situația internațională și sarcinile noastre", „Intrebări și răspunsuri". Anul II într'o serie de zece numere: „Invațatura marxist-leninista în chestiunea razboiului", „Către învațătorii și institutorii șomeri, catre toți membrii săraci ai corpului didactic", „Social-democrația română și fascismul" — pe marginea congresului social-democrat din Mai, „Crimele naziste din Germania".

Un important rol în îndrumarea politică a mișcării antifasciste din România îl are în acest timp plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului, ținută la începutul lunii Iulie 1933. S'au discutat și fixat sarcini în problema sindicala, mișcarea țărănească, lărgirea și întărirea Partidului; s'a făcut o analiză amplă a situației politice și economice a României, fixându-se sarcinile Partidului în diferite domenii de activitate[1].

Pentru asigurarea succesului în orice luptă dusă de mulțimea antifascista, rezoluția prevede: „Frontul unic al muncitorilor în întreprinderi, unde comuniștii trebue să conducă comitetul dinlăuntrul lui, nu punându-se în locul lui". Rezoluția prevede întărirea luptei contra social-trădătorilor, crearea gărzilor de autoapărare de massă — care privea și organizațiile antifasciste; întarirea legaturilor cu muncitorii intelectuali și organizarea și conducerea mișcării spontane a micii burghezii, categorii sociale ușor influențabile de curentele fasciste și reacționare. Rezoluția cere sa se lupte contra iluziilor pacifiste, cere o continuă luptă hotărîta contra pregătirii intervenției antisovietice.

[1] Rezoluțiile au fost publicate în editura ilegala a Partidului, Iulie 1933, 77 pagini.

www.dacoromanica.ro

„Numai o mişcare de massă în contra razboiului, numai vigilenţa continuă şi pregătirea la luptă a masselor muncitoare poate sa împiedice într'adevăr planurile războinice ale burgheziei române"...

*

Activitatea Comitetului Naţional dela centru şi a celorlalte comitete din ţară s'a desfăşurat sub diferite forme şi a cuprins păturí sociale diferite. In Octombrie 1933, cu prilejul Congresului general al tineretului social-democrat, Comitetul Tineretului Antifascist, urmărind concentrarea tuturor forţelor democratice din ţară, înaintează o propunere de creare a unui front comun antifascist. Intr'o documentată formulare, în care se analizează ce înseamnă dictatura fascistă pentru paturile largi producătoare, pentru intelectualii nevoiaşi şi pentru tineretul muncitor,. Comitetul Tineretului Antifascist invită congresul să se ridice cu toată taria în contra procesului antifasciştilor în frunte cu Dimitrov, la Leipzig, şi să se aleagă o delegaţie care să colaboreze la întarirea frontului antifascist din România.

Această ofertă de front unic nu este supusă congresului şi se dă un răspuns de refuz categoric din partea comitetului congresului.

In cursul aceleiaşi luni, comitetul regional dela Cluj organizează o conferinţa publică, cu subiect antihitlerist, dar organele poliţieneşti interzic conferinţa.

La Bucureşti, un grup de avocaţi, membri ai baroului de Ilfov, după exemplul colegilor lor din străinătate, organizează un proces public pentru a demonstra, pe baza dovezilor expuse la procesul dela Leipzig, netemeinicia acuzaţiilor aduse lui Dimitrov şi celorlalţi tovaraşi ai sai. Peste 1000 de cetăţeni răspund la chemarea organizatorilor. Ministerul de Interne ameninţă că va bara Calea Victoriei şi va face sa se strecoare în presă o informaţie de amânare a procesului.

Comitetul Antifascist convoacă o întrunire de protest în sala Rex, dar guvernul o împiedecă şi pe aceasta; noi proteste vin de pretutindeni.

„Pentru la 1 Octombrie se anunţaseră mai multe întruniri organizate de Comitetul Naţional Antifascist, la Bucureşti, Iaşi, Brăila, Cluj, Oradea Mare pentru a caror legalizare conducerea comitetului trimite Ministerului de Interne o scrisoare deschisă, publicata în unele ziare. In acelaşi anunţ, se protesta împotriva şicanelor, cu care dela început guvernul liberal sau ţărănist întâmpină acţiunea antifascistă: interzic conferinţele dela Bucureşti, Iaşi, Cluj în apărarea lui Dimitrov, ameninţă aderenţii, interzic tipăriturile, etc.

Presa reacţionară atacă pe fruntaşii mişcării.

Alaturi de reacţionari şi fascişti se găsesc şi social-democraţii de dreapta, care iau atitudine hotărîtă împotriva mişcării antifasciste. Con-

www.dacoromanica.ro

ducerea partidului social-democrat hotărăşte excluderea acelor tineri care se declaraseră pentru primirea propunerii de front unic făcută de Comitetul Tineretului Antifascist cu prilejul Congresului Tineretului Socialist. N'a avut curajul însă să pronunţe această excludere decât câteva zile după închiderea congresului. La congresul tipografilor, aceiaşi social-democraţi de dreapta n'au permis să se citească în faţa congresiştilor apelul Comitetului Antifascist, lansat cu acelaşi scop.

Şefii social-democraţi, Flueraş şi Măglaşu, atacă deschis Comitetul Antifascist în foaia lor „Lumea Nouă", de pe poziţii poliţieneşti şi antisemite. Pe drept cuvânt, editorialul „Buletinului" îi caracterizeaza ca „socialnazişti".

In faţa creşterii mişcării fasciste şi a manifestaţiilor huliganice de tot felul, Comitetul Naţional Antifascist lansează un nou „Apel către muncitorii organizaţi în sindicate, către muncitorii neorganizaţi, către muncitorii şomeri, către meseriaşi, către muncitorii intelectuali, către ucenici", în care toţi aceştia sunt îndemnaţi să organizeze comitete antifasciste în fabrici, ateliere, birouri, sindicate, cercuri culturale, cartiere, oraşe şi sate; să organizeze gărzi de autoapărare ale mişcării antifasciste pentru a se apăra de atacurile bandelor fasciste.

In cursul anului 1934, mişcarea creşte mereu. La centru se organizează un Comitet al Femeilor Antifasciste, a cărui munca speciala se îndreaptă catre femei.

In întreaga ţara se ţin şedinţe cu sute de membri, se organizeaza conferinţe, se strâng mereu adeziuni individuale, apar ziare antifasciste în diferite oraşe, care joaca un rol important. In aceeaşi masură se înteţeşte şi prigoana din partea autorităţilor.

La 20 Aprilie, Comitetul Naţional publica un protest adresat Ministerului de Interne în care se semnalează doar o parte din samavolnicii.

In Capitala sunt arestaţi participanţii la o şezătoare, la care conferenţiase scriitorul N. D. Cocea; în luna Martie, localul Comitetului Naţional este amanunţit percheziţionat; „Buletinul Mişcării antifasciste" este interzis. La Cluj aderenţii mişcării sunt urmăriţi, organul local „Alte zări" este suspendat; la Constanţa 60 de muncitori antifascişti sunt arestaţi.

Comitetul judeţean Ilfov ţine şedinţă la sfârşitul lunii Mai, cu delegaţi din ateliere, în frunte cu cei dela C.F.R. Dupa rapoarte se constata întărirea mişcarii în judeţ, mai slab însă printre ţarani şi se hotărăşte crearea de noi comitete la ţară. Se protestează împotriva procesului ceferiştilor în frunte cu tovarăşul Gheorghiu-Dej, care se judeca la Craiova, şi se hotăraşte strângerea de adeziuni în acest sens.

In Iunie se da publicităţii un protest din partea mai multor membri din conducerea Comitetului Naţional pentru stingerea procesului şi eliberarea imediată a tuturor arestaţilor.

www.dacoromanica.ro

La 6 Iulie se alcătueşte la Bucureşti un comitet de iniţiativa pentru participarea la Congresul mondial al femeilor împotriva războiului şi fascismului, ce urma să se ţină la Paris şi la care au şi participat doua delegate din ţară.

Comitetul feminin antifascist, de acord cu Comitetul Naţional, organizează o întrunire în ziua de 15 August, cu prilejul aniversării a 18 ani dela intrarea României în război, când delegatele dela congresul din Paris urmau să depună raportul. Cu toate că formele legale fusesera împlinite, poliţia a intervenit, împrăştiind publicul. Drept protest, participanţii s'au grupat într'o strada alaturata, au demonstrat până în Sarindar, unde s'a ales o delegaţie compusă din 30 de antifascişti care au depus un protest la redacţia „Adevărului". La ieşire, delegaţii au fost arestaţi. O circulară a Comitetului Naţional cerea secţiilor sa demonstreze în semn de protest.

In zilele de 9 şi 10 Septembrie 1934 s'a ţinut la Bucureşti o conferinţă a Comitetului Naţional, la care au participat delegaţi reprezentând comitete regionale şi locale din: Bucureşti, Iaşi, Cluj, Braşov, Piteşti, Botoşani, Constanţa şi invitaţi ai altor organizaţii.

S'au prezentat urmatoarele rapoarte: linia ideologică a mişcării antifasciste; organizarea, propaganda şi presa; situaţia femeii; situaţia tineretului; chestiunea financiară.

In rapoarte a fost înfaţişată situaţia mondială şi naţională, caracterizată prin primejdia de război împotriva U.R.S.S., îndeosebi prin provocarile Japoniei. Au fost demascate dictaturile fascistă şi hitleristă, regimuri ale mizeriei şi războiului, lichidatoare ale civilizaţiei şi libertaţii. Massele muncitoare văd în frontul unic o armă de luptă împotriva fascismului şi a războiului imperialist.

A fost examinată amanunţit situaţia femeii şi a tineretului, necesitatea organizarii lor imediate în cadrele mişcării antifasciste, ei făcând parte dintre categoriile cele mai prigonite de către regimurile fasciste, mai ales în caz de război.

Conferinţa a votăt pentru toate rapoartele rezoluţii şi o amplă moţiune, publicată în toate ziarele mişcării şi o parte din ea în ziarele de stânga din Bucureşti. Două moţiuni, pentru îmbunătăţirea regimului deţinuţilor politici antifascişti din România şi pentru libertate de organizare în lupta contra fascismului, au fost trimise ministerelor de Justiţie şi de Interne.

Conferinţa a mai lansat o propunere de front unic social-democraţilor şi un apel la unire contra fascismului oamenilor muncii manuale şi intelectuale. A fost completat apoi noul Comitet Naţional Antifascist.

După conferinţă, prigoana a luat forme din ce în ce mai violente. Şi pentrucă rezistenţa din partea aderenţilor antifascişti era puternica şi

www.dacoromanica.ro

prompta, poliţia şi-a alăturat bande de fascişti. Astfel, împreună cu membrii Gărzii de fier, poliţiştii au atacat, la 20 Septembrie, sediul din Foişor, arestând pe toţi vorbitorii dela o şedinţă şi devastând totodată localul. Comitetul Naţional a publicat ulterior un comunicat de protest.

*

In ziua de 5 Octombrie are loc la Bucureşti şedinţa comună a delegaţilor Comitetului Naţional Antifascist cu delegaţii unor organizaţii socialiste, pentru încheerea discuţiilor care se ţinuseră anterior, hotărându-se stabilirea frontului unic de acţiune contra fascismului şi contra razboiului la care adera şi Liga Muncii.

Astfel, în toamna anului 1934 a fost închegat un început de front unic, format din Comitetul Antifascist, Liga Muncii şi unele organizaţii socialiste, front unic pentru care tot timpul a militat Partidul Comunist şi în care se fixează un program mai larg de revendicări.

Printre altele: înlăturarea stării de asediu, ridicarea nivelului de trai al clasei muncitoare, lupta împotriva războiului antisovietic şi imperialist, dreptul de întrunire, de organizare şi de presa al masselor muncitoare; lupta împotriva Garzii de fier şi a celorlalte organizaţii fasciste din ţară; lupta pentru apărarea Uniunii Sovietice.

Pentru realizarea acestui program de revendicări s'a propus o serie de mijloace de acţiune: campanii prin presă, întruniri, etc., acţiuni care vor fi conduse de un comitet de coordonare, format din câte cinci reprezentanţi ai celor trei organizaţii componente ale frontului unic.

„Organizaţiile respective îşi iau angajamentul de a înceta orice critică asupra activităţii din trecut, rezervându-şi dreptul de a face critica obiectiva în ceea ce priveşte executarea programului şi acţiunilor mai sus arătate".

O anexă a procesului verbal prevede drept plan de lucru pentru primele doua săptămâni: lansarea unui manifest comun cu scopul de-a populariza programul frontului unic (20.000 de exemplare), organizarea unei întruniri de protest contra stării de asediu şi a cenzurii, editarea unei broşuri împotriva fascismului (20.000 de exemplare).

Partidul social-democrat, condus de elemente de dreapta, sabota toate propunerile venite din partea organizaţiilor muncitoreşti, a unora dintre proprii partizani, ca şi din partea Comitetului Antifascist. Partidul social-democrat, publicând în „Dimineaţa" din 4 Octombrie un comunicat de refuz categoric a propunerii de front unic din partea Comitetului Antifascist, conducerea acestuia publică un comunicat prin presa, prin care se denunţă politica de sabotare a executivei social-democrate, care refuzase şi propunerea Partidului Comunist.

www.dacoromanica.ro

Organizațiile unite în front comun hotărasc convocarea unei mari întruniri publice pentru ziua de 28 Octombrie în sala Marna. O activă propagandă în vederea acestei întruniri, care trebuia să se transforme într'o mare demonstrație, se începe în presa antifascista și în ziarele democrate din Capitală, prin afișe și dela om la om.

O imensă mulțime s'a adunat în preajma salii Marna, cu toate piedicile puse de numeroasele forțe polițienești, dar întrunirea nu s'a putut ține, sala fiind închisă și drumul barat din ordinul Ministrului de Interne.

Antifasciștii, în frunte cu cei ce trebuiau să ia cuvântul, se încolonează și parcurg, în demonstrație de stradă, drumul prin centrul Capitalei până la sediile Comitetului Antifascist din Str. Câmpineanu. Cuvântul antifascist se aude, spre furia Siguranței care, arestând o parte din manifestanți, îi schingiuește în beciurile ei.

Măsuri polițienești de prigoană sunt luate și împotriva antifasciștilor din Cluj. Mai mulți funcționari particulari sunt arestați pentru motivul că au semnat o carte poștală de protest împotriva regimului din închisori; unii profesori sunt îndepartați dela catedră pentru motivul ca au semnat un protest împotriva prigoanei antifasciste.

Intreaga mișcare antifascista este atacată de presa reacționară: „Universul", „Curentul", „Calendarul", „Apărarea Națională", „Mișcarea", ziarul partidului liberal; „Țara noastra", ziarul lui Goga, ca și de o serie de foițe din București și din provincie.

Ziarele „Clopotul", din Botoșani; „Szekelyföldi Néplap", din Tg. Mureș și „Indrumarea" din Galați sunt confiscate, apoi suspendate.

Conducerea Comitetului Național trimite telegrame de protest prefecților de Botoșani și Covurlui și dispune ca directorii acestor ziare sa dea în judecată Ministerul de Interne. Emite de asemenea o circulară publica catre comitetele regionale locale, și catre toți aderenții să trimită telegrame de protest similare și să acționeze pentru asigurarea libertății presei antifasciste. O delegație, formată din câte trei reprezentanți ai organizațiilor din frontul unic, prezintă Ministerului de Interne un protest împotriva tuturor acestor samavolnicii în ziua de 12 Noembrie.

Partidul Comunist ia atitudine directă și lansează un manifest ilegal al Comitetului Central — „Către întregul popor muncitor. Catre toți cetațenii și cetățencele țării. Cetateni antifasciști și popoare asuprite din România". Constatându-se că: „Fascismul unește pe zi ce trece forțele reacțiunii contra voastră", că burghezia oprește organizațiile antifasciste și alte organizații democratice, Partidul cere ca toți luptătorii sa răspunda prin noi organizații. „Zeci de organizații v'au fost închise. Sute de organizații trebue să vă organizați! La luptă; organizați proteste, delegații, adunări, demonstrații și greve pentru apărarea organizațiilor voastre".

In luna Octombrie, Comitetul Național Antifascist al Femeilor din România lansează un apel: „tuturor muncitoarelor, țărancelor, funcționa-

www.dacoromanica.ro

relor organizate și neorganizate, de orice convingeri politice, din orice organizații profesionale sau politice, chemându-le să lucreze într'un singur front pentru combaterea mizeriei actuale și zădarnicirea fascismului premergator razboiului". O serie de revendicări imediate sunt prevăzute în acest apel, publicat în ziarele mișcării antifasciste.

Activitatea comitetelor antifasciste se resfrânge și asupra victimelor regimului, deținuții politici antifasciști. In deosebi atenția este îndreptată asupra celor din închisorile Doftana, Dumbrăveni, Galata, Văcărești, supuși la privațiuni și masuri de distrugere, în fața cărora se ia atitudine de protest, votându-se moțiuni la ședințe sau denunțându-se abuzurile prin presa antifascistă. In acțiunea de solidaritate cu prietenii mișcării, loviți de diferite organe de stat pentru atitudinea lor democrată, se protesteaza împotriva rectorului Universității din Cluj, care destituise câțiva asistenți universitari pentru activitatea lor în noua organizație Amicii U.R.S.S. Se protestează, de asemenea, împotriva șicanelor la care sunt supuși membrii Ligii Muncii.

La 18 Noembrie are loc la București plenara Comitetului Național Antifascist, care hotărăște convocarea primului congres al mișcării antifasciste și antirăzboinice din România, la începutul lunii Ianuarie 1935. Se fixează ordinea de zi a congresului: 1. creșterea pericolului fascist și sarcinile Comitetului Național Antifascist, 2. organizarea și 3. presa, hotarîndu-se și raportorii. In urma propunerii Comitetului Mondial Antifascist de a participa la congres, au fost invitați: Bernard Shaw, Francis Jourdain, Langevin, Prenant și alte personalități dintre conducătorii mișcării antifasciste internaționale.

„Este un fapt de-o covârșitoare importanță în lupta împotriva fascismului" — apreciază unul din ziarele care anunța hotărîrea Comitetului Antifascist — un fapt ce nu s'a putut înfaptui, deoarece, în mai puțin de o saptamâna, guvernul trece la măsuri drastice: la desființarea acestor organizatii antifasciste.

Tot timpul mișcarea antifascistă a fost susținută de Partidul Comunist prin literatura ilegală.

In Ianuarie un manifest special și circulara Nr. 17 a Comitetului Central al Partidului revin cu prilejul aniversării luptelor din Februarie 1933, asupra întăririi acțiunii antifasciste; un alt manifest din aceeași lună se adresează țăranilor: „Luptați contra fascismului și contra organizațiilor fasciste!" Impotriva razboiului imperialist și antisovietic, pentru frontul unic de luptă, pentru formarea grupelor de autoapărare antifasciste — sunt lozincile unui manifest al Comitetului Central din Februarie, în legătură cu evenimentele din Austria. Manifestele Comitetului Central din Martie, adresate special ceferiștilor, petroliștilor și celorlalți muncitori din industria grea; din luna Mai, adresat către: „muncitori, țarani, meseriași și intelectuali cinstiți", din Iunie către „întreaga popu-

www.dacoromanica.ro

lație muncitoare a țării; un altul similar din Iulie; unul din Octombrie prin care se denunță înăsprirea curentului fascist în interiorul țării — priveau și mișcarea antifascistă.

Cele patru numere ale revistei „Lupta de clasă", organ al Comitetului Central al Partidului, apărute până în August, s'au ocupat de situația și evenimentele din țară, ajutând pe militanții și conducătorii mișcării antifasciste în activitatea lor ca să poată găsi cele mai potrivite metode de lucru și de luptă.

„In fața noii ofensive a dictaturii burghezo-moșierești, care înăsprește exploatarea masselor muncitoare și le răpește și cele mai elementare drepturi politice se pune în fața Partidului Comunist cu și mai mare tărie sarcina organizării luptelor de zi cu zi ale muncitorimii, țărănimii și micii burghezii exploatate, în jurul celor mai concrete și imediate interese economice și politice" — se scrie într'un articol [1].

In legătură cu situația internațională, Comitetul Antifascist a luat deseori atitudine.

Luând cunoștință de fixarea procesului așa zișilor incendiatori ai Reichstagului, conducătorii comitetului publică la 13 Septembrie 1933 un protest, prin care se alătură opiniei publice mondiale, cerând tuturor muncitorilor și intelectualilor din țară adeziunea lor împotriva înscenării dela Leipzig. Curând după aceasta, presa antifascistă protestează împotriva strămutării procesului incendiatorilor Reichstagului la Berlin, unde Goering-Hitler cred că vor putea ține procesul mai din scurt. „Tenacitatea și atitudinea demnă a lui Dimitrov, care urmărește cu scrupulozitate desbaterile, demascând pas cu pas mârșava înscenare hitleristă, a atras simpatia lumii întregi de partea acuzaților și oprobiul public contra regisorilor" — se scrie într'un alt manifest al comitetului.

Sezisați de către Comitetul Antifascist de modul inchizitorial cum este judecat Dimitrov, răpindu-i-se cel mai elementar drept de apărare, un grup numeros de avocați ai baroului de Ilfov, trimit o telegramă de protest Curții de Justiție din Leipzig, mutată la Berlin.

In plină ședință a procesului, Goering, venind ca martor, amenință pe Dimitrov cu moartea; s'au ridicat noi proteste împotriva tendinței de exterminare a lui Dimitrov. „Opinia publică românească e convinsă că adevărații incendiatori ai Reichstagului sunt național-socialiștii", se scrie într'un apel, care se termină astfel: „Muncitori, Țărani, Intelectuali! Prin lupta voastră puteți împiedeca pe canalia Goering de-a traduce în fapt amenințarea cu exterminarea lui Dimitrov".

Un nou protest din partea conducerii se publică în „Dimineața" din 15 Decembrie:

Comitetul Național Antifascist din România, îngrijorat de soarta

[1] „Lupta de clasa", XII, 2, 1934, p. 53.

www.dacoromanica.ro

celor implicați în procesul incendierii Reichstagului, în frunte cu Dimitrov, „protestează împotriva amenințărilor cu moartea, exprimate fățiș de însuși ministrul de interne, Goering. Comitetul protestează împotriva atitudinii tribunalului însuși, care lasă să se întrevada ceea ce Dimitrov a arătat clar: „Sentința de condamnare la moarte a fost hotărîtă în altă parte, tribunalul fiind un simplu executor". In numele miilor de aderenți ai mișcării antifasciste din România, se cere punerea în libertate a celor implicați în proces și stingerea procesului.

In Octombrie, Comitetul Național Antifascist publică un protest împotriva teroarei din Spania: „In numele masselor de muncitori, țărani și intelectuali antifasciști din întreaga țara, protestează și cere încetarea masacrelor masselor muncitoare spaniole, eliberarea tuturor celor închiși, stingerea tuturor proceselor în curs de judecată".

Comitetele regionale și locale precum și toți aderenții sunt invitați să trimită protestele lor colective sau individuale legației spaniole din București.

Cu prilejul aniversarii Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, Comitetul Antifascist publică un mesaj de „Salut" Uniunii Sovietice, țara „în care nu se cunoaște fascismul și în care lupta pentru pace înseamnă în acelaș timp lupta pentru buna stare a masselor muncitoare din intreaga lume".

In saptămânile dintre 30 Iulie și 15 August 1934, au loc la Paris o serie de manifestări mondiale a organizațiilor de lupta contra fascismului, la care a fost prezentă și mișcarea din România.

Plenara Comitetului Mondial Antifascist s'a ținut cu participarea a 100 de delegați din 40 de țări, printre care și N. M. Șvernic, actualul președinte al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., țara care a stat în fruntea luptei contra fascismului. Din partea României au luat parte doi delegați. La începutul lunii August are loc Congresul mondial al femeilor contra războiului și fascismului, cu participarea a peste 1500 de delegate, printre care și din România.

In foile antifasciste se publică apelul Uniunii generale a studenților români din străinătate, care anunță congresul acestei organizații pentru zilele 24—26 Decembrie 1934 la Paris, invitând pe colegii lor din țară să trimită delegați. Dorința nu s'a putut împlini, din motive ușor de înțeles.

*

Mișcarea antifascista s'a deosebit și printr'o vie activitate de *presă* care a fost apreciată la plenara Comitetului mondial „Amsterdam-Pleyel" din August 1934. Caracterul periodicelor, de obicei săptămânale, consta în varietatea cuprinsului și în folosirea unei metode abile de-a spune ade-

www.dacoromanica.ro

varul asupra fascismului și cauzelor economico-sociale sub forme mai ocolite. Când erau interzise, ele apareau fie sub alte forme, fie în alte orașe.

Primul ziar a fost „Buletinul de acțiune împotriva fascismului", organul Comitetului Național, al cărui prim număr apare la 23 Octombrie 1933. In editorialul ziarului „Cuvânt înainte" se scrie: „Buletinul acesta apare în împrejurari grele. Pe când fascismul, cu deșănțata lui demagogie și exaltând șovinismul cel mai agresiv, este nesuparat sau chiar încurajat, noi luptăm din greu contra acestui flagel mondial".

„...Facem apel la toți aceia cari sunt alarmați de primejdia fascista sa-și dea adeziunea la mișcarea noastra, susținând lupta și cautând sa atragă în mișcarea antifascistă muncitorimea dela sate și orașe".

In același prim număr se publică „Apelul comitetului antifascist", informații despre mersul mișcării antifasciste în țară, listele de adeziuni și câteva articole.

Se consacră o „Pagină tineretului", care publica un apel către toți tinerii muncitori și intelectuali și adresa pe care Comitetul antifascist român a trimis-o Congresului general al tineretului social-democrat ce se ținea atunci la București și răspunsul Uniunii naționale a Tineretului social-democrat, un refuz propunerii de front unic făcută de Comitetul Antifascist.

Numărul 2 are un conținut și mai bogat. Articolul de fond „Fascismul și războiul", vorbind despre fascismul generator de războaie spune: „In fața lui se ridică însă o pavăză uriașă care-l va zăgăzui: muncitorimea dela sate și orașe, care sub conducerea organizațiilor ei de luptă antifascista, sub diferite forme, va zdrobi pe fauritorii razboiului de mâine".

Articolul „Demagogia fascistă un pericol pentru masse" demasca unele formații amăgitoare.

„Bilanțul fascismului" este o substanțială expunere a situației din Italia după 11 ani de dictatură fascistă.

„Internaționala II și partidele afiliate ei pregătesc războiul" este o justă punere la punct.

Pagina tineretului cuprinde un larg manifest, lansat de Congresul mondial al tineretului contra războiului și fascismului, ce se ținuse la Paris în luna Septembrie și un apel al studențimii antifasciste din România către toți colegii universitari.

In numarul urmator se comenteaza „Plebiscitul hitlerist", care a demonstrat că după aproape un an de teroare hitleristă trei milioane de antifasciști germani au votat contra lui Hitler, înfruntând moartea. „Oficialitatea" luptă „contra fascismului", analizează atitudinea binevoitoare a guvernului liberal față de „Garda de fier", ce-și desvoltă nestingherit activitatea; în „Boicotul, metodă pasivă și de paralizare a luptei antifasciste"

www.dacoromanica.ro

este criticata metoda preconizată de partidul social-democrat și partidul socialist unitar împotriva mărfurilor și filmelor germane.

In numărul din 28 Ianuarie 1934 este reprodus „Cuvântul de apărare al lui Dimitrov în procesul incendierii Reichstagului"; este un articol cu date interesante statistice din Germania din care rezultă adevărata stare de lucruri a industriei sub regimul lui Hitler; un alt articol denunță „razboiul în pregatire".

In Martie 1934, Ministerul de Interne interzice apariția buletinului.

La 1 Iulie 1934 apare la Iași ziarul săptămânal, „Ecoul" la care a colaborat și Ilie Pintilie; se intitulează „ziar democrat independent" și apoi „independent antifascist". Au apărut 17 numere, până la 25 Noembrie, când mișcarea antifascistă fiind înăbușită, ziarul este interzis.

„Ecoul" publică articole de documentare asupra realităților din Uniunea Sovietică, cu care abia se reluaseră relațiile diplomatice: „Reluarea raporturilor cu Sovietele", articol de fond; „O vizită în Ucraina", articol-foileton; și alte articole și informații din viața țării socialismului. In același prim numar apar: articole de ideologie, de polemică externă, de polemică internă.

Numerele următoare cuprind material similar, adăugându-se anchete asupra vieții muncitorești din fabricile Iașului și alte știri ale mișcării muncitorești din țară. Articole numeroase se ocupă de mișcarea antifascista mondială: „Antifascism și democrație", „Front unic contra fascismului", „Aprecieri asupra mișcării antifasciste mondiale", „Femeile în luptă împotriva razboiului și fascismului"; un comentar despre „Congresul mondial al femeilor antifasciste".

In numărul din 5 August apare apelul noii organizații progresiste Amicii U.R.S.S.

In ultimele numere, ziarul publică un editorial „Pentru transformarea Congresului Confederației Generale a Muncii în congresul luptei pentru front unic" și apelurile pentru front unic ale conducerii sindicatelor: tipografi, cismari și brutari din Iași.

La 26 Noembrie 1933 apare la Cluj, ziarul „Alte zări", cu un bogat material doctrinar, polemic și informativ. Trebuia să apară bilunar; nu cunoaștem decât două numere, fiind interzis de organele polițienești locale în Martie 1934.

In articolul de fond „Program", din primul numar, se arată precis scopurile publicației: „In primul rând, vom arăta că adevărata țintă a fascismului, de orice nuanță ar fi el și sub orice emblemă s'ar manifesta, este să apere un sistem intrat în putrefacție și să oprime massele muncitorești de toate rasele și de toate credințele".

In editura acestei reviste apare o broșura „Insemnătatea ultimelor lupte economice ale muncitorimei din Cluj", sub auspiciile comitetului

www.dacoromanica.ro

regional. Se explică, clar și popular, rolul antifascist al luptelor economice muncitorești, necesitatea frontului unic și rolul trădător al social-democraților de dreapta în lumea muncitorească.

O publicație cu mai multă regularitate a fost ziarul „Cuvânt Nou" din Brașov; au apărut 12 numere în perioada dela 26 August la 8 Decembrie 1934. Din Nr. 10 care a fost confiscat dela tipografie, nu s'a putut păstra nici un exemplar.

Scris de prietenii din București și Brașov, „fructul colaborării benevole a unor scriitori mai în vârstă, meșteri în mânuirea condeiului, cu câțiva tineri..." devine unul din organele importante ale mișcării antifasciste din țară, oficios al Comitetului Național Antifascist.

Publică de asemenea date din Transilvania; între altele „Apelul" către muncitorii și funcționarii uzinelor Dermata din Cluj și o anchetă la această fabrică. De asemenea informații și comunicate din partea organizației Liga Muncii.

La Botoșani apare „Clopotul", intitulată „gazetă săptămânală independentă-democrata". „Clopotul" a aparut timp de un an și jumatate — dela 30 Iunie 1933 la 30 Decembrie 1934, cu o regularitate și viață impresionantă pentru vremurile de vitregie față de presa democrată. Era scris de un mănunchi de intelectuali din Botoșani, cu colaborarea unora dintre cei mai buni publiciști ai mișcării antifasciste din țară; era susținut de muncitorimea din Nordul Moldovei în deosebi.

Această gazetă cuprindea editoriale referitoare la toate problemele mari ale zilei: articole de doctrină socială, scrise simplu și cu talent, pentru lămurirea adevăratelor pricini ale frământatei vieți politice de atunci; o rubrică bogată despre „Frontul Muncii"; „Actualități literare", cu critici și observații noi, deosebite de spiritul îngust al literaților de atunci; „Cronica externă" cu judecarea evenimentelor internaționale zi de zi; informații locale și generale, care făceau dintr'o foaie de provincie un organ interesant pentru un public mai larg. Desenurile lui A. Mărculescu, unul din talentații artiști progresiști, răpus pe urma suferințelor dela Vapniarca — însufleteau plastic textul.

La sfârșitul anului 1933, apare la București „Momentul", „revista tinerii generații"; n'au apărut decât două numere, ultimul la 30 Decembrie, fiind suspendat. Era consacrat mișcării antifasciste cu o rubrică specială studențească.

La 14 Octombrie 1934 apare publicația săptămânală „Echipa", revista tineretului antifascist din București, foarte curând sugrumată.

Gazeta „Constructorul", organul sindicatului constructorilor din București, se ocupă de realizarea frontului unic și de lupta hotărîtă împotriva fascismului. Ziarul „Umanitatea", care apăruse la 2 Septembrie

www.dacoromanica.ro

1934, este câștigat pentru mișcarea antifascistă; de aceea autoritățile îl interzic la cel de al treilea număr.

La 27 Octombrie 1934 apare la Galați ziarul „Indrumarea", care dela primul numar are de îndurat prigoana, fiind confiscat.

La Tg. Mureș apare ziarul în limba maghiară „Szekelyföldi Néplap", repede suprimat. Alte ziare apar în limbile rusă, bulgara și germană, cu aceeași viață efemeră, dar cu un larg răsunet în massele muncitoare, fiecare foaie bucurându-se de mai mulți cetitori.

Comitetul Național a mai editat o broșură, „Ciuma brună în Germania", care s'a difuzat în mii de exemplare, bucurându-se de mare succes, datorită cuprinsului viu și formei sub care a fost prezentată. Numeroase ilustrații expresive demascau adevărul asupra situației din Germania hitleristă.

*

Ziarul reacționar „Curentul" scrie: „Din informațiile ce le deținem din sursă serioasă, guvernul pregătește ca în cadrul legii de apărare a Statului sa dispuna suprimarea tuturor organizațiilor, care, camuflate sub diferite nume, militează pentru o politică de extremă stânga". Era vorba și de mișcarea antifascistă, pe care conducerea de dreapta social-democrată o ataca drept atare.

La începutul lui Noembrie, Comitetul Central al Partidului Comunist lansează un manifest de largă difuziune către toate categoriile de muncitori, țărani, intelectuali și în deosebi către muncitorii și comitetele organizațiilor social-democrate, prin care, denunțându-se atitudinea social-democraților de dreapta care au rupt tratativele de front unic, se arată rolul acestora în pregatirile de desființare a organizațiilor antifasciste.

Manifestul Comitetului Central al Partidului Comunist cere o concentrare a tuturor forțelor pentru „luptă comună contra mizeriei, fascismului și războiului"; cere respingerea „atacului turbat al burgheziei și al guvernului ei".

La 24 Noembrie, guvernul decide desființarea tuturor organizațiilor antifasciste, odată cu a altor organizții legale și ilegale, printr'o ordonanță a Comandamentului Militar.

Se declara desființate organizațiile legale: Comitetul Național Antifascist, Liga Muncii, ca și cele ilegale: Partidul Comunist din România, Consiliul general al sindicatelor unitare, Ajutorul roșu și altele, care se mai bucurasera de această atenție în repetate rânduri.

Toate sediile sunt percheziționate și închise; întreg materialul este confiscat; au loc percheziții la locuințele fruntașilor mișcării: unii conducători sunt arestați de autoritățile militare.

www.dacoromanica.ro

La 2 Decembrie, Comitetul organizației din București a Partidului Comunist răspunde ordonanței militare printr'un manifest — ilegal — în care spune: „Cu toată represiunea sângeroasă fascistă desfășurată contra Partidului Comunist și a organizațiilor sale revoluționare, în ciuda tuturor, Partidul Comunist din România va conduce și mai departe lupta contra bancherilor și capitaliștilor".

O delegație a Comitetului Național Antifascist se prezintă în ziua de 4 Decembrie la Ministerul de Interne, unde depune un protest semnat de conducătorii Comitetului disolvat împotriva arestărilor și a disolvării, pe care o consideră „o călcare a dreptului de organizare garantat tuturor cetățenilor prin Constituție și o lovitură dată masselor muncitoare din România în lupta pe care o duc împotriva fascismului și războiului".

Ziarele „Clopotul" și „Cuvântul Nou" publică articole de protest împotriva tuturor acestor măsuri arbitrare în numerele din 8 și 10 Decembrie — ultimele lor numere, pentrucă sunt imediat suspendate.

O mișcare largă de protest cuprinde întreaga țară: pretutindeni se formează comitete de apărare a antifasciștilor arestați, o parte din ele publicate în ziarele burgheze, sub presiunea masselor. In străinătate se formează comitete similare, a căror activitate a fost resimțită.

Dar chiar în cursul aceluiași an, 1935, apar noi organizații, din inițiativa și sub conducerea Partidului Comunist, care aveau în fond același obiectiv de luptă contra fascismului, pentru democrație. Mișcarea antifascistă nu a putut fi înăbușită; ea s'a bucurat de succese, sub forma de care ne-am ocupat, și a continuat apoi lupta sub alte forme, deoarece reprezenta linia ascendentă a progresului, exprima lupta împotriva regimului exploatării capitaliste, destinat pieirii, conform legilor istorice, reprezenta lupta pentru pace și progres.

www.dacoromanica.ro

LIGA MUNCII (1933—1934) [1]

După eroica luptă a ceferiştilor dela Griviţa, în frunte cu tovarăşul Gh. Gheorghiu-Dej, din Februarie 1933, regimul burghezo-moşieresc deslănţue un val de teroare în întreaga ţară; guvernul naţional-ţărănist scoate în afara legii atât organizaţiile legale, cât şi pe cele ilegale care mai fuseseră de atâtea ori în zadar desfiintate, în frunte cu Partidul Comunist. Printre organizaţiile legale este desfiinţat şi Blocul Muncitoresc Ţărănesc care timp de aproape nouă ani activase, sub conducerea Partidului Comunist, pentru apărarea intereselor masselor muncitoare, împotriva stărilor excepţionale, împotriva primejdiei fasciste şi a războiului.

„Guvernul samsarilor, bancherilor şi boierilor români, guvernul lacheilor şi agenţilor cămătarilor străini" — cum numea „Scânteia" guvernul naţional-ţărănist — înscenează în Iunie procesul eroicilor luptători dela Griviţa, după luni de presiuni morale şi schingiuiri fizice. Procesul se transformă însă într'o mişcare largă de solidaritate naţională şi internaţională, deschizând un larg drum acţiunii Partidului, care hotărăşte înfiinţarea unei noi organizaţii legale pentru preluarea misiunii Blocului Muncitoresc Ţărănesc. In deosebi se punea ca o sarcina arzatoare problema frontului unic, aşa cum fusese trasată în mod lamurit de catre Congresul al V-lea al Partidului.

In toamna anului 1933, secretariatului Partidului pregăteşte formarea acestei noi organizaţii politice muncitoreşti, care ia numele de Liga Muncii. După câteva consfătuiri conspirative, se alcătueşte un comitet provizoriu de conducere a noii organizaţii, format din muncitori, meseriaşi şi intelectuali, care primesc misiunea de a redacta un „Apel", de a scoate un organ central şi a duce munca de organizare a mişcării în Bucureşti şi de formare de secţii în ţară.

După alte consfătuiri, vizitându-se şi câteva centre din provincie, se alege un comitet central cu un preşedinte, un secretar general şi mai mulţi

[1] Comunicare prezentata la 12 Iunie 1951 în şedinţa Secţiunii de Ştiinţe Istorice, Filosofice şi Economico-Juridice a Academiei R.P.R.

www.dacoromanica.ro

membri, din Capitală și delegați din provincie. Abia se înjghebase, și Liga Muncii intra în focul campaniei electorale, anunțata odata cu venirea la putere a partidului liberal la mijlocul lunii Noembrie 1933.

Liga Muncii se prezintă la alegerile parlamentare din 20 Decembrie 1933, depunând liste proprii în mai multe județe.

Paralel cu literatura ilegală a Partidului Comunist, Liga Muncii lansează un manifest-chemare catre diferite categorii sociale: „muncitori, țarani nevoiași, funcționari, studenți săraci, mici meseriași și mici negustori, naționalități asuprite, evrei obidiți". In prima parte se face o critica acerbă partidelor guvernamentale și în deosebi liberalilor, demascându-le demagogia programelor și făgăduielilor lor. „Liberalii anunță în programul lor de guvernământ «ordine» și «disciplină». Guvernarea lor va fi o permanentă stare de asediu, un guvern de teroare sângeroasă".

Pentru țărăniștii din opoziție, manifestul precizează: „Pentru armament, pentru manevre și serbări naționale, pentru închisori, jandarmerie și poliție, pentru plata împrumuturilor străine, național-țărăniștii au pus biruri grele, taxe pe afaceri, etc.". Politica de fapt a guvernanților din ultimul timp a împins țara spre fascism. „Pentru a înșela mai departe și mai bine mulțimea, pentru a reprima orice mișcare a norodului, stăpânitorii pregătesc fascismul și-l introduc în cârmuirea țării".

Cârdășia ascunsă sau fățișă a social-democraților de dreapta este demascată fără cruțare. „Partidul social-democrat are rolul să ușureze sarcina stăpânitorilor. El este acela care prin vorbe de lupta împiedecă lupta voastra de fapt"..... „Stăpânitorii în planurile lor de razboi se gândesc sa atace hotarele vecinilor noștri. Social-democrații bârfesc mereu Sovietele, pregătesc spiritele pentru acest atac".

In partea a doua a manifestului sunt cercetate, pe scurt și sugestiv, nevoile grele ale tuturor categoriilor sociale, ale tuturor celor ce muncesc și sunt exploatați, cerându-li-se să se unească în lupta lor comună pe baza platformei de revendicări, pe care o expune Liga Muncii.

Se face cea dintâi cerere contra scăderilor de salarii, deoarece clasa muncitoare primise lovituri puternice în tot răstimpul celor patru ani de criză, începând din anul 1929, pentru săptămâna de lucru de 40 de ore, cu plata salariului întreg, pentru legiferarea ajutorului de șomaj sub diferite forme, pentru cei fără de lucru și familiile lor. Țăranii nevoiași sunt chemați să ceara pamânt și inventar gratuit, scutire de biruri și prestații, ștergerea datoriilor, ajutor în hrană celor din regiunile cu recoltă proastă, etc.

Manifestul protestează împotriva oricăror asupriri naționale; cere micșorarea impozitelor pentru micii meseriași și comercianți, micșorarea chiriilor, cantine și cămine pentru studenții săraci, drept de vot pentru soldați, femei, tineri dela vârsta de 18 ani, cheamă la luptă împotriva fascismului și a războiului, pentru libertatea de organizare a oamenilor muncii iată

www.dacoromanica.ro

cele mai importante puncte ale programului electoral, platforma de revendicări pe care le susţinea numai Partidul Comunist.

Un comunicat al comitetului central al ligii anunţă că, în şedinţa din 3 Decembrie, s'a hotărît să se pună candidaturi proprii în judeţele: Ilfov, Prahova, Dâmboviţa, Râmnicul-Vâlcea, Romanaţi, Dolj, Mehedinţi, Constanţa, Caliacra, Braila, Covurlui, Iaşi, Neamţ, Bacău, Roman, Botoşani. Radauţi, Lăpuşna, Caraş, Timiş-Torontal, Arad, Hunedoara, Cluj, Satu-Mare, Bihor, Salaj, Maramureş, Trei Scaune, Turda, Târgu-Mureş, Braşov, Ciuc, Năsaud, Târnava Mică, Târnava Mare, etc. în total 45 de judeţe.

Mai mulţi membri ai săi sunt însărcinaţi sa depună listele în judeţele arătate; se creeaza o comisie provizorie pe lângă comitetul central pentru strângerea fondurilor electorale, se hotărăşte crearea de comisii asemănătoare pe lângă organizaţiile judeţene.

In primele zile se depun listele în judeţele Ilfov, Dâmboviţa, Vâlcea, Iaşi, Bacău, Ploeşti, Craiova, etc.

Imediat după depunerea listelor, prigoana din partea organelor de represiune ale burgheziei se înteţeşte. Susţinătorii şi candidaţii listei dela Bucureşti sunt „vizitaţi" de reprezentanţii autorităţilor, care declară că listele depuse n'ar fi legale. Dupa câte spun chiar autorităţile, conducătorii social-democraţi de dreapta denunţasera Liga Muncii ca fiind Blocul Muncitoresc disolvat, solicitând intervenţia guvernului ca să se împiedece depunerea listelor la tribunal. Un comunicat în acest sens publică „Năzuinţa", cuprinzând declaraţia din partea ligii ca este o organizaţie independentă şi o riposta pentru denunţătorii, care „stau în fruntea atacurilor contra muncitorilor".

Cu prilejul alegerilor s'a pus iaraşi problema frontului unic, pe care îl sabotau atât social-democraţii, cât şi socialiştii-unitari, sub pretextul formarii unui cartel electoral, considerat ineficace de Partidul Comunist, promotorul adevăratului front unic.

Liga Muncii militează intens în favoarea frontului unic, pentru închegarea căruia a fost creată această organizaţie, după propria ei declaraţie. „După noi, front unic înseamnă înainte de toate lupta comună a tuturor celor cointeresaţi şi în cazul de faţa a păturilor muncitoare, pentru realizarea revendicarilor lor fireşti de clasă".

La alegerile imediat anterioare — 1931 şi 1932 — se prezentase Blocul Muncitoresc Ţărănesc, care în 1931 obţinuse, cu toate fraudele electorale, 74.000 de voturi, adică un procent de 2,52%, primind 5 locuri de deputaţi, mandate anulate samavolnic de Camera liberalo-argetoianistă. La alegerile generale din 1932, prigoana din partea guvernului ţărănist a fost atât de aprigă, încât Blocul Muncitoresc Ţărănesc n'a putut pune candidaturi decât în puţine judeţe şi n'a putut obţine, datorită şi fraudelor, cota de 2% şi deci niciun mandat.

www.dacoromanica.ro

La alegerile din Decembrie 1933, Liga Muncii, care avea să culeagă voturile muncitorești date înainte Blocului Muncitoresc Țărănesc, a avut de întâmpinat și mai mari greutăți, deoarece întreaga prigoană a guvernului liberal și propaganda ostilă din partea celorlalte partide burgheze și social-democrate era îndreptată împotriva Ligii Muncii, forță politică legală, apărătoare a intereselor de massă. La alegeri au participat 13 grupări politice, depunând 4.595 de candidaturi pentru 387 de locuri, ceea ce avea rostul de a încurca pe alegători. N'au obținut cota de 2% decât 9 partide. Unele din cele respinse guvernaseră cândva țara.

In ciuda terorii, Liga Muncii obține voturi mai numeroase în Grand, Pieptănari, Lânăriei; apoi în Dâmbovița și Dolj, în Prahova, Sibiu, Iași, Râmnicu-Vâlcea. In alte câteva județe, listele Ligii Muncii n'au putut fi menținute. Mulți alegători au fost lipsiți de dreptul de vot. Și mai mulți din cei înscriși nu s'au prezentat la vot, cum arată înseși datele oficiale: din 4.380.000 de înscriși n'au votat decât 2.978.000, deci a treia parte din alegători s'au abținut, neavând cui să-și dea votul lor.

Cu toate multiplele abuzuri și silnicii comise împotriva candidaților Ligii Muncii, un protest reușește să apară în presa burgheză. „Dimineața" din 30 Decembrie anunță arestarea unor candidați ai Ligii Muncii dela Râmnicu-Vâlcea „...pentrucă au participat la campania electorală"; pentru același motiv sunt menținuți arestați muncitori, țărani, tineri din București și din alte centre ale țării.

După asasinarea lui Duca, locul său de deputat de Ilfov rămânând vacant, se anunță alegeri parțiale, fixate pentru ziua de 2 Aprilie 1934.

Liga Muncii candidează pe lista Nr. 5, prin președintele Comitetului Central. Campania este dusă de organizația Ligii Muncii, căreia i s'au pus tot felul de piedeci.

Partidul social-democrat lansează un apel către cetățeni și muncitori, prin care îi îndeamnă să-și anuleze voturile, deși exista un candidat al organizației muncitorești, Liga Muncii.

Rezultatul alegerilor — cum era de așteptat, în urma măsurilor luate de guvern — a fost favorabil candidatului său, noul președinte al partidului liberal. Cele trei partide burgheze, dintre care două fuseseră cândva la guvern, obțin foarte puține voturi.

*

Liga Muncii are un organ propriu, „Năzuința". Deși fusese înscris la timp, cum mai apăruse un alt ziar cu același titlu — ziar al studenților fasciști — i s'a schimbat titlul în „Năzuința celor ce muncesc" pentru înlăturarea oricărei confuzii.

www.dacoromanica.ro

Ziarul apare la 6 Decembrie 1933, publicând pe prima pagină un larg manifest-chemare cu prilejul alegerilor parlamentare. N'au apărut însa decât doua numere; șicanele autorităților erau atât de frecvente, încât apariția ziarului deveni imposibilă.

Cuprinsul „Năzuinței" este destul de variat. Articolele se referă la problemele interne și externe, supuse la o analiză temeinică, explicându-se raspicat cauzele crizei economice și politice, atacându-se fascismul sub toate formele sale și propunându-se soluții categorice pentru rezolvarea imediată, pe baza unei largi platforme de massă.

In editorialul numărului 2 „Ce vrem" se răspunde: „Vrem ca cei vinovați pentru criză să sufere și povara ei. Vrem ca cei ce nu-s vinovați de criza, acei ce-au muncit și muncesc din greu, să nu sufere pe spinarea lor toată greutatea crizei. Vrem sa ne apărăm împotriva reducerii de salariu. Vrem sa dobândim mărirea lor". După ce se propun o serie de măsuri practice și imediate pentru ajutorarea șomerilor, ajutor de iarnă în bani, lapte pentru copii, scutiri de taxe școlare, se continuă: „Țăranilor sa li se dea pământ și inventar gratuit, să se înceteze orice execuție silită, să se șteargă toate datoriile.

Vrem încetarea persecuțiilor, desființarea organizațiilor fascisto-antisemite și împiedecarea războiului de cucerire".

„Scumpetea", „Agitații în rândul funcționarilor", „Fascismul", „Soluțiile vistiernicului", „Cum e exploatată țărănimea", „Condamnații la moarte", „Revizionism și antirevizionism", sunt câteva din titlurile articolelor tratând probleme de ordin intern. Analiza situației externe preocupă îndeaproape ziarul, dându-se lămuriri asupra problemelor la ordinea zilei: „Conferința dezarmarii în impas", „Crima judiciara dela Leipzig", „In Spania", „Agravarea crizei, a șomajului, a foametei în Germania hitlerista", „Anglia participa la cursa înarmarilor", „In Japonia febrilitate războinica", „Hitler provoaca razboiul mondial", etc.

Ziarul da o deosebita atenție luptei electorale. Sunt publicate listele candidaților ligii în diferitele județe și informații despre mersul campaniei electorale. In articolul „De unde arme?" se demască sprijinul ascuns dat de partidele „istorice" legionarilor, care se dedau la atacuri înarmate în propaganda lor. „Cei ce înțeleg din ce în ce mai mult că schimbările de persoane în locurile de cârmaci ai țarii lasa neatins fondul lucrurilor, care a creiat și menține starea de lucruri înabușitoare din prezent, trebue sa-și manifesteze cu tarie aceasta convingere, dând cu toții votul Ligii Muncii".

In articolul „Program fascist" se analizeaza așa zisul „naționalism integral" al Garzii de fier; în „Cartel electoral sau front unic" se analizeaza propunerea socialiștilor unitari, sortită eșecului prin nesinceritatea ei; în alte articole sunt trecute sub o justa critică toate „Programele electorale", menite să minta mulțimile și sa le fure votul la alegeri.

www.dacoromanica.ro

Ziarul se ocupă de tineret, căruia i se adresează printr'un cald apel, cuprinzând în acelaș timp un program de revendicări imediate și specifice „Liga Muncii" cheama generația tânara, „crescuta în chinurile mizeriei și ale șomajului la acțiune în front unic, pentru dreptul la viață omenească". Articolul „Liga Muncii și femeile muncitoare" expune revendicarile acestei largi categorii sociale, îndemnând-o la organizare, deoarece „sunt mult mai exploatate decât barbații, patronii folosindu-se de forțele lor slabe".

In „Condamnații la moarte" se arata starea mizerabilă a șomerilor uitați și disprețuiți de guvern. „Regimul deținuților politici din închisorile românești" este un regim de distrugere asemenea lagărelor și închisorilor hitleriste; se cere amnistierea lor.

Dupa suspendarea „Năzuinței" în cursul anului 1934, liga folosește publicația saptamânala „Umanitatea" drept organ de difuzare a ideilor sale; dupa trei numere este suspendată și această foaie.

In cuvântul introductiv, „Crezul Nostru", ziarul, intitulat „ziar independent în slujba muncii și a umanitarismului", expune punctul de vedere, clar exprimat între altele, prin fraza: „Avântul și elanul nostru, izvorît din crezul umanitarist, ne plasează în prima linie de luptă contra fascismului, indiferent daca el se manifestă sub forma hitleristă, musoliniană, cuzista sau din spatele democrației compromise și deochiate".

O pagina întreaga a fiecărui numar este închinată „Frontului Muncii", în afara altor articole care se ocupă tot cu probleme muncitorești sau date din viața clasei muncitoare. Ocolind rigorile cenzurii, articolul „Congrese muncitorești" este un atac direct împotriva reformiștilor din conducerea sindicatelor amsterdamiste. „De toată această situație, o spunem tare ca să se auda, sunt vinovați conducatorii care au tradat interesele muncitorilor, pactizând cu politicienii odioși". Sunt atacate și instituțiile de stat: „Casa Asigurărilor Sociale", „Inutilitatea Camerelor de Munca", organe create pentru diversionism și întărirea exploatarii muncitorimii. Din lumea dinafara, ziarul se preocupa de „Mișcarile din Spania", „Femeia muncitoare în America", „Impresiile unui calator în Rusia Sovietică", „Cum se pregătește razboiul", în care se denunța înțelegerea dintre Germania lui Hitler și Japonia împotriva Uniunii Sovietice.

In legatură cu Liga Muncii, ziarul se preocupă de acțiunea acesteia pentru realizarea frontului unic, problemă căreia îi sunt închinate și alte articole. Ziarul mai cuprinde o „Cronica țaraneasca", o „Cronică studențească", o pagină de literatură.

In primavara și vara anului 1934, Liga Muncii duce o activitate de organizare în Capitală și provincie, unde se înființeaza secții noi, sau se întăresc grupele de inițiativă, alcătuite cu prilejul alegerilor. La București, în afara sediului central, în sectorul de Albastru, se deschid sedii în Șoseaua Măgurele și doua pe Calea Rahovei; în sectorul de Roșu două sedii;

www.dacoromanica.ro

unul în str. Gherghel și altul pe Șoseaua Crângași; în sectorul de Negru pe str. Trinității. In afara acestor sedii permanente, unde se țineau ședințe publice odată pe săptămână, discutându-se puncte din programul ligii — așa cum s'a precizat în largul manifest pe timpul alegerilor — comitetul central și comitetele locale organizau uneori întruniri în diferite localuri de cartier, discutându-se problemele la ordinea zilei cu privire la nevoile muncitorești și cetățenești, sau de cuprins mai larg politic.

In provincie, secții locale, județene și orășenești — din puținele date care s'au putut culege, având în vedere ca arhivele respective care mai există n'au putut fi în întregime folosite — se cunosc că au funcționat la Iași, Bacău, Rădăuți, Ploești, Brăila, Târgoviște, Craiova, Râmnicu-Vâlcea, Brașov, Cluj, Sibiu, Constanța, etc.

In zilele de 9 și 10 Septembrie 1934, s'a ținut la București plenara Comitetului Național Antifascist, cea dintâi întrunire mai larga cu delegați din țara. Au participat 34 de delegați, reprezentând comitetele regionale și locale din țară, constituind un „mic congres".

Liga Muncii a participat la aceste lucrări printr'un delegat al său, care aduce salutul prietenesc al Ligii Muncii, luând parte și la discuțiile care au urmat. Legatura între aceste două organizații devine mai strânsa în activitatea ce a urmat, hotarîndu-se o colaborare permanentă, în deosebi în acțiunea pentru realizarea frontului unic.

La sfârșitul lunii Septembrie 1934, comitetul central al Ligii Muncii lanseaza un apel către organizațiile democratice și muncitorești, în vederea realizării frontului unic.

„Lumea muncitoare se ridică tot mai hotarît la lupta pentru realizarea revendicarilor ei firești, închegând și întarind frontul unic de acțiune împotriva exploatarii, a fascismului și a razboiului", începe apelul. Se arata apoi succesele frontului unic din Franța, Spania, Italia, Saar, în același timp cu loviturile date clasei muncitoare în Germania, Austria și în alte țari, unde nu s'a reușit să se înfăptuiască acest front.

Vorbind de situația grea din anul 1934, se spune în continuare: „Și în România ofensiva patronala devine tot mai puternica". Muncitorii sunt concediați, salariile scad, micii patroni și comercianți sunt sărăciți de impozite, funcționarii licențiați din slujbe; guvernul întarește cenzura și starea de asediu, utilizeaza tineretul cu ajutorul legii instrucției preregimentare, mărește opresiunea împotriva celorlalte naționalități prin legea muncii naționale.

Poporul muncitor din România a aratat în dese rânduri și mai ales în eroicele lupte din Februarie 1933, ca vrea și știe să lupte în front unic. Indrumat de Partidul Comunist din România „...Comitetul Central al Ligii Muncii, exprimând voința tuturor membrilor ei și opunând un Bloc muncitoresc Blocului cu partidele burgheze, propune Comitetelor Centrale ale

www.dacoromanica.ro

partidelor social-democrat şi social-unitar din România şi tuturor membrilor acestor partide realizarea imediată a unităţii de acţiune contra mizeriei, contra fascismului, contra războiului".

Liga Muncii propune o serie de măsuri pentru uşurarea stării materiale a muncitorimii şi diferitelor pături sociale. Ea este contra scăderii salariilor şi pentru ridicarea lor la nivelul scumpetei, contra concedierii muncitorilor şi funcţionarilor din întreprinderile particulare şi de Stat, contra examenului de limba română la întreprinderile statului; pentru fixarea unui ajutor de iarnă de 3.000 de lei de familie şi 2.000 de lei de muncitor; pentru minimum de ajutor de şomaj de 50 de lei pe zi, pentru acordarea aceluiaşi ajutor ţăranilor săraciţi de diferite intemperii; pentru plata Asigurărilor Sociale de către Stat şi capitalişti. Se cere scutirea de impozite pentru anumite categorii de salariaţi, mici comercianţi şi meseriaşi. Pentru cei dela ţară, desfiinţarea prestaţiei, acordarea de paşuni şi islazuri pentru ţărani.

Ca măsuri imediate împotriva fascismului şi a razboiului, Liga Muncii propune: desfiinţarea cenzurii şi a stării de asediu, abrogarea legii Mârzescu-Mironescu, eliberarea din închisoare a muncitorilor ceferişti dela Griviţa; se declară contra regimului ucigător la care sunt supuşi deţinuţii politici antifascişti. De asemenea, se propune unitatea de acţiune contra legilor militariste, contra războiului imperialist şi antisovietic, pentru apărarea Uniunii Sovietice.

Se propun şi mijloace de acţiune pentru realizarea acestor revendicări: proteste, întruniri, demonstraţii, greve, conduse de comitete de front unic, ce trebue alese de fiecare organizaţie. Ca primă acţiune: convocarea unei mari adunări publice pentru prima Duminica din Octombrie, la care să fie ales comitetul de iniţiativă de front unic.

Un apel asemănător fusese adresat în acelaşi timp şi de Comitetul Naţional Antifascist, aceloraşi organizaţii muncitoreşti.

Drept răspuns la apelul Ligii Muncii, comisia executiva a partidului social-democrat publică în „Dimineaţa" din 4 Octombrie un raspuns, care constitue un refuz hotărît şi chiar un denunţ. Deşi organizaţia Liga Muncii era o organizaţie independentă şi legală, în răspunsul conducerii social-democrate de dreapta se afirma ca: „Partidul social-democrat nu poate duce tratative şi iscali înţelegeri cu reprezentanţi anonimi", ci înţelege sa ducă tratative dela partid la partid (adica Partidul Comunist) şi numai daca „...partidul comunist din România înţelege să se pună pe terenul legalităţii şi al democraţiei".

Comitetul central al Ligii Muncii răspunde imediat acestei rezoluţii, demascând insinuările executivei social-democrate, care creează diversiuni şi chiar mai mult. „Afirmaţia conducerii social-democrate în condiţiile «legalităţii şi democraţiei» de astăzi nu constitue decât o transparenta denunţare pentru uzul organelor celor mai «calificate» ale aşa zisei «egalităţi».

www.dacoromanica.ro

Raspunsul — care apare trunchiat de cenzură în „Dimineața" din 8 Octombrie — se termina cu apelul: „Muncitorii social-democrați vor trage fară îndoiala concluzii, păşind ei înşişi la realizarea unității de acțiune şi acceptând mâna frățească pe care o întinde întreaga muncitorime dornică de luptă".

In acelaşi timp, conducerea ligii foloseşte prilejul Congresului organizațiilor social-democrate din Vechiul Regat, ce se ținea la Casa Poporului din București, trimițând o delegație cu noi propuneri de front unic. Delegația Ligii Muncii se prezinta la congres, dar biroul alege o delegație de doi membri, care primeşte propunerea scrisă pentru începerea tratativelor în vederea încheierii frontului unic. Conducerea congresului evitase ca delegația ligii să ia contact direct cu massa congresiştilor, anunțând că propunerile vor fi prezentate de birou congresului, pentru discutare. Sub presiunea maselor de muncitori, membri ai secțiilor din provincie, mai toți congresiştii care au luat cuvântul au fost obligați să discute problema frontului unic. Luând în discuție propunerile concrete ale ligii, moțiunea congresului o respinge, pe motiv ca „...s'a rezolvat prin rezoluția congresului şi comunicatul dat de executiva partidului social-democrat, care a precizat că partidul social-democrat înțelege sa trateze numai cu partidul comunist, direct dela partid la partid".

Daca social-democrații de dreapta au refuzat tratativele cu conducerea Ligii Muncii, apelul acesteia pentru frontul unic a patruns în rândurile membrilor celor două partide socialiste — ca şi în massa muncitorilor fără de partid — pentruca organizațiile ligii folosesc toate mijloacele pentru a aduce la cunoştință masselor propunerile atât de precise şi de larg înțelegatoare. Apelul a fost publicat în întregime în principalele ziare antifasciste, între altele în „Cuvântul Nou" din Braşov, „Clopotul" din Botoşani, „Ecoul" din Iaşi.

In ziua de 10 Octombrie are loc o şedință la care iau parte delegații partidului socialist unitar şi delegația Ligii Muncii, în vederea încheierii frontului unic muncitoresc. Delegații celor două organizații au expus punctele de vedere respective, cazând de acord asupra unui program comun de acțiune. Un comitet de zece persoane va coordona acțiunea frontului unic, propunându-se extinderea lui prin tratative cu partidele comunist şi social-democrat şi cu Comitetul Național Antifascist.

La 21 Octombrie, Liga Muncii publică un nou apel, în care se arata: „Propunerea adresata de Liga Muncii pentru încheierea frontului unic muncitoresc de acțiune împotriva mizeriei, fascismului şi razboiului a fost îmbrațişata cu entuziasm şi aprobată cu caidură de toate păturile muncitoare din România. Toți au recunoscut, prieteni şi adversari, că aceste propuneri izvoresc din adâncul nevoilor clasei muncitoare, corespund intereselor celor mai imediate şi arzătoare ale clasei muncitoare".

www.dacoromanica.ro

„Locul vostru este, ca și al muncitorimii din Partidul Socialist Unitar și Liga Muncii, în frontul unic al întregei muncitorimi", adaugă apelul, denunțând refuzul brutal al Comisiei executive a partidului social-democrat. Subliniind încă odată caracterul Ligii Muncii și demascând minciunile social-democraților de dreapta, apelul se încheie cu un îndemn puternic către muncitorii social-democrați: „Impuneți conducerii partidului social-democrat să intre în frontul unic muncitoresc. Făuriți în întreprinderile sindicale Comitete de front unic!"

Și acest apel a fost publicat în ziarele antifasciste. „Clopotul" din 21 Octombrie anunță: „Deasemenea, Tineretul Ligii Muncii ne trimite un apel către toți tinerii social-democrați și socialiș'i-unitari, cerându-le să încheie frontul unic de luptă contra mizeriei, fascismului și războiului".

In urma tratativelor duse de Liga Muncii cu comitetul central al partidului socialist-unitar și concomitent cu tratativele duse de Comitetul Național Antifascist, spre sfârșitul lunii Octombrie se încheie o înțelegere de front unic între cele trei organizații. Un proces-verbal semnat de delegați din partea fiecărei organizații prevede platforma comună de luptă și mijlocul de acțiune.

Programul cuprinde revendicări:

Impotriva: Stării de asediu și a cenzurii;
Regimului de distrugere fizică și morală a deținuților politici antifasciști;
Scoborîrii nivelului de traiu al claselor muncitoare;
Legii apărării statului (Mârzescu-Mironescu);
Legii pretinsei protecții a muncii naționale;
Legii de militarizare și fascizare a tineretului;
Prestației în natură și a tuturor muncilor silnice;
Executărilor silite ale populației nevoiașe dela sate și orașe;
Bătăilor și umilințelor polițienești și jandarmerești în întreprinderi și la sate;
Gărzii de fier și a cuziștilor;
Statutului C.F.R.;
Războiului antisovietic și interimperialist.

Pentru: Dreptul de întrunire, organizare și presă al masselor muncitoare;
Eliberarea ceferiștilor dela Griviția și a tuturor antifasciștilor din țară;
Eliberarea lui Thaelmann și a tuturor antifasciștilor din Germania, Austria, Italia și celelalte țări;

www.dacoromanica.ro

Redarea drepturilor politice condamnaților clasei muncitoare eliberați din închisoare;

Apărarea Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice.

Pentru realizarea acestui program de revendicări, se hotărăsc o serie de mijloace de acțiune, dela proteste și campanii prin presă, până la greve demonstrative și demonstrații de stradă. Acțiunile urmează să fie conduse de un Comitet Central de Coordonare, format din câte cinci reprezentanți ai fiecăreia din cele trei organizații politice. Comitetul de Coordonare stă în strânsă legătură cu conducerile celor trei organizații; se formează pe scară națională comitete de coordonare cu aceeași componență, pe județe și orașe.

Un ultim aliniat al procesului-verbal de constituire a frontului unic prevedea: „Organizațiile respective își iau angajamentul de a înceta orice critică asupra activității din trecut, rezervându-și dreptul de a face critică obiectivă în ceea ce privește executarea programului și acțiunilor mai sus arătate".

Lupta pentru frontul unic, organizată și condusă de Comitetul Central de Coordonare din România, se bucură în adevăr de un larg răsunet în massele muncitoare. Problema se discută deschis în ședințele sindicatelor, organizate în Confederația Generală a Muncii și, cu toate opreliștele reformiștilor din conducere, multe sindicate votează moțiuni, prin care cer Congresului Confederației dela 28—30 Octombrie să ia în discuție și să soluționeze propunerile de front unic.

Mai toate sindicatele din Iași votează astfel de moțiuni. In moțiunea sindicatului lucrătorilor brutari citim: „Adunarea de breaslă a lucrătorilor brutari, întruniți în localul sindicatului din Iași azi 14 Octombrie, luând cunoștință de congresul general, convocat de Confederația Generală a Muncii, salută cu bucurie propunerile de front unic adresate de către Liga Muncii partidului social-democrat și celui socialist unitar, precum și apelul de front unic adresat de Consiliul General al Sindicatelor Unitare, Confederației Generale a Muncii și cere imperios delegaților muncitori adunați în congres, ca și conducerii acestor organizații, să pășească imediat la înfăptuirea frontului unic...".

Un numeros grup de muncitori ceferiști și de cismari din Brașov publică un protest viguros împotriva unora dintre conducătorii secției social-democrate locale, care au refuzat propunerile de front unic prezentate de comisia locală a Sindicatelor Unitare, cerând congresului încheierea frontului unic pe baza unui program asemănător celui propus de Liga Muncii și de Comitetul Național Antifascist. Declarația, publicată în „Cuvântul Nou" dela 3 Noembrie, se termină astfel: „Dorința de front unic crește necontenit. Muncitorii din Brașov sunt pe drumul de a încheia frontul unic, trecând peste capul șefilor vânduți".

www.dacoromanica.ro

Intreaga organizație locală a partidului social-democrat din Rădăuți votează în adunarea dela 27 Octombrie o moțiune prin care se declară pentru frontul unic, larg, al tuturor păturilor muncitorești. „Noi cerem dela executiva P.S.D. încheierea imediată și necondiționată a frontului unic de luptă muncitorească. Totodată, protestăm contra sabotării frontului unic, propus de către Partidul Comunist, Consiliul General al Sindicatelor Unitare, Comitetul Național Antifascist și Liga Muncii". Alte sindicate se declară în unanimitate pentru frontul unic, declarând că în fața refuzului conducătorilor social-democrați, vor realiza frontul unic peste capul acestora.

Muncitorii dela fabrica Dermata din Cluj, în număr de 1200, deleagă doi tovarăși din mijlocul lor să-i reprezinte la Congresul Confederației sindicatelor amsterdamiste, pe baza unui program în fruntea căruia stă cererea de a se făcătui frontul unic propus de organizațiile muncitorești revoluționare. Imputernicirea, semnată de 800 de muncitori dela Dermata, este publicată în ziare.

Biroul Confederației Generale a Muncii refuzând să primească la Congres delegațiile mai multor sindicate, care reprezentau câteva mii de muncitori, aceștia au semnat un protest pe care l-au publicat în ziarul „Constructorul" din București, „Cuvântul Nou" din Brașov și altele. „Condamnăm cu indignare atitudinea și procedeele prin care se împiedică ca miile de muncitori ce ne-au trimis la acest congres să-și spue cuvântul prin glasul nostru. Ei ne-au împuternicit să exprimam dorința lor arzătoare unanimă de a primi propunerea de front unic a Consiliului General al Sindicatelor Unitare, Ligii Muncii și Comitetului Național Antifascist pentru a organiza luptele proletariatului român... Noi vom continua să luptăm mai departe pentru înfaptuirea frontului unic și alături de noi vor fi și massele social-democrate peste capul șefilor reformiști"

Conform înțelegerii de front unic, Comitetul de Coordonare hotărăște să se țină o mare întrunire publică în sala Marna, în ziua de 28 Octombrie. Trebuiau sa ia cuvântul reprezentanți ai fiecăreia din organizațiile componente. Intrunirea a fost interzisa; împrejurările în legătură cu această manifestație le-am relatat într'o altă Comunicare.

La întrunirea de protest, care a avut totuși loc la sediul partidului socialist unitar, a luat cuvântul și un membru din conducerea Ligii Muncii.

Deși înțelegerea de front unic se încheiase între cele trei organizații, la punerea în aplicare a hotărîrilor s'au ivit unele neînțelegeri, provocate de socialiștii unitari. In declarația publică pe care o face comitetul central al Ligii Muncii, adresându-se comitetului central al partidului socialist-unitar, sunt cuprinse afirmații care fixează o linie justă cu privire la modul cum trebue înțeles frontul unic și cum trebue alese organele de conducere. „Incheierea frontului unic trebue să se facă numai și numai pentru ușurarea

www.dacoromanica.ro

luptei celor ce muncesc. Frontul unic înseamnă, deci, unirea în acţiune a tuturor celor ce muncesc, sau a majorităţii lor, pentru realizarea revendicărilor.

Astfel înţeles, frontul unic trebue sa aibă şi forme organizatorice corespunzătoare. Comitetele de front unic, alese din mijlocul celor ce muncesc la oraşe şi sate, sunt organele de conducere ale luptelor lor. Numai astfel frontul unic va fi expresia voinţei masselor largi şi va putea în mod concret şi precis să organizeze acţiunile în comun ale poporului muncitor, din toate organizaţiile şi ale muncitorimii neorganizate".

Şi mai departe :

„Incheierea unei înţelegeri care nu s'ar baza pe comitete alese de front unic ca organe de conducere a secţiunilor din locul de munca ar însemna ducerea luptei masselor pe o linie moartă, ar însemna zădărnicirea acţiunilor".

La începutul lui Noembrie, cele trei organizaţii semnează un comunicat, publicat în presa antifascistă, prin care: „Comitetul Central de Coordonare al Frontului Unic Antifascist îndrumează toate comitetele organizaţiilor regionale, judeţene şi locale să alcătuiască comitete de coordonare ale frontului unic, în vederea acţiunilor comune. Comitetele respective vor porni imediat la pregătirea acţiunilor pentru eliberarea ceferiştilor şi împotriva teroarei sângeroase a fascismului spaniol".

Intre cele dintâi secţii care iau atitudine, comitetul local al Ligii Muncii din Iaşi lansează un apel, publicat în „Ecoul" din 11 Noembrie, către partidul social-democrat, socialist unitar şi întreaga muncitorime din oraşul şi judeţul Iaşi, pentru încheierea frontului unic, pe baza a 13 puncte de acţiune comună. Liga Muncii invită ca, în cel mai scurt timp, să fie ales comitetul de iniţiativă de front unic.

In jurul acţiunii de front unic, ziarul „Ecoul", ca şi întreaga presă antifascistă, poartă o campanie susţinută; subliniem, între altele, articolul lui Ilie Pintilie, „Pe drumul înfăptuirii frontului unic", prin care demască atitudinea de sabotare a conducatorilor social-democraţi de dreapta.

Liga Muncii, angajată în frontul unic, participă la campania de ajutorare materiala şi morală în apararea victimelor fascismului european: pentru Thaelmann, conducătorul muncitorimii germane, arestat şi maltratat în închisorile hitleriste; pentru ajutorarea muncitorimii din Spania. In vederea acestei acţiuni se hotărăşte: lansarea unui mainfest, campanii prin presă şi convocare de întruniri. S'a stabilit ca, în Bucureşti, întrunirea să aibă loc la 18 Noembrie, urmând să ia cuvântul delegaţi ai celor trei organizaţii din front. Adunarea amânându-se cu câteva zile, nu a mai avut loc, din cauza evenimentelor care au urmat (decretul de disolvare dat de guvernul Tatărăscu).

www.dacoromanica.ro

Succesele frontului unic, la care au contribuit și sforțările Ligii Muncii, atrag furia guvernului liberal, care ia masuri de prigoană, împlinite de organele polițienești.

La Brăila, membri ai secției locale a ligii sunt arestați la sfârșitul lunii Septembrie 1934, pe motiv că ar fi comuniști, activând în cadrul Ligii Muncii. Aceeași poliție caută să compromită organizația locală, atribuindu-i niște manifeste ale unei oarecare „gărzi a morții", probabil o secție a Gărzii de fier. Impotriva abuzurilor poliției din Brăila se înaintează un protest Ministerului de Interne, publicat, între altele, în „Cuvântul Nou" din 6 Octombrie.

La întrunirea Federației C.F.R. din București, care avea loc într'o sală publică, în ziua de 14 Octombrie, s'a prezentat o delegație formată dintr'un reprezentant al asociației Amicii U.R.S.S. pentru a explica muncitorilor din sală rostul acestei asociații, și dintr'un reprezentant al Ligii Muncii pentru a aduce la cunoștința apelul de front unic propus partidelor, printre ai caror membri se găseau unii, ca delegați la adunarea Federației C.F.R. Biroul n'a permis însa reprezentantului Ligii Muncii să-și termine cuvântarea; l-a îmbrâncit dela tribună și l-a predat agenților polițienești din sală, care l-au dus arestat la Prefectura Poliției. O delegație de muncitori și delegați antifasciști s'a prezentat la poliție, cerând eliberarea reprezentantului Ligii Muncii și a altor muncitori arestați.

Am arătat împrejurările în care a fost interzisă întrunirea din sala Marna, ca și piedecile puse pentru a opri ținerea întrunirii dela 18 Noembrie împotriva terorii fasciste din Spania. In cele din urmă, guvernul hotărăște disolvarea tuturor organizațiilor democratice: în ziua de 24 Noembrie, printr'o ordonanță a Comandamentului Militar al Capitalei, se declară disolvată Liga Muncii, Comitetul Național Antifascist, ca și organizațiile ilegale, în frunte cu Partidul Comunist pe care burghezia îl disolvase de atâtea ori în mod zadarnic. Sediile organizațiilor legale sunt percheziționate, închise și întreg materialul confiscat.

Muncitorimea și membrii organizațiilor disolvate protestează împotriva acestor masuri. La 2 Decembrie, Comitetul organizației din București a Partidului Comunist răspunde ordonanței militare printr'un manifest ilegal, în care se arată că Partidul va duce mai departe lupta contra moșierilor și capitaliștilor. Proteste ale conducerii organizațiilor disolvate, inclusiv Liga Muncii, apar în „Clopotul" din 10 Decembrie — ultimul număr — și în „Cuvântul Nou" din 8 Decembrie, de asemenea ultimul număr, după ce numărul anterior dela sfârșitul lunii Noembrie fusese confiscat dela tipografie.

www.dacoromanica.ro

Liga Muncii, după mai bine de un an de funcționare, de activitate rodnică, în deosebi în munca de înfăptuire a frontului unic muncitoresc, pe pe linia trasată de Partidul Comunist din România. Linia aceasta va fi continuată cu și mai mare amploare pentru înfăptuirea frontului popular, în anul următor, de către altă organizație de massă, tot sub conducerea Partidului Comunist.

www.dacoromanica.ro

ASOCIAȚIA AMICII U.R.S.S. [1]

Intre organizațiile de massă, înființate și conduse de Partidul Comunist din România în perioada dintre cele două războaie mondiale, asociația Amicii U.R.S.S., în toamna anului 1934, s'a străduit să se manifeste în mod legal pentru apropierea între România și Uniunea Sovietică, împotriva careia toate guvernele timpului duceau o politică de ostilitate.

Prezența țării socialismului la granițele României — din primele clipe ale constituirii statului sovietic — a stingherit continuu clasele exploatatoare dela noi, regimul burghezo-moșieresc simțindu-se amenințat de influența exemplului viu pentru oamenii muncii, conduși de partidul lor de clasă după pilda Partidului Bolșevic al lui Lenin și Stalin.

Nu în zadar tremurase oligarhia burghezo-moșierească, în frunte cu regele Ferdinand, în anul 1917, când armatele rusești bolșevizate se aflau în Moldova, iar muncitorii și țăranii-soldați din armatele românești aflaseră de marile prefaceri din țara vecină. O ură de moarte a cuprins pătura conducătoare, indiferent din ce partid burghezo-moșieresc făcea parte, împotriva Țării Sovietelor și timp de 17 ani niciunul din guvernele românești n'a vrut să recunoască statul sovietic, cu toate că cele mai multe state europene recunoscuseră pe rând U.R.S.S.

Teama și ura față de U.R.S.S. a fost atât de mare, încât ani de-arândul clasa stăpânitoare a ridicat un adevărat zid chinezesc — pe urma faimosului cordon sanitar al lui Clémenceau — între țara noastra și Țara Sovietelor și orice încercare de a face cunoscut realitățile din țara socialismului era reprimată.

După ilegalizarea Partidului Comunist în primăvara anului 1924, nicio posibilitate legală nu mai exista pentru informarea publică asupra realităților din Uniune, presa burgheză fiind în întregime înfeudată politicii de denigrare și de minciuni, făcând sa circule cele mai fantastice versiuni.

---

[1] Comunicare prezentata la 5 Aprilie 1950 în ședința Secțiunii de Științe Istorice, Filosofice și Economico-Juridice a Academiei R.P.R.

www.dacoromanica.ro

Aservită capitalismului apusean, România era considerată un potrivit „cap de pod" împotriva Uniunii Sovietice.

*

Şi totuşi „zidul chinezesc" antisovietic n'a fost atât de nepătruns, cum vroiau să-l construiască duşmanii popoarelor sovietice şi ai poporului român. Cu mult înaintea înfiinţării asociaţiei Amicii U.R.S.S. din 1934, în cei zece ani de după ilegalizarea Partidului Comunist, au fost înafară de activitatea ilegală, mai multe încercări legale de a se face cunoscut realizările în continuu progres ale ţării socialismului, de a se iniţia o politică de apropiere şi de prietenie faţă de Uniune.

Bine înţeles, Partidul Comunist n'a încetat o clipă de a milita în acest sens, fie prin publicaţiile şi presa sa obişnuită, fie prin literatura ocazională, în deosebi manifestele şi broşurile cu prilejul aniversării zilei de 7 Noembrie.

In anul 1931, primejdia unui război antisovietic se accentuase datorită succesului celor dintâi realizări ale Planului cincinal, care cuprind de furie pe imperialiştii sguduiţi de criza din 1929. Forţele progresiste se opun şi organizează mişcarea antirăzboinică prin Congresul dela Amsterdam, al cărui ecou s'a resimţit şi la noi. Apar atunci comitete antirăzboinice şi câteva ziare, care pun deschis problema apărării Uniunii Sovietice, arătându-se — pe cât se strecura prin cenzură — superioritatea sistemului socialist şi dragostea de pace a statului sovietic.

Conferinţa pe ţară a sindicatelor de sub conducerea Consiliului general sindical unitar din anul 1931, a pus la ordinea de zi şi „lupta împotriva războiului antisovietic"[1]. Congresul al V-lea al Partidului Comunist din România, ţinut la începutul anului 1932, se ocupă şi de această problemă. In rezoluţia congresului se citeşte: „Partidul Comunist se află în faţa covârşitoarei sarcini de a organiza, fără a pierde un moment, lupta contra pregătirilor de război antisovietic şi pentru apărarea revoluţionară a Uniunii Sovietice"[2].

Din iniţiativa Partidului, în anii 1931—1932 se iniţiază o serie de acţiuni legale pentru a se realiza această sarcină.

La Bucureşti, Iaşi, etc. grupe de muncitori şi intelectuali organizează diferite cercuri, cu scopul anume de a se ocupa de realizările sovietice şi de a destrăma pânza de minciuni acreditate.

La Bucureşti, una din aceste grupe, sub denumirea de Criterion, susţine o serie de conferinţe publice, în sala Fundaţiei Universitare, foarte populate şi cu mare răsunet în public. Nu după mult timp, conferinţele au fost interzise de guvernul naţional-ţărănist.

---

[1] Date în „Scânteia". Anul I, Nr. 1.
[2] „Buletinul C. C. al P.C.R.", Martie 1932.

www.dacoromanica.ro

Cu prilejul împlinirii a 15 ani dela Marea Revoluție din Octombrie, se redactează din inițiativa Partidului Comunist o lucrare destul de cuprinzătoare, documentată, despre Uniunea Sovietică. Dar cartea este confiscată imediat după ce fusese culeasă, primele exemplare confiscate și zațul sfărâmat.

Încă din primăvara anului 1931, se formează la București, Iași, etc. cercurile Amicii U.R.S.S. — după ce se luase contact cu asociațiile similare din Viena, Berlin și Paris încă din vara anului 1930. Era cea dintâi organizare care purta acest titlu, ce se va legaliza, trecător, abia peste trei ani.

Activitatea era îngreuiată nu numai din pricina piedicilor din partea autorităților, dar și a greutăților de a obține materialul informativ.

Materialul se obținea în mod felurit. Din puțina literatură, pe care cenzura externă o lăsa să pătrundă în țară, cum era cazul cu hebdomadarul „Lu" — care publica extrase din întreaga presă mondială, inclusiv cea sovietică — sau cu revista ilustrată „Vu". Uneori, și numai la anumite librării din București, pătrundeau și lucrări straine cu material respectiv. Se redactau articole și informații, trase la mașina de scris sau la șapirograf, care se citeau în grupe sau se difuzau în pături mai largi de intelectuali și muncitori.

Un material adecvat se mai primea direct dela Biroul Internațional al Amicilor U.R.S.S., care funcționa atunci la Berlin și care edita și un Buletin.

Cu prilejul Congresului dela Amsterdam din August 1932, a avut loc o conferință a delegaților la congres, membrii ai diferitelor asociații naționale Amicii U.R.S.S. — la care și cercurile din România au fost reprezentate printr'unul din delegații dela congresul mișcării antirăzboinice. Odată cu venirea lui Hitler la putere în Germania, Biroul Internațional a fost mutat la Paris, iar fostul lui secretar general a căzut printre cele dintâi victime răpuse de fasciștii germani.

*

Creșterea puterii internaționale a U.R.S.S. silește pe conducătorii statelor importante din afara regimului fascist, Anglia și Franța în primul rând, să trateze cu U.R.S.S. O apropiere față de Uniunea Sovietică din partea țărilor capitaliste era reclamată încă de doi factori: presiunea maselor și a opiniei publice care crescuse în decursul anilor de după instaurarea regimului socialist, pe măsură ce acest regim se întărea; realizările și progresele economiei sovietice constituiau o realitate prea puternică, pe care interesele capitaliste erau silite să le considere în socotelile lor. Astfel, în anii 1933—1934 țările amintite se îndreaptă către Uniunea Sovietică și în-

www.dacoromanica.ro

chele cu ea anumite convenţii diplomatice. Se încheie pactul Briand-Kellog, la care în vara anului 1934 aderă şi România.

România recunoaşte statul sovietic şi se reiau relaţiile diplomatice, rupte încă dela începutul anului 1918, după cotropirea Basarabiei.

Partidul Comunist din România salută cel dintâi acest eveniment de mare importanţă, prin presa sa ilegală. Conducerea Partidului ia hotărîrea de a se organiza o asociaţie legală, cu posibilităţi mai mari de desvoltare şi răspândire a scopului pentru care activase micile grupuri de care am amintit: Amicii U.R.S.S., care să activeze pe bazele unei societăţi-persoana juridică. S'a păstrat acest titlu cu toată opoziţia unora care doreau o titulatură „ce să sperie mai puţin", deoarece astfel se denumeau organizaţiile similare din celelalte ţări (Les amis de l'U.R.S.S., Die Freunde von Sowjetrussland, etc.).

La sfârşitul lunii Iulie 1934, un grup de iniţiativă, format din profesori universitari, scriitori, ziarişti, artişti, studenţi, funcţionari, muncitori de diferite convingeri politice, lansează un apel către ţară prin care se anunţă înfiinţarea asociaţiei, cu scopul de a face cunoscut în România, în cele mai largi pături, realizările din Uniunea Sovietică, de a se lua legăturile culturale cu ţara vecină şi de a se organiza schimbul de cunoaştere reciprocă prin toate mijloacele. Pot fi membri ai asociaţiei toate persoanele care doresc a cunoaşte Uniunea Sovietică, indiferent de apartenenţa lor politică. Se fixează un sediu provizoriu la Bucureşti pentru comitetul central şi primirea adeziunilor; se fac demersurile necesare pentru recunoaşterea asociaţiei drept persoană juridică.

Apelul declară:

„Trăim vremuri când o singură clipa poate deslănţui războiul sălbatic şi distrugator, dar în acelaş timp o acţiune conştientă şi hotărîtă a acelora împotriva cărora este îndreptat de fapt războiul, poate împiedica nebunia imperialiştilor pentru care viaţa şi civilizaţia nu mai valorează nimic. ...In faţa acestei situaţii apare totuşi un ţel pe care orice om conştient trebue să-l atingă: pacea... Guvernul sovietic aduce cu el enorma forţă morală a unui stat puternic care creşte progresiv, care în timpul celor 16 ani ai existenţii lui celei noi a dat probe abundente de iubirea lui sinceră de pace".

Apelul este publicat în unele cotidiane din Bucureşti şi mai ales în ziarele antifasciste „Clopotul" din Botoşani, „Ecoul" din Iaşi, ca şi în alte ziare din provincie. Apelul s'a bucurat de un ecou răsunător, deoarece adeziunile vin din toate colţurile ţării şi din mijlocul diverselor categorii sociale.

Un ţăran dintr'un sat depărtat din judeţul Alba; un învăţător, care „nu făcuse niciun fel de politică" din judeţul Baia; o pensionară ceferistă dintr'un târguşor din Oltenia; zeci şi zeci de muncitori organizaţi şi neorganizaţi din văile forestiere ale Bucovinei, din porturile dunărene, din mi-

www.dacoromanica.ro

nele aurifere dela Baia de Criş sau din valea Prahovei; ţărani din judeţul Severin sau din Tutova, de pe moşia regala dela Segarcea sau din Delta Dunarii — ca şi o serie de intelectuali de vază, printre care şi Alexandru Sahia, N. D. Cocea, etc. — trimit adeziuni în primele saptamâni după apel.

Adeziunile se înmulţesc şi numai o mică parte sunt publicate în ziare; asociaţia nu avea încă un organ propriu. Se simţea nevoia unor măsuri organizatorice, mai ales pentru Capitală, unde adeziunile veneau zilnic la noul sediu, care se fixase în centru. In prima săptămână, în luna Octombrie, se ţine prima conferinţă a aderenţilor din Bucureşti. Iau parte profesori, avocaţi, publicişti, ingineri, meseriaşi şi muncitori. Se susţin următoarele rapoarte: situaţia generală a asociaţiei, scopul şi sarcinile asociaţiei, „Ce este Uniunea Sovietică" şi raportul financiar. S'a discutat despre alegerea unei delegaţii de muncitori şi intelectuali, care să plece în Uniunea Sovietică cu prilejul serbărilor dela 7 Noembrie.

In ziua de 22 Octombrie, s'au făcut la Tribunalul Ilfov primele formalităţi pentru recunoaşterea ca persoană juridică a asociaţiei. Printre membrii fondatori semnează persoane înafară de orice convingere politică sau aparţinând diferitelor partide, ceea ce arată interesul larg pe care-l trezise posibilitatea de a cunoaşte Uniunea Sovietică, simpatia de care se bucura în masse Uniunea Sovietică. Prin actul constitutiv se desemnează un comitet central format din 12 persoane şi o comisie de 3 censori.

Conform statutului, se formează în ţară comitete regionale şi locale, care activează conform principiilor asociaţiei şi după dispoziţiile dela centru. Primele comitete iau fiinţă la Bucureşti, Iaşi, Cluj, Ploeşti, Piteşti, Brăila, etc. Comitete de iniţiativă, care urmau să se constitue în comitete definitive, operaţie care necesita oarecare formalităţi, s'au mai alcătuit şi în alte oraşe din ţară.

Se hotărăşte şi editarea unui ziar, care avea să cuprindă scurte articole şi note informative despre adevărurile situaţiei din Uniunea Sovietică, în primul rând pentru spulberarea minciunilor care circulau din belşug împotriva Uniunii. Se adunase un material documentar bine pus la punct şi se redactase primul număr al ziarului ce purta titlul „Amicii U.R.S.S.". Şi pentrucă Ministerul de Interne nu acordase autorizaţia pentru apariţia publicaţiei la Bucureşti, ziarul se imprimă la Piteşti. Ziarul însă n'a văzut lumina zilei; din tipografie primul număr a fost confiscat şi zaţul distrus.

Rectorul Universităţii din Cluj, membru al partidului liberal, ameninţă cu destituirea cinci şefi de lucrări şi asistenţi dela Facultăţile de Litere şi Ştiinţe, membri în comitetul de conducere al secţiei locale, dacă continuă a fi aderenţii asociaţiei. Comitetul central al asociaţiei Amicii

www.dacoromanica.ro

U.R.S.S. protestează la Ministerul de Interne și Ministerul Invățământului, se trimit telegrame rectorului la Cluj, etc.

Prigoana s'a manifestat și sub alte forme chiar dela primele mani festări ale asociației, cu toate că se respectaseră toate formele legale, destul de stricte pe atunci și cu toate că guvernul fusese silit să ia altă atitudine oficială față de Uniunea Sovietică, după recunoașterea ei. Dacă nu putea totdeauna fățiș să împiedece acțiunea asociației, ai cărei aderenți se înmulțeau mereu, guvernul susținea presa de dreapta în atacurile ei furibunde și diversiunile de tot felul.

Comitetul național al asociației, în ședința sa dela 5 Noembrie discută aceste atacuri și publică un comunicat în care se spune: „Asociația își va continua activitatea în toate colțurile țării pe aceiași bază... Toate diversiunile încercate n'au alt scop decât denunțarea și intimidarea aderenților Asociației. Sutele de adeziuni pe care le primim zilnic din toate părțile țării și dela toate categoriile sociale dovedesc însă că asociația noastră este adânc implântată în opinia publică".

In același timp, comitetul central alcătuește un memoriu, semnat de zeci de personalități din lumea intelectuală, de muncitori meseriași, comercianți, etc. care este înaintat Președinției Consiliului de Miniștri și Ministerelor de Interne și Externe. In acest memoriu se clarifică ideologic și organizatoric structura asociației, se protestează împotriva șicanelor făcute și se cere deplina libertate pentru asociație, cum s'a dat și celorlalte organizații similare. In adevăr, pe atunci funcționau în România o serie de asociații: Amicii Franței, Amicii Poloniei, etc., nestingherite, deoarece corespundeau intereselor de clasă comune ale stăpânitorilor din statele respective.

Comunicatul Comitetului național încheia: „Asociația se adresează tuturor intelectualilor, muncitorilor și acelora care voi să lupte pentru adevărata prietenie între popoare, să continue formarea de comitete și strângerea fondurilor necesare. Este o datorie mai mare ca oricând în aceste momente, când războiul amenință întreaga omenire, să facem din asociația noastră un adevărat pion al păcii".

Comitetul național al asociației intră în legătură — imediat după constituire — cu Biroul internațional care funcționa la Paris, considerându-se ca membru înscris al acestei organizații; pentru strângerea legăturilor este trimis un delegat, care vine dela Praga la București, fiind însărcinat cu grupul de țări din sud-estul european.

Principala sa sarcină a fost pregătirea delegației, care trebuia să reprezinte asociația din România a Amicilor U.R.S.S. la serbările dela Moscova cu prilejul zilei de 7 Noembrie: era cea dintâi delegație de acest fel din țara noastră care avea să participe *legal* la asemenea mare serbare, după 1924.

www.dacoromanica.ro

Cu toate greutăţile întâmpinate — în primul rând din cauza timpului prea scurt — se alcătueşte o delegaţie din 10 membrii: trei intelectuali şi şapte muncitori, printre care un ceferist dela Griviţa şi un petrolist din valea Prahovei.

Cu toate că relaţiile diplomatice cu U.R.S.S. fuseseră reluate, nu s'au putut împlini formele de viză şi delegaţia urma să treacă prin Polonia. Guvernului însă nu-i convenea acest fapt, ştiind că la întoarcere membrii delegaţiei vor informa larg massele din ţară despre ceea ce vor fi văzut în Uniunea Sovietică.

Membrilor delegaţiei li s'au luat paşapoartele prin descinderi ale poliţiei la locuinţele lor, unii fiind arestaţi şi un delegat a fost oprit la graniţă. N'a reuşit să ajungă la Moscova decât scriitorul Al. Sahia, care pornise înaintea delegaţiei şi pe căi mai ocolite.

Pe la mijlocul lunii Octombrie, se primeşte din partea Asociaţiei Amis de l'U.R.S.S., din Franţa, un salut, semnat de câţiva din membrii ei de seamă: Romain Rolland, savanţii Paul Langevin, Prennant, Francis Perrin şi Paul Vaillant-Couturier, Francis Jourdain şi alţii.

„Niciodată n'a fost mai necesară ca acum o organizaţie, care activând în afara oricărui partid politic, să grupeze toate iniţiativele conştiente pentru a studia lumea nouă care se înfăptueşte pe a şasea parte a globului" — glăsueşte scrisoarea de salut.

Cu prilejul aniversării zilei de 7 Noembrie, o delegaţie de muncitori şi intelectuali, membrii ai secţiei din Bucureşti ai asociaţiei, se prezintă la Legaţia U.R.S.S. din Capitală unde este primită de însărcinatul cu afaceri — ministrul plenipotenţiar, deşi numit, nu sosise încă — care le mulţumeşte pentru felicitările aduse din partea întregii asociaţii şi a poporului muncitor din România.

In restul ţării, acolo unde existau secţii, s'a sărbătorit ziua de 7 Noembrie prin conferinţe sau articole introduse în presa prietenă. Cu aceeaşi ocazie, Comitetul Naţional Antifascist lansează un salut, în care spune: „Comitetul Naţional Antifascist salută Uniunea Sovietică ca fiind ţara unde nu se cunoaşte mizeria, şomajul şi fascismul şi în care lupta pentru pace înseamnă în acelaşi timp lupta pentru buna stare a masselor muncitoare din întreaga lume".

In a doua jumătate a lunii Noembrie se anunţase sosirea la Bucureşti a ministrului plenipotenţiar al Uniunii, pe care trebuia să-l salute asociaţia Amicii U.R.S.S. — fapt pe care presa reacţionară îl subliniase cu ură înainte de a se produce. Şi nici nu s'a mai produs, deoarece, la 24 Noembrie, odată cu desfiinţarea Comitetului Naţional Antifascist, a Ligii Muncii şi a altor organizaţii, Ordonanţa Comandamentului Militar din Bucureşti disolvă şi asociaţia Amicii U.R.S.S. cu toate secţiile sale.

www.dacoromanica.ro

Toate sediile sunt percheziționate și închise; la locuințele fruntașilor asociației se confiscă bibliotecî întregi. La un membru al Comitetului Național se găsește dicționarul „Larousse", considerat literatură suspectă de agenții brutali și ignoranți ai siguranței, după titlul primejdios („aha! cu rușii va'se zică...!") și confiscat.

Proteste în toată țara și delegații la Ministerul de Interne, prin care se cere revenirea asupra disolvării, rămân fără efect. Comitetul organizației din București a Partidului Comunist răspunde la 2 Decembrie printr'un manifest ilegal, prin care-și exprimă protestul împotriva represiunii fasciste și ferma convingere că lupta în contra bancherilor și capitaliștilor, ai caror reprezentanți sugrumaseră și Asociația Amicii U.R.S.S., va învinge.

La câteva luni numai și după multe peripeții, apare în editura Ramuri cartea lui Al. Sahia, „U.R.S.S. azi", o frumoasă și documentată prezentare a tot ce vazuse și studiase scriitorul și luptătorul democrat în câteva luni de vizită în Uniune. Cu mare greutate autorul obținuse aprobarea tiparirii ei; în câteva săptămâni cartea s'a bucurat de două ediții epuizate în scurt timp.

Tot atunci — în 1935 — și tot din inițiativa și sub conducerea Partidului Comunist, se pun bazele unei noi asociații, Societatea pentru întreținerea raporturilor culturale dintre România și Uniunea Sovietică, printre membrii ei de seamă numărându-se numeroase personalități din diferite domenii de activitate științifică, artistică și literară. Profesori universitari, academicieni, scriitori, directorii operei și a unor teatre, regisori, avocați, critici de artă, etc. — sunt printre semnatarii apelului de constituire. „Oameni de știință, artiști și scriitori din România saluta cu satisfacție reluarea raporturilor diplomatice dintre guvernul român și cel sovietic, în vederea menținerii spiritului de solidaritate între popoare și a schimbului de valori spirituale, care trebue să existe cât mai frecvent între ele" — se scrie cu acest prilej.

Raporturile au fost cu greu reluate: au apărut cărți și publicații sovietice („Journal de Moscou", hebdomadar și revista lunara „Revue de Moscou" printre cele mai căutate) în librăriile românești — dar mai mult în Capitală; filmele minunate sovietice rulau după forfecarea cenzurii și în numar foarte restrâns; câteva rare excursii în Uniune sunt permise a fi organizate de Inturist.

Și totuși realizările statului socialist se fac cunoscute: zidul chinezesc nu poate totuși fi ridicat efectiv.

www.dacoromanica.ro

LIGA CONTRA PREJUDECĂȚILOR[1]

La începutul anului 1935, un grup de intelectuali și muncitori, sub îndrumarea Partidului Comunist, hotărăște să pună bazele unei organizații care avea menirea de a duce munca pe ogorul culturii, într'un domeniu foarte propice propagandei reacționare și fasciste: superstițiile și prejudecățile, hrănite de regimul social-politic al timpului prin organizațiile fasciste sau prin instituții de stat.

Lupta contra prejudecăților era cu atât mai salutară, cu cât formațiile politice fasciste, în frunte cu Garda de fier, foloseau pe față starea de întuneric în care erau ținute massele muncitoare (în special țărănimea) și știusera să se infiltreze pe urmele de întuneric care persistau chiar în unele categorii sociale dela. orașe.

In epoca imediat următoare marei crize economice mondiale (1929—1932), care adusese prejudicii grave materiale masselor de muncitori din România, pentru ca să se împiedice lupta clasei muncitoare din România — așa cum evenimentele dela Griviția din Februarie 1933 dovediseră un strălucit exemplu — reprezentanții burgheziei și moșierimii românești au înlesnit felurite manifestări reacționare și întunecate pentru zăpăcirea spiritelor și menținerea poporului sub imperiul obscurantismului, mediu prielnic exploatarii de clasă. Dela mitul lui Petrache Lupu din Maglavit și până la „căpitanul", care își făcea apariția pe un cal alb, drept urmaș al „Arhanghelului Mihail" — o serie de manifestări spectaculoase cu un fond reacționar, potrivnic intreselor poporului.

Ignoranța în care era ținut poporul era un dușman al intereselor de clasă al celor ce muncesc. Partidul Comunist din România a desfășurat în cadrul muncii de agitație și propagandă o acțiune largă de massă, pentru a smulge buruienile de prejudecăți și superstiții, care înăbușeau înțelegerea clară a masselor de unde venea adevăratul lor dușman.

Liga contra prejudecăților trebuia să servească acestui scop. Ea a

[1] Comunicare prezentată la 3 Aprilie 1951 în ședința Secțiunii de Științe Istorice, Filosofice și Economico-Juridice a Academiei R.P.R.

www.dacoromanica.ro

început prin lansarea unui apel, la 8 Februarie 1935. Apelul a fost publicat în ziarele de tiraj din București („Dimineața", „Adevărul" și altele) și reprodus de unele ziare din provincie: („Jurnalul" din Craiova, „Viața Nouă" din Ploești, „Biruința" și „Ecoul" din Galați, „Reformatorul" din Botoșani, etc.).

Sub titlul „O ligă contra obscurantismului", în apel se spune între altele:

„Din cele mai vechi timpuri, civilizația a avut de luptat cu piedicile puse în cale de către aceste prejudecăți și superstiții de tot felul, produse bolnave ale neștiinței omului, care abia începuse să facă primii pași în explorarea adevărului.

Spartanii, dați ca exemplu de vitejie, nu porneau totuși la luptă până ce nu se ivea luna plină. Galileu a fost pedepsit cu exilul până la moarte pentru descoperirea că pământul se mișcă și fiindcă această descoperire contrazicea credința preconcepută, ce convenea obscurantismului din acea vreme, că soarele dă ocol planetei noastre.

Chiar și în timpurile noastre mai sunt încă atâtea credințe greșite, care n'au cercetarea științifică la bază".

Se anunță necesitatea înființării unei Ligi împotriva prejudecăților, care să se manifeste prin scris, conferințe publice și procese literare.

Adeziunile apar în deosebi printre savanți și oameni de cultură, unii neînregimentați în niciun partid politic, dar dornici de a lupta în contra întunericului.

Printre primii aderenți se află Prof. Gheorghe Marinescu, neurolog de renume mondial.

Sunt mulți medici din București și provincie: o frumoasă scrisoare de adeziune și un articol într'un ziar local din partea medicului portului Galați; medicul primar al spitalului din Diciosânmartin; un medic asistent universitar dela Cluj; directorul sanatoriului Solca, Suceava; medicul unei circumscripții din județul Gorj, care scrie: „...neputând realiza prea mult tocmai din cauza «minciunilor convenționale», ader la ligă pentru a ajuta combaterea obscurantismului și a răului adus de el...".

De asemenea, intelectuali din București, Ploești, Buzău, Drăgășani-Vâlcea, profesori, medici, ingineri, avocați, ziariști, studenți, precum și adeziuni din fabrici.

Mulțimea adeziunilor după numai două săptămâni dela publicarea primului apel determină trecerea imediată la lucrările de constituire a Ligii contra prejudecăților.

In ziua de 17 Februarie are loc ședința de constituire, la care au participat o parte din primii aderenți, discutându-se liniile generale ale noii organizații de cultură militantă.

www.dacoromanica.ro

S'a ales un comitet de conducere provizoriu și s'au fixat sarcinile imediate de lucru: 1) editarea unui ziar „Orizont", organ al ligii; 2) organizarea mai multor simposioane asupra prejudecăților de tot felul; 3) constituirea unui birou din mijlocul comitetului; 4) aderenții de până atunci sunt considerați ca membrii fondatori ai ligii; înființare de filiale în provincie, după aprobarea comitetului central.

Primul punct al hotarîrilor a și fost împlinit: la 24 Februarie apare ziarul „Orizont" ca organ oficios al ligii. In primul număr se publică articole de lămurire: „Prejudecata", „Lupta contra prejudecaților in occident", „Contra prejudecăților" — o serie de informații referitoare la viața tinerei organizații și numeroase adeziuni — care dovedesc că ideea inițiatorilor era justă. Liga corespundea unei nevoi cerute de masse.

In numărul urmator, care apare peste doua saptamâni, cuprinsul articolelor de lămurire este mai categoric. In „Prejudecata raselor" se ataca problema rasială, iar în articolul „Neoprimitivismul" se spune clar, cu privire la cei ce au interesul de a menține lumea prejudecăților și a „instinctelor de josnică speță", că „adevărata vină o poartă însuși sistemul prezent de conducere, însăși societatea capitalistă".

Apariția „Orizontului" este semnalată de presa vremii uneori cu elogii pentru cuprinsul redacțional: „articole substanțiale privind actualitatea din toate domeniile care frizează prejudecata" („Adevărul" din 17 Martie); „prezintă articole sugestive, cronici și amplu material informativ" („Adevărul" din 31 Martie).

Liga fiind constituită, se lansează un „Apel", publicat în „Orizont" și difuzat și pe alte căi. Redăm cuprinsul:

APEL

„De ce în timpurile noastre, când medicina a atins culmi nebănuite înca acum trei decenii, mii de țarani români mor de pe urma leacuriior babești?

„De ce Ioan al Saftei continuă a lucra pământul așa cum a învățat dela părinții săi și nu după sfaturile agronomului?

„De ce munca manuală este încă desconsiderată?

„De ce femeia este încă privită ca o mașină de făcut copii și se permite ca o instituție retrogradă să se amestece în chestiunea avortului?

„De ce îndemnurile la ură sunt atât de frecvente și acei ce vorbesc în public o limbă străină sau acei de altă coloare a pielii riscă să fie bătuți, daca nu uciși?

„De ce popoarele, utilizându-se cele mai moderne descoperiri și invențiuni ale științei, gasite spre binele lor, sunt îndemnate să se arunce unele asupra altora, la primul sunet de goarnă, ca niște mulțimi orbite?

„De ce marea majoritate a oamenilor este atât de nenorocită?

www.dacoromanica.ro

„Pentrucă, în ciuda progreselor imense, majoritatea oamenilor e ținută în condiții materiale primitive și în ignoranță.

„Pentrucă, în pofida schimbărilor ce se desfășoară vertiginos, se raspândesc idei perimate, moștenite din timpuri apuse pe vecie.

„Pentrucă, în loc a ne îndrepta ochii spre viitor, ne cufundăm într'o stupidă adorație a trecutului, care nu ne poate învăța altceva decât că trebue să rupem cu el.

„Pentrucă, în loc de a se asculta glasul rațiunii care spune că omenirea e una, urmăm inconștient sbieretele interesaților, care și-au ales ca deviză nemărturisită: „divide et impera", desbină și stăpânește.

„Liga contra prejudecăților voește să pună în drepturile ei rațiunea umană. Liga contra prejudecăților își ia ca misiune să contribue la stârpirea ignoranței în chestiunile cele mai vitale.

„Liga contra prejudecăților va demasca forțele oculte care împiedica libertatea și progresul omenirii.

„Liga contra prejudecăților, în consecință, va spune totdeauna răspicat cuvântul bazat pe adevărul pozitiv.

„Ajutați-ne în această grea, dar nobilă operă, înscriindu-vă ca membru activ. Semnați declarația de adeziune.

Liga contra prejudecăților

Numărul adeziunilor crește; unele sunt publicate în revista ligii: „Trăind printre muncitori — personal fiind intelectual — mi-am putut da seama destul de bine în ce prejudecăți și în ce obscurantism îi ține clasa noastră conducătoare" — declară în scrisoarea sa un aderent din Dorohoi. Apoi câțiva studenți din București; un tânăr din Tg. Puești-Tutova, apoi redactorul ziarului „Păreri tutovene" din Bârlad se angajează să difuzeze revista „Orizont". „Ca lucrător de fabrică și având în vedere mediul de ignoranță și de prejudecăți de tot felul, nemărginită bucurie îmi face apariția Ligii" — scrie un tâmplar dela fabrica de avioane I.C.A.R. Un grup de muncitori din București, cu semnături individuale, cere crearea unui „front puternic al celor fără prejudecăți".

Tot în acest răstimp scurt se pun în practică alte două puncte din program: înființarea de filiale și organizarea de simposioane. Un grup de aderenți din Ploești — printre care medici, avocați, ingineri, profesori, funcționari — cere permisiunea de a forma o filială pentru Prahova, cerere pe care comitetul central o aprobă în ședința sa din 10 Martie.

S'a organizat un simposion cu tema: „Este femeia inferioară bărbatului? Simposionul s'a ținut în seara zilei de 25 Martie în sala Dalles. Programul a fost împlinit cu succes, afară de un incident: conferențiarului care trebuia sa vorbească despre femeia muncitoare, i s'a interzis de către organele polițienești accesul la tribună.

www.dacoromanica.ro

Comitetul central al ligii protestează printr'un comunicat contra masurii arbitrare, prin care se oprise cuvântul conferențiarului și, constatând marele succes de care s'a bucurat această primă manifestare publica a ligii, hotarăște organizarea unui alt simposion cu tema „Bătaia e rupta din rai?"

In același timp, liga organizează ședințe publice restrânse la sediul său din Pasajul Imobiliara, în fiecare Sâmbătă seara, cu un deosebit succes. Intre subiectele tratate: „Despre convenționalism", comentarea unor false zicale populare, „Nu toate ale doftorului".

In foile următoare din „Orizont", se publică articole de răspuns și de lamurire („Cine are urechi, să auda", „Lămuriri", etc.); se publică din nou „Apelul", dar mai ales se lărgește sfera preocupărilor.

Se atacă analfabetismul, problema avortului, „despre naționaliști", prejudecata în film, numerus clausus și mai ales războiul. Demascând politica și concepția hitleristă, revista scrie: „Datoria noastră este ca să descoperim și să combatem această prejudecată primejdioasă, care dealtfel, ca și consoartele ei, nu este decât o diversiune ce ascunde pofta de noi cuceriri, de obținere de materii prime și de noi piețe de desfacere".

Liga deschide o campanie largă împotriva batăii, care devine din ce în ce mai frecventă, luând forma unor sălbăticii organizate și „politicizate". Pornind dela denunțarea bătăilor „obișnuite", se vorbește despre unii reprezentanți ai autorităților, despre bătaia în fabrică și ateliere — citând numeroase cazuri publicate în ziare. Liga insista în deosebi asupra bătaii „huliganice", frecventă zilnic pe străzile Capitalei, din partea unor așa zișI studenți, împotriva trecătorilor pașnici, pe motivul că ar fi evrei.

„Noi aceștia dela Liga contra prejudecaților ne ridicăm cu tărie contra unor astfel de salbăticii, socotind că bataia în general, dar mai ales în viața socială, nu este decât o prejudecată primejdioasă, o diversiune care nu rezolvă nimic, dar care distrage atenția dela obiectivele spre care ar trebui să fie ea îndreptată" — declară conducerea ligii.

Simposionul anunțat pentru 9 Mai provocase mult interes și suscitase polemici cu unele ziare de dreapta. Dar n'a mai avut loc din motive ușor de înțeles.

Activitatea ligii creștea și roadele ei se adăugau sforțărilor celorlalte grupări progresiste care duceau lupta direct contra opresorilor și reacționarilor. In acele zile se ținuse la Paris un congres mondial al scriitorilor progresiști, la care participaseră 230 de reprezentanți ai literelor și ai luptei contra fascismului.

Liga contra prejudecăților publică o broșură „Apărarea culturii', cuprizând o dare de seamă largă a congresului. In cuvântul introductiv și în legătură cu tema congresului scriitorilor antifasciști, se accentuează o „altă prejudecată care a fost cumplit flagelata" — este vorba de preju-

www.dacoromanica.ro

decata „occidentului". Mulți scriitori au demascat cu talent adevarul de nedreptăți și exploatare care se ascunde sub așa zisa civilizație apuseana.

Broșura leagă aceasta dare de seamă de situția din România și, în deosebi, ia atitudine în apararea celor prigoniți pentru activitatea lor antifascista. „Libertatea politica, libertatea de gândire și de organizare trebue sa constitue mijlocul pentru realizarea emancipării sociale, a liberarii oamenilor din jugul ignoranței, al superstițiilor și al mizeriei materiale", — sta scris în concluziile broșurii, care se termină cu publicarea „Apelului" lansat de ligă în primele zile după constituirea ei.

Activitatea ligii și în deosebi a succesului în public, cu tot rastimpul scurt al existenței ei, a atras furia reacționarilor, care deschid campania împotriva ei.

„Cuvântul femeilor", organul unui grup de cucoane, ocupându-se în numarul sau din 14 Aprilie de primul simposion, găsește în chip fariseic ca însuși titlul este umilitor și... reacționar, deoarece femeia nu mai este astazi inferioara barbatului, „ea a patruns adânc în vieața economica, socială și politică a popoarelor...". „Orizontul" a răspuns, arătându-se situația inferioară evidentă a femeii în multe țări capitaliste și în genere sub regimul hitlerist cu faimosul *K. K. K.*

Alte atacuri sunt îndreptate în contra ligii în ziarele de dreapta.

Autoritațile — care, precum am văzut, începuseră măsurile de șicana prin interzicerea unei conferințe la simposionul dela Dalles — folosesc o ordonanță a Comandamentului Corpului II Armată din 28 Martie, care hotărăște prelungirea starii de asediu, decretată la 30 Decembrie 1933, reînnoind toate ordonanțele și decretele date anterior în acest sens.

Impotriva ligii, organele de represiune încearcă provocări; cetațenii care veneau să asiste la conferințele de sâmbătă seara sunt admonestați și amenințați și, în cele din urmă, siguranța trece la măsuri directe: interzice orice manifestare a ligii contra prejudecaților; revista „Orizont" este suspendata — ultimul numar care reușește sa mai apară (Nr. 5) poarta data de 28 Aprilie, iar broșura „Pentru apararea culturii" este confiscată.

Numai după trei luni de funcționare — deși unele manifeste ale ligii au mai aparut și au fost difuzate și dupa masura de confiscare, în cursul verii anului 1935 — această organizație progresistă a fost desființată. Munca, oricât de modestă, n'a ramas fara roade, așa cum a prins rădăcini adânci întreaga muncă dusa în anii aceia de toate organizațiile amintite, sub conducerea Partidului Comunist din România.

www.dacoromanica.ro

ASOCIAȚIA PENTRU PROTECȚIA MAMEI ȘI A COPILULUI [1]

Printre organizațiile de massă, create și conduse de Partidul Comunist, a activat în anul 1935 Asociația pentru protecția mamei și a copilului sau Mama și Copilul — cum i se spunea mai pe scurt. Deși viața acestei organizații legale, care a concentrat în jurul ei o serie de bune activiste ale mișcării, a fost relativ scurtă — din Ianuarie și pâna în toamna anului 1935 — ea a reușit să mobilizeze numeroase femei, muncitoare și intelectuale, funcționare și studente să ridice o serie de probleme vitale. Pe lângă ajutorul material efectiv, pe care organizația l-a adus la mii de copii din Capitală, și pe alocuri și în provincie, munca politică dusă de organizația Mama și Copilul a constituit o contribuție importanta la lupta împotriva fascizării țării, pentru luminarea clasei muncitoare, pentru răspândirea în masse a cuvântului Partidului Comunist. Cu prilejul activității acestei organizații au fost câștigați o serie de muncitori, soți ai femeilor ce primeau sprijinul asociației, care, lămuriți de activistele dela Asociația pentru protecția mamei și a copilului, au devenit buni membri de partid.

*

Catre sfârșitul anului 1934 prin ordonanța Comandamentului Militar al Capitalei și după dispozițiile guvernului Tătărescu, se declara desființate o serie de organizații muncitorești, antifasciste și democrate, legale și ilegale — în frunte cu Partidul Comunist din România, declarat desființat pentru a nu știu câta oară.

Situația materială a muncitorimii și a populației orașenești — în deosebi în Capitală și centrele mari — se înrăutățise mult din pricina exploatării crescânde și din cauza pregătirilor de război ce înghițeau

[1] Comunicare prezentată la 3 Aprilie 1951 în ședința Secțiunii de Științe Istorice, Filosofice și Economico-Juridice a Academiei R.P.R.

www.dacoromanica.ro

fonduri mari din bugetul țarii; femeile și copiii resimțeau dureros lipsurile, accentuate de asprimea iernii excepționale 1934—1935.

Comitetul Central al Partidului Comunist din România lansase un apel încă la sfârșitul anului 1934, prin care cerea concentrarea tuturor forțelor pentru „luptă comună contra mizeriei, fascismului și a războiului". Iar după dizolvarea numeroaselor organizații, printre care se gasea și Ajutorul muncitoresc, cu largă activitate în sprijinul celor loviți de regimul fascizant, de șomaj și de mizerie, Comitetul Central al Partidului hotarăște sa se treaca imediat la formarea unei organizații de massa legală, care să activeze în acest domeniu.

In luna Martie 1934 se constitue, și în Decembrie 1934 se recunoaște de către tribunal, drept persoană morală, societatea Ajutorul Copiilor, având ca obiect „ajutorarea copiilor orfani" sau ai „căror părinți sunt lipsiți de ajutoare materiale" — cum scrie în statut.

In luna Aprilie 1935 se constitue și în Noembrie același an se recunoaște de tribunal societatea Cuibul Copilului, care are drept scop: „Adăpostirea copiilor până la vârsta de 5 ani, ale căror mame sunt ocupate în timpul zilei, afară de casă, ca profesioniste, meseriașe sau muncitoare" — după statut.

„Dimineața" din 9 Noembrie anunță deschiderea unui cămin mai mic pentru 30 de copii, menționând cu acest prilej că se va organiza asistența medicală a copiilor de lucrători și se va îngriji de educația lor, fără deosebire de naționalitate. Intr'un articol din „Dimineața" din 12 Noembrie, vorbindu-se de scopurile noii societăți, se dau câteva exemple din țările străine și în primul rând din Uniunea Sovietică. „Mai mult, în gări există asemenea așezăminte, unde mamele își lasă copiii în grija unor infirmiere special pregătite, în timp ce mamele merg în oraș sau în târg pentru diverse treburi" — se accentuează în acest articol cu privire la atenția regimului sovietic pentru copii.

In luna Martie se constitue asociația „Căminul Copilului", cu scopul — după statute — „de a presta copiilor lipsiți de mijloace din București asistența sanitară preventivă, îngrijirea prenatală, hrană și îndrumarea mamelor, de preferință în cartierele periferice".

In timp ce aceste organizații și alte similare porneau din inițiativa de a lupta pentru o cauză justă, existau atunci asociații cu scopul evident de diversiune, de a îndepărta pe cei nevoiași dela calea justă a revendicărilor, care nu putea fi alta decât aceea indicată de partidul de clasă al muncitorimii.

*

In asemenea împrejurări, o îndoită necesitate reclama atenție pentru problemele mamei și copilului: nevoia însăși în care se sbăteau femeile sărace și în deosebi muncitoarele, starea mizerabilă a copiilor —

www.dacoromanica.ro

pe de o parte; primejdia diversionistă a numeroaselor organizații burgheze, ce încercau să canalizeze pe un drum străin rezolvarea justa a acestor nevoi de massă, pe de altă parte.

După hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist, în Ianuarie 1935 se trece la acțiune. Intr'o casă clandestină din cartierul 13 Septembrie, are loc o primă ședință conspirativă, de inițiere, unde pe baza liniei trasate de P.C.R. se stabilește un plan de lucru și o parte din persoanele care aveau să primeasca sarcini. In scurt timp se formeaza un Comitet central de inițiativă, cu sarcina de a organiza asociația legala.

Acest comitet central trebuia să lucreze semilegal. Se începe imediat o intensă activitate printre muncitoare și gospodine, printre intelectuale și studente, pentru a fi recrutate ca membre ale comitetului larg de acțiune, ale comitetelor de sectoare și ca responsabile de cartiere. Se începe o campanie de strângere de fonduri, se închiriază case pentru sedii și „puncte de lapte", se redactează statutele în vederea legalizării asociației.

După aproape două luni de muncă, pregătirile duc la un bun rezultat și la 15 Martie se anunță oficial, prin presă, constituirea Asociației pentru protecția mamei și a copilului (cum anunță „Dimineața"), „Asociația pentru protecția femeii și copilului" (cum anunță „Tempo"). Reproducem o parte din relatarea ziarului „Tempo":

„Un grup de femei din București au hotărît să înființeze o asociație pentru protecția femeii și copilului. In urma unei consfătuiri s'a constituit un comitet de inițiativă... Asociației i-a fost acordată personalitate morală și juridică.

S'au inaugurat câte un sediu pentru fiecare sector al Capitalei: str. Găitănari 15 (Albastru), str. Breaza 29 (Verde), B-dul Ghica Tei 31 (Galben), str. Vasilescu Iosif 36 (Negru), unde se țin regulat cursuri de analfabeți, lecții preparatoare pentru școli, consultațiuni medicale gratuite, conferințe medicale, șezători, etc.

Comitetul face apel la toate farmaciile să sprijine acest început frumos. Adeziunile se primesc pe adresa Calea Dudești nr. 228 — unde funcționa ca sediu provizoriu comitetul central de inițiativa.

Apelul, deși publicat numai în două ziare, a avut ecou și, prin munca membrelor noii asociații și sub conducerea activistelor de partid, se începe o intensă activitate în toate cartierele Bucureștiului. Se închiriau case — uneori gospodinele acordau găzduire gratuită — pentru înființarea așa numitelor „puncte de lapte". In fiecare dimineață, la aceste puncte se distribuia lapte mamelor cu copii sugaci sau și mai mari, de către membrele societății, în deobște studente, care-și făceau timp liber câteva ore pentru a împlini nu numai această acțiune de ajutorare, ci fă-

www.dacoromanica.ro

ceau și munca de educare politică mamelor, în general femei sarace, care înțelegeau ușor ceea ce li se spunea.

In aceleași „puncte de lapte" se organiza asistență medicală, acordată gratuit de doctoriţele, membre ale asociației, uneori și studente din ultimii ani ai Facultății de Medicină, prescripțiile fiind însoțite și de medicamente. Se acordau consultații juridice de către avocatele din asociație, pentru diferitele pricini ale femeilor sau soților lor; cu acest prilej arătându-li-se drepturile pe care le au și mai ales cum trebue să-și revendice femeia muncitoare aceste drepturi, egale cu ale barbaților. Se duce o muncă serioasă de alfabetizare, pentru care erau folosite studente dela Facultatea de Litere sau alte intelectuale simpatizante — începuturile acțiunii de massă a alfabetizării fiind întreprinsă pe scară largă numai de regimul nostru de azi. La „punctele de lapte" se reținеau uneori copiii micuți ai mamelor, muncitoare în fabrici, și care-și lasau odraslele cu încredere pe seama activistelor asociației; acestea pot fi considerate cele dintâi cămine de zi, astăzi atât de răspândite.

In cursul lunilor următoare, Aprilie și Mai, acțiunea s'a desfășurat cu atâta succes, încât numărul „punctelor de lapte" crește în fiecare cartier; numai în sectorul de Verde (Roșu) numărul lor ajunge la 15. Sediile, care serveau pentru ședințele comitetelor de sectoare, pentru colectarea mijloacelor bănești și medicamentelor, și mai ales pentru conferințe cu diferite subiecte sociale și politice, se înmulțesc și ele.

In afara celor amintite în apel, se mai deschide câte un sediu în str. Crăsnaru (azi Constantin David) și Curtea de Argeș în Verde; în Ferentari (Albastru) și altele.

Activitatea organizației Mama și Copilul s'a întins și în provincie, sub conducerea directă a regionalelor de partid — fără să fi avut însa timpul necesar să se desvolte în toată țara. Din informațiile păstrate cunoaștem numai trei centre: Iași, Roman și Galați.

La Iași cercul intelectualilor pune bazele unei Asociații pentru proteguirea mamei și a copilului — anunță ziarul „Tempo" din 18 Mai.

Grupul de inițiativa al Mamei și Copilului organizează adunari și demonstrații. Astfel, vreo două sute de femei țin o adunare, în cursul lunii Aprilie, vorbind despre familie și despre greutățile mamei muncitoare. Și pentrucă nu-și puteau lăsa copiii acasă, au venit la întrunire cu ei în brațe sau ținându-i de mână. Se duc apoi în fața primăriei, cerând să vorbească cu primarul, ca să se interzică munca de noapte pentru brutari. Erau soțiile lucrătorilor brutari din Iași, care nu-și mai vedeau soții, istoviți de munca lor de noapte.

In aceeași vreme se organizează și la Roman o secție. Un grup de intelectuali, aflând de „acțiunea frumoasă întreprinsă de cercul intelectualilor din Iași" — cum anunță apelul publicat în „Tempo" dela Bucu-

www.dacoromanica.ro

rești — se declară „solidari cu această activitate, în slujba căreia închinăm puterea noastră de muncă".

Un comitet de inițiativă se formează în cursul lunii Mai și la Galați, care trimite o delegație la București pentru a lua contact cu comitetul central al Asociației.

*

In cadrul activității organizației din Capitală au fost organizate manifestații ale copiilor sau mamelor lor. S'au prezentat delegații de copii la redacțiile cotidianelor, cu scurte memorii de revendicări.

In ziarul „Tempo" din 18 Aprilie se publică scrisoarea unor copii săraci:

„Noi copiii săraci din Capitală vă rugăm sa publicați scrisoarea noastră în ziarul Dv. Noi suntem copii de muncitori și părinții noștri câștigă puțin și o ducem foarte rau de când s'a scumpit hrana. Mai înainte vreme mama noastră putea cumpăra mai multă carne, zahăr, orez, malai și altele. Acum, de când s'au scumpit toate ale hranei, noi murim de foame. Noi cerem ca toată hrana să se ieftenească, ca să putem crește și noi oameni mari".

La 24 Mai același ziar publică scrisoarea semnată de 35 de elevi din diferite clase.

Același ziar, în numarul din 28 Mai, anunță: „O delegație de copii, aleși dela școlile primare din toate sectoarele, s'a prezentat la redacția noastră, cerând să li se dea de către primăriile respective câte un pahar de lapte pe zi, neavând posibilitatea de a bea cel mai hrănitor aliment...". A doua zi ziarul publică apelul unui alt grup de 11 elevi de curs primar, cu cereri similare. O delegație mai mare de „vaduve, șomeri, copii flămânzi" — după titlul dat de ziar — se prezintă la redacția ziarului în ziua de 31 Mai, aratându-și doleanțele, în numele asociației; ziarul publică și o fotografie a grupului și un emoționant apel.

Cei care activează în cadrul Asociației pentru protecția femeii și a copilului lupta fara fonduri — pentru a ameliora viața desmoșteniților soartei.

Consultații medicale, juridice, meditația copiilor de școala, iată ce face Asociația pentru protecția femeii și a copilului.

Demonstrații mai mici și spontane sunt organizate de membrele responsabile pe cartiere. O asemenea demonstrație adună femeile casnice din cartierul Pieptănari din Capitală într'o zi din luna Mai, împotriva perceptorului care venise însoțit de forțe polițienești și toboșar să scoata la vânzare lucrurile unor datornici, oameni nevoiași. Perceptorul și ai lui au fost luați la goană de femei.

Asociația Mama și Copilul, desvoltându-și activitatea într'o vreme când fascizarea țării se accentua, n'a putut avea un organ propriu oficial;

www.dacoromanica.ro

de aceea, din inițiativa Partidului Comunist, s'a editat ziarul „Drumul femeii", care avea să folosească, indirect, drept purtătorul de cuvânt al problemelor și acțiunilor conduse de organizația Mama și Copilul.

In unele cotidiane din Capitală au fost strecurate articole și informații care interesau organizația.

Ziarul „Drumul Femeii", apare la 25 Martie 1939 la început cu indicația de săptămânal, apoi bilunar. Viața i-a fost scurtă; se cunosc 6 numere, ultimul din 22 Iunie; multiplele greutăți și mai ales șicanele poliției au gâtuit această singură foaie legală care apăra, în acea vreme, interesele femeilor din România.

Rostul ziarului este explicat într'un scurt editorial al primului număr: „Noi, cele dela «Drumul femeii» vrem să se recunoască drepturile depline femeii pe toate tărâmurile, vrem să se treacă la ocrotirea științifică a femeii... Să mobilizăm toate bunăvoințele în jurul copiilor de vârstă preșcolară, să sprijinim cu scrisul nostru orice ameliorare a tragediei de astăzi a femeilor mame...".

In diferite articole se tratează probleme politice: „Femeia și drepturile politice" — publicat la începutul primului număr — pune problema revendicării drepturilor egale pentru toate femeile, deoarece „organizarea și producția de azi a adus o mare schimbare în existența femeii, a făcut din ea un factor activ în producție, a atras-o pe toate terenurile de activitate". Un alt articol tratează „Femeia în politică", în care se cere: „egalitate de drepturi pe tărâm politic și pe cel economic, salar egal la muncă egală, posibilitate de a crește copiii omenește"; apoi „Femeia și codul penal"; „Aspecte ale vaidismului", „Cei trei K", „Pentru pace" și altele.

Problemele economice, legate de viața de toate zilele a masselor, sunt de asemenea în centrul preocupărilor redacționale. „Contra scumpetei", „Frământările gospodinei", „Funcționara", „Traiul ucenicelor de croitorie", „In saloanele de coafură", „Valul de scumpete" sunt articole vii din viața diferitelor categorii de muncitoare.

Viața femeii dela țară și în general starea mizerabilă a țărănimii preocupă în câteva articole redacția ziarului. „Poveste din sat" scoate în relief neînțelegerea soartei copiilor de țărani din partea învățătorului însuși, uneori. In același timp se tratează și nevoile celor obijduiți în articolul „Invățătorii flămânzi". „Avortul la țară" atinge grava chestiune a avortului, care preocupa pe atunci organizațiile feminine, în legătură cu o lege, votată de parlamentul liberal.

Foaia publică literatură. Aproape în fiecare număr câte o poezie cu imagini din viața mamei și a copilului, informații, luate din viață sau din diferite ziare, despre mișcările de massă; acțiunile femeilor și note din viața de toate zilele a acestora; informații și atitudine în favoarea deți-

www.dacoromanica.ro

nuților politici antifasciști; polemici cu foile reacționare; rubrica „Voci din mulțime" — toate dădeau ziarului un colorit viu și interesant, făcând sa patrunda cuvântul Partidului și sub această formă în publicul mare, nelamurit și zapăcit de presa vândută burghezo-moșierimii.

Mișcarea Mama și Copilul ia atitudine împotriva războiului. In Nr. 4, din 4 Mai, al ziarului „Drumul femeii", un editorial intitulat „Pentru Pace" tratează problema războiului și femeia, asupra căreia cad greu nenorocirile razboiului. „Noi femeile nu putem să ne gândim decât cu groază la viitorul război". Descriindu-se ororile acestui flagel, se afirmă categoric: „In fața acestei crunte, neiertătoare realități, nu există pentru noi decât o singură și hotărîtă atitudine: nu vrem război. Noi femeile vrem pace!"

Problema revine și în alte numere ale ziarului, care se ridică în fața propagandei războinice a legionarilor, cuziștilor, vaidiștilor și a altor admiratori ai hitlerismului și fascismului, expansioniști și provocatori de razboaie. Pacea trebue apărată, cere ziarul și organizația Mama și Copilul. „Garanția păcii se află numai în acțiunea comună, hotărîtă, a tuturor celor interesați să o mențină, a întregii populații și împotriva oricărei aventuri razboinice" — încheie un articol din numărul apărut în 22 Iunie.

Organizația se alătură prin „Drumul femeii" protestului ridicat de Liga femeilor contra războiului, din Statele Unite ale Americii, împotriva declarației nesăbuite a amiralului Selters că „singura posibilitate de a ieși din criză ar fi un bloc al tuturor țărilor capitaliste contra Uniunii Sovietice". Femeile americane au cerut destituirea amiralului din toate posturile sale.

Mișcarea Mama și Copilul s'a integrat și mișcării de apărare a deținuților politici antifasciști. In ziarul „Drumul femeii" sunt reproduse protestele cetățenilor și muncitorilor, care cer eliberarea deținuților antifasciști. Reproduce, între altele, memoriul muncitorilor și muncitoarelor organizați din fabricile Mioara, Sfinx, Juster, Balcani, Saturn, etc., care declară că vor lupta mai departe pentru amnistie.

Editorialul numărului din 22 Iunie sub titlul „Lupta pentru amnistie continua" se termină astfel: „«Drumul femeii», care-și face o datorie de onoare de a sta totdeauna de partea celor loviți, «Drumul femeii», care luptă pentru toate libertățile, știe că e de datoria sa să devină o tribuna a luptei pentru amnistie".

In cursul lunii Iunie, se ține la Iași al treilea Congres național al tuberculozei, pe biroul căruia un grup de cetățeni au depus un proect de moțiune cu privire la starea mizerabilă a deținuților politici și a celor două sute de deținuți de drept comun, bolnavi de tuberculoză la penitenciarul Tg. Ocna. Moțiunea este reprodusă în „Drumul Femeii" din 22 Iunie. Ea cuprinde o sugestivă expunere a regimului ucigător la care

www.dacoromanica.ro

erau supuşi toţi deţinuţii antifascişti, obligaţi să facă o grevă a foamei de doua săptămâni ca protest împotriva acestui regim.

„Prin gestul disperat al închişilor politici dela Tg. Ocna, gest cu atât mai impresionant cu cât vine din partea unor oameni grav bolnavi, conştienţi că astfel îşi grabesc sfârşitul lor tragic, ei au ridicat o puternică acuzare împotriva încercării care se face în toate închisorile din tară: Doftana, Mislea, Suceava, etc., de a transforma pedeapsa detenţiunii pentru condamnaţii politici în pedeapsă cu moartea" — se scrie în acest proect de moţiune.

Asociaţia îşi manifesta solidaritatea cu mişcarea femeilor din străinătate. Un protest se ridică prin ziarul „Drumul femeii" din 8 Aprilie, împotriva măsurilor de represiune pe care le luase guvernul reacţionar grec împotriva femeilor luptătoare pentru drepturile masselor. Printre persoanele lovite ca fiind amestecate în răscoala venizelistă a fost şi Electra Apostolon Sideridis, cunoscută luptătoare pentru drepturile femeilor şi contra războiului, deportată pe o insulă pustie şi supusă unui regim de distrugere. Electra Apostolon luase parte în fruntea delegaţiei greceşti la marele Congres mondial al femeilor antifasciste, care avusese loc la Paris în vara anului 1934, când luase contact şi lucrase în comisii comune cu delegatele femeilor antifasciste din ţara noastră. Amintim că mai târziu, sub regimul ocupaţiei hitleriste, viteaza antifascistă greacă a fost arsă de vie de călăii poporului ei.

*

Activitatea intensă pe cartiere, dusă zi de zi, cu urmări evidente pentru clarificarea masselor în problemele grave sociale, legate de soarta femeii şi copilului, conform principiilor Partidului Comunist, cât şi manifestările publice de răsunet mai larg, atrag atenţia guvernului reacţionar. La scurt timp după intensificarea activităţii, organe poliţieneşti, în frunte cu Siguranţa, încep prigoana împotriva asociaţiei. Chiar în cursul lunii Aprilie, încep şicanele prin terorizare, atenţia fiind îndreptata împotriva „punctelor de lapte". La fiecare casă se postează agenţi, uneori introducându-se în interiorul sediului, urmărind să intimideze mamele sau să ameninţe pe proprietarii caselor care găzduiau „punctele de lapte". Sub diferite pretexte cele mai multe din aceste case sunt închise în cursul lunii viitoare.

Una din acţiunile impresionante ale asociaţiei a fost organizarea unei demonstraţii a copiilor în ziua de 2 Iunie — ei pornind din diferite cartiere spre centru, unde se încolonează într'o impresionantă formaţie. Copiii, îmbrăcaţi cu ce au avut mai bun, conduşi de mamele nevoiaşe, într'o ordine perfectă, în admiraţia publicului — cum relatează „Dimineaţa" — purtau pancarte cu inscripţii ca acestea: „Vrem lapte mai

www.dacoromanica.ro

bun!", „Vrem un trai mai ieftin şi mai omenesc!", lapte gratuit, colonii de vară, muncă pentru părinţii lor.

Lozincile şi demonstraţia copiilor din mahalale au fost considerate drept subversive. Când manifestanţii ajung în Calea Victoriei, poliţia intervine brutal: manifestanţii sunt împraştiaţi, pancartele distruse, numeroşi copii şi opt femei, mame şi supraveghetoare, arestate şi duse la poliţie. După câteva ore s'a dat drumul copiilor, care au rătăcit pe străzi, femeile continuând să fie arestate, înscenându-li-se un proces judecat la Consiliul de Război.

Prigoana ia forme mai grave. Conferinţele anunţate sunt împiedicate. Se fac percheziţii la membrele asociaţiei, sediul central este închis, apoi şi celelalte sedii din sectoare. Prigoana a lovit puternic organizaţia, prin arestarea celor mai bune activiste şi închiderea sediilor, care urmează după închiderea „punctelor de lapte", efectuată anterior.

In ziarul „Dimineaţa" se publică două articole de protest, cu date asupra scopului şi activităţii asociaţiei, unul la 5 Iulie şi altul la 7 Iulie. La 11 Iulie se publică un protest semnat de numeroase persoane, împotriva sigilării ilegale a sediilor şi a şicanelor din partea poliţiei.

La 16 Octombrie începe procesul în contra asociaţiei.

Cu toate că în Iunie sediile au fost închise şi asociaţia disolvată, activitatea n'a încetat complet, fie păstrând câte un local propriu pe alocuri, fie folosind pe simpatizanţii mişcării în conferinţe sau introducând articole în presa democrată, referitoare la problemele ce preocupau „Mama şi Copilul".

O ultimă acţiune a acestei asociaţii, în apărarea drepturilor mamei şi ale femeii în genere, în cursul anului 1935, este intervenţia unei delegaţii la Congresul grupărilor femeilor române, care a avut loc la Craiova la 11—12 Noembrie. Congresul era organizat de asociaţiile feminine burgheze; totuşi, era un bun prilej ca să se poată auzi cuvântul adevărat al apărării femeii muncitoare dela sate şi oraşe.

Pe ordinea de zi figurau două rapoarte: „Femeia faţă de criza agricola" şi „Femeia faţă de criza industrială"; cu care prilej s'au putut introduce de delegatele democrate unele sugestii, care conchideau la „egalitatea în muncă şi drepturi" cu bărbaţii, hotarîre introdusă la „comisiunea muncii". Intr'o cuvântare se citează felul cum funcţionează la Moscova Camera mamei.

Prigoana înteţindu-se şi Asociaţia pentru protecţia mamei şi copilului fiind ilegalizată, activitatea ei se încheie spre sfârşitul anului 1935. Apărarea nevoilor şi drepturilor mamei şi copilului continuă a fi cuprinsă în programul Partidului Comunist, în literatura ilegală — cu toate enormele piedeci puse în cale.

www.dacoromanica.ro

BLOCUL DEMOCRATIC [1]

In cadrul luptei condusă de Partidul Comunist din România pentru închegarea Frontului popular, își desfășura activitatea și Blocul Democratic sau Blocul pentru apărarea libertăților democratice.

La începutul lunii Mai 1935, se lansează un apel invitând pe cetățenii cinstiți ai acestei țari, indiferent de sex, religie sau naționalitate, precum și acele organisme politice, care în mod sincer sunt animate de spiritul de luptă împotriva oricărei diversiuni reacționare, să se alăture la lupta pentru apărarea libertăților publice, „cucerite cu atâtea sacrificii". Pentru a contribui la această luptă a luat parte Blocul pentru apararea libertăților democratice.

Obiectivele de luptă ale noii organizații erau clar precizate în cuprinsul apelului care explica: „Odată cu adâncirea crizei economice, care sărăcește pături din ce în ce mai largi ale populației, putința de manifestare a nevoilor acestor pături, care constitue însăși esența libertăților publice, a devenit din ce în ce mai grea". După ce sunt înșirate nenumăratele forme de abuzuri, nedreptăți și ilegalități, în fața valului de reacțiune, șovinism și obscurantism, apelul susține că „forțele democratice ale acestei țări, care reprezintă năzuințele întregului popor, nu pot rămâne în pasivitate".

Forțele democratice au datoria să pună stavilă acțiunilor care încearcă să răpească poporului libertățile democratice; ele sunt chemate să „ducă o luptă neșovăielnică și să denunțe fără cruțare pe toți acei care vor sa robească poporul".

Apelul a fost publicat la 18 Mai 1935 în unele ziare centrale și reprodus apoi și de alte ziare din Capitală și provincie. El a avut un ecou imediat printre muncitori și intelectuali.

Dar Blocul fusese inițiat de Partidul Comunist pentru o acțiune mai larga, ce avea să se pronunțe, când se va pune și în țara românească accentul pe crearea unui Front popular. Intr'o ședință care a avut loc în luna

[1] Comunicare prezentată la 12 Decembrie 1950 în ședința Secțiunii de Științe Istorice, Filosofice și Economico-Juridice a Academiei R.P.R.

www.dacoromanica.ro

Iulie, s'a hotarît largirea acțiunii în jurul Blocului și a programului său și s'a ales un comitet de conducere.

Intr'un articol apărut într'un ziar, programul Blocului a fost comentat astfel:

„Apărarea libertăților democratice ar părea un paradox. Poate constitui un program de luptă metoda defensivă? Căci rostul Blocului Democratic, menit a lua asupra lui apărarea ultimelor libertăți constituționale ce au mai rămas, este concentrarea acelor forțe intelectuale și muncitorești care se simt mai adânc lovite de continuele măsuri excepționale".

La întrebarea dacă acest organism politic este viabil și dacă el corespunde unor necesități imediate și adânci, se răspundea prin analiza programului însuși al Blocului.

Timp de doi ani, cenzura sugrumase nu mai puțin de 38 de ziare și reviste democratice, aproape toate sub influența Partidului Comunist, care înfruntau nenumărate greutăți pentru a apărea deși, pe de altă parte, se acordau drepturi largi tuturor fițuicilor pline de otravă fascistă. Din câte ne amintim astăzi, citãm: „Buletinul mișcării antifasciste", „Echipa", „Constructorul", „Umanitatea", „Tânăra generație", „Critica", „Orizontul", „Criza", „Drumul femeii", „Jurnalul", „Die Woch", toate din București; „Clopotul", „Slova", „Raza", „Soarele", „Valul" și „Torța" din Botoșani; „Ecoul" din Iași; „Cuvântul Nou" din Brașov; „Indrumarea" din Galați; „Székelyföldi Neplap" din Tg. Mureș; „Igozsag" din Zalău; „Zvetlina" din Silistra; „Tineretul" din Slobozia-Mândra (Teleorman); „Gazeta Tineretului" și „Amicii U.R.S.S." din Pitești; „Frontul Muncii" din Piatra Neamț; „Țarina" din Ulmeni (Buzău); „Horia" dela Deva, etc. etc.

Impotriva acestor abuzuri se ridicaseră mereu proteste. Se propunea de către conducerea Blocului Democratic: o largă conferință a presei democratice și antifasciste, precum și convocarea publicului cititor în mari întruniri publice pentru discutarea acestei situații.

Blocul trebue să adâncească libertățile democratice, singura chezașie de liniște și progres în viața politică a țarii, „frământată de pregătiri dictatoriale fasciste" — iată, anume, ce se arată drept scop imediat al Blocului. Și, drept și mai largă menire: „Blocul Democratic este cel mai indicat pentru înlesnirea unirii forțelor democratice într'un larg front popular de luptă împotriva primejdiei fasciste, pentru pace și democrație"[1].

Acest scop larg, de a ajuta acțiunea de închegare a Frontului popular în România, a dat o forță deosebită tinerei organizații politice, care a luat un avânt imediat, după ce s'a pus în mod deschis problema Frontului popular la începutul lunii Septembrie 1935.

[1] Dintr'un articol reprodus în ziarul „Inainte" din Bacău la 25 Decembrie 1935 și „Omul liber" din Pitești la 12 Ianuarie 1936.

www.dacoromanica.ro

Comitetul Central al Partidului Comunist din România discutase problema Frontului popular încă la sfârșitul lunii Februarie și adoptase o rezoluție, din care citățm :

„...Pentru a împiedica măsurile fasciste ale guvernului care lovesc în toate paturile populației muncitoare ale României și pentru a taia drumul dictaturii militaro-fasciste ce se pregătește, e necesar să se mobilizeze în jurul clasei muncitoare și sub hegemonia clasei muncitoare toți aliații ei, sa se creeze în jurul sâmburelui proletar — închegat laolaltă prin frontul unic și sub conducerea Partidului Comunist — un larg *front popular antifascist*. Acest front popular antifascist trebue sa se deosebească de mișcarea antifascistă, care a fost organizata în ultimii ani într'un șir de orașe ale țarii (și ale cărei principale organizații legale au fost dizolvate prin ordonanța din 27 Decembrie 1934) atât prin amploarea și concretizarea țelurilor sale, cât și prin metodele de acțiune. Frontul popular antifascist trebue să tinda a îmbrățișa, în afară de muncitori, toate păturile micii burghezii muncitoare dela orașe, meseriași, intelectuali, mici negustori și mai ales toată populația muncitoare dela sate — pe toți cei nemulțumiți de situația de astăzi, pe toți cei loviți de criză și de măsurile guvernului..." [1].

*

Blocul Democratic a trecut în luna Iulie la o muncă de organizare în Capitala și provincie, prin alcatuirea de comitete locale, județene și regionale. În același timp, a luat legătura și cu alte organizații de massă, profesionale și politice, în vederea unei acțiuni comune. S'au început tratative cu secția românească a Ligii Drepturilor Omului, pe atunci sub președinția lui Costa-Foru, personalitate ce se bucura de prestigiu prin atitudinea sa democrata. El luase apărarea victimelor regimului de teroare îndreptat în contra reprezentanților muncitorilor și a comuniștilor ; a fost unul din conducătorii Comitetului de amnistie, din anii 1928—1929. Costa-Foru acceptase o colaborare cu Blocul Democratic și era vorba chiar de a fi ales președinte de onoare al Blocului ; moare însă în luna August.

Blocul Democratic organizeaza pe aderenții din București sub conducerea unui comitet al Capitalei, care își fixează sediul într'un local din Str. Doamnei. Conform programului de colaborare cu toate organizațiile democratice, delegați ai Blocului luau parte la diferite adunări publice, convocate de partidele politice sau organizații de massă, ai caror conducători erau de multe ori siliți de massele partizanilor să accepte participarea „blochiștilor".

La o întrunire populară, convocata de partidul național-țarănesc în sala „Lolica", cartierul Bellu, la sfârșitul lunii Octombrie, a luat cuvântul un delegat al Blocului, propunând alcătuirea Frontului popular, în entu-

[1] Documente din Istoria Partidului Comunist din România. Ed. P.M.R., 1951, p. 236.

www.dacoromanica.ro

ziasmul mulțimii. A urmat o polemică prin presă, deoarece fruntașii țărăniști erau ostili acestei mari mișcări, cu ecou în massele partidului lor. Peste câteva zile, o delegație a Blocului și a sindicatelor ceferiste s'a prezentat conducerii partidului național-țărănesc, cu propuneri concrete pentru o acțiune comună în apărarea libertăților cetățenești.

La începutul lui Decembrie a avut loc o întrunire în sala Roxy a Frontului comun de acțiune a comercianților, funcționarilor, meseriașilor și salariaților, având drept obiectiv înlăturarea proiectului de lege a meseriilor elaborat de guvernul liberal. Cu acest prilej, o delegație a Blocului s'a prezentat cu un memoriu, „primit cu ovații de adunare" cum relatează unul din cotidianele Capitalei.

Incă la începutul lunii Septembrie, un memoriu prezentat presei democrate cuprindea protestul împotriva regimului aplicat în închisori contra deținuților antifasciști, precum și contra suspendării ziarelor „Raza", „Critica", „Țarina", etc. Un grup de 300 de muncitori, membri ai Blocului Democratic au trimis presei un protest contra legii antimuncitorești, întocmit de guvernul liberal, „lege care are de scop de a îngrădi orice libertate de organizare profesională". Un număr de 100 de cetățeni din sectorul I Galben, membri ai Blocului, protestează împotriva persecuțiilor din închisori a deținuților politici antifasciști, împotriva barbariilor fasciste și a legii meseriilor. La ședința sa din 12 Decembrie dela sediul central, organizația Capitalei a votat o moțiune de protest împotriva samavolniciilor petrecute la baroul de Ilfov cu prilejul alegerilor de către organizațiile de dreapta. Se considerau „ca foarte periculoase diversiunile încercate de partidele de extremă dreaptă, diversiuni care schimbă caracterul unei alegeri profesionale într'o luptă de rasă și de politică reacționară".

Pentru a înlesni pe cetățenii lipsiți deseori intenționat de împlinirea drepturilor elementare, comitetul central al Blocului a înființat un birou electoral la sediul său, pentru înscrierea în listele electorale a membrilor și prietenilor săi, anunțând aceasta și prin ziare. Blocul Democratic își lărgește activitatea și fixează sediul în blocul Scala, localul din Str. Doamnei rămânând sediul comitetului Capitalei.

In lunile din urmă ale anului 1935 și până în Februarie 1936, reprezentanții Blocului sprijiniți de masse au putut lua cuvântul la diferite întruniri din Capitală. La întrunirile național-țărăniste din sălile Tomis, Marna, Dacia, la cele radical-țărăniste din sălile Marna și Eintracht, la acelea ale frontului comun al funcționarilor din sălile Izbânda, Rex, ca și la sediile din sectoare ale organizațiilor respective, delegații Blocului obțineau de obicei cuvântul doar sub presiunea participanților la adunări.

De asemenea, în provincie, secțiile Blocului și-au trimis reprezentanții lor la întrunirile meseriașilor și funcționarilor din orașele: Cluj, Sighet,

www.dacoromanica.ro

Iaşi, Bacău, Piatra-Neamţ, Galaţi, Turnu-Severin, Ploeşti şi la numeroase adunări ale Frontului Plugarilor din Hunedoara.

*

In toamna anului 1935 şi în iarna următoare, cu ajutorul organizaţiilor Partidului Comunist, Blocul Democratic şi-a desvoltat activitatea în toată ţara, transformând comitetele de acţiune locale în secţii regionale, judeţene sau locale. Mai multe din aceste secţii aveau drept organe proprii ziare săptămânale sau foloseau larg diferite publicaţii locale. Până la începutul lunii Februarie 1936, existau în ţară 20 de secţii.

Intre primele secţii înfiinţate a fost aceea dela Turnu-Severin; un important număr de intelectuali, comercianţi, meseriaşi şi muncitori au organizat un comitet provizoriu de iniţiativă pentru alcătuirea unei secţii a Blocului şi a Frontului Popular în Mehedinţi. S'a mai hotărît scoaterea unei gazete de popularizare, care a şi apărut în Decembrie 1935, sub numele „Blocul".

Secţia judeţeană din Mehedinţi a devenit curând foarte activă şi a jucat un rol important cu prilejul alegerilor parlamentare parţiale din Februarie 1936.

Altă secţie s'a constituit la Ploeşti, sub conducerea unui comitet pentru Prahova, format din câţiva intelectuali şi muncitori din localitate şi dela Câmpina. A fost una din secţiile cele mai active şi a participat cu succes la alegerile comunale din Ploeşti, care au avut loc la 29 Aprilie 1936. Comitetul judeţean al Blocului, după o analiză a situaţiei politice locale, a sprijinit pe acei candidaţi care se angajaseră public să susţină diferitele revendicari de interes public.

Un grup de cetăţeni din Piteşti alcatuesc o secţie locală, la începutul lunii Ianuarie. Curând editează şi un ziar propriu, „Omul liber".

Secţia dela Corabia este formată din ţărani şi muncitorii din port.

Secţii locale, mai puţin puternice, se formează la Buzău, care şi reuşesc sa editeze o foaie (un singur număr) „Ţarina". Mai avem secţii ţărăneşti în comunele Liţa şi Slobozia-Mândra din Teleorman; aci se editează foaia „Câmpul".

Mai numeroase şi mai puternice au fost secţiile înfiinţate în Moldova. La începutul lunii Decembrie, un comunicat anunţă înfiinţarea Blocului Democratic la Iaşi şi în alte oraşe ale Moldovei. Apelul cuprindea o scurta analiză a situaţiei politice, caracterizată prin creşterea primejdiei fasciste, un protest împotriva starilor excepţionale, împotriva scumpetei şi a fiscalismului şi se manifesta pentru acţiunea formarii unui Front popular antifascist.

Comunicatul anunţă formarea secţiilor dela Bacau şi Piatra-Neamţ, ca şi a comitetelor de iniţiativă din oraşele Roman, Botoşani, Dorohoi şi în alte centre ale Moldovei. Toate aceste organizaţii sunt sprijinite de

www.dacoromanica.ro

diverse publicații săptămânale, comunicatul numind pe unele din ele. Secția regională din Iași avea drept organ revista „Manifest".

Ziarul „Inainte" din Bacău anunță la 8 Decembrie 1935 constituirea Blocului Democratic din județul Bacău, care „va cuprinde massele muncitorești, țărănești, toate elementele înaintate progresiste din pătura intelectuală, dintre meseriași, negustori, funcționari, etc.". In numarul din 11 Ianuarie 1936 se publică programul Blocului.

Peste câteva zile se va constitui Blocul și în județul Neamț. Un numar de intelectuali, muncitori și țărani, după consfătuiri prealabile, lanseaza un apel, semnat de 60 de membri, prin care se anunța constituirea organizației pe baza punctelor mai importante din programul cunoscut al Blocului. Apelul a apărut în ziarul „Flacăra" din Piatra-Neamț.

In Ianuarie 1936 se constitue o secție a Blocului la Galați, după cum anunța un ziar din Brăila: „In curând, Blocul își va afirma existența și expune țelul urmărit de aceasta acțiune politică printr'o întrunire într'o sală publica". Secția din Galați a luat repede o desvoltare deosebită, recrutându-și membrii printre muncitorii din port și printre ceferiști. Cu prilejul prigoanei îndreptate împotriva conducătorilor Blocului, după disolvarea acestuia în luna Aprilie, s'a înscenat un proces membrilor comitetului local, în frunte cu Gheorghe Apostol; aceștia au fost condamnați la mulți ani de închisoare.

Alte secțiuni locale s'au mai constituit: la Roman, cu organ propriu „Ecoul"; la Dorohoi; la Botoșani, unde se păstrase o vie tradiție democratică și unde, dupa suspendarea „Clopotului", au aparut și alte ziare despre care am amintit („Raza", „Soarele", etc.). Un grup de inițiativă se formeaza la Bârlad, folosind publicația „Păreri".

In Transilvania a luat naștere organizația Blocului în cursul lunii Noembrie la Cluj, din inițiativa unui grup de intelectuali și muncitori; un rol deosebit a revenit tineretului progresist, așa cum s'a subliniat și în presa democrata din Cluj și București. S'a format un comitet regional. Acest comitet a lansat un documentat apel, la 28 Decembrie, catre toate organizațiile democratice, având de scop constituirea unui mare front democratic. Comitetul editează un ziar saptamânal „Vâltoarea".

Pâna în Decembrie s'a mai format o secție a Blocului la Brașov. Printre alte acțiuni ale secției din Brașov, amintim de demersul făcut cu prilejul aniversarii zilei de naștere a fruntașului comunist german Thaelmann, întemnițat de hitleriști. Protestul muncitorimii brașovene s'a înaintat consulului german local.

După încheierea pactului cu organizațiile Madosz și Frontul Plugarilor din Transilvania, delimitându-se astfel precis câmpul de activitate politică, au putut să se constitue, din Ianuarie 1936, secții puternice ale Blocului Democratic în mai multe județe. La Sighet, un grup de intelectuali,

www.dacoromanica.ro

muncitori şi ţărani din Maramureş formează un comitet de iniţiativă al Blocului şi lansează un apel publicat în ziarul local „Acţiunea Maramureşului". In Februarie se formează o subsecţie feminina, în urma unei adunări, la care au participat femei muncitoare din diferite categorii sociale.

In judeţul Hunedoara se formeaza secţii la Deva şi la Hunedoara, cu o activitate deosebită în cadrul frontului încheiat cu Frontul Plugarilor şi Madosz; acestea au avut o contribuţie importantă pe timpul alegerilor parţiale din Februarie 1936. La Petroşani, secţia Blocului a lucrat intens în cursul lunii Martie. La Oradea Mare, secţia Blocului pentru Bihor ia o desvoltare puternică în cursul anului 1936; ea activează şi după disolvarea organizaţiei centrale.

*

Activitatea comitetului central al Blocului şi a secţiei din Bucureşti s'a desfăşurat bogat în cursul ultimelor luni ale anului 1935 şi în primele luni ale anului 1936 până în Mai, când autorităţile, din ordinul guvernului liberal, au sigilat localurile din Bucureşti; în cele din urmă au disolvat întreaga organizaţie, în Iulie 1936.

Din activitatea conducerii Blocului Democratic amintim protestele împotriva samavolniciilor repetate prin arestări ilegale; acţiunea pentru încetarea abuzurilor împotriva presei democratice prin suspendarea a numeroase ziare, mai sus-citate; se salută cu bucurie acordul încheiat la Deva între Frontul Plugarilor şi Uniunea Muncitorilor şi Plugarilor Maghiari; se declară solidaritatea cu Comitetul de apărare a antifasciştilor prigoniţi.

S'a protestat împotriva arestării unui grup de studenţi, dintre care patru declaraseră greva foamei. Cere să se ia măsuri împotriva scumpirii alimentelor şi a lemnelor în plină iarnă. Cu prilejul Anului Nou, trimite salutul său tuturor organizaţiilor democratice, tuturor acelora care au luptat şi „luptă pentru apărarea libertăţilor democratice şi pentru lărgirea lor, tuturor acelora care sufăr în închisori...".

Luând cunoştinţă de interzicerea congresului Frontului comun al meseriaşilor, funcţionarilor, comercianţilor, etc. convocat pentru 25/26 Ianuarie, Blocul îşi asociază protestul său conducerii Frontului meseriaşilor; totdeodată, îl îndeamnă să ducă lupta pentru ţinerea congresului, declarând că se alătură acestei lupte. Blocul protestează împotriva vandalismelor la care s'au dedat huliganii devastând localul unde se adunaseră studenţii democraţi şi se declară alături de Frontul studenţesc democratic.

Un alt protest este adresat Ministerului de Interne împotriva poliţiei din Turnu-Severin, care confiscase pe la sfârşitul lunii Ianuarie, o broşură tipărită în mai multe mii de exemplare şi care cuprindea propunerile de Front popular întocmite de comitetul central al Blocului, pe baza îndrumărilor Partidului Comunist. La începutul lunii Februarie, o delegaţie s'a pre-

www.dacoromanica.ro

zentat la Ministerul de Interne; ea protestează împotriva unei serii întregi de abuzuri din partea organelor în subordine.

In Februarie, comitetul organizației din Capitală a hotărît începerea unei acțiuni de petiționare în massă către parlamentul țării, cerându-se: încetarea execuțiilor silite împotriva țăranilor, meseriașilor și a tuturor celor nevoiași; ajutorarea permanentă a șomerilor și înfometaților, prin alocarea în acest scop a sumei de un miliard lei; ridicarea stării de asediu și a cenzurii, etc. Blocul a protestat împotriva descinderilor polițienești, operate la sediile din București, Botoșani și în alte orașe, socotind aceste descinderi ca o acțiune premergătoare „disolvării Blocului".

La 23 Februarie, Frontul comun al meseriașilor ține o mare adunare publică în București, cu delegați din țară, la care participă și un delegat al Blocului (N. Cristea, secretarul Organizației de Capitală a Blocului, căzut mai târziu în luptele de rezistență din Franța); el aduce sprijinul Blocului, care susține integral cererile meseriașilor.

Congresul Frontului comun al meseriașilor din toată țara are loc în sala Tomis din Capitală în zilele de 1 și 2 Martie. La lucrările Congresului iau parte și 2 delegați ai Blocului, făcând mai multe propuneri practice, care au fost admise în întregime de congres. La congres a luat cuvântul și Ilie Pintilie care a îndemnat pe meseriași să se unească „pentru ca frontul meseriașilor să contribue la închegarea Frontului Poporului, care să asigure dreptul la viață celor care muncesc și produc".

După ce cu mare greutate s'a putut ține congresul meseriașilor, guvernul a trecut la o altă samavolnicie, interzicând congresul invalizilor din toată țara, care trebuia să se deschidă la 25 Martie. Comitetul central al Blocului, luând cunoștință de acest abuz, a protestat cu toată hotărîrea printr'un comunicat publicat prin presă, cerând guvernului să intre în legalitate și declarându-se solidar cu toate revendicările invalizilor.

Organizația Capitalei, desvoltându-se, a făcut necesară deschiderea de noi sedii în cursul ultimelor luni: în actualul Bd. Dimitrov pentru cetățenii din cartierul Obor, subsecția sectorului II Negru; în Str. Triumfului, pentru cetățenii din Călărași-Dudești. Un alt sediu, în Str. Lizeanu, va fi folosit în deosebi de comisia culturală a Blocului, pentru conferințe publice. Mai înainte, secția din sectorul de Negru își fixase sediul într'un local din Str. Matei Voevod.

Comitetul central al Blocului hotărăște organizarea unei secții a Tineretului Democrat, în care scop lansează, în luna Decembrie 1935, un apel, anunțând această hotărîre și menționând o serie de puncte de program ale noii organizații de luptă. Intre ele, citățm: dreptul de organizare profesională, indiferent de vârstă; dreptul la cultură al tuturor tinerilor; protestare împotriva limitării numărului studenților, împotriva piedecilor puse tinerilor la intrarea în producție; împotriva legii avocaților și a legilor asemănă-

www.dacoromanica.ro

toare, ocrotirea reala a muncii tineretului; acordarea de drepturi politice, dela 18 ani în sus, tinerilor de ambe sexe; egalitate de drepturi pentru toți tinerii, indiferent de sex, religie și limba; ocrotirea muncii tinerilor argați, zilieri și lucrători agricoli, etc.

Apelul-manifest a apărut în numeroase ziare ale Blocului; ziarul „Inainte" din Bacău anunța, în același timp, înființarea unei secții în localitate. Au mai luat ființă și alte secții: la Iași în cursul lunii Martie și în suburbana Grivița.

Se organizează un comitet central al Tineretului Blocului Democrat și un comitet local pentru București, ambele luând atitudine în diferite chestiuni. Comitetul central lanseaza un anteproiect de lege a meseriilor cuprinzând o analiză largă a punctelor lui mai importante, în ce privește tineretul muncitor, lovit în interesele sale de prevederile proiectului; documentul conchidea nu pentru modificări, ci pentru respingerea acestuia în întregime, ca fiind o „lege reacționara antidemocratica și antimuncitoreasca". Se hotărîse formarea echipelor de aparare a avocaților pledanți în procesele muncitorești, care au și intrat în acțiune. Se formează o secție a Tineretului universitar a Blocului Democratic, în ședința de constituire dela 28 Februarie, lansându-se un apel catre toți studenții, pentru acțiune comuna. Se lansează un apel catre toate organizațiile de tineret pentru formarea unui front al tinerei generații în contra fascismului, invitându-le la o consfatuire comună.

Intr'o scrisoare a comitetului central, care definește înca odată ce este Frontul popular: „o largă alianță a forțelor populare pentru oprirea fascismului" pregatit de guvernarea lui Tatărescu — se precizează primejdia întronarii regimului fascist în România și cui va dăuna. „Nu numai organizațiile muncitorești de stânga vor fi lovite. Toate organizațiile masselor vor fi sfâșiate fară mila. Zdrobit va fi partidul social-democrat. Distruse sindicatele și cooperativele muncitorești, taranești și mic-burgheze. Zdrobit va fi însuși partidul național țaranesc" [1].

Se vorbește de partidul național-țăranesc, pentrucă el cuprindea atunci masse care puteau fi atrase în lupta antifascista, așa cum s'a și întâmplat.

Acțiunile următoare din toamna anului 1935 și tot cursul anului 1936, sunt conduse în de aproape de Partid, care revine prin hotarîrile plenarei a V-a lărgită a Comitetului Central din August 1936, printr'un document amplu intitulat: „Pentru pace, pâine, pamânt și libertate" [2]. La punctul 63 se precizeaza: „...Orice propunere din partea social-democraților, național-

[1] Documente din Istoria Partidului Comunist din România. Ed. P.M.R., 1951, p. 253.

[2] Publicat în întregime în Documente din Istoria Partidului Comunist din România. Ed. P.M.R., 1951, p. 266—287.

www.dacoromanica.ro

țăraniștilor, dacă aceste propuneri merg cu adevărat pe linia apărării intereselor, trebuesc însușite și susținute[1].

La începutul lunii Decembrie, o delegație a Blocului pleacă la Deva.

In curs de trei zile, au luat contact cu delegații Frontului Plugarilor: prima întrunire cu delegații din 62 de comune ale plășii Deva. Consfătuirile au continuat în comunele Fold, Cârne, Țebea, Băița și altele, la care au participat peste 300 de delegați, reprezentând aproape 250 de comune.

După aceste întruniri, delegații organizațiilor au încheiat un acord de luptă comuna.

Comitetul central al Blocului dă un comunicat, în care, între altele, se spune: La Țebea, la gloriosul gorun al lui Horea, Blocul Democratic, Frontul Plugarilor s'au legat organizatoric să apere, cu puteri unite și în deplină înțelegere, libertățile pentru care poporul românesc în decursul vremilor, a sacrificat sângele celor mai buni dintre fiii sai.

Considerând libertățile democratice ca un patrimoniu național și fascismul ca o ofensă adusă unui trecut de jertfe și o primejdie pentru pacea și civilizația țării și a lumii, organizațiile au hotarît să nu precupețească eforturile lor pentru apărarea libertăților, legând astfel luptele lor cu luptele pentru dreptul la viață mai bună și demnă ale înaintașilor noștri, conduși de un Horea, Cloșca, Crișan, Tudor Vladimirescu, N. Bălcescu și alții.

Comunicatul se termină cu un salut al Blocului către muncitorii și țaranii maghiari din Madosz.

Acordul, care cuprindea 18 puncte de acțiune comună, a fost reprodus în mai toata presa democratica, în foile Blocului, bucurându-se de un mare răsunet în opinia publică, în massele muncitorești și cele țărănești. Organizația regionala din Transilvania a Partidului Comunist a lansat un comunicat, tiparit și difuzat ilegal, prin care salută acordul dela Țebea, de o deosebită însemnatate istorică.

Acordul mai prevedea ca organizațiile unite sa se adreseze tuturor forțelor democratice, pentru o înțelegere comună, pentru lărgirea Frontului încheiat.

Incă înaintea încheierii acordului dela Țebea, s'au trimis propuneri de front comun partidului social-democrat; neprimind niciun răspuns, le repetă imediat dupa întrunirea social-democraților dela 12 Decembrie, conform spiritului acestei întruniri. Nu s'a primit niciun răspuns, nici de data aceasta. In mijlocul lunii Ianuarie, conducerea Blocului trimite o nouă propunere fara rezultat.

Propunerile au rămas fără rezultat, din pricina sabotării conducerii de dreapta a partidului. Aceiași conducători se împotriveau, în orice împrejurare, acțiunii de largire a frontului democratic; astfel. s'a încercat respin-

[1] Documente din Istoria Partidului Comunist din România. Ed. P.M.R., 1951, p. 278.

www.dacoromanica.ro

gerea delegatului Blocului, care a luat cuvântul în acest sens la Congresul de reîntregire a Federației Sindicatelor de funcționari particulari, ținut la sfârșitul lunii Ianuarie la București.

In cursul lunii Februarie, secțiunea Capitalei a partidului social-democrat a ținut două întruniri publice, la care s'au prezentat și delegații Blocului. In urma constatării că la aceste întruniri „n'au putut vorbi delegații tuturor categoriilor de muncitori", conducerea Blocului trimite o noua propunere partidului, învățându-l „să lupte pentru unirea tuturor forțelor democratice în front popular antifascist". In urma întrunirilor dela 16 Februarie, unul din cei împiedecați să vorbească, Ilie Pintilie, publică o scrisoare deschisă către conducerea partidului social-democrat, arătând necesitatea unirii în luptă a clasei muncitoare și însemnătatea creării Frontului popular.

Același refuz pentru alăturarea la Frontul popular l-a primit Blocul și din partea partidului radical-țărănesc, de sub conducerea lui Gr. Iunian. După ce unele secțiuni locale au fost solicitate de secțiunile locale ale Blocului și după insistențele repetate ale comitetului central al Blocului, conducerea partidului radical-țărănesc a fost nevoită să convoace o ședință specială a comitetului executiv, în ziua de 1 Martie, ca să discute propunerile Blocului. Cu toate că o parte din secțiile din țară se exprimaseră pentru acordul propus de Blocul Democratic, prin atitudinea față ostilă a lui Iunian, acordul n'a fost primit.

De asemenea, a fost sabotată crearea Frontului popular de conducerea partidului național-țărănesc.

Numai în urma presiunii masselor și după ce se realizaseră începuturile de Front popular în diferite puncte ale țării de jos în sus, național-țărăniștii, cu gândul de a sabota înțelegerea ulterior, cum au și făcut, au acceptat lupta comună în alegerile parțiale dela Hunedoara și Mehedinți din Februarie 1936.

In timpul acestor alegeri, organizațiile Partidului Comunist au desfășurat o largă activitate. Un manifest din Decembrie 1935 al Comitetului Central intitulat „Către poporul muncitor din județul Mehedinți" cere: „Formați cu toții comitete de acțiune și comitete electorale ale *frontului popular antifascist*. Pregătiți pentru alegeri fiecare sat. Pregătiți prin lupte pentru cererile voastre alegerea unui candidat comun.

Formați gărzi de apărare contra banditilor huliganici fasciști și respingeți cum se cuvine orice încercare de organizare și de atac al lor" [1].

Campania electorală s'a desfășurat în cursul unei luni pline de întruniri, la care mulțimea de țărani și muncitori a ascultat și a aprobat cu entu-

[1] Documente din Istoria Partidului Comunist din România. Ed. P.M.R., 1951, p. 250—251.

www.dacoromanica.ro

ziasm lozincile de Front popular lansate de P.C.R. La toate întrunirile din Hunedoara și Mehedinți au participat reprezentanți ai Blocului.

Intrunirile din Hunedoara s'au desfășurat în diferite centre ale județului și au culminat cu o mare demonstrație la Deva în ziua de 9 Februarie, la care au luat cuvântul, pe lângă președintele Blocului, delegați ai secțiunilor din București, Ploești, Brașov, Corabia, Deva și Cluj. La Turnu-Severin, mari demonstrații, organizate din inițiativa P.C.R., au avut loc la 30 Ianuarie, 2, 9 și 16 Februarie, la care participă delegați dela București și din alte centre ale Blocului.

De deosebit interes este ședința comună a celor trei organizații: Frontul Plugarilor, Blocul Democratic și Madosz dela Deva din zilele de 25 și 26 Ianuarie; în această ședință s'a constatat veracitatea lozincilor frontului, lozinci închegându-se de jos în sus peste tot în cuprinsul județului Hunedoara, cu prilejul campaniei electorale.

Lupta a fost grea în județul Mehedinți, unde candida șeful gogo-cuziștilor, susținut de guvernul liberal, și unde huliganii se dedau la acte de violență în toată libertatea. Indrumat de P.C.R., Blocul Democratic participa activ la campania electorală și dispunea diferite măsuri de luptă: trimiterea unor echipe de blochiști-propagandiști dela centru în județ; expulsarea din regiune a bătăușilor veniți din diferite colțuri ale țării; alcătuirea de gărzi de apărare, eventual înarmate; apărarea sediilor și localurilor de vot prin forțe proprii. Massele au luat cunoștință de programul adânc democratic al organizațiilor conduse de Partidul Comunist.

*

Tocmai aceste succese întețesc ura guvernanților de clasă, ceea ce îi face să dispună o serie de măsuri cu scopul de a împiedeca activitatea Blocului Democratic.

Poliția face descinderi la sediile diferitelor secții din țară; autoritățile din Galați nu autorizează deschiderea unui sediu al secției locale; are loc o descindere cu perchiziții de câteva ore la sediul comitetului de București din Str. Doamnei; delegații Blocului sunt arestați.

La 8 Martie, localul secției din Sectorul IV este invadat de polițiști, care împiedecă ținerea ședinței; doi muncitori dela fabrica „Opinca de cauciuc" sunt arestați, fiind membri ai Blocului și apoi concediați din fabrică; o mare întrunire, convocată la Cluj de Blocul Democratic și de Madosz împotriva scumpetei crescânde, este interzisă cu forța de poliție. Presa de dreapta atacă zilnic Blocul și cere disolvarea lui.

Proteste împotriva intenției guvernului de a disolva Blocul apar sub diferite forme: întruniri ale muncitorilor din fabrici, petiționări trimise ziarelor. Totuși, în preajma zilei de 1 Mai, sediul comitetului central dela Scala și dela celelalte sedii din Capitală ale Blocului sunt închise, sigilate

www.dacoromanica.ro

şi puse sub paza militară. Numeroşi membri ai Blocului sunt arestaţi. La 15 Mai organele Siguranţei din Cluj sigilează sediul local al Blocului, ridicând toate actele găsite. Sute de muncitori înaintează proteste la Ministerele de Interne şi Presei; membrii comitetului central înaintează un memoriu guvernului. Muncitorimea protestează în diferite centre, considerând măsura ca un semn vădit al fascizării ţării; ecoul acestora pătrunde şi în presa democrată din străinătate.

Guvernul liberal recurge la desfiinţarea Blocului Democratic printr'un jurnal al Consiliului de Miniştri din luna Iunie. Impotriva acestei hotărîri, comitetul central s'a adresat justiţiei în contencios, iar până atunci a înaintat o cerere de suspendare a hotărîrii la Curtea de Apel.

La sfârşitul lunii August, Consiliul de Război din Bucureşti judecă un proces al Blocului Democratic, pe banca acuzării fiind aduşi, sub stare de arest, 28 de membri ai organizaţiei de Bucureşti, pe motivul că ar fi activat ilegal după disolvarea Blocului. Un alt proces similar se judecă la Galaţi, unde toţi conducătorii Blocului sunt condamnaţi la ani grei de închisoare.

Blocul Democratic dispare dupa mai bine de un an de existenţă, având însa o activitate rodnica în folosul masselor muncitoare.

Desfiinţarea Blocului n'a însemnat însă desfiinţarea luptei iniţiate şi conduse de P.C.R.

Infruntând grele condiţii ce au urmat, P.C.R. a continuat lupta prin care a pregatit victoria de azi, victoria poporului muncitor în R.P.R.

www.dacoromanica.ro

UNIUNEA DEMOCRATICĂ[1]

O altă organizaţie de massă legală, condusă de Partidul Comunist din România, care activează în intervalul de timp studiat de noi, este Uniunea Democratică (1937—1938). Deşi viaţa ei a fost destul de scurta şi n'a cuprins organizatoric masse şi regiuni în aceeaşi măsură ca şi cele mai multe din organizaţiile anterioare, rolul şi influenţa politică de care ea s'a bucurat n'au fost mai puţin importante.

In primul rând, Uniunea Democratica a preluat, după directivele Partidului Comunist din România, rolul pe care-l jucase Blocul Democratic, ca organizaţie legala principală în sprijinul Frontului popular. Dupa desfiinţarea samavolnică a Blocului Democratic în vara anului 1936 şi înscenarea mai multor procese membrilor sai din Capitală şi din provincie, acţiunea pentru Frontul popular, pentru unirea organizaţiilor politice democratice, n'a încetat.

Comitetul central al Blocului Democratic fusese disolvat; sediul acestuia precum şi al comitetelor de sectoare fuseseră închise; secţiile principale din provincie fuseseră de asemenea disolvate. Totuşi, în unele centre, membri ai Blocului Democratic — sub conducerea secţiilor locale ale Partidului Comunist — activau, folosind posibilităţile pe care le acorda o mai slabă vigilenţă a autorităţilor locale sau o presiune mai mare din partea masselor.

Secţii sau membri ai Blocului participa la alegerile comunale din diferite oraşe, la alegerile judeţene sau pentru Camerele de Munca, desemnând şi delegaţi pe listele comune. Astfel de acţiuni s'au petrecut la Turnu-Severin, Ploeşti, Oradea (în luna Octombrie) şi alte centre. Membrii Blocului participa la diferite întruniri ale partidelor naţional-ţaranesc, ţăranesc-radical şi social-democrat, care se bucurau de deplina libertate de manifestare şi susţin, prin intervenţii la tribună, smulse cu sprijinul masselor acestor partide, lozincile Frontului unic şi ale Frontului popular.

---

[1] Comunicare prezentata la 20 Noembrie 1951 în şedinţa Secţiunii de Ştiinţe Istorice, Filosofice şi Economico-Juridice a Academiei R.P.R.

www.dacoromanica.ro

După câteva luni de asemenea acțiuni legale, puține și disparate, în împrejurările de altfel continuu prielnice funcționării unei noi organizații de massă care să preia munca dusă anterior, necesitatea unei asemenea organizații devine vie și se impune în vara anului 1937.

Situația politică internă se ascuțise. Pe de o parte, se anunța criza normală de guvern, deoarece în toamnă se împlineau patru ani de guvernare a partidului național-liberal și trebuia să se procedeze la alegerea unui nou parlament. Pe de altă parte, partidele de dreapta și fasciste, în frunte cu Garda de fier, își întețiseră activitatea, sprijinite înafară de Hitler și agenții săi, iar în țară de vârfurile capitaliste (Malaxa-Aușnit) și chiar de unii conducători ai partidului național-țărănesc. Atacurile fasciștilor împotriva organizațiilor muncitorești, împotriva presei democrate burgheze, împotriva populației evreești — ca și alte manifestări huliganice, pasivitatea și apoi trădarea conducerii partidului național-țărănesc în fața creșterii valului de dreapta — toți acești factori politici creează o situație nouă, în fața căreia Partidul Comunist din România hotărăște crearea unei noi organizații legale: Uniunea Democratică.

De altfel, Partidul n'ar fi așteptat aproape un an dela desființarea Blocului Democratic (August 1936) până la hotărîrea înființării Uniunii Democratice (Iulie 1937), dacă n'ar fi intervenit și greșelile unora dintre membrii conducerii Partidului.

Tovarășul Gheorghiu-Dej a precizat, în raportul său ținut cu prilejul celei de a 30-a aniversări dela înființarea Partidului Comunist din România, la 8 Mai 1951: „Partidul nostru a comis în această perioadă câteva greșeli mari, al căror autor a fost trădătorul Foriș, care se afla pe atunci în conducerea Partidului"[1].

In fața necesității acțiunii pentru unirea forțelor democratice, se susținea că această misiune urmează să fie încredințată mai departe Blocului Democratic, organizație disolvată, și care nu mai putea să împlinească efectiv această muncă. După această părere, Blocul Democratic trebuia să funcționeze ilegal, ceea ce înseamnă o înlocuire a muncii Partidului Comunist, care activa în condițiile grele ale ilegalității, silit de situația politică de atunci. Partidul însă trebuia să-și impună punctul său de vedere și în afara acțiunii proprii, prin organizații legale de masse, așa cum făcuse, cu succes, și în anii anteriori.

Era deci absolut necesar să se creeze o nouă organizație legală de massă. Această părere izbândește, secretariatul Partidului dă mandat lui Ilie Pintilie, membru al C.C. al Partidului, pentru împlinirea acestei sarcini.

In cursul lunii August are loc o consfătuire între Ilie Pintilie cu fos-

[1] Gh. Gheorghiu-Dej, 30 de ani de luptă a Partidului sub steagul lui Lenin și Stalin. Ed. P.M.R., 1951, p. 25.

www.dacoromanica.ro

tul secretar al Blocului Democratic și cu un alt delegat al Partidului. Se fixează denumirea noii organizații, punctele principale ale programului și câteva indicații de persoane cărora trebuiau să se adreseze pentru a forma un comitet de acțiune. Exista o părere că trebue să se îndrepte către personalități politice, considerate drept democrate, care să alcătuiască un comitet de inițiativă.

Părerea aceasta a căzut repede, deoarece după câteva încercări, oamenii politici cărora li s'au adresat în acest scop refuză sau tergiversează în discuții inutile.

S'a trecut atunci la alcătuirea unui comitet de acțiune al noii organizații, Uniunea Democratică, care după mai multe discuții, se formează din meseriași, muncitori și intelectuali progresiști. Președinte este ales președintele Ligii meseriașilor, care făcuse parte și din comitetul Blocului Democratic; vicepreședinți sunt doi: un muncitor și un meseriaș; secretar este ales un ceferist, iar ceilalți membri ai comitetului sunt aleși din categoriile sociale pe care le cuprindea Uniunea.

Comitetul începe imediat activitatea și în cursul lunii Septembrie 1937 noua organizație trece la acțiune. Se închiriază un local pentru comitetul central, într'un bloc de pe Calea Victoriei; se redactează un program, care însemna o simplificare a vechiului program al Blocului Democratic, actualizat la situația timpului. Programul cuprindea următoarele puncte esențiale:

Lupta hotărîtă pentru apărarea Constituției și a libertăților ce decurg din ea.

Lupta împotriva dictaturii.

Lupta împotriva stării de asediu și a cenzurii.

Ridicarea nivelului de trai al poporului spre a deveni apt față de pericolele eventuale ale agresiunilor revizioniste.

Solidarizarea întregului popor român și a tuturor grupărilor democratice pentru întărirea alianțelor cu statele care apără pacea și care garantează independența națională.

Lupta pentru amnistie generală politică.

Deci, în general, se punea accentul pe orientarea politicii externe a României spre alianța cu „marile puteri pacifiste", prin care se înțelegea în primul rând Uniunea Sovietică — și atunci ca și azi — campionul luptei pentru pace. In 1937 amenințările de război din partea statelor fâsciste — Germania lui Hitler și Italia — crescuseră: Italia invadase Etiopia, Hitler se pregătea de invazii în țările vecine, invazie care începe în anul următor. O altă ediție a programului vorbește de lupta „pentru apărarea integrității naționale în cadrul Ligii Națiunilor", organizație atacată atunci de puterile fasciste și unde Uniunea Sovietică ducea o politică de pace, încercând să dea acestei organizații mondiale un cuprins și un rol eficace

www.dacoromanica.ro

în apărarea drepturilor popoarelor, politică pe care U.R.S.S. o duce și astăzi față de O.N.U. împotriva noilor hitleri, imperialiștii americani.

Apelul comitetului central se răspândește repede, în Capitală mai întâi, și prinde în massele de muncitori și meseriași deoarece găsea un drum deschis de activitate rodnică purtată în anii anteriori (1933—1936) de cele două organizații conduse de Partidul Comunist: Comitetul Național Antifascist și Blocul Democratic. Se poate afirma că, deși organizatoric Uniunea Democratică nu s'a ridicat la nivelul celor două organizații, influența ei a fost aproape aceeași, în deosebi în epoca de agitație din toamna și iarna anului 1937. La întrunirile pe care le ținea la sedii sau în săli publice veneau foarte mulți participanți; la întrunirile celoralalte partide democratice lozincile și vorbitorii Uniunii se bucurau de succes.

In afara sediului comitetului central, s'a trecut la deschiderea altor sedii pe cartiere; în sectorul de Galben în Str. Raymond Poincaré 37; în sectorul de Albastru, în sectorul de Verde (Roșu). In „Dimineața" din 2 Decembrie o știre anunță: „In urma apelului lansat de Uniunea Democratică pe întreaga țară, trimis tuturor partidelor politice și tuturor organizațiilor muncitorești democratice pentru unirea într'o singură forță opusă amenințării fasciste, au răspuns un număr mare de cetățeni ai Capitalei și provinciei.

In sectoarele și circumscripțiile Capitalei s'a început organizarea cadrelor".

In ședința sa din 24 Noembrie, comitetul central hotarăște o serie de măsuri, despre care se anunță și printr'un comunicat publicat în unele ziare („Dimineața" din 26 Noembrie). Se formează o comisie care să se ocupe cu organizarea politică și financiară a cadrelor Uniunii Democratice. Se constitue o delegație, în frunte cu președintele Uniunii, care să ia contact cu conducătorii partidelor politice în vederea concentrării tuturor forțelor democratice pentru participarea în alegeri. Se alege o comisie pentru presă, cu rolul de a se ocupa de propaganda Uniunii prin toate ziarele și prin scoaterea unui organ propriu. In vederea organizarii cadrelor în toată țara, se dă delegație președintelui și secretarului comitetului central ca să ia contact cu asociațiile profesionale și sindicatele din provincie. „Aceste organisme vor forma baza de massa în lupta politică dusa de Uniunea Democratica" — afirmă comunicatul.

In provincie se înjghebează comitete locale în câteva orașe din Moldova. La Iași se formeaza un comitet regional alcătuit din intelectuali, muncitori și meseriași; președinte este ales un conferențiar universitar, mai apoi un alt intelectual, vechi prieten al mișcării muncitorești; secretar, un muncitor. Se închiriază un sediu în Str. Ștefan cel Mare, se lanseaza un manifest publicat și într'un ziar local. Secții se formează la Bacău, unde exista o puternica organizație de meseriași; la Piatra-Neamț, unde

www.dacoromanica.ro

existaseră comitete locale antifasciste; la Botoșani și la Galați sub forma de grupe. In Transilvania: la Alba-Iulia se formează una din cele dintâi secții; comitete provizorii la Cluj, Brașov și Oradea, unde exista continuitate. Dintre celelalte centre, secții mai active se formează la Turnu-Severin, unde Blocul Democratic activase intens, la Craiova și la Ploești, cu legături pe toată valea Prahovei.

Chiar dacă Uniunea Democratică n'a avut timp să se întărească organizatoric, partizanii ei au activat intens, mai ales în campania electorală dela sfârșitul anului 1937.

In cadrul acestei campanii, comitetul central al Uniunii Democratice în ședința sa dela 26 Noembrie, hotărăște lansarea unui manifest cuprinzând punctele esențiale ale programului Uniunii; pentru alegeri se cere o listă unică, reprezentând toate forțele democratice. Asupra celor discutate se dă un comunicat, publicat în ziare („Dimineața" din 28 Noembrie).

Comitetul central s'a îndreptat către toate partidele așa numite democratice: partidul social-democrat și cele două fracțiuni socialiste. Partidul social-democrat, prin conducătorii de dreapta, refuză orice conlucrare cu Uniunea Democratică; socialiștii, sub conducerea lui Ghelerter, n'au dat niciun răspuns; fracțiunea socialistă, în frunte cu C. Popovici, acceptă acțiunea comună, participând la ședințe și la întrunirile publice din timpul campaniei electorale.

Intensă a fost acțiunea dusă de conducerea Uniunii Democratice cu partidul național-țărănesc, acțiune dusă în asemenea condiții încât a constituit o greșală importantă principială și de tactică din partea Uniunii Democratice.

Intr'o comunicare publicată în „Dimineața" din 29 Noembrie, anunțându-se întrevederea dintre doi delegați ai Uniunii și șeful partidului național-țărănesc, se spune: „Uniunea Democratică, prin delegații ei, a arătat necesitatea concentrarii tuturor forțelor democratice pe o lista unică a democrației, în jurul partidului național-țăranesc. Deasemeni, reprezentanții Uniunii Democratice au cerut d-lui Iuliu Maniu anumite informațiuni asupra pactului încheiat cu celelalte partide".

Maniu încheiase un pact electoral cu Garda de fier, cel mai primejdios factor politic pentru democrație și interesele poporului român. Iata aprecierea pe care o face tovarășul Gheorghiu-Dej, în raportul său dela conferința Partidului Comunist Român din Octombrie 1945:

„Prin acest pact, Maniu recunoaște Garda de Fier ca o forță politica de guvernământ... Maniu nu s'a mărginit numai la încheierea acestui pact, ci prin declarațiile sale dela Cluj el a preamărit regimul lui Hitler și Mussolini pentru a da autoritate politică acțiunii organizațiilor fasciste din România... Pactul lui Maniu cu Garda de Fier, declarațiile făcute și ati-

www.dacoromanica.ro

tudinea sa politică au constituit semnalul declanșării ofensivei fascismului în România"[1].

Conducerea Uniunii Democratice, deși păstra rezerve față de politica partidului național-țărănesc și cerea mereu unirea tuturor forțelor democratice împotriva fascismului și a reacțiunii, nu a înfierat cum se cuvine trădarea lui Maniu și a subapreciat pericolul Gărzii de fier, „împotriva căreia trebuia deschis focul în primul rând" — cum spune tovarășul Gheorghiu-Dej în același raport[2].

Se arată apoi punctele pe care se bazează această acțiune comună: lupta hotărîtă pentru apărarea libertăților constituționale și împotriva dictaturii; împotriva stării de asediu și a cenzurii; pentru amnistie generală politică; pentru apărarea integrității naționale în cadrul Ligii Națiunilor și alături de marile puteri pacifiste.

Programul corespundea intereselor imediate ale poporului român și ale maselor muncitoare, tactica susținerii național-țărăniștilor constituia o mare greșeală.

Uniunea Democratică agită totuși masele pe baza platformei care era justă, obținând succese, deoarece spiritul acestor masse era hotărît antifascist. Se țin întruniri publice la sediul central și pe sectoare, în fiecare seară, începând dela 28 Noembrie. Tema cuvântărilor este „lărgirea și întărirea organizației în vederea luptei pentru alegeri, care trebue să ne găsească cu forțe unite, pentru a învinge pericolul dictaturii și al războiului" — cum precizează comunicarea despre o întrunire a sectorului de Albastru („Dimineața" din 2 Decembrie).

Uniunea Democratică convoacă întruniri publice și în săli mari. La 5 Decembrie în sala Marna, din Calea Griviței, are loc o mare întrunire, la care iau cuvântul secretarul colorii de Verde al Uniunii și alți trei membri din conducere; un delegat al Madoszului, care aduce salutul populației maghiare; un delegat al partidului socialist și secretarul organizației de Verde a partidului național-țărănesc. In încheiere, vorbește președintele Uniunii Democratice, care, între altele, spune:

„Pactul Maniu-Codreanu a însemnat o mare deziluzie. El deruteaza și dezorientează masele largi, care cer unitatea de acțiune a democrației, nu pact de neagresiune electorală cu fasciștii, care prin forța lucrurilor se transformă într'un pact ideologic spre folosul exclusiv al extremei drepte" („Dimineața" 7 Decembrie).

Peste câteva zile are loc o întrunire a Uniunii Democratice în sala Roxy, la care iau cuvântul delegați ai Uniunii, ai intelectualilor progresiști și un delegat al partidului socialist. Se vădesc rezerve din partea unora,

[1] Gh. Gheorghiu-Dej, Articole și cuvântari. Ed. P.M.R., 1951, p. 17.
[2] Idem, p. 19.

www.dacoromanica.ro

care-și exprima parerea de a se anula voturile în fața atitudinii profasciste a conducerii partidului național-țărănesc.

In ziua de 12 Decembrie are loc o mare adunare în sala Marna, convocată de partidul național-țărănesc, în vederea căreia Uniunea Democratică lansează un manifest, publicat în ziare, cerând membrilor săi să participe masiv. „Organizația noastră, care dela început și-a fixat ca principal obiectiv închegarea într'un singur mănunchi a tuturor partidelor democratice, vă cheamă să veniți la această întrunire. Trebue să dovedim că poporul a înțeles pericolul care amenință interesele țarii noastre... Trebue să facem din această adunare cu totul altceva decât adunarea unui partid. Să facem din ea adunarea Capitalei, dătătoare de ton pentru întreaga țară: că anume poporul din România este hotărît să nu devie rob nimănui... Țara vrea salvarea prin unirea a tot ce este democrat, a așezărilor fundamentale ale statului pe baza cărora se pot păstra integritatea națională, libertatea și pacea".

In același timp, o delegație formată din președintele, secretarul și alți trei membri ai comitetului central au o lungă întrevedere cu președintele partidului național-țărănesc.

Alegerile au loc în ziua de 21 Decembrie, în modul obișnuit vechiului sistem. Totuși, rezultatul votului aduce oarecare surpriză: guvernul, cu tot aparatul de stat la îndemână este înfrânt.

Previziunile Uniunii Democratice se adeveriseră, deși linia conducerii nu fusese consecventa, susținând listele țărăniste. Unele secțiuni ale Uniunii au făcut propagandă pentru anularea votului, în lipsa unor adevărate liste democratice.

La Iași se alcătuise o listă comună din reprezentanți ai Uniunii Democratice, ai celor două fracțiuni socialiste și ai Blocului pensionarilor. In urma dispozițiilor dela centru, s'a renunțat la susținerea acestei liste.

Noua situație este discutată în ședința comitetului central din 29 Decembrie, care, în urma unei analize autocritice hotărăște să-și revizuiască tactica, hotărîre pusă în practică cu prilejul evenimentelor ce au urmat.

Uniunea Democratică a avut o atitudine consecventă în politica externă, în programul său fiind trecută lupta pentru alăturarea României de puterile care apără pacea. Având drept scop principal acțiunea pentru realizarea unirii tuturor forțelor democratice, Uniunea susține țările care realizaseră Frontul popular, cum era cazul, în anul existenței Uniunii cu Franța. De aceea, profitând de vizita în țara noastră a unui ministru important al guvernului de Front popular francez, la începutul lunii Decembrie 1937, Comitetul central al Uniunii îi trimite o adresă din partea acestei organizații, „expresiune a largilor masse populare, ferm atașate la menținerea păcei indivizibile prin organizarea securității colective în cadrul Ligii Națiunilor" („Dimineața" din 12 Decembrie).

 www.dacoromanica.ro

Rugând pe ministrul francez să se facă interpretul masselor populare din România faţă de poporul francez, adresa menţionează: „Uniunea Democratică îşi ia libertatea de a remarca că, în împrejurările actuale, sentimentul de indestructibilă amiciţie a quasi-unanimităţii poporului român faţă de Franţa democratică, constituie baza reală a alianţei şi a colaborării franco-române la opera păcii indivizibile".

In faţa politicii agresive a Germaniei hitleriste, care ameninţa şi Franţa, condusă atunci de guvernul democratic al Frontului popular, în *componenţa căruia intrau* şi comuniştii, politica cea mai justă era susţinerea alianţei cu această Franţă — politică inspirată de Partidul Comunist din România. Abia peste un an — în toamna anului 1938 — survine trădarea dela München.

*

Creşterea curentului de dreapta, în urma trădării lui Maniu, aduce la cârma statului o formaţie hibridă, încredinţându-se puterea lui Goga, susţinut de Armand Călinescu, din partidul naţional-ţărănesc, omul lui Carol al II-lea. Noul guvern se instalează la 28 Decembrie 1937, dar n'a trăit decât 44 de zile, instaurându-se un regim de haos şi turburări, de manifestări violente din partea extremităţilor de dreapta.

Guvernul Goga-Cuza ia o serie de măsuri împotriva formaţiilor democratice şi a organizaţiilor muncitoreşti.

Parlamentul ales la 21 Decembrie nu mai fusese constituit şi se anunţaseră noi alegeri pentru ziua de 2 Martie 1938. Campania electorală abia deschisă, ia forme violente; bandele legionare şi huliganice se dedau la manifestări de desmăţ, îndreptate în primul rând împotriva muncitorimii şi a elementelor democratice.

De data aceasta Uniunea Democratică are o atitudine justă, păstrându-şi independenţa de acţiune în campania electorală. Fără a renunţa la ideea şi lupta pentru unirea tuturor forţelor democratice, Uniunea depune cerere la Comisia centrală electorală şi obţine număr de ordine şi semn de puncte electoral: al 13-lea loc din 15 partide şi grupări politice admise — la 29 Ianuarie 1938. Intre aceste grupări obţin semn, imediat după Uniunea Democratică, Frontul Plugarilor din Transilvania şi partidul social-democrat pe ultimul loc. Era un succes datorit influenţei de care se bucura Uniunea Democratică în masse şi liniei juste pe care o adoptase.

In ziua de 16 Ianuarie 1938 are loc la sediul central din Str. Academiei Nr. 35 al Uniunii Democratice o importantă consfătuire cu delegaţi ai comitetelor de conducere din partea Uniunii Democratice, partidului socialist, Madoszului, tineretului ţărănist-radical, tineretului naţional-ţărănist, partidului naţional-ţarănist din sectorul de Galben, delegaţi ai sindi-

www.dacoromanica.ro

catelor C.F.R., tâmplari, Fer-metal, precum și ai muncitorilor dela S.T.B., C.A.M. și alții.

Ședința a fost prezidată de președintele Uniunii Democratice, care face o amplă dare de seamă a situației, deplângând lipsa delegaților partidelor țărănesc-radical și social-democrat, care fuseseră convocați de asemenea. După cuvântările a 14 participanți la consfătuire, se votează o moțiune care, între altele, spune:

„Față cu primejdia desființării Constituției și a libertăților democratice, singurele care pot asigura ridicarea nivelului de viață a poporului și independența națională, concentrarea forțelor democratice este o necesitate vitală, democratică și națională pentru țara noastră.

Cerem conducerii partidelor politice să traducă în fapt voința propriilor cadre și mase, realizând Frontul Democrației unite împotriva ofensivei fasciste.

Cerem să se facă un front ireductibil împotriva fascismului, excluzându-se în chip absolut posibilitatea confuziei prin reeditarea pactului cu fasciștii, dușmani ai poporului.

Cerem luptă unită a forțelor democratice și pregătirea listelor unice ale democrației — pentru a aduce un guvern democratic" („Reporter", 23 Ianuarie 1938).

Uniunea Democratică este împiedecată însă în manifestările ei: membrii săi sunt urmăriți și terorizați, posibilitățile de publicitate prin presă restrânse. In cele din urmă, sediul central, apoi și celelalte sedii sunt închise; se fac percheziții la conducătorii Uniunii; dela locuința secretarului comitetului central se confiscă întreaga arhivă a Uniunii, care fusese transportată aici după închiderea sediului central; alegerile n'au mai avut loc; activitatea Uniunii s'a redus la consfătuiri între partizanii ei și la întărirea legăturilor cu elementele de stânga din celelalte partide.

Intre timp, Carol al II-lea trece la o acțiune directă și instaurează un regim de dictatură personală. El lansează la 10 Februarie un manifest către țară, prin care suspendă Constituția cu bruma de libertăți care mai rămăseseră și, sub pretextul „despolitic ianizării vieții administrative și gospodărești a statului", alcătuește un guvern personal sub președinția patriarhului. In manifestul guvernului către țară, lansat a doua zi, se schițează un program mai precizat antidemocratic: reforma constituțională, reexaminarea cetățenilor, sprijin muncii românești, asigurarea celei mai desăvârșite ordini, etc.

Iată cum caracterizează tovarășul Gheorghiu-Dej dictatura regală: „...a însemnat desființarea ultimelor libertăți democratice, sindicale și politice, asigurând astfel introducerea unui regim fascist în țara noastră, slăbirea rezistenței noastre naționale în fața amenințărilor tot mai grave

www.dacoromanica.ro

ale imperialismului fascist german, cu pregătirea condițiilor ocupării țării noastre de către cotropitorii fasciști" [1].

La 20 Februarie, Carol al II-lea dă o Constituție. Peste câteva zile o ordonanță militară introduce cenzura și starea de asediu pe întreg teritoriul țării. La 30 Martie o nouă schimbare de guvern accentuează linia personală a dictaturii regale. In aceeași zi, un decret regal prevede: „Toate asociațiile, grupările sau partidele actuale, în ființă, și care s'au constituit în vederea propagării ideilor politice sau a realizărilor lor, sunt și rămân dizolvate".

In asemenea condiții, Uniunea Democratică este definitiv sugrumată și odată cu ea dispare ultima organizație de massă legală, condusă de Partidul Comunist din România.

[1] Gh. Gheorghiu-Dej, Articole și cuvântări. Ed. P.M.R., p. 18.

www.dacoromanica.ro

A N E X Ă

P R E S A

ZIARE ŞI REVISTE PROGRESISTE ÎNTRE ANII 1931—1938

In cei 20 de ani de adâncă ilegalitate, Partidul Comunist din România a condus toate mişcările clasei muncitoare şi n'a lipsit dela niciuna din manifestările vieţii româneşti. Mijlocul cel mai obişnuit pentru a-şi spune cuvântul, care sa îndrumeze clasa muncitoare pe drumul cel mai just şi în acelaşi timp pentru a face cunoscut ţării întregi care este punctul de vedere al Partidului, a fost presa, în grelele condiţii de atunci, presa ilegală, tipărită şi difuzată în clandestinitate.

Dar acest mijloc reclama greutăţi, pe care nu totdeauna organele Partidului puteau să le treacă efectiv şi la timp. Afară de aceasta, unele categorii sociale, şi chiar muncitori, amăgiţi de propaganda mincinoasă a întregului aparat de stat burghez şi de presa vândută capitaliştilor, aveau rezerve sau chiar teamă de activiştii Partidului şi, în consecinţă, se fereau de literatura care putea să le creeze neajunsuri, atunci când se găsea la ei.

Partidul hotărăşte să-şi spună cuvântul prin publicaţii progresiste, democrate şi antifasciste, folosind activişti, mai puţin cunoscuţi şi prieteni ai mişcării, care se găseau în permanentă legătură redacţională cu conducerea Partidului. Acelaşi rol îl împlinesc toate publicaţiile organizaţiilor conduse de Partid, controlate şi ajutate de Partid.

Publicaţiile legale folosite de Partidul Comunist se pot împărţi în trei categorii. Unele exprimă deschis cuvântul Partidului, fiind organele legale ale diferitelor organizaţii de massă, conduse de Comitetul Central al Partidului, cum au fost: „Viaţa Muncitoare", organul sindicatelor uni-

www.dacoromanica.ro

tare din Bucureşti sau „Apărătorul", organul noii organizaţii revoluţionare, Ajutorul Muncitoresc. Bineînţeles, asemenea foi au fost imediat lovite prin interzicerea lor dela primele numere.

A doua categorie — şi cea mai largă — este alcătuită din ziarele editate în Bucureşti, dar mai ales în provincie — unde autorităţile erau mai puţin vigilente şi cenzura mai puţin atentă — cu un cuprins democratic şi antifascist, adresându-se celor mai largi pături. Unele sunt organele oficioase ale organizaţiilor de massă conduse de Partid, cum sunt: „Buletinele" mişcării antirăzboinice şi al Comitetului Naţional Antifascist; „Năzuinţa", foaia Ligii Muncii; „Orizont", foaia Ligii contra prejudecăţilor, „Blocul", foaia Blocului Democratic şi altele. Alte publicaţii se declară independente şi poartă diferite subtitluri, sub direcţia vreunui publicist democrat sau a unui comitet de prieteni ai mişcării. Astfel sunt cele şapte publicaţii scoase la Botoşani, începând cu „Clopotul" din 1933 şi terminând cu „Glasul Nostru" din 1937. Partidul folosea uneori şi alt sistem. Se lua legătură cu proprietarii democraţi ai unor foi care nu mai apăreau, de obicei, din motive materiale; ele erau puse la dispoziţia însărcinaţilor Partidului, care dădea publicaţiei caracterul necesar. Exemple: „Atlas", „Criza", „Arena" din Bucureşti. In acest mod, se foloseau şi alte foi care, păstrând caracterul propriu, publicau şi materialul prelucrat de Partid. Ele formează cea de a treia categorie de publicaţii legale. Exemple: „Drum" dela Roşiorii de Vede, revista „Cuvântul Şcoalei" dela Craiova, „Drumul Nostru" dela Dorohoi şi altele.

In total, am putut reconstitui 115 periodice — reviste şi ziare — în mare parte din colecţiile Academiei R.P.R.

O parte însă le-am reconstituit după câteva informaţii din alte publicaţii, după fragmente şi însemnări personale sau colecţii particulare.

Descrierea acestor publicaţii urmează în ordine cronologică, cu arătarea datelor de apariţie — complete acolo unde le-am putut găsi — şi cu o caracterizare scurtă a cuprinsului. Pentru lămurirea acestuia dăm de obicei titlurile celor mai importante articole.

1931

1. *Viitorul Social.* Intre primele publicaţii de care ne ocupăm, amintim ziarul „Viitorul Social", din care se cunosc trei numere din 11, 18 şi 25 Octombrie 1931 — la Bucureşti.

A fost editat de câţiva tineri publicişti, în frunte cu Alexandru Sahia. Dela al treilea număr prigoana se înţelege şi al patrulea număr nu mai vede lumina zilei.

In articolul „De ce criză?" se scrie: „Sistemul economic şi social capitalist este de vină. Noi atacăm acest sistem şi cerem înlocuirea lui. In

www.dacoromanica.ro

locul economiei private luptăm pentru economia colectivistă... Luptăm pentru alianța muncitorimii și țărănimii din România cu muncitorimea și țărănimea din toată lumea..."

In articolul „Politica Păcii" citim: „Burghezia română ar dori să fie calăul societății viitoare pe cale de construcție în Rusia sovietică", „Tragedia învățătorilor", „Cascada imperiilor", „Fasciștii polonezi", „Omul războiului", „Țărănimea" „Mandciuria", „Germania la răspântie", „Spania și Revoluția", „Forțe și realizări proletare", sunt titlurile unor articole care arată preocupările ziarului cu privire la situația internă și externă.

Deși zidul chinezesc spre Uniunea Sovietică era de nepătruns, ziarul publică mai multe articole și diverse informații despre realizările și politica Uniunii: „Despre economia sovietică", „Cinema în Rusia Nouă", „Perspectivele planului cincinal", „Două lumi. Europa și U.R.S.S.".

Foiletoanele se ocupă cu probleme de ideologie: „Marx și Engels"; de polemică: „Apărătorii capitalismului", „Integrare și lupta de clasă"; sau știință popularizată: „Structura corpului și glandele cu secreție internă". Pagina literară dă „vești, reflexii, polemici" din lumea scriitorilor progresiști, din lumea teatrului și a artelor plastice.

Ziarul ia atitudine împotriva prigoanei și teroarei în contra muncitorimii — între altele un protest față de „Samavolnica închidere a Ajutorului muncitoresc" — față de regimul închisorilor: „Cazemate, celule, secția H, zbiri" sau „Suferințele din închisori ale eroilor proletariatului și țărănimii". In ultimul număr apărut se dau amănunte asupra asasinării luptătorului comunist Dumitru Doncef de către jandarmi în Dobrogea.

2. *Studențimea Nouă.* Criza puternică din anii 1929—1932 lovește cumplit în studențimea săracă din România, mințită de organizațiile fasciste și șovine, diversiuni ale clasei conducătoare și exploatatoare din România. Sub influența Partidului și a Uniunii Tineretului Comunist, un grup de studenți din București scot ziarul „Studențimea Nouă", cu subtitlul „Organ de revendicări studențești". Ziarul trebuia să apară bilunar. Cu toate greutățile materiale și piedicile puse de autoritățile școlare și celelalte autorități de stat, curajoasa foaie și-a prelungit existența dela 15 Februarie 1931 până la 15 Aprilie 1932, în total 12 numere, cu apariție neregulată.

In „Cuvânt Inainte", după ce se analizează situația și starea de luptă a diferitelor paturi muncitoare, se spune: „Pătura studioasă cu rădăcini în aproape toate clasele producătoare și exploatate din România, studențimea săracă simte, în fiecare clipă a vieții ei, pecetea adâncă a crizei generale, care, dela război încoace, sapă din temelie actuala orânduire socială și împinge omenirea — cu putere uriașă, neînvinsă și invincibilă — spre o nouă formă socială.

www.dacoromanica.ro

Miile de studenţi săraci, în luptă cu mizeria şi cu perspectiva neagra a şomajului, trebue să iasă din pasivitatea lor bolnavă şi primejdioasă, trebue să se smulgă influenţei antistudenţeşti a organizaţiilor actuale fascizate".

Foaia abundă în articole de lămurire împotriva exploatatorilor de orice categorie. Articolele: „Nu luptă de rasă, ci de clasa!", „Scrisoare deschisa" autorităţilor universitare, prin care se denunţă cazul unui profesor universitar, traficant al studenţilor, „Ca sa înţelegem încotro merge omenirea", este titlul unei rubrici cu reproduceri din cele mai lămuritoare articole care se strecurau în presa democrata a timpului, „Naţionalismul exasperării", „Nu soluţie individuală, ci luptă de masă", „Studenţii şi fascismul", „Societatea burgheză şi criza economică de azi", „Scaderea salariilor şi scăderea preţurilor", „Incotro merge lupta studenţilor săraci", „Poziţia istorică a crizei economice actuale", „1 Mai", „Republica în Spania", „Cultură şi militarism", „In unire cu muncitorimea", „Razboi sau revoluţie", toate aceste articole arată diversitatea preocuparilor acestui ziar.

Articolul „Programul nostru de acţiune" cuprinde 12 puncte de revendicări imediate şi precise, între care se cere şi înfiinţarea Uniunii studenţilor săraci. Ziarul redă articole şi informaţii despre ţara socialismului: „Intre doctrina şi realizările Sovietelor", „Din Uniunea Sovietică", „Regimul capitalist pregăteşte deslănţuirea razboiului antisovietic", „In contra campaniei anticomuniste", „Planul cincinal va fi realizat în patru ani", „Pe frontul revendicărilor studenţeşti" este o pagina închinata multiplelor nevoi studenţeşti, tratate în spiritul luptei conştiente, „Legea avocaţilor, lege de casta", „Cum se învaţa la Agronomie", „Taxele universitare", „Studenta funcţionară", „Medicina în regimul de clasă", „Din lumea elevilor de liceu", „Cum luptă studenţii din alte ţări", „Cum trăesc studenţii din alte ţari", „Cum trăesc studenţii dela Iaşi", „Problema burselor", „Politehnica alungă studenţimea săracă" şi altele.

3. *Caravana.* Deşi abia în 1932, apar, în această perioadă, reviste literare politice, cum au fost „Veac Nou" şi „Bluze albastre". Un început în acest spirit îl face revista din Bucureşti „Caravana", apărută în primavara anului 1931. N'am găsit decât Nr. 3 din Iunie, în colecţia Academiei R.P.R.

Se reproduce, după introducerea „Procesul lui Sam" un fragment din piesa „Sam" a scriitorului G. M. Zamfirescu, respinsă de Teatrul Naţional ca „revoluţionară", probabil fiindcă acţiunea se petrece în „Republica demnităţii umane". In format de 12 pagini, cu un conţinut variat, se dau, sub rubrica „Curier", numeroase note despre scriitorii progresişti ai timpului; o notă biografică asupra lui Heinrich Mann, din care revista reproduce fragmente în traducere; o notă, după „Pravda", despre Maiacovschi, de asemenea, recenzii despre revista lui H. Barbusse, „Monde", şi

www.dacoromanica.ro

despre articolul din „La Revue mondiale", referitor la „Planul cincinal literar sovietic".

4. *Gazeta Țesătorilor* merită să fie menționată; n'am găsit decât un singur exemplar la Biblioteca Academiei. Cu subtitlul „Organ al muncitorilor textili din București" apare la 18 Martie 1931. Editorialul cuprinde o analiză despre „Situația din fabricile textile" din toata țara, cerându-se organizarea într'un puternic sindicat al țesatorilor. Articolul „18 Martie" comemorează Comuna din Paris și ziua Ajutorului Roșu Internațional; un alt articol vorbește despre 8 Martie, „zi internaționala de lupta a femeilor muncitoare". Un scurt articol despre „Șomaj", un altul despre „Greva dela Lemaître" și câteva informații — iata cuprinsul care n'a mai apărut, oprit de cenzură.

5. *Spre Stânga.* Se cunosc trei numere din Octombrie, Noembrie și Decembrie 1931, fiecare număr cuprinzând câte 32 de pagini. Articolele sunt axate pe tema crizei mondiale și a „revoluției mondiale în care ne gasim" cum se arată în „Rostul nostru" din primul număr.

In articolul „De ce suferim" se analizează criza capitalismului, care nu este de conjunctură, așa cum s'a susținut; nici „Doctorii capitalismului" — titlul altui articol — nu pot salva capitalismul dela pieire. In această situație, România se găsește într'un mare impas, cu specificul propriu, cum se arată și în articolele „Țăranul înșelat", „Congresul învățătorilor" sau numeroasele și sugestivele „Note".

„Distrugerea școalei", unul din articolele care analizează diferite aspecte ale situației interne, se ocupă de starea grea a școalei românești.

In numărul pe Decembrie se reproduce manifestul unui grup de medici, „Către medicii din întreaga țară", care este un apel pentru organizarea acțiunii împotriva războiului, care preîntâmpină marea mișcare antirăzboinică din primăvara viitoare.

Situația politică internațională este amplu desbătută, demascându-se primejdia fascistă, mai ales hitlerismul: „Imperialismul fară scrupule", „Lupte sociale în Anglia", „Țeroarea albă reînvie în țara lui Horthy", „Declinul democrației parlamentare".

Revista reușește să publice studii și informații despre Uniunea Sovietică: „Un document despre Uniunea Sovietică", „Planul de cinci ani sovietic". Apar polemici vii la rubrica „Ce nu scrie presa românească". La cel de al 4-lea număr revista a fost confiscată.

6. *Tömögkultura.* La 1 Octombrie apare la Oradea o revistă în limba maghiară, „Tömögkultura" („Cultura de massă"), din care cunoaștem un singur număr aflat în Biblioteca Academiei R.P.R. Se pare că ar

www.dacoromanica.ro

fi apărut trei numere ; ea a fost suspendată, deoarece cuprinsul prezenta o critică deschisă adusă nu numai culturii burgheze, ci întregului sistem social-economic capitalist.

Având formatul unei reviste, cu 32 de pagini, cu articole variate, Tömögkultura își precizează atitudinea în „Programul" primului număr : „Ideologia de luptă a proletariatului, marxismul, despică în doua omenirea. Trecutul întunecat apune și se deschid porțile viitorului...". Sunt puse față în față cele două culturi: cea burgheză, care se destramă și cultura marxista „concretă și vie"; cultura burgheză este idealistă, cea marxistă se bazează pe desvoltarea materială a societății omenești. Nu exista desvoltare spirituala fără baza materială.

In același spirit sunt câteva articole de ideologie: „Marxismul respinge anarhismul", „Ce este imperialismul", „Proletariatul va restabili economia distrusă de capitalism". Revista este în contra războiului, pe care capitalismul îl pregătește. Astfel este articolul: „Imperialismul atrage femeile în pregătirea războiului", sau altele, în care denunță precis manevrele imperialiste: „Imperialismul hrăpăreț amenință cu foametea 80 milioane chinezi", „Imperialismul Paneuropei descoperit față de muncitorimea europeană".

Sub titluri sugestive sunt prezentate diferitele aspecte ale situației și evenimentele importante internaționale: „Germania pe marginea falimentului economic", „Uniune vamală sau împrumut extern?" cu privire tot la Germania, „Gandhi, profetul mincinos, agentul Angliei", „Regimul republican burghez nu poate rezolva crahul spaniol", „Dictatura jugoslavă și conținutul ei". Despre acțiunile de rezistență ale masselor muncitoare se tratează în „Răscoala marinarilor, o lovitură imperialismului britanic" sau „Puciul Heimwehr-ului austriac a căzut prin voința masselor".

Viața și realizările din U.R.S.S., sunt relatate în articolele: „Analfabetismul a fost desființat în țara socialismului", „In U.R.S.S. jumătate din țărani sunt colectivizați" (în 1931), „U.R.S.S. are în program ridicarea nivelului de trai al muncitorimii" și altele.

Literatura și artele cuprind o parte însemnată a revistei. Fragmente din operile lui H. Barbusse, din romanul „Rascoala" de Jack London, despre teatrul lui Piscator.

1932

7. *Veac Nou.* Ca o urmare a hotărîrii Congresului al V-lea al Partidului, în primăvara anului 1932 se intensifică activitatea organizațiilor și publicațiilor legale, pentru întărirea luptei pe toate căile împotriva războiului și fascismului. Atunci se redactează apelul către țară pentru organizarea mișcării împotriva razboiului imperialist și antisovietic; sunt însăr-

www.dacoromanica.ro

cinați câțiva tovarăși, printre care și Alexandru Sahia, să redacteze reviste de ideologie antifascistă și antirăzboinică.

La 3 Aprilie 1932 apare „Veac Nou", săptămânal „politic-muncitoresc-social", din care se cunosc trei numere, fiind suspendat de cenzură la cel de al patrulea. „Cuvânt înainte" precizează: publicația se va adresa „largilor masse populare și nu minorităților omnipotente. Vom încerca în scrisul nostru să apărăm interesele acestor majorități sociale".

„Veac Nou" apare în timpul marii crize mondiale cu puternice repercusiuni la noi. El publică o anchetă economică, în care se arată cu date scăderea nivelului de trai al muncitorimii din țara noastră și în deosebi al țărănimii, criza industrială împletindu-se cu criza agrară. „Agricultura noastră e la răscruce. Ea cere imperios o soluție. Dar aceasta nu poate fi găsită în societatea actuală, cu relațiile de producție capitaliste".

Sub semnătura „Ceferist", ziarul prezintă situația muncitorilor dela căile ferate, care sufereau amenzi mari și erau mereu concediați, dar care răspund prin agitații și organizarea frontului de luptă. Prigoana nu-i inspăimântă: „Zadarnice sunt însă orice măsuri de intimidare, prigoană și teroare. Ele nu vor opri munca de organizare și lupta muncitorimii ceferiste contra statului asupritor, pentru o viață mai bună".

Ziarul ia atitudine împotriva fasciștilor. Sunt combătute barbariile studenților legionari în rubrica specială „Săptămâna", unde se atacă deschis pregătirile de război ale guvernului țărănist împotriva Uniunii Sovietice. Cu privire la aceasta, ziarul publică numeroase materiale, arătând realizările socialismului triumfător: marile construcții, instituțiile de cultură, repartiția bugetului și alte informații strecurate prin rigorile cenzurii. In contradicție, se arătau bugetele de război ale țărilor capitaliste și, în deosebi, ale țărilor fascismului în ascensiune.

Ziarul publică articole și foiletoane, în care se combate social-democrația de dreapta și reformismul lui Bernstein, demască filosofia idealistă, concepțiile lui Spengler și ale altor reacționari și este pentru realism militant în literatură și artă.

8. *Bluze albastre.* După suspendarea revistei „Veac Nou" apare revista sub titlul sugestiv „Bluze albastre", la 5 Iunie 1932. Ea avea să militeze pe aceeași linie ideologică, fixată de Congresul al V-lea al Partidului. Pentru a ocoli rigorile cenzurii, noua publicație accentua coloratura literară. Revistă bilunară, n'au apărut decât patru numere, din care ultimul număr a fost în parte confiscat la vânzători, iar al cincilea număr pregatit a fost confiscat la tipografie și distrus.

In cuvântul introductiv se spune: „Ca orice element realmente vital, arta nu-și poate avea rădăcinile decât în viață, să întrupeze viața, să se adreseze vieții". Revista anunță că va prezenta o literatură militantă —

www.dacoromanica.ro

conform principiilor leniniste, pe care nu de mult le precizase cu mare talent Maxim Gorchi. Revista ia atitudine pentru pace și se încadreaza marii mișcări pornită în vara anului 1932 împotriva razboiului, de scriitorii Maxim Gorchi, Romain Rolland, Henri Barbusse, Paul Vaillant Couturier, Anderson Nexõ. Revista reproduce apelul comitetului de inițiativă din țara noastră pentru Congresul antirăzboinic care s'a ținut la Amsterdam și publică un articol, în Nr. 3, „Congresul antirăzboinic".

„E incontestabil că noul razboi va fi îndreptat împotriva patriei socialismului, în care lumea capitalisto-burgheză vede cel mai de temut dușman.

Massele nesfârșite, îngenunchiate de regîmul exploatatorilor, vor înțelege sa se trezeasca și să urasca razboiul".

In Nr. 4 un titlu mare anunță „Se apropie un nou război", iar cuprinsul arata mijloacele de a-l combate. „Nicun oraș, sat, fabrică, atelier, moșie, sa nu ramână fără un comitet sau o grupă de lupta împotriva razboiului".

„Bluze Albastre" publică literatură straina și originala multa și bună. Aici au aparut admirabilele nuvele ale lui Alexandru Sahia „Uzina vie" și „Revolta din port", între foarte puținele bucăți literare care oglindesc viața muncitorului și care au văzut lumina tiparului. Intre începătorii de atunci, cu pseudonim, publică scriitorul de azi Alexandru Jar.

Sunt publicați scriitori sovietici puțin cunoscuți la noi din cauza cenzurii: Fedor Gladcov, cu o descriere din viața colectivizării agricole, „Cucerirea câmpurilor"; un fragment din poemul lui Maiacovschi, „150.000.000". De asemenea, poemul „Balada lui Karl Schmidt din orașul cenușiu" al lui Johannes Beher, președintele Kulturbundului german de azi.

Revista angajează diferite anchete și o poștă a redacției, în care se corespondează cu cititorii din lumea muncitorilor, care recunosc în „Bluze Albastre" revista lor. Popularitatea revistei crește; în diferite orașe se organizează cercuri de prieteni ai revistei, care totuși nu pot să împiedice samavolnica ei suspendare în Septembrie 1932. Rolul ei a fost considerabil în lămurirea masselor pe terenul atât de sarac atunci al literaturii legate de popor.

9. *Buletinul Comitetului de acțiune împotriva războiului.* Comitetul de acțiune al mișcării antirăzboinice hotărăște editarea unui organ propriu: „Buletinul Comitetului de acțiune împotriva războiului", din care au apărut 6 numere: dela 23 August 1932 la 4 Februarie 1933, când dispare odată cu disolvarea mișcării antirăzboinice.

Sub forma unui ziar, cuprinsul era închinat în întregime mișcarii antirăzboinice, fiind răspândit în toate centrele din țară și de mare folos acestei acțiuni.

www.dacoromanica.ro

In editorialul primului număr se arată clar că: „...sincerul și conștientul pacifist nu poate despărți acțiunea antirăzboinică de lupta împotriva capitalismului. Cine vrea să vindece raul, trebue sa se coboare până la rădăcina lui". Și în încheiere: „Războiul se poate împiedica într'un singur fel: organizând rezistența activă împotriva lui".

In același număr se publică Apelul Comitetului de Acțiune din România, în care se spune: „Niciun oraș, sat, fabrică, atelier, uzină sau moșie, să nu rămână fără comitet antirăzboinic", lozincă pe care o găsim întocmai și în publicațiile ilegale ale Partidului Comunist.

Un articol „Origina și scopul Congresului antirăzboinic", ce trebue să se țină la Geneva, se referă și la o scrisoare a lui H Barbusse, reprodusă în fragment. Despre Congresul dela Amsterdam se mai publică o scrisoare dela Paris a delegatului Comitetului pentru Congresul mondial, precum și o pagină întreaga cu numeroasele adeziuni sub „Campania internațională împotriva războiului". O altă pagină a Buletinului cuprinde o parte din numeroasele adeziuni din țară. O rubrică „Propagandă și organizare" se ocupă de chestiuni aferente.

Același conținut îl prezintă și numărul următor, apărut în ziua deschiderii Congresului mondial, către care ziarul trimite un „Salut" în editorial.

In „Buletin" se mai publică și articole de lămurire ideologică sau de informație asupra situației generale: „Pacifismul și congresul internațional antirăzboinic", „In China război pe două fronturi", „Social democrația și congresul internațional antirăzboinic", „Pactul de neagresiune polono-sovietic și România".

Numărul 3 al Buletinului este aproape în întregime închinat Congresului dela Amsterdam. In celelalte numere, pe lângă dările de seamă asupra marilor întruniri publice dela București, Iași, Timișoara și alte centre, apar o serie de articole despre activitatea comitetelor locale și numeroasele adeziuni primite: „Pentru pactul de neagresiune", „Pace și pacifism", „Școala și sportul în slujba războiului", „Politica razboinică a Franței", „Răspuns șefilor social-democrați", „Impotriva valului șovin", „Femeia și războiul", „Intelectualii și războiul", „Solidaritatea politică a claselor muncitoare", etc.

Și pentru că în unele articole se strecuraseră unele greșeli, în numărul din 4 Februarie 1933, tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej, care semneaza „delegatul Comitetului central de acțiune C.F.R.", publică un articol: „Greșelile mișcării antirăzboinice", un adevărat îndreptar ideologic. „Singura luptă posibilă împotriva războiului este în același timp o luptă anticapitalistă... Uneltirile războinice se fac nu numai la Paris, ci și la București,

www.dacoromanica.ro

iar între urzitorii războiului nu sunt numai marii industriaşi Deterding, Schneider, Loucheur, etc., ci şi d-nii Ausschnitt, Mociorniţa, Lemaitre, etc., fabricanţi autohtoni... Pentru ţara noastră pericolul războiului antisovietic este cel mai apropiat şi cel mai iminent".

10. *Viaţa muncitoare.* In plin atac patronal şi coincizând cu un nou val de lupte economice, apare într'o nouă serie, la Bucureşti, „Viaţa Muncitoare", organ muncitoresc sindical central, cum se intitulează, la 25 Septembrie 1932. Cunoaştem numai un singur număr; credem că a fost imediat suspendat, având în vedere atitudinea hotărîtă în tot cuprinsul foii.

„Viaţa Muncitoare îşi propune ca să fie — se spune în editorialul «Cuvânt Inainte» — nu numai luptătorul contra noii ofensive de înflămânzire, contra noului val de teroare fascistă, contra noilor pregătiri de război antisovietic. Viaţa Muncitoare îşi propune să lupte pentru ieşirea revoluţionară din criză prin pregătirea, organizarea şi conducerea luptelor contra scăderii nivelului de viaţă, pentru mărirea nivelului de viaţă".

In acelaşi stil viguros şi cu aceeaşi claritate ideologică sunt scrise şi celelalte articole, care privesc probleme economice ca: „Scumpetea", care „se datoreşte sistemului actual de producere şi distribuire a bunurilor". O succintă dare de seamă priveşte Congresul internaţional antirăzboinic, care se termină astfel: „Solidaritatea cu lupta împotriva războiului imperialist şi antisovietic înseamnă lupta pentru revendicările voastre imediate, lupta în contra întregului regim de exploatare, foamete, şomaj, concedieri şi război".

Sunt atacate „Minciunile presei burgheze" cu privire la realităţile din U.R.S.S. şi, de aceea, într'un alt articol, se cere boicotarea ziarelor contrarevoluţionare, dela „Universul" la „Proletarul" ghelertist. Două pagini întregi sunt închinate vieţii muncitoreşti, scrise viu şi pline de informaţii sub rubricile: „Fabrica. Atelierul. Uzina. Congrese. Greve. Demonstraţii". Câteva coloane sunt atribuite „Vieţii Internaţionale"; la rubrica „Din realizările socialismului", se găsesc date din U.R.S.S.

Curând, după suspendare, ziarul „Viaţa Muncitoare" apare ilegal, ca organ al Consiliului general al Sindicatelor Unitare.

11. *Lupta Sindicală.* Cu subtitlul „Organul comisiei locale a sindicatelor muncitoreşti din Capitală", apare la 4 Decembrie 1932 ziarul „Lupta Sindicală", din care cunoaştem numai un singur număr.

„In perioada aceasta — de ascuţire tot mai mare a luptei de clasă, când burghezia face toate sforţările de a ieşi din criză pe spatele muncitorimii, aplicând cu toată rigoarea planurile lui Rist şi Auboin, plan de înflămânzire a proletariatului român — tocmai acum mişcarea muncito-

www.dacoromanica.ro

reasca din București este lipsită de presa sa legală", explica editorialul „De ce apărem".

Ziarul ia atitudine hotărîtă împotriva teroarei și a exploatării muncitorimii. Astfel, în articole ca „Pâinea", în care se arată că în „România, țara «eminamente agricolă» pâinea e un aliment de lux"—sau „50.000.000", cifra șomerilor din lumea întreagă; în articole ca „Teroarea se înteține" sau „Pentru eliberarea celor 7 muncitori negri", ziarul cere muncitorimii să smulgă burgheziei arma politică pe care o mai deține.

În alte articole se dau informații și se protestează împotriva exploatării muncitorilor dela diferite fabrici și ateliere din Capitală. „Sprijiniți Ajutorul Muncitoresc!" anunță înființarea acestei noi organizații, „un fel de coloană de aprovizionare a proletariatului în luptă".

12. *Lupta C.F.R.* Pentru apărarea intereselor ceferiștilor, prima conferință de pregătire a comitetelor de acțiune decide editarea unei foi legale, „Lupta C.F.R.", care a apărut în mai multe serii, constituind una din cele mai eficace arme de luptă.

Primul număr, redactat în condiții grele materiale, cu toate lipsurile tehnice, s'a răspândit curând în massa ceferiștilor, ca și celelalte 5 sau 6 numere din cursul anului 1932. Cuprinsul acestui „organ de luptă și de apărare a intereselor muncitorilor ceferiști", cum se intitula, este variat și viu.

Editorialul „Situația politică și muncitorimea" lămurea clar: „Muncitorii și funcționarii dela C.F.R. trebue să înțeleagă că numai uniți în Sindicatul lor de clasă, numai prin afirmarea unei forțe organizate și nețovăitoare vor putea duce cu succes lupta pentru cucerirea revendicărilor imediate și drepte.

Luptând uniți în organizațiile de clasă, vor putea lega acțiunea pentru revendicările lor de zi cu zi, cu revendicările generale, adică cu lupta pentru doborârea întregului regim capitalist de foamete, teroare și război".

Lupta dârză se ducea pe două fronturi: împotriva măsurilor guvernamentale și împotriva cozilor de topor din fruntea sindicatelor și a Uniunii reformiste: „Groaznica exploatare și teroare dela Atelierele C.F.R.", „Concedierile lucrătorilor din atelierele C.F.R. Apahida-Cluj", „Să fie scoși soldații din serviciul C.F.R.", „Provocările Siguranței la București și Iași", „Burghezia anunță mii de concedieri la C.F.R.", „Hotărîrile ședinței comune a Comitetului Central cu Comitetele de acțiune regionale Moldova și Ardeal", „Demonstrația muncitorilor din atelierul C.F.R.-Galați", „Ce așteaptă muncitorii ceferiști dela noul comitet al Sindicatului".

In afara acestor articole, ziarul are și preocupări mai generale, cum se vede din: „Congresul internațional împotriva războiului imperialist", „Guvernul ungar a asasinat doi dintre cei mai buni muncitori".

www.dacoromanica.ro

Numeroase informații și dări de seamă asupra ședințelor sindicale completează materialul bogat al acestui organ, în jurul căruia s'a concentrat atenția massei de ceferiști în momentele glorioase ale luptei lor din anii 1932—1933.

13. *Acțiunea Studențească.* Apare la București în mijlocul frământarilor studențești din anul universitar 1932—1933, în strânsă legătură cu criza ce bântuia printre muncitori și salariați, ca urmare a regimului de restricții impuse de guvernul Iorga-Argetoianu.

Din inițiativa studenților comuniști se editează foaia „Acțiunea studențească", ca expresie a studențimii sărace, unită într'un front democratic. Nu cunoaștem decât un singur număr, din 4 Decembrie 1932.

„Cuvânt Inainte" anunță că „Acțiunea Studențească" se plasează în mijlocul nevoilor și lipsurilor, care frământă studențimea... Massa noastră studențească e alcătuită în marea majoritate din fiii țăranilor, muncitorilor, micilor burghezi și ai funcționarilor, pături secătuite de criză și de curbele de sacrificiu".

Se arată situația dezastruoasă a studențimii și se propune drept soluție: „Numai lupta dârză și solidară împotriva măsurilor de mizerie, numai frontul unic al întregii studențimi sărace". In fața trădărilor Asociației și a Centrului studențesc, „slugile supuse ale celor mari", „Cuvântul Inainte" scrie: „Studenți nevoiași, pe care criza, taxele exagerate, vitrega politica studențească a statului și trădarea șefilor voștri tind să vă înlature din Universitatea devenită un privilegiu pentru cei puțini și avuți, veți găsi în «Acțiunea Studențească» ecoul lipsurilor și revendicărilor voastre. Pentru voi, «Acțiunea Studențească» va fi îndrumarul neînfricat și organul vostru de luptă".

Se analizeaza, în diferite articole, șomajul intelectual, situația dela diferite facultăți și societăți studențești, cerând ca studenții săraci să-și aleagă comitete de acțiune, să organizeze o poziție în Centrul studențesc, ca „să se duca lupta împotriva legilor ce lovesc în studențimea săraca". Elocventa este informația: „Aflam că o hoarda de studenți, ...a pus pe foc cu ajutorul benevol al poliției, o bibliotecă atinsă de o gravă vinovație că era muncitorească".

Foaia are și o pagină literară, unde sunt analizați și traduși scriitorii progresiști.

14. *Viața universitară.* Grupul studenților democrați dela Iași reușește să scoată o foaie „Viața universitară", care trebuia să apară bilunar. La Biblioteca Academiei R.P.R. se află trei numere. Primul din 22 Octombrie 1932, tipărit la Iași, ultimul din 18 Decembrie 1932, tipărit la Huși. La 14 Februarie mai apare un număr, din care avem fragmente.

www.dacoromanica.ro

Un larg „Cuvânt Inainte" analizează situația economică, socială și spirituală a studențimii, în marea ei majoritate fii de oameni săraci, către care se îndreaptă conducătorii partidelor burgheze și fasciștii falsului naționalism spre a-i exploata politicește. „Va fi pentru noi o datorie de a lupta pentru emanciparea studențimii din lanțurile rușinoase ale acestei mentalități anacronice și pentru îndreptarea ei spre o comuniune cu marile idealuri și aspirații ale umanității muncitoare".

Indreptându-se „Către cei noi veniți", studenții sunt sfătuiți să se ferească de „îndemnurile fățarnice ale conducătorilor fasciști vânduți stăpânilor", deoarece „Fascismul înseamnă ură, brutalitate, abdicare intelectuală, obscurantism, totul în folosul celor mari, înșelarea celor mulți și obijduiți". Sunt desgolite astfel înșelătoriile discuțiilor dela așa zisul congres studențesc dela Brașov, cei zece ani de activitate a studențimii fasciste. „Studenții fasciști în slujba Siguranței", denunță pe trădători.

Revendicările studențești preocupă în largă măsură ziarul; o pagină întreagă în fiecare număr concentrează știrile: „Pe frontul revendicărilor studențești". In articolele substanțiale „Sindicatele și profesorii" și „Intre studenți și profesori" este atacată problema legăturii dintre studenți și profesori.

Pentru pregătirea ideologică se scriu articole: „Fascismul și Capitalismul", „Studențimea și Statul". O pagină este consacrată pentru „Literatură, știință, artă", cu biografii și traduceri din Maxim Gorchi, etc.

15. *Nu.* La Iași apare foaia „Nu". Preocupările revistei sunt nevoile populației muncitoare din regiune și lupta împotriva războiului, principală preocupare politică.

In primul număr — din 2 Octombrie 1932 — un articol, „Amsterdam", comentează marele Congres antirăzboinic, adevărata mișcare pacifistă, denunțată de social-democrații de dreapta ca o manevră comunistă („Social-democrația și războiul"). O serie de articole: „Pentru pace sau contra războiului?", „Șomajul", „Salvarea noastră", „Spre desnodământ" sunt semnate de Ilie Pintilie. Ziarul ia atitudine hotărîtă pentru „Pactul de neagresiune româno-rus" și reproduce diferite știri despre situația din U.R.S.S.

Nevoile masselor, în deosebi ale păturilor orășenești, preocupă ziarul în diferite articole: „Frontul salariaților publici", „Buletinul crizei", „Sindicalizarea corpului didactic"; „Mizeria lucrărilor dela Atelierul C.F.R.", „In pragul ernei", ultimul articol de Ilie Pintilie.

„Starea desperată a deținuților politici dela Galata"; „Greva foamei la închisoarea dela Suceava" și alte articole privesc situația deținuților comuniști și antifasciști din închisorile Moldovei, cerându-se anchete împotriva directorilor călăi.

www.dacoromanica.ro

Numeroase sunt informaţiile cu privire la mişcarea antirăzboinică din ţară. Chiar în primul numar, se publică adeziunile din Iaşi, între care sindicatul C.F.R., cu preşedintele său Ilie Pintilie.

„Frontul Muncii' ocupă o pagină din ziar cu date asupra vieţii muncitorimii din Iaşi şi din Moldova. Sunt interesante informaţiile despre acţiunea printre ceferiştii ieşeni şi arestarea a trei muncitori în frunte cu tovarăşul Gh. Gheorghiu-Dej care „a fost reţinut pentru a fi trimis la urma lui, intentându-i-se proces". De asemenea, sub capitolul „Social-democraţii provocatori" se scrie ca un agent poliţienesc a declarat că social-democraţii intervin cu denunţuri: „Este în Iaşi un trimis «comunist» Gh. Gheorghiu (care în realitate este delegatul comitetului central de acţiune C.F.R.)". Este vorba de tovarăşul Gh. Gheorghiu-Dej.

Literatura este adecvată liniei ziarului. Menţionăm schiţele: „Conferinţa păcii" şi „Criza financiară" precum şi „Incă nu e prea târziu" de Kataev.

Intr'un număr din gazetă, Ilie Pintilie face o impresionantă mărturie autobiografică (15 Noembrie).

După opt numere — ultimul din 11 Decembrie — ziarul este suprimat.

16. *Pax.* In toamna anului 1932 apare tot la Iaşi „Pax", intitulată „Revistă săptămânală editată de cenaclul «Pax»". Se cunosc două numere din Noembrie.

De format mic şi cuprins modest, pusă „în slujba păcii", cum anunţa în editorial, revista publică articole politice, ca: „Stăm în faţa unui nou război" sau despre „Congresul dela Amsterdam", literatură cu tendinţă: Poezii originale şi traduceri din Maxim Gorchi.

Din aceasta publicaţie aflăm despre existenţa a două cercuri ieşene care militau pentru pace şi care s'au încadrat apoi în marea mişcare antirăzboinică.

In Transilvania apar o serie de periodice în cursul anului 1932 — unele până în 1933 — în limba maghiară, la Cluj, Oradea şi Alba Iulia; de asemenea menţionăm două foi la Sighet.

17. *Villágossag.* La Cluj apare ziarul în limba maghiară „Villágossag" („Lumina"), intitulat „foaie politică", cu scopul de a lămuri opinia publică din Transilvania asupra situaţiei politice din ţară şi străinatate în legatură cu criza şi consecinţele ei. Odată cu organizarea mişcării antirăzboinice, ziarul devine organul comitetului regional de luptă împotriva războiului.

Primul numar a aparut la 29 Mai 1932, cuprinzând material bogat pe zece pagini de ziar. Sub titlul „Legalitate, ilegalitate", articolul de fond tratează problema drepturilor masselor şi ale „minorităţilor" naţionale.

www.dacoromanica.ro

Se dă o deosebită atenție situației internaționale. Numeroase sunt datele — unele reportaje de mărimea unei pagini — asupra Uniunii Sovietice și realizărilor socialiste, date scoase din publicații straine, așa cum nu se reușise a se publica decât în foarte puține publicații românești.

O pagină este închinată Frontului Muncii; o altă pagină, literaturii, cu traduceri.

Au apărut două sau trei numere; un singur număr se găsește în Biblioteca Academiei R.P.R.

18. *Falvak Népe.* După dispariția ziarului „Villágossag" apare la Cluj foaia „Falvak Népe" („Poporul satelor"), având ca scop lamurirea masselor muncitoare dela sate. Era o foaie săptămânală, din care însă au apărut neregulat: din anul I, 14 numere — primul la 30 Septembrie 1932 — și din anul II, 11 numere, ultimul la 19 Martie 1933, după care dată a fost suspendată de cenzură.

In jurul ziarului se grupează nemulțumiții din sânul partidului maghiar, partid care trăda interesele masselor maghiare; nemulțumiții se organizează mai apoi în Opoziția partidului maghiar, după o serie de întruniri.

Cuprinsul tratează problema conversiunii și a moratoriului, politica financiară a guvernului, reformismul social-democraților, situația din Ungaria lui Horthy, interesele revizioniștilor.

La fiecare număr se demască politica partidului maghiar.

O pagină este închinată problemelor externe, denunțându-se pregătirile de război și primejdia fascistă. Altă pagină dă informații din viața muncitorimii din Transilvania, se expun pe larg evenimentele dela Grivița.

Foaia are și însemnări literare: versuri de Ady Endre și alți poeți cunoscuți.

19. *Gyar és Ucca.* Pentru lumea muncitoare dela orașe, Partidul face sa apara foaia „Gyar és Ucca" („Fabrică și stradă"), din care se cunosc trei numere: 1, 18 și 25 Decembrie 1932, fiind apoi suspendată.

Primul articol se întreabă „Ce-au făcut până acum pentru massele muncitoare consilierii municipali social-democrați?" La întrebarea „Ce așteaptă massa muncitorilor dela acei cărora le acordă încrederea la alegerile comunale?", redactorul răspunde: „Nu numai un program ci și garanția că ei vor lupta pentru realizarea imediată a programului". Ziarul se ocupă și de probleme economice mai largi: „Cartelurile asasinează. Massele din România se sbat în mâinile cartelurilor care sugrumă", „Valea Jiului, cimitir al muncitorilor", „Problema șomajului să nu fie îndreptată spre massele ce muncesc pentru un salariu de foame, ci spre pa-

www.dacoromanica.ro

troni". Şi sub o formă expresivă în „Dialog despre lupta proletariatului împotriva capitaliştilor" sau „In legătură cu conferinţa dela Geneva pentru a se rezolva problema şomajului".

Situaţia internaţională şi în deosebi situaţia din Ungaria preocupa ziarul: „Uniforma albastră a patriei spânzuratorilor", „In Brazilia este multă cafea", „Marşul foamei din Washington", „Massa de 15 milioane de şomeri este formată din proletariatul industrial" — demască realităţile din patria actuală a imperialismului cotropitor american. De aceeaşi actualitate sunt articolele: „Lupta Persanilor împotriva Angliei", „Cum s'a transformat o conferinţă pentru dezarmare într'o conferinţă de înarmare", „Val de greve în Europa", „Reglementarea comerţului internaţional a ajuns în impas".

Ziarul ia atitudine împotriva terorii şi cere intelectualilor din Transilvania să se alăture protestului artiştilor, scriitorilor şi ziariştilor din Bucureşti în apararea deţinuţilor dela Doftana. Apără „Tineretul universitar maghiar ardelean", care este supus unui „târg sufletesc" de către marea burghezie maghiară din Transilvania. Publică ştiri despre situaţia din Uniunea Sovietică: „Mama şi Copilul în U.R.S.S." şi altele.

20. *Solidáritás.* In anii 1930-1932 apare la Cluj ziarul „Solidáritás" („Solidaritatea"), organul Ajutorului Muncitoresc Român, care activa legal şi semilegal. De aceea şi viaţa gazetei a fost foarte grea; anunţată bilunar, n'au apărut decât câteva numere. După greva dela Dermata din Cluj ea a fost definitiv suspendată şi a mai apărut sub formă ilegală.

21. *Szemle.* La Oradea apăruse în anii 1927-28 o revistă „Szemle" („Priviri"); în Ianuarie 1932, sub influenţa evenimentelor, *Partidul o face să reapară.* Cunoaştem un singur număr din această serie, cuprinzând 48 de pagini, cu subtitlul „revistă socială".

Editorialul „Pentru o literatură revoluţionară" desvoltă programul de atitudine critică în toate domeniile, astfel cum reiese din diferite articole: „Semnele care vestesc situaţia revoluţionară"; „Fascismul este urmarea tradarii social-democraţiei"; „Materialismul istoric, armă ce îndeamnă la fapte". Intr'un articol fulminant: „Gospodărire capitalistă", autorul se întreaba „Războiul ar fi de dorit?". In articolul „Manciuria este trambulina de pe care intervenţioniştii înarmaţi vor să atace Uniunea Sovietică", se demască pregătirile de război antisovietic. Şi mai categoric este articolul „Jos mâinile de pe Uniunea Sovietică. Imperialismul pregăteşte un război criminal în contra socialismului".

O seamă de articole tratează pe larg stările din Uniune: „Marxismul-leninist în practică"; „In Uniunea Sovietică a încetat nesiguranţa traiului"; „Indeplinirea planului cincinal înseamnă victoria proletariatului din toată lumea"; „8 ani dela moartea lui Lenin" şi altele.

www.dacoromanica.ro

Atitudinea conștientă a masselor este desbătută în articolul „Conștiința de clasă se desvoltă în lupta împotriva asupritorilor".

Din numeroasele analize asupra stărilor dinafară, citățm câteva articole: „Catalonia", „Conducătorii social-democrați au aderat la regimul de teroare al lui Hitler", „Massele muncitoare bulgare în fierbere", „La a 4-a aniversare a comunei din Canton există soviete pe a șasea parte din teritoriul Chinei", „Calaii englezi și sioniști provoaca pe muncitorii arabi". In sfârșit, de deosebită actualitate este preocuparea față de stările din America, tratate în „Se adâncește criza în patria prosperității", și în „Statele Unite se înarmează în mod sălbatic împortiva Uniunii Sovietice".

22. *Nagyvárádi Szikra.* Tot la Oradea apare în aceeași vreme ziarul „Nagyvárádi-Szikra" („Scânteia dela Oradea"), săptămânal. Era organul Blocului Muncitoresc Țărănesc, secția de Bihor, una din cele mai puternice organizații din țară. In deosebi a sustinut campania electorală din anul 1932. Au apărut vreo 20 de numere — după unele informații (nu am găsit niciun exemplar). A fost suspendat de guvernul țărănist.

23. *Front.* Un grup de intelectuali maghiari din Transilvania, scot la Alba-Iulia în vara anului 1932, o revistă „Front". Revista cuprinde 32 de pagini de articole, studii și literatură progresistă.

Caracterul publicației se definește într'un editorial cu un motto din operele lui Karl Marx: „Un pas în adevărata mișcare face mai mult decât o duzină de programe". In articolele „Fantoma imperialista", „Lupta contra războiului imperialist: fascismul capitalist prepară măcelul în massă", „La Geneva și acasă (imperialismul cu două fețe)" și diferite note și informații, se demască deschis primejdia fascismului și a războiului. Revista reproduce apelul comitetului de inițiativă, creat în vara anului 1932 în România pentru organizarea mișcării antirăzboinice la noi.

Din literatura străină se publică traduceri: „La voi strigăm!" de Romain Rolland „Până nu-i târziu" de Kataev, „Soldatul american", fragment din romanul „Trenul blindat" de Vsevolod Ivanov. Revista publică studiul Clarei Zetkin „De vorbă cu Vladimir Ilici Ulianov despre educarea poporului și artă"; un alt articol se ocupă de „Filmul capitalist și micii burghezi". Revista a dispărut repede; în Biblioteca Academiei R.P.R. se află numai primul număr.

24. *Szakszervezeti Ujság.* La Timișoara apare la începutul lui Februarie 1932 o foaie închinată nevoilor muncitorești, legate de criza puternică care cuprinsese și Banatul: „Szakszervezeti Ujság" („Foaia sindicală"). Ziarul, scris pentru populația maghiară, publică informații care

www.dacoromanica.ro

privesc viaţa muncitorilor din regiune şi articole de cuprins mai general: despre democraţie şi fascism, despre exploatarea capitalistă a ţărilor semicoloniale, despre primejdia războiului, despre situaţia din România.

A fost interzisă în urma evenimentelor dela Griviţa. In Biblioteca Academiei R.P.R. se găseşte un singur exemplar.

25. *Die Welt.* La 15 Octombrie 1932 apare la Cernauţi ziarul „Die Welt" („Lumea"), scris în limba germană, care se intitulează „ziar independent pentru apărarea intereselor economice ale muncitorilor". Trebuia să apară de două ori pe lună, dar, devenind organul mişcării antirăzboinice din Bucovina, este suspendat. Se mai cunoaşte un număr din 1 Noembrie 1932.

Editorialul „Sarcinile noastre" se adresează muncitorilor şi salariaţilor, ale căror interese vor fi apărate deopotrivă în faţa exploatării capitaliste, cât şi în contra exploatării lor de clica social-democraţilor de dreapta, profitorii nevoilor muncitorimii. Un articol de ideologie face o succintă analiză asupra originii şi desvoltării proletariatului; altul explica ce este şi cum trebue să fie adevăratul partid al clasei muncitoare. In „Creaţi organizaţii" se cere lupta pentru unire sub lozinca „unitatea este puterea noastră".

Ziarul se ocupă de „Starea muncitorimii din lume", de femeia muncitoare, căreia îi este închinată o rubrică. O pagină întreagă este consacrată mişcării antirăzboinice şi Congresului dela Amsterdam, reproducându-se în întregime apelul congresului şi cuvântarea delegatului român. La partea literară apar fragmente din scriitorul Hans Fallada.

1933

26. *Buletinul de acţiune împotriva fascismului,* organul Comitetului Central antifascist din Bucureşti, apoi cu titlul „Buletinul mişcării antifasciste", a aparut numai în 4 numere: la 23 Octombrie, 12 Noembrie şi 3 Decembrie 1933; din anul II Nr. 1 la 28 Ianuarie 1934. Prezentarea ziarului s'a făcut la capitolul „Activitatea Comitetului Naţional Antifascist din România".

27. *Năzuinţa.* La 6 Decembrie 1933 apare un nou ziar „Năzuinţa", oficiosul organizaţiei Liga Muncii. N'au apărut decât două numere în cursul lunii Decembrie, fiind suspendat de cenzură pentru atitudinea sa hotărîtă. Cuprinsul ziarului a fost prezentat în capitolul Liga Muncii.

28. *Apărătorul.* La 1 Februarie 1933 apare ziarul „Apărătorul", anunţat în subtitlu ca fiind „lunar", fără însă această posibilitate, din cauza evenimentelor care au urmat.

www.dacoromanica.ro

„Apărătorul" își propune sa fie un „organ, în care să se ia apărarea tuturor celor ce au de suferit de pe urma abuzurilor și samavolniciilor" — se anunță în „Pentru ce apărem".

„Evenimentele dela Ploești" prilejuesc un puternic protest, la locul articolului de fond, împotriva brutalităților autorităților din Ploești: „jandarmerie, armată, poliție, siguranță, parchet — coalizate împotriva muncitorimii în lupta pentru revendicările ei".

In „Organ de luptă contra teroarei", ziarul da o statistică uluitoare asupra cifrelor uriașe de arestați, condamnați la închisoare, la moarte, răniți la demonstrații, din toată lumea; atacă sistemul de prigoană al „trimiterilor la urmă"; protestează împotriva arestărilor de avocați — apărători și activiști ai Ajutorului Muncitoresc Român; analizează proiectul unui nou cod penal, care închide în paragrafele lui „întreg spiritul și o întreagă metodă de guvernare a păturilor noastre conducătoare".

In Biblioteca Academiei R.P.R. se pastreaza numai numărul analizat, credem singurul care a apărut.

29. *Momentul.* La sfârșitul anului 1933 apare la București „Momentul social, economic, literar", intitulat „revista tinerei generații". Au apărut două numere, ultimul la 30 Decembrie.

Dela editorialul primului număr se precizează atitudinea organului „Tinerei Generații", ocupându-se de recunoașterea Uniunii Sovietice de către Statele Unite ale Americii, „cel mai important eveniment politic internațional". Un al doilea mare articol, „Evoluție", se ocupă de „social-democrație, neosocialism, fascism". Editorialul celui de al doilea număr cuprinde o largă analiză, bilanțul anului 1933, „anul sporirii crizei și al fascismului".

Cuprinde alte câteva articole de ideologie: „Istoria filosofiei sau preistoria marxistă", „Naționalismul creator-fascism", sau de polemică: „Dl. Iorga despre ura dintre popoare". Despre situația internațională: „Conversațiile private franco-germane", „In Germania și pretutindeni militarizarea generației tinere", „Cum combate Hitler șomajul".

O mai mare atenție se dă problemelor legate de tineret și nevoile lui: „Criza sufletească a tineretului", „Anul universitar 1933-1934", „Școala și noua ofensivă culturală", „Tineretul nou", „Ajutorul de șomaj al tinerilor", „Cronica studențească".

Sub titlul „Literatura tineretului", se publică un fragment din „Tineretul în Rusia Sovietică", „Eroul lor, Horst Wessel, poetul național-socialismului", articol de Ilya Ehrenburg.

30. *Lupta Universitară.* După dispariția „Acțiunii Universitare", grupul studenților democrați scoate ziarul „Lupta Universitară", intitulat „organ de apărare a intereselor studențești". Nu cunoaștem decât un

www.dacoromanica.ro

singur număr, din 3 Februarie 1933, după care teroarea instaurată de guvernul național-țărănist a făcut imposibilă continuarea apariției foii universitare.

Linia ziarului este aceeași, de apărare a intereselor mari și imediate ale studențimii, sufocata de urmările crizei economice, de susținere a grevelor studențești, care se declaraseră atunci la Facultățile de Drept, Medicină și Belle-Arte din București.

„Cuvânt înainte" motivează necesitatea apariției unui organ propriu: „Presa de mare tiraj ne atacă, sau ne apără, după cum interesele sale comerciale se confundă cu interesele partidului dela guvern sau ale celor din opoziție. Toate ziarele «mari», ca exponenți ai intereselor diferitelor partide politice, nu caută decât să ne utilizeze ca o platformă, fiecare cum îi convine. Niciunuia însă nu-i pasa de durerile și nevoile noastre, niciunul nu s'a gândit vreodata să ne apere în mod cinstit".

Astfel, într'un articol se demască cazul „Universului", al carui director furase 11 milioane, adunate prin colectă pentru studenți. Pe larg, este expusă situația grevelor la unele facultăți și perspectiva altora.

31. *Cuvântul Muncitoresc.* Catre sfârșitul anului 1933 apare la Iași un ziar „Cuvântul Muncitoresc", închinat în deosebi salariaților de diferite categorii orașenești. Este și ecoul opoziției care se formase printre membrii Camerei de Muncă, a cărei conducere este mereu atacată în cele două numere ale foii, apărute în Noembrie și Decembrie 1933.

Din articolul-program extragem: „Cuvântul muncitoresc va fi un organ viu de apărare a tuturor exploataților și va duce lupta legală, dar aprigă și fără cruțare, contra tuturor exploatatorilor massei muncitorești. «Cuvântul Muncitoresc» va milita pentru unificarea organizațiilor profesionale într'un singur front de luptă cinstită și hotarîtă în acțiunea lui, spre folosul celor ce le reprezintă".

Sunt atacate probleme ale nevoilor și revendicărilor imediate; se ia atitudine împotriva măsurilor care loveau în muncitori și meseriași; se cere abrogarea unor articole din „Legea meseriilor", respectarea repausului duminical și a orarului de muncă, ajutorarea șomerilor, ziua de opt ore și altele. Deși se dă atenție deosebită nevoilor meseriașilor, se publică anchete și din viața muncitorilor; situația grea a ceferiștilor, sindicatul dela R.M.S., exploatarea ucenicilor.

Se reproduce o poezie a lui T. D. Neculuță „La un vandalism antisemit"; se publică o ilustrație, cu comentar, asupra marilor manifestații muncitorești dela Varșovia dela un proces comunist; o altă ilustrație reproduce o scenă din „Comuna din Paris". Un articol, „Procesul incendierii Reichstagului este o înscenare fascistă", largește câmpul preocupărilor ziarului.

www.dacoromanica.ro

32. *Alte zari,* din Cluj, apare sub titlul „publicație periodica împotriva fascismului și a razboiului", ca organ al comitetului regional antifascist pentru Transilvania; primul număr apare la 26 Noembrie, al doilea la 10 Decembrie 1933.

Analizându-se diferite sisteme fasciste și rezultatele nefaste pentru massele muncitoare, articolul-program anunță: „Vom arăta ca adevărata țintă a fascismului, de orice nuanța ar fi el și sub orice emblemă s'ar manifesta, este să apere un sistem intrat în putrefacție și să oprime massele muncitorești de toate rasele și de toate credințele".

In articolele din cele două numere se dă o deosebită atenție situației din Transilvania. Un editorial despre „Demagogia cu Moții" demasca atitudinea falșilor aparători ai acestor explbatați de veacuri, a căror situație abia regimul democrat popular de azi s'a hotărît s'o îndrepte sincer și efectiv. Aceeași importanță se dă problemei țărănești prin articolul de fond „Amăgiri țărăniste". In „Fascism universitar" se demasca atitudinea reacționară a conducătorilor Universității din Cluj; în „Forma deghizată a organizațiilor fasciste din uzine" sau în „Scrisori muncitorești" se arată lupta împotriva tendințelor de fascizare. Articolele „Isteria hitleristă dela Cluj" și „Superstiții fasciste", cuprind o largă vedere asupra tuturor categoriilor sociale, atinse de criză și fascism.

Articolele „Front unic împotriva fascismului, dar și împotriva șacalilor unirii", „Domnul Goga și revoluția națională", „Statul corporativ", „Galeria patrioților" demască pe politicienii reacționari. Ororile fascismului german sunt redate în diferite informații sau în recenzia lucrării „Cartea brună".

Cuprinde de asemenea multe informații despre mișcarea antifascista din țară și străinătate; publică apelurile Comitetului Național Antifascist din România și al comitetului regional dela Cluj.

33. *Horia.* Gazeta „Horia", organ al „Frontului Plugarilor" din Transilvania, are o istorie proprie. La sfârșitul lunii Decembrie 1932, un grup de țărani îi cer să publice o chemare către agricultori pentru convocarea unei mari adunări, care are loc la Deva în ziua de 8 Ianuarie 1933, constituindu-se astfel organizația din Hunedoara „Frontul Plugarilor".

Peste o lună, la ședința comitetului de plasa al orașului Deva se hotărăște ca ziarul „Horia" să devina organul ideologic și publicistic al plugarilor organizați. Incepând cu Nr. 3 (8 Februarie) ziarul poartă subtitlul „Organ oficial al Frontului Plugarilor". Au apărut — în ultimul timp cu mari greutăți — 25 de numere din această serie.

In primul număr (din 14 Ianuarie) se publică pe larg darea de seamă a marii adunări din 8 Ianuarie sub titlul „Deșteptarea țăranilor români"; în Nr. 2, un editorial programatic semnat de Dr. Petru Groza; în Nr. 3, primul program al Frontului Plugarilor. In numeroase articole, în poezii

www.dacoromanica.ro

simple, dar pline de avânt, în dările de seamă ale nenumăratelor întruniri din regiune — cea mai importantă dela 18 Aprilie („Botezul Frontului Plugarilor"), pulsează activitatea acestei mari mișcări de massă, pornită spontan, condusă apoi tot timpul de Partidul Comunist.

Articolele „Democrația național-țărăniștilor", „Credeul nostru" și „Moartea Minciunii" sunt îndreptare publice ale Frontului. In articolul „Drum spinos" (din Nr. 18) se anunță greutățile de întâmpinat — așa cum imediat s'a întâmplat, între altele — prin confiscarea ziarului „Horia" de către autorități.

Atitudinea ziarului era antifascistă. In articolul „Heil Hitler" se scrie: „Hitler, Mussolini, Nemții, Italienii își au năzuințele lor, ei vreau colonii, vreau să domineze asupra altor popoare; noi luptăm contra sclaviei economice, pentru libertatea politică și o lume nouă, pe care, când va fi cazul, va trebui s'o apărăm și contra lui Hitler și contra lui Mussolini" (20 Octombrie).

Ziarul se răspândește repede și în alte ținuturi din Transilvania și Banat. Cu prilejul întrunirii dela Șipote-Iași, la 17 Septembrie 1933, delegații organizației Liga țăranilor din România purtau pe piept, drept semn de recunoaștere în întâmpinarea delegaților Frontului Plugarilor, ziarul „Horia". La alegerile din 2 Decembrie, ziarul ia parte activă, fapt pentru care este suspendat a doua zi după anunțarea rezultatului. Au urmat proteste împotriva suspendării, între altele și cu prilejul adunării dela Țebea din 6 Decembrie 1935, cu prilejul semnării înțelegerii cu Blocul Democratic, la ședința comitetului central al Frontului din 24 Aprilie 1936. Ziarul rămâne definitiv suspendat.

34. *Ogorul.* In vara anului 1933, apare la Cluj ziarul „Ogorul", cu subtitlul „gazetă țărănească". Anunțat săptămânal, au apărut numai două numere, la 1 și 15 Iulie 1933, fiind imediat suspendat; Nr. 2 a fost confiscat dela tipografie. Nu există la Biblioteca Academiei R.P.R.

Cuprinsul, într'o formă potrivită înțelegerii masselor țărănești, se referea la diferite nevoi ale țărănimii, dându-se soluțiile preconizate de Partid. Articolul de fond trata despre lupta țărănimii împotriva moșierimii; altele tratau problema contractelor de muncă, despre argați și salariile muncitorilor agricoli, despre nevoia organizării sindicatelor țărănești. Din punct de vedere politic, ziarul se încadrase în mișcarea antifascistă pe care o susținea.

35. *Clopotul.* La Botoșani apăruse la 30 Iunie 1933 ziarul „Clopotul", intitulat „gazetă săptămânală independentă democrată". Ziarul devine organul mișcării antifasciste, unele articole sunt trimise dela București.

Din anul I au apărut 26 de numere, din anul II 60 de numere, ul-

www.dacoromanica.ro

timul la 10 Decembrie 1934, când este suspendat definitiv. In articolul „Activitatea Comitetului Național Antifascist" sunt date asupra cuprinsului ziarului.

36. *A Nömunkás.* In luna Aprilie 1929 apăruse la București ziarul „A Nömunkás" („Femeia muncitoare"), în limbile maghiară și română, intitulat „organul central al grupelor femeilor muncitoare de pe lângă Sindicatele unitare din România". Trebuia să apară lunar, dar nu am mai găsit decât încă un număr, din 8 Decembrie, pe 1929 și două numere pe 1930.

In 1933 apar câteva numere din anul III, unele numai în limba maghiară; la Biblioteca Academiei R.P.R., s'a păstrat Nr. 19 din Decembrie. Este o foaie modestă, cu 2—3 articole.

37. *Népakarat.* La Cluj apare, dela 9 Septembrie 1933 la 14 Ianuarie 1934, ziarul „Népakarat" („Voința poporului"), cu subtitlul „organul săptămânal al opoziției partidului maghiar". Mereu cenzurat, este suprimat la începutul anului 1934.

Duce o luptă viguroasă împotriva conducerii partidului maghiar; „Groful Bethlen István revizionist" este titlul unuia din articole; împotriva fasciștilor din țară și de peste graniță: „Gloanțele Gărzii de Fer" sau „Hitler barbarul"; împotriva „Războiului imperialist".

Ziarul apără interesele de massă ale populației maghiare: „Nemulțumirile muncitorimii secuești", „Starea mizerabilă a țărănimii", „Muncitorimea maghiară și criza". O rubrică „Noutăți" este aproape în întregime cenzurată.

38. *Dobrujanska Duma.* In anii 1933-1934 apare la Bazargic publicația periodică „Dobrujanska Duma" („Gândul dobrogean"), sub conducerea organizației revoluționare D.R.O. Cuprinsul foii avea caracterul apărării intereselor culturale ale populației bulgare și a celorlalte interese, călcate în picioare de administrația regimului burghezo-moșieresc.

Publicația a fost curând interzisă. D. R. O. face să apară „Naşa Duma", suspendată după unul sau două numere; apoi „Duma", de asemenea, repede sugrumată.

Nu am găsit niciun exemplar din aceste periodice la Biblioteca Academiei R.P.R.

1934

39. *Umanitatea.* Deoarece organizația Liga Muncii fusese lipsită de organul său „Năzuința", suprimat numai după două numere dela apariție, s'a folosit un alt ziar, „Umanitatea". Ziarul se intitula „ziar indepen

www.dacoromanica.ro

dent, în slujba muncii și a umanitarismului". Din acest ziar cunoaștem trei numere: din 2 și 16 Septembrie și din 29 Octombrie 1934.

In cuvântul introductiv, „Crezul nostru", ziarul își expune punctul de vedere: „Avântul și elanul nostru, isvorît din crezul umanitarist, ne plasează în prima linie de luptă contra fascismului, indiferent dacă el se manifestă sub forma hitleristă, mussoliniană, cuzistă sau din spatele democrației compromise și deochiate".

O pagină întreagă a fiecărui număr este închinată „Frontului Muncii", în afara altor articole care se ocupă tot cu probleme muncitorești sau date din viața clasei muncitoare. Articolul „Congrese muncitorești" este un atac direct împotriva reformiștilor din conducerea sindicatelor amsterdamiste. „De toată această situație, o spunem tare ca să se audă, sunt vinovați conducătorii care au trădat interesele muncitorilor, pactizând cu politicienii odioși". Sunt atacate și instituțiile Casa Asigurărilor Sociale și Camerele de Muncă, organe create pentru diversionism și întărirea exploatării muncitorimii.

Din lumea din afară, ziarul se preocupă de „Mișcările din Spania", „Femeie Muncitoare în America", „Impresiile unui călător în Rusia Sovietică", „Cum se pregătește războiul", în care se denunță înțelegerea dintre Germania lui Hitler și Japonia împotriva Uniunii Sovietice.

Servind drept organ al Ligii Muncii, ziarul publică date asupra acțiunii acesteia pentru realizarea Frontului unic, problemă tratată în diferite articole. Ziarul dă atenție chestiunilor culturale în pagina „Atelierele culturii", cuprinzând articole ca: „Pontifii culturii", „Șomerul intelectual", „Artiștii proletari". Cuprinde o rubrică, „Cronica țărănească", și o alta, „Cronica studențească".

Despre Uniunea Sovietică revista se preocupă în darea de seama a scriitorului Jean Richard Bloch „asupra impresiilor sale din Rusia Sovietică" precum și în traduceri din poetii sovietici și alte informații.

40. *Echipa.* La 7 Octombrie 1934 apare la București revista „Echipa", din care au apărut patru numere lunare; a fost suspendată din pricina atitudinii sale hotărît antifascista. Formatul de 16 pagini, cuprins variat.

In revista se analizează situatia economică mondială și din țara în „Conjunctura de război", titlul articolului de fond din primul număr, „Colonii pentru Mussolini?", „Evoluția crizei agrare", „Statul țărănesc", „Problema agrară în Iugoslavia", „In lumea funcționarilor".

Situația politică internațională și din țară este cercetată în articolele: „Gloanțele din Marsilia", „Flueraș-Vaida-Codreanu", „Mâine vor glăsui mitralierele", „Buzdugane ghintuite sau diversiune națională", „Spania în flăcări", „Conferința dela Londra și razboiul în Pacific", „Saar — problemă de clasă".

www.dacoromanica.ro

Revista militeaza pentru unitatea clasei muncitoare, pentru frontul unic.

Cuprinde de asemenea informații despre Uniunea Sovietică și articolele „Cum se scriu reportagiile despre U.R.S.S.", „Uniunea Sovietică și copiii", „Fabrica de Stat STALIN din Kramatorsk".

Rubricile „Mergem spre pace" cu informații din întreaga lume, „Polemice" cu foile fasciste din țara, „Știri-date-fapte" dau cuprinsului un mai mare interes.

41. *Tânăra generație.* Tineretul democrat dela Universitatea din București scoate, în toamna anului 1934, o foaie, „Tânăra Generație", intitulată „politică, socială, literara".

Trebuia sa apara săptamânal; nu cunoaștem decât primul număr. In „Cuvânt înainte" se arată rostul publicației, provocată de suferințele șomajului, care împinge tineretul „împotriva unei lumi, în care mijlocul de trai îi lipsește cu desavârșire. «Tânăra Generație» va fi pentru tineretul amenințat de foamete, de șomaj, de pregatirile razboinice, singura revistă care nu se va da în lături nicio clipă de a spune în întregime adevarul".

Se ocupă în primul rând de nevoile tinerimii: „Soarta tineretului muncitoresc", „Situația în care se afla ucenicii", „Tineretul trebue sa trăiască" — editorial, „Rezultatele alegerilor dela Facultatea de Litere și Filosofie".

Sub „Informațiuni" se dau știri din lume; între altele despre crimele comise de hitleriști în Germania. Se recenzează cărți progresiste.

42. *Constructorul.* „Constructorul", organul Sindicatului muncitorilor din Industria Construcției București, este una din publicațiile, conduse de Partid, cu o vie activitate nu numai în domeniul unității sindicale, ci pe un câmp mai larg. Dela început în conflict cu conducerea reformistă, care hotarește excluderea noului sindicat din Uniune, organul său publică o serie de articole militând pentru unitatea clasei muncitoare și lupta dârză împotriva fascismului. Pentru lămurirea ideologică: „Importanța sindicatului astazi", „Criza care nărue sistemul lumii de azi", „Pentru un sindicat de massă", „Sindicatele naționale, fasciste", „Economie dirijată sau trădare deghizată?".

Articole de polemică și de demascare de social-fasciști: „Raspuns spărgatorilor", „Exploatarea patronilor și tradarea șefilor reformiști", „Pentru front unic, pentru un congres de luptă", „Frontul unic și defensiva șefilor social-democrați", „Bonzii reformiști și Congresul Confederației Muncii", „Congresul Confederației, o parola a marei industrii", „Manevra neoreformista a social-democrației", „Sarcinile opozițiilor muncitorești din sindicatele amsterdamiste și independente în momentul de față".

Preocupările ziarului cuprind și alte manifestări din țară, dându-se informații din diferite centre muncitorești și de peste graniță: „Constituirea

www.dacoromanica.ro

frontului unic între socialiști și comuniști în Franța", „Japonia provocătoare de război", „Uniunea Sovietică luptă pentru pace", „Baia de sânge din Spania", „După șaptesprezece ani de victorii" — articol închinat marii sărbători dela 7 Noembrie.

Dupa șase numere de apariție — primul la 26 August, ultimul la 11 Noembrie 1934 — ziarul este suspendat.

43. *Die Woch.* In anii 1934-1935 apare, cu regularitate în fiece săptamână, începând dela 4 Ianuarie 1934, ziarul scris în idiș „Die Woch" („Saptamâna"), pentru raspândirea ideilor și acțiunii antifasciste în populația evreiasca din România.

Cuprinsul publicației „Die Woch", de o deosebită ținută literara, se referă la problemele internaționale legate de fascism și rasism în deosebi: „Germania hitlerista în lumina cifrelor", „Procesul dela Leipzig", „Dolfuss și evreii", „Lupta împotriva fascismului", „Dictatură plebiscitara", „Perspective hitleriste", „Incotro se îndreaptă Polonia", „Evenimentele din Spania", „Război, pentru ce?".

Unele preocupări privesc lupta organizată împotriva fascismului: „Front unitar". In această luptă ziarul atacă și reacționarismul „de pe uliță evreiască": „Bancruta naționalismului galuthian", „Evreii din Maramureș", „Politica de emigrare".

Probleme legate de viața evreiască: „Munca evreiască", „Studenții și lozinca non-politicei", „Asimilații".

Mai multe articole sunt închinate situației create de regimul sovietic: „Viitorul evreilor în Uniunea Sovietică", „Prieteni din Uniune". Un amplu articol despre 7 Noembrie.

Revista dă o mare atenție studiilor literare și publică numeroase poezii. Analize critice despre: „Coliba lui Moș Toma", „Poetul proletariatului idiș", „Ce înseamnă proletar în literatură". Un mic studiu despre Henri Barbusse; traducerea „Scrisori către un prieten francez" de Romain Rolland și „Oameni Sovietici" de Ilya Ehrenburg. Informații mai ample în „Noua literatură idiș" și îndrumătorul articol „Spre un nou realism".

Intr'unul din numere se publică interesante „Scrisori necunoscute ale lui Șalom Alechem catre un evreu român".

44. *Așa.* O foaie, de format mic, apare în cursul anului 1934, la București, cu titlul „Așa". Au apărut patru numere: dela 5 Martie la 29 Iulie 1934, neregulat, deși se anunțase bilunară. La Biblioteca Academiei R.P.R. sunt numai trei numere.

Este o indicație pentru atitudinea foii, care se precizează în articolul „Cine dorește războiul, să meargă înaintea frontului", un aspru rechizitoriu, între altele, împotriva asasinării muncitorilor răsculați din Viena în Februarie 1934. „Când ochii strangulați acum câteva zile.... vor distinge

www.dacoromanica.ro

ceva mai clar, atunci domnilor instigatori — de orice naționalitate — veți încremeni cu mâna pe clanța istoriei".

In scurtul editorial din Nr. 4, revista își definește categoric „locul" politic. Il reproducem: „Multora rândurile ce le aduce numărul de față din «Așa» vor părea străine pentru o foaie ce-și are ca țel introducerea unei linii precise în literatura.

Astazi însă, când pe punctul de a-și da sufletul, actuala societate își caută ultima salvare în fascism și război, a ramâne nepăsător față de aceste primejdii, ar fi mai mult decât condamnabil. Rândurile ce urmează sunt exprimarea alăturării noastre de acei care au misiunea istorică de a transforma o societate îmbatrânită în rele, într'una fără inegalități sociale".

In Nr. 4 găsim articolul „La o aniversare", articol împotriva războiului, cu prilejul împlinirii a 20 de ani dela isbucnirea primului război mondial. Se publică adeziunile unor muncitoare la apelul Comitetului femeilor împotriva fascismului și războiului. Un articol „Tineretul" se termină: „Impotriva războiului, împotriva fascismului reacționar, tineretul nostru trebue să urmeze exemplul celorlalți tineri și să se organizeze". La rubrica „Ecoul" apar informații asupra mișcării antifasciste din țară și străinătate.

45. *Ecoul.* După suspendarea „Buletinului", organul „Comitetului Central Antifascist", Partidul reușește să asigure în provincie apariția mai multor foi, care să servească în același timp și ca oficioase ale mișcării antifasciste. Unul din cele mai răspândite ziare a fost „Ecoul", care a servit și ca organ al Comitetului regional antifascist pentru Moldova.

Date asupra „Ecoului" se găsesc la capitolul „Activitatea Comitetului Național Antifascist".

46. *Cuvânt Nou.* In afara „Ecoului" dela Iași, Partidul hotărăște scoaterea, la Brașov, a unei foi care să îndeplinească același rol, „Cuvânt Nou". Publicația având subtitlul „revistă săptămânală", a apărut regulat, dela 25 August și până la 8 Decembrie 1934, când a fost suspendată odată cu desființarea organizațiilor antifasciste, în total 11 numere.

Ziarul pornește cu platformă largă: „Industria, negustorimea, lucrătorul, țăranul, vor găsi răspuns la multe întrebări pe care și le vor fi pus unii... Revista noastră va fi un îndreptar contra tendințelor de fascizare și contra războiului" — se spune în „Cuvânt înainte".

Pentru neajunsurile economice din țară, articole ca: „Cifre despre viața satelor", „Legea protecției muncii naționale", „Muncitorimea și Camerele de Muncă", „Expoziția industriei românești — expoziția exploatării românești". Pentru problemele politice: „Diversiunea statului țărănesc", „Hitlerismul în întreprinderile țărănești din Ardeal", „Agenții fascismului",

www.dacoromanica.ro

„Pentru eliberarea ceferiștilor", „Frontul unic", „Fascismul în închisori" și altele.

Ziarul acorda o deosebita atenție problemelor generale legate de situația internațională: „In Austria nimic nou", „Plebiscitul hitlerist", „Sovietele Chineze", „Situația din America", „Politica agresiva a Japoniei", „Cum a răzbunat Hitler morala", „Sovietele în Societatea Națiunilor", „Dictatura militaro-fascistă din Bulgaria". Despre starile din U.R.S.S., ziarul dă ample informații în fiecare număr; cu prilejul aniversării Revoluției din Octombrie sunt închinate două pagini sub titlul „7 Noembrie 17 ani de construcție socialistă".

Activitatea intensă a Comitetului Central și a tuturor celorlalte comitete antifasciste din țara este făcuta cunoscuta prin publicarea comunicatelor, apelurilor și a darilor de seamă despre ședințele ținute. De asemenea, se dau informații și despre activitatea altor organizații progresiste, în primul rând asociația Amicii U.R.S.S., care nu reușise din cauza prigoanei, să editeze un organ propriu și folosea publicațiile antifasciste. Legătura cu marele public, cu massele, se făcea și prin rubrica „Colțul cetitorilor", ca și prin corespondențe, din care multe se publicau.

47. *Indrumarea.* Drept organ al comitetului antifascist din Covurlui apare ziarul „Indrumarea", la 27 Octombrie 1934, care a fost sugrumat imediat după primul număr.

Se intitula „revistă bilunară antifascista" și urmarea, în primul rând, îndoctrinarea membrilor mișcarii din regiune. In „Cuvânt Inainte" se explica, între altele: „Fascismul este teroarea cea mai cruntă a capitalismului în destrămare, îndreptată împotriva claselor producatoare, care gem de șomaj, boli, impozite, mizerii, lipsuri; suportă înăbușite torturi și crime. Spre a se debarasa de toate aceste inconveniente, fascismul tinde spre înăbușirea nemulțumiților în sânge, pregătind cel mai groaznic măcel ce a avut vreodată omenirea". După ce se explică rostul Comitetului Național Antifascist, editorialul anunță: „In acest sens, mișcarea antifascistă se adresează tuturor păturilor producătoare, muncitori, intelectuali, țărani, femei, tineri, care muncesc în fabricile, uzinile, birourile și ogoarele regiunii Dunarea de jos".

„Economia dirijată sub regim capitalist?", „Legislația muncitorească burgheza", „Mișcarea antifascista și tineretul", „Primejdia fascismului", „Primul congres al scriitorilor sovietici" — sunt câteva din articolele care arată preocupările publicației.

Ultima pagina este consacrată în întregime frontului muncii, cu informații despre „Munca în industria textilă", „Exploatarea funcționarilor", „Jefuirea muncitorilor", etc.

www.dacoromanica.ro

48. *Amicii U.R.S.S.* Amintim de ziarul „Amicii U.R.S.S.", deși el n'a văzut lumina tiparului decât în puține exemplare; la ieșirea din atelierele tipografiei — în Septembrie 1934 — a fost confiscat.

Comitetul de conducere al asociației Amicii U.R.S.S. hotarîse publicarea unui organ cu acest titlu, drept oficios al acestei organizații.

S'a hotărît tiparirea la Pitești, deoarece încercarile facute la București dadusera greș prin presiunea S'guranței asupra câtorva patroni tipografi, amenințați cu represalii în cazul când vor publica aceasta foaie. Redactarea ei se întocmise la București, sub controlul direct al Partidului.

Ziarul cuprindea un „Cuvânt Inainte" cu justificarea necesității apariției sale, articole despre realizarile socialiste din U.R.S.S. dupa cele mai noi date furnizate de Biroul Internațional al asociațiilor Amicii U.R.S.S., statutele, adeziunile și activitatea asociației din România.

49. *Apărarea ceferiștilor.* In timpul procesului ceferiștilor în frunte cu tovarașul Gh. Gheorghiu-Dej, apare la Craiova ziarul „Apararea ceferiștilor", anunțat în subtitlu „sub îngrijirea apararii". Se cunosc doua numere: din 16 și 29 Iunie 1934, ziarul fiind apoi suspendat.

In „Cuvânt Inainte" se arată că acest proces nu este numai al principalilor acuzați sau al lucrătorilor dela C.F.R. „Este procesul vieții de mizerie, șomaj și robie în care trăesc toți aceia care muncesc și lucrează cu brațul și mintea... Muncitorii ceferiști din acest proces au considerat și considera procesul ca un nou aspect al grevelor și ridicarilor de masse din Februarie 1933... Vrem sa învingă adevarul. Și adevarul înseamna eliberarea tuturor muncitorilor din proces, pentru a merge și duce mai departe tot ceeace munca și creația lor va putea da pentru marile mulțimi și spirite obidite".

O altă caracterizare a procesului spune: „...este procesul luptei dintre mizerie și șomaj, razboi și fascism și posibilitatea realizarii unei vieți mai bune".

Ziarul cuprinde mărturiile diferitelor personalități intelectuale și politice; protestele masselor de muncitori, funcționari, țărani din toate colțurile țării și de peste granița: „Din primul moment simpatia mea s'a îndreptat către muncitorii greviști dela C.F.R., fiindca aveau dreptatea cu ei". Declarații asemănătoare fac scriitori, artiști, profesori universitari, o suta de avocați din București și numeroși alți intelectuali. Din miile de proteste semnate de muncitori și alți cetățeni, ziarul publică doar o infimă parte.

Din alte articole: „Apărarea despre proces", cum privesc procesul avocații apărării; „Impresionantele declarații ale delegației franceze la proces" și „Un salut al delegației franceze", în care se spune: „Numai solidaritatea ne poate salva de exploatarea și mizeria în care traim și mai ales de

www.dacoromanica.ro

pericolele fasciste și razboinice care amenință viața umanității, încercând s'o înlocuiască cu epoca barbariei".

Ziarul redă în mod amplu desbaterile procesului.

50. *Dolgozo Nö.* Odată cu întărirea mișcării antifasciste în Transilvania și cu organizarea Comitetului feminin antifascist, apare la Cluj ziarul în limba maghiară „Dolgozo Nö" („Femeia muncitoare"), în vara anului 1934.

Preocuparea principală este lupta împotriva războiului și fascismului; se publică darea de seama a Congresului mondial antifascist al femeilor, ce avusese loc la Paris în August 1934, și la care participaseră două delegate dela Cluj.

Ziarul a fost harțuit mereu de cenzură și la începutul anului 1935 a fost suspendat definitiv.

51. *Neplap.* In vara anului 1934, opoziția din sânul partidului maghiar ține o conferința la Tg. Mureș, proclamând transformarea ei într'o organizație proprie: Madosz („Uniunea oamenilor muncii maghiari din România"). Se hotărăște și editarea unui organ propriu. Cel dintâi a fost ziarul „Neplap" („Foaia Populară"), editat la Cluj, din care n'a apărut decât un singur numar, fiind apoi suspendat de cenzură.

52 *Szekelyföldi Nepakarat.* După interzicerea foilor „Nepakarat" și „Neplap", opoziția maghiara, organizată apoi în Madosz, scoate la Tg. Mureș ziarul „Szekelyföldi Nepakarat" („Voința poporului din Secuime").

La Tg. Mureș, apărea de mai multă vreme „Szekelyföldi" („Gazeta Secuimii"), care, deși se intitula „foaie independentă maghiara", nu corespundea intereselor masselor maghiare. Partidul face să apară noua foaie, drept organ al opoziției maghiare, în primăvara anului 1934 — dar foarte curând a fost suspendată de cenzură.

53. *Szekelyföldi Neplap.* După suspendarea ziarului „Szekelyföldi Nepakarat", organizația Madosz face să apară un nou organ „Szekelyföldi Neplap" („Gazeta poporului din Secuime"), tot la Tg. Mureș. A reușit să apară în mai multe numere cu subtitlul „Ziarul poporului muncitor maghiar din România".

După monografia lui Monoki, ar fi apărut 30 de numere, din Aprilie până la 4 Noembrie 1934. Publică informații din alte ziare antifasciste[1].

In această gazetă apare programul opoziției partidului maghiar, în care, după ce se enumeră, între altele, toate ilegalitățile și samavolniciile

[1] L. Banyai, Despre activitatea Uniunii oamenilor muncii maghiari din România. „Studii", IV, 4. p. 75—86.

www.dacoromanica.ro

guvernului și autorităților locale, se spune „Stapânirea liberala, cladită pe stare de asediu și cenzură, a desființat toate libertățile de organizare, de presa și de întrunire. Stăpânii partidului maghiar au dat ei înșiși un sprijin masiv, prin pactele lor, guvernului liberal, pentru a sapa groapa masselor de sute de mii de oameni ai muncii maghiari".

Pagini întregi sunt cenzurate, redactorii urmariți și condamnați; în cele din urmă ziarul a fost suspendat, odata cu alte trei foi antifasciste. Comitetul Național Antifascist protestează împotriva acestei samavolnicii și trimite o delegație la Ministerul de Interne, fara niciun rezultat. Protestul a aparut în presa antifascistă .

54. *Svetlina.* Printre ziarele scoase pentru naționalitățile conlocuitoare apare la Silistra ziarul „Svetlina" („Lumina") în limba bulgara. Cu subtitlul „săptămânal independent", sub conducerea unui comitet, este consacrat mișcării antifasciste și apărării intereselor populației bulgare din Dobrogea, „luptând împotriva oricaror nedreptăți" — cum arata în editorialul primului număr: „In loc de program".

In același număr apare un articol „Hitlerismul în pragul falimentului" și doua pagini închinate aniversării a 20 de ani dela isbucnirea primului război mondial. De asemenea, articole de lămuriri: „Numerus clausus", „Razboiul aerian", „Cum e împărțit globul între marile puteri" după celebra lucrare a lui Lenin despre imperialism.

Apar și diferite articole și informații despre situația internațională: „Hitleriștii austriaci", „Anglia se pregătește de razboiul aviatic", „America mărește forțele militare", „Noi provocări ale Japoniei în Extremul Orient", „Situația politică din Bulgaria", „Plebiscitul în regiunea Saar", „Dictatura în Bulgaria".

Stările sociale din țară interesează în de aproape ziarul: „Trebue ajutată țărănimea", „Micșorarea datoriilor țărănești și cooperația", „Pentru învațatori bulgari la sate", „Pământ pentru țaranii săraci", „Despre colonizari", „Legea conversiunii", „Samânță fără plata". Sunt publicate informații din Uniunea Sovietică și în legătură cu succesele armatelor comuniste din China.

Sub rubrica „Din regiune" sunt date știri asupra stărilor locale și a intereselor populației bulgare. Un articol de fond cere deschiderea de școli pentru populația bulgară.

Ultimele numere sunt închinate în largă măsură mișcării antifasciste din țară: „Conferința antifascistă dela București", rezoluțiile conferinței pe doua pagini, apelul Ligii Muncii pentru frontul unic și altele, fapt care determina suspendarea ziarului de către guvern.

„Svetlina" a apărut săptămânal dela 10 August la 28 Octombrie 1934.

www.dacoromanica.ro

55. *Clasove.* La Bazargic se publică, sub conducerea organizaţiei revoluţionare D. R. O., revista „Clasove" („Spicuiri"), din care au apărut 4 numere din Septembrie, Octombrie şi Decembrie 1934 şi din Martie 1935, dupa care a fost suspendată.

Avea subtitlul „Publicaţie bilunară pentru literatura, arta, ştiinţă şi viaţa sociala". Primele pagini, din cele 18 ale fiecărui numar, erau consacrate literaturii: poezii originale ale autorilor bulgari dobrogeni sau traduceri din scriitori români, între altele „Impărat şi Proletar" de Eminescu. Schiţe biografice asupra scriitorilor străini progresişti şi articole de critica literara, insistând asupra legaturii scriitorilor cu viaţa, completează revista.

Un articol se ocupă de „Literatura română în 1934", o scurtă dare de seama, încercând sa prinda notele caracteristice. Un alt articol despre „Societaţile culturale bulgare şi acţiunea lor" precizează: „Numai o societate culturala care exprima viaţa şi aspiraţiile întregii populaţii bulgare de aici (Dobrogea), în strânsă legatura cu această populaţie, poate să fie cu adevarat valabilă".

O rubrică „Cronica culturală" cuprinde informaţii scurte despre oameni şi curente de cultură din ţară şi străinătate, contribuind la mişcarea pentru progres şi pace. Intre aceste note sunt strecurate multe date din viaţa Uniunii Sovietice: oraşe noi construite, viaţa din colhozuri, creşterea bibliotecilor, tirajul cărţilor, etc.

Atitudinea publicaţiei faţa de fascism şi razboi se vede dintr'un articol „Douăzeci de ani de tristă amintire", cu prilejul împlinirii a 20 de ani dela isbucnirea primului război mondial. In articolul „Origina şi desvoltarea omului" se încearca să se explice dupa învăţătura marxistă, istoria culturii materiale a omului şi a primelor sale manifestari spirituale — într'un stil popularizator.

Alte preocupari privesc teatrul, sportul, societaţile culturale, avocaţii stagiari şi alte probleme legate de viaţa populaţiei bulgare. Altele sunt de cuprins mai general: scurte „priviri" asupra situaţiei mondiale, între altele un comentar despre intrarea Uniunii Sovietice în Liga Naţiunilor. O nota da informaţii asupra conferinţei Comitetului Naţional Antifascist dela Bucureşti din Septembrie 1934.

56. *Vpered.* In toamna anului 1934 apare ziarul „Vpered" („Inainte"), în limbile rusa şi româna. Considerat drept organ al Comitetului Antifascist Regional, militeaza pentru Frontul unic în ţara, pentru unirea tuturor formaţiilor democratice, împotriva organizaţiilor fasciste.

In Noembrie, dupa apariţia a numai doua numere, este suspendat, fapt care provoacă o acţiune puternica de protest din partea Comitetului Naţional Antifascist şi a altor organizaţii. Cu toate protestele trimise Ministerului de Interne, ziarul ramâne definitiv suspendat.

www.dacoromanica.ro

1935

57. *Drumul femeii.* In cursul anului 1935 apar trei organizații de massa, de care ne-am ocupat în capitolele anterioare; fiecare din ele are un organ propriu de publicitate. Asociația pentru protecția mamei și a copilului a folosit ziarul „Drumul femeii", care reușește să apară dela 25 Martie la 22 Iunie 1935. Despre cuprinsul ziarului am tratat în capitolul anterior al organizației pe care o reprezenta.

58. *Orizont.* La 24 Februarie 1935 apare revista „Orizont", ca organ al asociației Liga contra prejudecaților, din care au aparut cinci numere, ultimul la 28 Aprilie 1935.

In numeroase articole se duce muncă de lămurire. In primul număr: „Prejudecata", „Lupta contra prejudecăților în Occident", „Contra prejudecăților"; tot aici se publică informații despre Liga, apelul acesteia și numeroase adeziuni.

In numerele urmatoare se atacă problema rasiala în „Prejudecata raselor". In articolul „Neoprimitivismul" se precizează cine are interesul sa mențină lumea prejudecaților: „adevărata vină o poartă însuși sistemul prezent de conducere, însăși societatea capitalistă".

Alte articole cuprinzând raspunsuri la întrebări sau la atacurile din ziarele reacționare: „Cine are urechi de auzit, să auda", „Lămuriri", „Despre naționaliști", etc. Se ataca analfabetismul, numerus clausus, prejudecata în film și mai ales războiul și fascismul.

Revista ia poziție împotriva atitudinii huliganice a fasciștilor români și a organelor polițienești, care practica bătaia. Se demasca aceasta salbăticie oriunde se obișnuește: în fabrici și ateliere, pe străzile Capitalei practicată de către studenții banditi împotriva cetățenilor pașnici, pe motivul că sunt evrei — și în genere împotriva oricarui fel de bataie, „mijloc de diversiune care distrage atenția dela obiectivele adevarate în cercetarea vieții sociale".

La început, foaia nu atrăsese atenția organelor polițienești. După ce Liga și revista prind rădăcini în public, guvernul își da seama de rolul eficace al „Orizontului" în lupta sa contra obscurantismului și exploatarilor și îl suspendă.

59. *Blocul.* Blocul Democratic, editează un organ propriu. Incercările de a-l scoate la București dând greș, se editează la Turnu-Severin, unde exista un puternic comitet local al Blocului. Ziarul apare cu titlul „Blocul" la mijlocul lunii Decembrie 1935 și continua în lunile Ianuarie—Martie ale anului 1936, jucând un rol important în timpul alegerilor parțiale din Februarie 1936, alegeri care au însemnat un succes pentru forțele democratice.

www.dacoromanica.ro

Ziarul servea în primul rând acțiunea propagandistică a Blocului Democratic și Frontul popular, publicând articole ideologice despre situația economică și politică, apelurile organizațiilor respective și informații despre activitatea, în întreaga țară, a acestor organizații. In numărul din 26 Februarie 1936, un articol, „După alegeri", cuprinde o analiză a alegerilor din Februarie dela Mehedinți și Hunedoara. In același număr, apare un articol despre „Organizarea tineretului".

Odată cu creșterea prigoanei împotriva Blocului Democratic în toată țara, ziarul a fost suspendat.

60. *Criza.* Ziarul „Criza" apare la 28 Aprilie, ca săptămânal; ultimul numar apare la 19 Mai 1935.

In articolul de fond al primului număr, care explică ce este criza, se anunța și scopul apariției ziarului: „Ea este o foaie modestă pusă exclusiv în interesul opiniei publice și exclusiv consacrata intereselor marilor masse". In același număr se face o largă analiză a rostului Ugirului de a organiza frontul patronal împotriva nivelului de viață al masselor, care „răspund cu frontul comun contra scumpetii și reducerilor de salarii". In acest spirit se cercetează criza economică, agricolă, externă, în articolele: „Viața de mizerie a funcționarilor publici", „Mizeria ucenicilor și Camerele de Muncă", „Internaționala metalurgică", „Sindicatele șoviniste", „Intreprinderile straine concediaza salariații conaționali", „Revendicările muncitorilor dela atelierele C.F.R. Grivița", „Noi reduceri de salarii și noi concedieri în industria textila". Un amplu articol se ocupă de „criza generală a economiei românești".

Ziarul se ocupă și de diferitele manifestări ale celor exploatați la rubrica intitulata „lupta contra crizei". Astfel: „Frontul unic al meseriașilor", „Salariații publici adera la Blocul contra scumpetei", „1 Mai 1935, ziua redeșteptării conștiinței muncitorești", „Frontul comun al funcționarilor particulari", „Funcționarii publici contra scumpetii", „Unitate sindicală și luptă contra frontului patronal alături de muncitorii manuali", „Robii drumului de fer", în contra conducatorilor fasciști din Uniunea Sindicatelor.

Sunt atinse și problemele politice legate de creșterea fascismului și lupta împotriva sa. Impotriva lui numerus valahicus, falsa „iubire de neam a hitleriștilor din România", „Social fascismul român", „Conducatorii asociațiilor antisemite" și altele.

61. *Studentul Român.* Tineretul democrat, organizat în Frontul studențesc democrat, prin inițiativa si sub conducerea Partidului Comunist, reușește să editeze o foaie „Studentul Român", din care apar două numere din anul I, în Octombrie 1935 și opt numere din anul II — ultimul la 31 Mai 1936.

In editorialul numărului doi, sunt enumerate sugestiv punctele din

www.dacoromanica.ro

programul Frontului studențesc democrat, despre care se spune că „înseamnă o formulă de progres ce-și propune să soluționeze durerile studențimii". Gazeta este combativa. Sub rubrica „Se framânta studențimea" sunt date numeroase informații despre diferitele acțiuni studențești din București și celelalte centre universitare. Lozinci, ca: „Agitațiile antisemite sunt urmate de măsuri ce lovesc în toți studenții", „Pentru pace, libertate și cultură", „Realizarea revendicărilor studențești atârnă de realizarea unității studențești și de izbânda regimului democratic", „Tineretul are nevoie de pace, pacea are nevoie de tineret" — constitue teme desvoltate în paginile ziarului.

Lupta studențimii democrate este susținută și de alte corpuri constituite: „Avocații democrați se alatură acțiunii studenților pentru modificarea legii avocaților". „Gărzile studențimii democrate" arată unul din mijloacele de lupta. Articolul „Studențimea și țăranii" — care ocupă în intregime prima pagină a numărului din 31 Mai 1936 — afirmă solidaritatea tinerimii studioase cu clasa muncitoare dela țară: „Studențimea democrată va lupta alături de țărănime, pentru drepturile ei. Studențimea democrată va lupta pentru țărănime, pentru poporul românesc, pentru o Românie tare, fericită și liberă".

Lupta împotriva legionarilor și fasciștilor din Universitate cunoaște succese, cum sunt menționate, între altele, în „Eșecul lamentabil al grevei gardiste" sau „Procese studențești", ca și în rubrica specială „Comentarii și răfueli".

Situația internațională preocupă ziarul în „Congresul mondial al tineretului", care s'a ținut la începutul lunii Septembrie, 1936, la Geneva; „Congresul mondial pentru pace" care urma să se țină în toamna anului 1936 la Londra, formează cuprinsul unui articol, „Studenții răspund lui Mussolini".

62. *Studentul evreu.* La mijlocul lunii Ianuarie 1935, studențimea democrată evreiască din București, sub îndrumarea Partidului, scoate foaia „Studentul evreu", care se intitulează „publicație lunară de luptă studențească". Nu cunoaștem decât trei numere, ultimul din 19 Aprilie 1935.

„Studentul evreu" duce lupta pe două fronturi: împotriva regimului de teroare și a huliganilor antisemiți, pe de o parte și împotriva naționaliștilor șovini evrei, pe de alta.

63. *Manifest.* In anii 1934-1936 apare la Iași, „Manifest", revistă saptămânală de ideologie și literatura. In anul I (1934) au apărut 4 numere, în anul II (1935), 12 numere și în anul III un singur număr, din Ianuarie 1936, revista fiind apoi interzisă. S'au păstrat doar câteva exemplare răzlețe la Biblioteca Academiei R.P.R.

www.dacoromanica.ro

Cuprinsul era dedicat în cea mai mare parte problemelor legate de Frontul popular, luptei împotriva războiului, criticii literare legată de realismul în artă.

„Pe drumul frontului popular", „Blocul stângii în alegerile parțiale", „Intre frontul popular și colaboraționismul reformist", „Moment extern", „Internaționala alba solidară", „Huliganism ideologic sau dialectica naționalismului", „Dușmanii unității sindicale", „Blocul Democratic", „Tineretul Blocului Democratic", sunt câteva din titlurile articolelor cu privire la mișcarea de unitate democratica din țară și din străinătate.

Revista cuprinde și polemici cu privire la partidele politice burgheze din țară: „Concentrarea forțelor democratice și trădările dreptei naționaliste", „Un cuvânt pentru național-țărăniști". O pagină sub titlul „Expoziție" cuprinde note și polemici referitoare la diferite alte manifestări politice și ziaristice. Două pagini sunt închinate anchetelor largi asupra situației muncitorimii dela țară și orașe: „Reportaj" și „De vorba cu cetitorii", în deosebi din satele Moldovei („Prin satele triste ale Tutovei"), și din viața muncitorimii ieșene.

Două din cele opt pagini ale fiecărui număr sunt închinate literaturii și artei.

64. *Raza.* In urma suspendării samavolnice a „Clopotului", conducerea ziarului, după indicațiile Partidului, editează un nou ziar la Botoșani, „Raza", din care au apărut doar patru numere, dela 28 Iulie până la 8 August 1935, când a fost suspendat.

„Raza va fi lumina care, în bezna de astăzi, va aduce viață, alinare și speranță, celor care muncesc ogoarele, celor care lucrează în fabrici, într'un cuvânt tuturor acelora care se obosesc cu brațul și cu mintea întru folosul semenilor lor" se scrie în „Cuvânt către cititori".

Cuprinsul ziarului se asemană, ca spirit și orânduire, cu cel al „Clopotului". In „Săptămâna politică" se analizează critic evenimentele politice: „Fuziunea Goga-Cuza", „Totul pentru țară... nimic pentru ghenerał", „Despre paternitatea și activitatea frontului popular", „Frontul popular", „Vaida și slugile sale", „Prea mulți studenți?". Sunt tratate de asemenea probleme economice: „Din greutațile valorificării recoltei", „Fiscul la țară", „Valorificarea grâului" și altele.

Cronica externă este susținută prin articole de analiză a situației generale față de creșterea fascismului și lupta împotriva sa: „Lupta contra catolicismului în Germania", „Mussolini și Abisinia", „Substratul restaurării monarhice în Grecia", „Mișcarea muncitorească din Statele Unite".

Ziarul are în fiecare număr o rubrică „Colțul Muncii" cu aspecte și date din viața și activitatea muncitorimii industriale din țară și din regiune. Literatura este exprimată prin traduceri din operele scriitorilor so-

www.dacoromanica.ro

vietici (I. Ehrenburg). Sunt redate de asemenea numeroase gravuri datorite artistului A. Marculescu.

65. *Soarele.* Dupa suspendarea „Razei" redactorii dela Botoșani scot „Soarele", cu aceiași colaboratori și în același spirit ca și ziarele anterioare. „Soarele" a avut o viață puțin mai lunga: opt numere, primul la 25 August, ultimul la 13 Octombrie 1935.

Drept editorial al primului numar, un panegiric și vehement protest intitulat „Ion Mironiuc", muncitorul asasinat de călăii Doftanei pentru convingerile și atitudinea sa dârza. In același numar apar articolele: „Fascismul și baza lui socială", „Frontul popular în Grecia", „Conflictul italo-abisinian". „Colțul muncii" da informații despre viața muncitorilor din diferite centre din Nordul Moldovei.

In numerele următoare se publică articole cu aprecieri asupra diferitelor aspecte ale Frontului popular, un editorial intitulat „Doftana" și alte două despre cazurile unor intelectuali antifasciști cărora li se înscenează procese; de asemenea un editorial despre Henri Barbusse, cu prilejul morții sale.

„Săptămâna politică" cuprinde informații critice despre stările din Germania hitleristă; creșterea crizei în Franța, „Câteva aspecte ale situației din Franța"; „Inviorare sau pregătire de război?"; „Abisinia sângeroasă"; „Mizeria organizată" în țara lui Mussolini.

Problemele Frontului popular și ale Frontului unic sunt tratate în fiecare număr: „Pentru înfăptuirea și izbânda frontului popular", „Cum trebue înțeles frontul popular", „Concentrarea forțelor democratice", „Partidul social democrat și problema frontului popular", „Tineretul social-democrat și frontul popular".

Gravuri de A. Mărculescu și lozinci vii ilustrează și dau colorit ziarului.

66. *Valul.* După suspendarea „Soarelui", redactorii dela Botoșani scot ziarul „Valul" la 21 Octombrie 1935. Un articol de fond „Calea păcii" se încheie astfel: „Libertatea națională a poporului român, împotriva poftelor fasciste de care suntem înconjurați aproape din toate părțile, nu poate fi garantată astăzi decât mergând alături de forțele păcii: U.R.S.S. și Franța. De aceia să se impună încheierea alianței militare cu vecinii dela Răsărit".

Un articol de subsol „Perspective sociale în România" analizeaza în primul rând problema Frontului popular în România, care este capabil să înlăture primejdia fascismului și care cunoaște multe înfăptuiri, astfel după cum se arată în articolul „Spre realizarea frontului popular". In jurul acțiunii pentru unirea forțelor democratice apar articolele „Pentru unitatea sindicală" și „Frământările la socialiștii-unitari". Ziarul ia ati-

www.dacoromanica.ro

tudine împotriva prigoanei în „Procesul mişcării antifasciste din România". O pagină întreagă este consacrată vieţii muncitoreşti din Nordul Moldovei. In articolul, „O nouă diversiune", autorul, Ilie Pintilie, analizeaza ştiinţific cazul dela Maglavit. „Dar şi cu această diversiune ridicată la rangul de «minune» nu vor reuşi să împiedece înfăptuirea adevăratei minuni, aceia că acei ce muncesc să fie stăpâni pe produsul muncii lor" — încheie articolul său Ilie Pintilie.

67. *Torţa.* După cele trei ziare apărute din cursul anului, la 1 Noembrie 1935, apare la Botoşani „Torţa". Din fragmentele pe care le-am putut afla şi din menţionarile prizărite în alte ziare, am reconstituit existenţa sa. Se intitulează „gazetă pentru apărarea democraţiei". Cuprinde articolele „Pentru Abisinia, pentru pace", „Frontul Popular", o pagină muncitorească şi alte articole şi informaţii în acelaşi spirit ca al publicaţiilor anterioare.

68. *Slova.* Un grup de studenţi şi intelectuali democraţi din Botoşani, în directă legătură cu organizaţia locală a Partidului, scoate în vara anului 1935 revista „Slova".

In cuvântul introductiv al revistei, după ce se expun curentele reacţionare care „zamislesc şi se desvoltă în Nordul Moldovei", toate, indiferent de numirile ce şi le dau, „înhămând tineretul la carul unui fals naţionalism", se precizează : „Impotriva ideilor reacţionare, pentru apărarea valorilor culturale, pentru libertatea gândului şi pentru adevărata democraţie îşi propune să lupte „Slova". Ea va aduce un suflet cald, tinèresc al iubirii dè oameni".

Au aparut doar două numere — la 21 Iulie şi 11 August — fiind suspendata de cenzură. Era ediţia literară a foilor anterior menţionate, publicând studii şi traduceri din literatura scriitorilor străini progresişti.

69. *Inainte.* In luna Decembrie a anului 1935, un grup de intelectuali, sub conducerea Partidului, scot ziarul „Inainte". Ziar săptămânal, „Pentru apararea intereselor cetăţeneşti", cum se intitula, ia atitudine hotărîtă împotriva fascismului, publicând articole de ideologie şi informaţii despre activitatea antifascistă din ţară şi străinătate.

Partizan al unirii forţelor în Frontul popular, ziarul scrie despre „Blocul Democratic", „Fascismul şi clasa muncitoare", „Blocul Democratic şi muncitorimea", „Sindicatele şi clasa muncitoare", „Tineretul Blocului Democratic". El apară pe luptătorii antifascişti arestaţi sau acuzaţi şi luptă pentru eliberarea deţinuţilor antifascişti. Publică apelurile de Front unic şi Front popular, înainte şi după înjghebarea pactului dela Deva din 6 Decembrie 1935.

www.dacoromanica.ro

Apare și în primele luni ale anului 1936; este suspendat de cenzură în Aprilie 1936.

70. *Frontul Muncii.* La 15 Iulie 1935 apare la Piatra-Neamț, ziarul „Frontul Muncii", din „inițiativa unui grup de muncitori de a scoate un ziar al muncitorilor și prin el de a pregati un front muncitoresc". In editorialul primului numar, în care se vorbește de această inițiativă, se explica: „In județul Neamț sunt peste zece mii de muncitori, din 40.000 alegători, cuprinzând sub aceasta denumire pe lucratorii din fabrică, mici meseriași, micii patroni, micii negustori și plutașii. Ce forța politica, ce forță economică și sociala ar constitui un numar așa de mare, dacă ar alcatui o singură tabara muncitoreasca... Dar dacă aceasta unire ar fi pe întreg cuprinsul țării?".

„Un ziar care să îmbrățișeze cauza acestei mulțimi este o chestiune de viață. Noi ne propunem să fim port-cuvântul tuturor celor trudiți", se mai spune în „De ce apărem" din același prim numar.

Ziarul și-a ținut cuvântul; a publicat numeroase articole de ideologie și informație pentru Frontul unic și pentru Frontul popular, pagini întregi închinate situației muncitorilor din întregul județ și, de aceea, după 6 numere de apariție — ultimul număr la 7 Octombrie 1935 — ziarul a fost suspendat.

Era scris simplu, pe înțelesul tuturor, variat, cu informații bogate, protestând deseori împotriva abuzurilor autorităților locale și ale patronilor; era un bun ziar de provincie. In trei numere consecutive se trateaza problema „Frontul Muncii"; apoi „Frontul unic se realizează"; „Front popular împotriva cenzurii și starii de asediu"; raspunsurile la o anchetă despre „Frontul Popular"; „Impotriva antisemitismului"; „Frontul unic, front popular și elemente noi în situația de azi"; „Partidele politice și muncitorii"; „Unitatea sindicală cu orice preț sau cum se demască singur un social-deomcrat"; „O teorie reacționară asupra crizei"; „Tineretul și Frontul Popular"; „Național-Țăraniștii vor să schimbe sistemul social!".

In ultimul număr apare un articol, „Frontul Popular", semnat de Ilie Pintilie.

Situația internațională este tratata în numeroase articole: „Abisinia", „Etiopia și situația în Europa", „Ce se petrece în Germania", „Dela conflict african la războiul mondial", „Doua înfrângeri ale fascismului în străinătate". Interesant este articolul „Contra războiului, contra fascismului", în care sunt reproduse cuvintele lui Pavlov, la Congresul internațional de psihologie dela Leningrad: „Noi nu vrem nicio bucățică din teritoriul altuia".

Ziarul publică știri din U.R.S.S.

www.dacoromanica.ro

71. *Gazeta Tineretului.* Prietenii mișcării dela Pitești, acei ce activasera în comitetul local antifascist și faceau parte din conducerea Blocului Democratic, scot în anul 1935 „Gazeta Tineretului", „pentru știință, artă și literatura", cum se intitulează. Nu cunoaștem decât numarul din 3 August 1935, după cât se pare singurul datorita poate și faptului ca o parte din colaboratori scot alta publicație peste puțin timp.

Primul articol, „Imperialismul colonial" este o traducere din Romain Rolland. „Un proces social" se ocupă de problema universitara; o pagina intitulată „Caleidoscop" prezinta mici comunicari despre „Cronica științifică"; o bogată rubrica despre diferite „Carți și Reviste" progresiste.

La rubrica „Informațiuni" se gasesc date despre „Dificultațile financiare ale Italiei", „Tragedia înfometaților englezi" și comemorarea morții lui Jaurès, precum și o știre din Moscova despre pregatirile aviatorilor sovietici pentru sborul la Polul Nord.

72. *Omul liber.* Tot la Pitești apare, revista „Omul liber", publicație „lunară democratică", din care se cunosc șase numere: din Noembrie 1935 până în Martie 1936.

Din „Cuvânt Inainte": „Ne declaram dela început adversari ai teoriilor rasiste, ai teoriilor care propaga ura între oameni sub pretext că fac operă naționalistă".

In același număr apar articolele: „Partidele politice de dreapta și partidele politice de stânga", „Politica externă a României", „Pentru frontul popular", „Cascada proceselor" — enumerând protestatar cele cinci procese antifasciste într'un singur an — și foiletonul „Ceva despre libertatea presei".

In numerele următoare apar: „Fenomenul național-creștin", „Rostul presei într'un regim democratic", „Razboiul italo-abisinian", „Frontul Popular în Franța a învins", „Studenții și democrația", „Criza profesiunii de avocat", „Blocul Democratic", „Intre război și pace", „Ofensiva fascista", „Frontul Popular învinge în Spania", „Mișcarea antifascistă", etc.

Ziarul se interesează și de viața muncitorimii din regiune, despre „Nevoile studențimei", despre unele publicații progresiste. Se dau extrase din cartea lui Alexandru Sahia „U.R.S.S. azi" și alte informații din țara socialismului.

73. *Lumina.* Apare la Huși, sub conducerea unui comitet, reușind sa apară până la al patrulea număr, dela 15 Iulie la 20 Septembrie 1935. Se intitulează „ziar de cultură, informațiuni și îndrumări".

Articolul de fond al primului număr, „Presa muncitoreasca", este

www.dacoromanica.ro

un îndreptar: „In lupta lor împotriva regimului de dictatura fascista, muncitorii au o arma puternica în cuvântul scris... Cu sprijinul conștient al zecilor de mii de muncitori putem avea publicațiuni, în care aspirațiunile clasei muncitorești să fie sincer înfațișate și libertațile cucerite aparate cu îndârjire". Articolul de fond din al treilea numar se intituleaza „Frontul Popular". „Dușmanii democrației, demagogii reacționari din fruntea partidelor democratice trebuesc înlaturați și peste voința lor să se uneasca forțele tuturor luptătorilor pentru libertate, realizând cu un ceas mai de vreme frontul popular".

Pe marginea activității diferitelor partide politice, sunt analizate tendințele acestora de a pregati drumul fascismului în articole ca „Numerus Valahicus", „Semnificația manifestărilor Național-Țăraniste", „Pentru Valahiștii arieni 100%", „In jurul statului țărănesc", „Concentrarea «stângii» și șefii social-democrați", „Frontul comun și guvernul «personalităților»", „Pentru-contra fascismului".

Lupta pentru Frontul popular este susținuta prin articolele: „Concentrarea fascista și frontul popular antifascist", „Diversiunea razboiului colonial", „Vrem pace" și altele.

Este oglindită viața muncitoreasca și a celorlalte categorii de salariați din orașul Huși și regiune; polemici locale — „Führerul dela Huși" — și note informative dau ziarului un interes regional.

Un articol în subsol, „Pentru apararea culturii", un altul despre Henri Barbusse și o traducere din Romain Rolland, „Datoria intelectualilor", dovedesc preocupările mai largi ale ziarului hușan.

74. *Drumul Nostru.* La Dorohoi, apărea în anii 1933—1934, un ziar local „Drumul Nostru", pentru apararea intereselor micilor meseriași și altor pături mijlocii. Dupa o întrerupere din cauza cenzurii, reapare la 25 Octombrie 1935 (Anul III, Nr. 26), cu atitudine hotărîtă contra regimului liberal, „susținut cu oxigen și apărat de cenzură și starea de asediu". Trece apoi sub influența Partidului și devine susținatorul Frontului popular.

Dela primele numere ale acestei serii, apar articole de ideologie, ca „Cumpăna luptei", în care se scrie: „Dela un capăt la altul al omenirii se dă lupta între două lumi: capitalismul și lumea muncitoare și direct producătoare"; sau articolul „Geme poporul". In articolul „In țara falsei democrații" se ia apararea președintelui Comitetului Național Antifascist chiar din primele zile ale arestării sale și a altor deținuți politici. Pentru apararea intereselor meseriașilor se publică „Manifestul program al frontului comun meșteșugăresc"; editorialul numarului din 14 Decembrie 1945 „In fața unui atentat" și „Toate organizațiile profesionale aderă la frontul popular contra legilor antisociale".

www.dacoromanica.ro

Se ocupa mai în de aproape şi de viaţa muncitorilor: „Crăciunul Muncitorilor", „Un bilanţ" „Dacă n'au pâine...", „Situaţia lucrătorilor din Botoşani". Da aspecte din lupta antifascistă: „Ofensiva dictaturii fasciste", „România câmp de propagandă hitleristă", „Mormântul democraţiei", „Demenţa teutona", „O crimă naţională".

Se publică articole despre Blocul Democratic: „O acţiune binevenita", comunicatul pactului dela Ţebea. De asemenea, o critică a atitudinii conducerii partidului social-democrat.

In politica externă, ziarul este pentru prietenie la Răsărit şi alianţa cu Rusia Sovietică în articolele: „O înţelegere ce trebue sa se faca", „Pace la Răsărit". Este împotriva razboiului imperialist: „Preludiul razboiului", „Frontul pacii", „Dictatura şi război", „O călduroasă proclamaţie pentru apararea păcii" (este vorba de R.U.P.), „Un succes al frontului popular din Franţa", „Prăbuşirea Ducelui", „Hitler şi conflictul italo-abisinian".

In faţa acestei atitudini, autorităţile iau măsuri împotriva ziarului şi a redactorului, care se apără prin protestul, „In jurul unei percheziţii", titlul articolului din ultimul număr, din 14 Noembrie 1936, ziarul fiind suspendat apoi.

75. *Câmpul.* Din ziarul „Câmpul" se cunosc cinci numere: din Octombrie şi Decembrie 1935 şi din Ianuarie, Februarie, Martie 1936. Redacţia era în comuna Liţa-Teleorman şi se tipărea la Roşiorii de Vede. Articolele „Ţărănimea şi frontul popular" şi „Tineretul din România şi frontul popular" definesc atitudinea publicaţiei chiar dela primul număr. Se arată pentru ce ţărănimea trebue să se încadreze în frontul popular. „Prin structura ei economica, prin istoria ei socială, prin interesele ei vitale, prin nevoia de cultură, prin toate doleanţele ei — ţărănimea se încadrează perfect în unitatea aceasta de luptă a frontului popular.

Numai unită astfel, alături de muncitorimea dela oraşe şi intelectualii săraci şi sinceri, poate ajunge la înfăptuirea unei soarte mai bune, prin sugrumarea hidrei fasciste, care aduce toate relele".

Lozincile revistei sunt: „Impotriva dictaturii, împotriva stării de asediu şi a cenzurii, pentru triumful deplin al libertăţilor democratice".

Proteste violente se ridică împotriva suspendării a numeroase ziare antifasciste din ţară („Pentru libertatea presei"), împotriva terorii din închisori („Greva din iadul dela Doftana"), împotriva pregătirilor de război („Tineretul în faţa tunurilor"), împotriva proceselor antifasciştilor sau („Libertatea pentru luptătorii anitifascişti"), împotriva terorii din şcoli („In loc de educaţie — propagandă fascistă").

Revista dă o deosebită atenţie tineretului şi mişcării pentru frontul democrat al tinerimii: „Două tinere generaţii", „Gărzile studenţimii de-

www.dacoromanica.ro

mocrate", „Tineretul frontului popular în alegeri", „Tineretul ceferist în luptele din Februarie", „Drepturile tinerii generații" și altele. Cuprinde știri despre realizările socialiste din Uniunea Sovietică.

76. *Tineretul.* Tot în județul Teleorman un grup de tineri, unii organizați în Uniunea Tineretului Comunist, scot o foaie democratică „Tineretul", cu subtitlul „economic, social, cultural". Se cunosc patru numere: din Aprilie până în Iulie 1935, când a fost suspendat.

Cu aspectul unei modeste foi, redactată în Slobozia-Mândra și tipărită la Turnu Măgurele, se ocupă în primul rând de viața țăranului, drept problemă socială și de lupta împotriva fascismului, drept problemă politică.

„Țărănimea și numerus clausus" este titlul editorialului numărului cu care începe revista, ca un fel de program al foii. „Țărănimea și literatura românească" arată preocupările literare ale foii, care publică și versuri originale și traduceri din poeții străini progresiști.

„Tineretul dela țară și nevoia de pământ", „Puii de români și cartea", „Normaliștii", „Studenții" sunt câteva titluri care subliniază preocupările ziarului.

Problema păcii și a războiului este tratată în fiecare număr: „Tineretul și războiul", „Fascismul pacifist", „Crima de a apăra pacea", „Pentru Pace". Ziarul ia atitudine în apărarea fruntașilor comuniști și antifasciști arestați. „Pentru amnistie" pentru Gheorghiu-Dej. „Și totuși se face proces".

77. *Țarina.* Din categoria ziarelor scoase la țară face parte foaia „Țarina", redactată la Ulmeni-Buzău. Trebuia să apară bilunar, dar nu apare decât un singur număr, la 20 Iulie 1935.

Motto: „Pentru dreptatea țăranilor și muncitorilor «Țarina» luptă fără șovăială" anunță programul pentru apărarea muncitorilor dela țară. Rolul gazetei mai este cuprins și în scurtul „Cuvânt de început": „«Țarina», precum o arată numele, vrea să fie gazeta satelor. A satelor așa cum sunt în realitate. Cu drumuri desfundate, primari hoți, politicieni mincinoși și oameni necăjiți".

Articolele corespund anunțului: „Scumpetea la sate" drept editorial; o scurtă monografie „Satul Ulmeni-Buzău", cu subtitlul elocvent: „sărăcie, apă sărată și primari la parchet", „Despre clacă", arătându-se adevărul hâd al acestei „instituții" sătești poetizată. Cu același cuprins sunt articolele: „Higiena țăranului", „Popii și țăranii", „Învățătorul și țăranii" sau „Țăranca", tratând diferite aspecte ale vieții țărănești.

Gazeta depășește cadrul local, ocupându-se de „Moții pătrund în pădurile statului" și atacă problemele mari ale timpului. Caracterul antifascist apare în articolele: „Persecuții religioase în Germania", „D. pro-

www.dacoromanica.ro

fesor Iorga și ideia de rasă", „Pace sau Război?", „Modificarea Constituției".

Gazeta ia atitudine deschisă pentru Uniunea Sovietică în „Alături de Rusia spre pace", unde cetim: „Pe noi țaranii nu ne poate decât bucura pacea cu vecinii, deaceia dorința de pace a U.R.S.S. trebue sa ne faca și pe noi să strigăm sus și tare că nu ne trebue război".

78. *Jövö.* In aceeași epoca de larga desvoltare a presei antifasciste apare la Cluj revista „Jövö" („Viitorul"), în anii 1935—1936.

N'au apărut decât două sau trei numere, fiind suspendată. Nu am gasit niciun exemplar la Biblioteca Academiei și nici la bibliotecile din Cluj. Cuprinsul, după date sporadice, era același ca al foilor antifasciste.

79. *Igozság.* La Zalau apare ziarul în limba maghiara „Igozság" („Adevărul"), intitulat „ziar unguresc social, politic și cultural". Se cunosc două numere: din 10 și 17 Februarie 1935. De fapt a fost organul Madoszului, care găsește pentru moment condiții de apariție mai prielnice într'un oraș mai mic, unde vigilența autorităților era mai slabă.

Cuprinsul articolelor se referă la mișcarea muncitorească din Transilvania, dându-se informații destul de bogate. Se critică atitudinea partidului maghiar fața de populația maghiară, înșelata și trădată. Se publica polemici cu unele ziare maghiare, apăratoare ale intereselor burgheziei sau cu ziarele românești reacționare, ca „Universul". Pe lângă articolele de ideologie antifascistă, foaia publica și literatură.

80. *Viața Noastră.* „Viața Noastră" apare la 1 Septembrie, săptămânal, pâna la 20 Octombrie 1935, (opt numere), când este suspendata definitiv.

Ziarul tratează problemele externe, demascând politica imperialistă a statelor capitaliste: „Conflictul italo-abisinian", „Câteva rezultate ale fascismului italian", „Demagogia nazistă și realizările ei", „Cum trăesc țaranii în «raiul hitlerist»", „Puterile mari și Abisinia", „Pactul franco-sovietic", „Fascismul și razboiul", „Războiul european", „Blocul statelor centrale".

Ziarul dă o mare atenție situației interne, atacând partidele reacționare și partidele burgheze zise de stânga: „O nouă înșelăciune: Federația țăranilor", „Congresul cuzist", „Statul țarănesc al d-lui Mihalache", „Scumpetea și demagogia partidului național-țărănist", „Cum apara național-țărăniștii democrația", „Solidaritatea populara", este pentru Frontul popular.

Analizeaza starea economica și culturala a păturilor muncitorești, ocupându-se în deosebi de țărani, exploatați din punct de vedere economic și politic: „Noul regim al morilor", „Fiscul la sate", „Din nevoile satului

www.dacoromanica.ro

basarabean", „Valorificarea grâului", „Din viața muncitorilor", „Foamete și sărăcie în satele Basarabiei", „Fascismul și metodele lui de cucerire a maselor", etc.

Știri și informații din țară și străinătate, sub diferite rubrici: „Cronica internă", „Telegrame", „Viața locală", „Zvonuri", „Insemnări", „Frânturi" dau ziarului colorit și vioiciune.

1936

In cursul anului 1936 Partidul reușește să editeze trei publicații legale la București, cu toate greutățile vremii.

81. *Era Nouă.* Sub titlul „Revista lunară de filosofie, literatură, știință", la 1 Februarie 1936 apare „Era Nouă". Deși n'au apărut decât trei numere — Nr. 2 în Martie, Nr. 3, în Aprilie însumând aproape 400 de pagini, „Era Nouă" s'a bucurat de un puternic ecou în masse, lipsite de un organ ideologic legal care să răspunda cu autoritate multimii de publicații obscurantiste.

„Ne luăm sarcina să tratăm în mod științific pe baza larga a materialismului dialectic — toate problemele ideologice ale vremii noastre" — se spune în „Cuvânt înainte", așa cum se constată și din cuprins.

Sub capitolul „Filosofie" se tratează gândirea marxistă în „Metoda nouă", despre „Neohegelianismul în Italia", „Statul țărănesc, un nou tip de stat?", o analiză a acestui așa zis stat nou, „Misticismul în filosofia românească".

Studii științifice și sociologice: „Criza științei", „Expoziția de lucru a echipelor studențești", „Note asupra mișcării de monografie sociologică", „Impasul școalei", „Natura și perspectivele psihanalizei". Un interesant articol istoric: „115 ani dela mișcarea democratică a lui Tudor Vladimirescu".

Literatura este reprezentată prin operele scriitorilor progresiști români: schița realistă „Șomaj fără rasă" a lui Alexandru Sahia, o nuvela a lui Ioan Călugăru, un studiu despre marele poet sovietic Vladimir Maiacovschi.

Alte rubrici speciale dau revistei un aspect de perspective generale cu precizări actuale. La „Cronica", articole de critică: „Romain Rolland și victoria intelectualului", „Patruzeci de ani dela inventarea cinematografului, 15 ani de cinematograf sovietic", „Ofensiva «culturală» a fascismului românesc", „Profesorul".

Revista recenzează cele mai noi cărți străine, în deobște ale scriitorilor progresiști și cărți de ideologie și literatură românească.

www.dacoromanica.ro

82. *Atlas* Apare la București. Intitulata „saptamânal independent". Apare dela 18 Ianuarie la 19 Aprilie 1936 (7 numere).

In „Cuvânt introductiv" se arată rostul foii: „«Atlas» își propune sa fie oglinda selectivă a evenimentelor de importanță socială... In politica externă, convinși că numai pacea și înțelegerea ne oferă posibilitatea soluționarii gravelor probleme născute din criza în care ne svârcolim..."

Problemele generale politice și în deosebi cele externe se bucura de o atenție deosebită. In primul număr: o rubrică de „Anchete", apoi „Blocul Est-Vest", adică alianța anglo-franco-sovietică în fața axei Roma Berlin, „Politica externă a Bulgariei", „Revizionismul înseamnă război", „Roosevelt și democrația". In numerele următoare: „România și țarile balcanice", „Fascismul sanguinar" și „Lipsurile militarismului fascist", „Germania și problema coloniilor", „Petrolul și razboiul", „Originile Micii Înțelegeri", „Politica noua în afacerile externe", „Diplomația hitleristă și Mica Înțelegere", „Acțiunea antifascistă în America", „Perspectivele războiului", „Alegerile din Germania în adevărata lor lumină", „Noi provocări războinice", „Procesul Thaelmann".

„Atlas" ia atitudine pentru Frontul unic, atacând manevrele și teroarea șefilor social-democrați de dreapta: „Frontul Muncii", „După congresul partidului social-democrat", „In pragul congresului sindicatelor ceferiste", „Hotărîrile unui congres și lămurirea unei primejdii".

„Atlas" ia atitudine pentru Frontul popular, publicând apelurile Blocului Democratic și diferite articole de lamurire, ca și dări de seamă asupra succesului acestei mișcari: „Alegerile dela Mehedinți", „Frontul unic de acțiune", „Propuneri pentru frontul popular", „Problema tinerii generații".

„Atlas" ia atitudine hotarîtă în favoarea deținuților politici antifasciști. Regimul dela Doftana și Suceava este denunțat mereu.

Revista are și preocupări literaro-artistice. In „Cronica literara" se analizeaza operele scriitorului german Iacob Wassermann; despre „Opera Română și Filarmonica", „Expoziția Perachim" și alte dări de seamă în „Plastica". Sunt recenzate câteva din cărțile autorilor progresiști francezi; apare și un studiu despre Romain Rolland.

83. *Arena.* „Arena" intitulata „politică, socială, edilitara", din care reușesc să apara 8 numere dela 27 Februarie la 11 Iunie 1936, este închinată în întregime luptei împotriva fascismului, pentru Frontul popular, pentru apararea deținuților politici antifasciști. Unele articole sunt semnate de activiști ai Partidului, între care Ilie Pintilie.

Din articolele împotriva fascismului citãm: „Garzile antifasciste: imperativul zilei", „Atitudinea partidului național-țărănist în fața ofensivei fasciste", „Infrângerea gărzii de fier", „Frontul Păcii", „Tineretul are nevoe de pace".

www.dacoromanica.ro

Pentru Frontul popular: „Pe marginea alegerilor din Mehedinți și Hunedoara", „Apelul Blocului Democratic catre organizația Partidului Social-Democrat din Capitala", „Activitatea Blocului Democratic", „Dela frontul comun al meseriașilor", „Adunarea plenară a Blocului Democratic", „Dupa 1 Mai" articol subliniind manifestația dela 1 Mai, „Frontul Popular și țărănimea".

In apărarea deținuților antifasciști: „Semnificația unor procese", „Ancheta noastra", cuprinzând interview-urile unor personalitați în favoarea celor închiși, „Vrem amnistie pentru deținuții antifasciști" de Ilie Pintilie, „Potopul proceselor antifasciste".

Situația externă este tratata în articolele: „Conferința tineretului pentru pace", „Atenție la Spania", „Congresul mondial pentru pace", „Unitate sindicala în Norvegia", „Franța frontului popular", „Congresul universitar pentru pace", „Război sau pace", „In Franța frontului popular".

Apar numeroase informații din lupta zilnică a diferitelor organizații, între care o atenție deosebită se da Comitetelor cetațenești, create de Partid și Comitetelor edilitare. O nouă mișcare ce aparuse, petiționarea în massa catre parlamentari, este susținuta de ziar.

Editorialul numărului 2, „Un congres de spargere al unității clasei muncitoare", se ocupă de congresul partidului social-democrat; în același numar Ilie Pintilie semnează „Pentru pregatirea congresului sindicatelor ceferiste".

„Pentru realizarea unității sindicale", „Frământări la constructori", „Din întreprinderi", „Greva dela Arad", „Grevele din Capitala", „Viața și lupta muncitorilor tipografi", „Agitația funcționarilor particulari", „Congresele muncitorești", „Despre învațamintele grevelor", „Congresul Uniunii Fer-Me al" și altele privesc viața muncitoreasca.

O rubrică specială se ocupă în fiecare număr de „Cronica internă și externă".

84. *Horia.* Echipa „Clopotului" dela Botoșani scoate o nouă ediție, cu titlul sugestiv „Horia" și cu subtitlul „foaie săptămânală pentru sociologie, istorie și literatură". Au reușit sa apară 7 numere, dela 27 Iulie la 7 Septembrie 1936 — ceea ce însemna un succes.

„Horia" păstrează buna tradiție a ediților anterioare; este scris în același spirit antifascist și în aceeași forma literară. Editorialul primului număr, intitulat „Acuzăm!" este un rechizitoriu puternic: „Acuzăm pe acei care pactizeaza cu dușmanii țarii și care importeaza germenii anarhiei fasciste de peste hotare. Acuzăm pe toți acei care pregătesc un regim de robie pentru norodul românesc". In încheiere, se cere disolvarea tuturor organizațiilor teroriste și fasciste și arestarea conducătorilor lor.

www.dacoromanica.ro

Mişcarea pentru pace, organizată pe plan mondial de R.U.P. (Reuniunea Universală pentru Pace), este larg sprijinită de ziar: „In România frontul păcii este un imperativ naţional... Partidul muncitoresc de avantgardă este gata să participe şi să sprijine un Front al Păcii". Sub o forma ocolită se exprimă propunerea Partidului Comunist. In apelul de convocare a congresului mondial ţărănesc cu lozinca „Pace, Pământ, Pâine, şi Libertate" se scrie: „Noi, reprezentanţii intereselor populaţiei dela ţară declarăm că ţărănimea este unanimă în a lua atitudine în favoarea păcii şi că este pregătită nu numai să sprijine orice acţiune întreprinsă pentru a o menţine, dar şi să facă tot posibilul pentru a scuti omenirea de o nouă catastrofă mondială".

In foiletonul „Rosenthal-Mironiuc" se evocă frumoasa figură a celui căzut jertfă în revoluţia dela 1848. In acelaşi spirit, foiletonul „Despre răscoala lui Horia, Cloşca şi Crişan" cu actualizări. Mişcarea pentru pace cuprinde apelul pentru o conferinţă naţională pentru pace a tineretului din România, chemarea intelectualilor din Iaşi şi o dare de seamă a Consiliului general al mişcării pentru pace dela Bruxelles.

Cronica externă cuprinde articole ca: „Spania în flăcări"; „Gestapoul la lucru" precum şi numeroase informaţii. Problemele Frontului popular şi ale Frontului muncii au rubrici în fiecare număr.

85. *Pareri.* In anii 1932 1933 apare la Bârlad o foaie „Păreri", cu subtitlul „ziar de informaţii comerciale, culturale-literare", modestă ca format, dar scrisă în spirit progresist. Numărul 1 din 25 Septembrie 1932 are câteva enunţuri, drept motto: „Conversiunea a devenit... conversaţie". „Lichidarea judiciară... a intrat în lichidare". „Cu reorganizarea am ajuns la... dezorganizare" şi altele.

Dela începutul anului 1936 revista bârladeana ia o atitudine hotarît antifascistă, militând în deosebi pentru Frontul popular. In numărul din 1 Februarie articolele: „Dictatură şi democraţie" şi „Suceava, Mehedinţi şi mai departe" analizeaza situaţia politică internă, subliniindu-se lupta pentru unirea forţelor democratice. In acelaşi număr se publică comunicatele Blocului Democratic „Către Comitetul organizaţiei de Bucureşti a Partidului Social-Democrat" „Către Comitetul local al Tineretului Social-Democrat" şi un comunicat al Frontului studenţesc democratic.

In alt număr se publică un articol comemorativ despre Lenin. In numărul din 18 Martie un articol se ocupă despre „Străinătatea şi procesele antifasciştilor români"; în numărul din 25 Aprilie se publică, între altele, un apel al Blocului Democratic din Maramureş pentru Frontul popular şi protestele Comitetului de apărare a deţinuţilor antifascişti.

www.dacoromanica.ro

86. *Flacăra.* Intitulat „ziar democrat și independent", ziarul „Flacăra" apare la Piatra-Neamț ca organ al Blocului Democratic, al cărui program este publicat sub forma unui apel, în primul număr. Se cunosc trei numere: din 1 și 15 Decembrie 1935 și din 17 Ianuarie 1936.

In scurta „Lămurire" se anunță că „un număr mare de muncitori intelectuali și manuali din Piatra-Neamț și din restul țarii s'au oferit să-i dea sprijin moral și material... Spre deosebire de multe ziare, vom spune muncitorilor cuvântul nostru, drept, cinstit și nepartinitor...". Pornind dela analiza crizei economice, subiect tratat în fiecare numar, ziarul da o atenție deosebită chestiunilor politice, din țara și din strainatate, cu rubrici pentru fiecare.

Articolul „Intre ogor și fabrică" desvoltă, în subsolul primului numar, nevoile comune și necesitatea alianței între țarani și muncitorii industriali, atât de reprezentativ legați în regiunea Neamț, unde apărea ziarul. „Șomerii", „Pentru ajutorarea înfometaților" și alte articole aduc soluții practice. La rubrica „Câmpul Muncii" se arată nevoile muncitorimii din județele Neamț și Bacau: „Pe valea Bistriței", „Frontul Comun din Piatra-Neamț", „Cuvântul unui tânăr muncitor", „Unitatea sindicală pentru moment salvată".

Probleme politice, discutate și soluționate pe înțelesul tuturor, sunt tratate în articolele: „Naționaliștii trădători", „Vrem dreptate", „Din diverse tabere", „Blocul fascist și frontul popular", „Iluzii care nu sunt permise", „O forță politică nouă", „Bilanț politic", „Cauzele razboiului italo-abisinian", „Muncitorimea a salvat Franța", „Italienii civilizeaza Abisinia".

Informații din viața muncitorilor și din activitatea antifascistă, poezii cu un conținut realist aduc variație în cuprinsul ziarului, care a dispărut tot din pricina prigoanei.

87. Vâltoarea. „Vâltoarea" trece, dela 2 Februarie 1936, sub conducerea regionalei de partid pentru Ardeal și devine organul Blocului Democratic dela Cluj.

Sub noua conducere au apărut opt numere, până la 22 Martie 1936, când este suspendat. Intr'un articol din ultimul număr, „O lămurire pentru d. Octavian Goga și Siguranța Generală", se comenteaza declarația făcută de Goga, în Parlament în contra „Vâltoarei", denunțând-o drept ziar comunist.

Intr'un articol din primul număr — drept program al noii serii „Naționalism și democrație" se scrie: „Naționalismul adevărat înseamna democrație... Democrația, ca și naționalismul adevarat, nu cunoaște ura dintre nații... Democrația, ca și naționalismul adevărat, lupta pentru pacea între oameni, respingând războiul pe care șovinii îl pregătesc pentru distrugerea maselor".

www.dacoromanica.ro

„Drumul intelectualilor din Franţa", „In alte ţari" şi „Săptamâna externa" cuprind informaţii despre mişcările antifasciste de peste graniţă. Un articol biografic despre rolul marelui luptător pentru pace, Romain Rolland; un altul la moartea savantului sovietic Pavlov.

O rubrică „De pe câmpul luptelor politice" se ocupă de diferite manifestari ale organizaţiilor democratice din ţară: „Succesul alegerilor dela Hunedoara şi Mehedinţi", „Mişcarea democratică a avocaţilor", „Ce credem despre minoritari", „Frontul studenţesc democratic la Cluj", „Dreptul la viaţă" al tinerelor generaţii ameninţate de fascism şi război, „Frontul popular, singura chezăşie a democraţiei".

„Colţul ţaranilor" este închinat vieţii şi mişcării muncitorimii dela ţara: „Frontul Plugarilor, un front conştient de ţărani care ştiu ce vor"; în alt număr se dau punctele principale din programul „Frontul Plugarilor"; „Catre ţaranii din Maramureş"; „Pădurile granicerilor năsăudeni".

Viaţa muncitorească este cercetată în „Probleme muncitoreşti" şi „Muncitorimea din Valea Jiului". La „Colţul femeii" apar articole despre „Situaţia actuala a femeii", „Dreptul la maternitate", „Problema avortului", „Pentru o viaţa demna". Sunt şi articole care se ocupă de viaţa studenţimii transilvănene.

88. *Poporul.* Dupa dispariţia ziarului „Vâltoarea", pentru nevoile publicistice ale Frontului popular, Partidul face sa apara o nouă ediţie a unui ziar local, „Poporul". Anunţat bilunar, din cauza piedicilor puse de cenzură, au apărut numai 17 numere: 2 din anul II şi 15 din anul III dela 15 Decembrie 1936 pâna la 13 Decembrie 1937 — fiind suspendat în Ianuarie 1938 de guvernul Goga-Cuza.

Redactat la început de un grup de U.T.C.-işti, poartă câteva subtitluri: „ediţie literara", „ediţie social-culturala", devenind apoi organul Frontului Plugarilor. A avut trei redacţii: la Dej, la Runcul Salvei din fostul judeţ Nasaud. apoi la Cluj, când apare „sub conducerea unui comitet".

Editorialul unuia din primele numere „Situaţia la noi şi peste hotare" anunţa: „In cuprinsul acestor coloane ne propunem, ca în fiece număr să înfaţişam limpede realitatea ce se framântă în jurul nostru — şi să le dam interpretarea justa... Spectrul unui nou razboi, mult mai crud şi mai îngrozitor, se arată la Orizont... Dela venirea lui Hitler la cârma Germaniei naziste, duhul razboiului îşi face pretutindeni simţit suflul sau ucigator". Drept salvare, se cere o concentrare a tuturor forţelor democratice, un bloc al ţarilor democrate împotriva axei Berlin-Roma.

„La o raspântie a omenirii", „Netemeinicia revizionismului maghiar", „Nevoia unei îndreptări sociale", „Un erou al ţărănimii: Tudor Vladimirescu" (cu prilejul împlinirii a 116 ani dela isbucnirea ras-

www.dacoromanica.ro

coalei condusa de el), „Veșnica manevra: diversiunea", care demasca antisemitismul, „Situația țaranilor din alte țari", „Țaranii și revizionismul", „Reforma agrară și neajunsurile ei" — sunt câteva din titlurile articolelor care arată preocupările ziarului.

Informații din activitatea organizațiilor democrate din Transilvania: chiar dela primul numar se vorbește despre acțiunea Madoszului, care se declară împotriva lui Mussolini și Horthy și despre consfatuirea Frontului Plugarilor dela Cluj. Numeroase scrisori țărănești din diferite județe transilvănene, articole scrise de țărani ai Frontului Plugarilor sau dări de seamă redacționale se refera la mișcariîe țarănești, la viața politică a organizațiilor democrate, luându-se poziție împotriva partidelor istorice, ca și împotriva celor de dreapta.

Sub rubrica „Prometeii omenirii", la pagina literară, se da biografia marelui poet rus Pușchin. Ziarul publică numeroase poezii scrise de țarani, cu un viu cuprins realist. Câteva articole de istorie amintesc figurile marilor revoluționari Horia, Doja, și ceilalți. Un articol despre „1 Mai" scrie: „1 Mai astăzi trebue să unească pe toți acei ce vor pacea!"

89. *Ujdö.* La revista „Vremuri Noi" din Brașov apare și un text maghiar „Ujdö", cuprinzând traducerea celor mai importante articole ale ediției românești. Numărul 3 dela 20 Ianuarie cuprinde textul unui apel pentru Frontul popular, proteste împotriva regimului din închisori.

1937

Greutațile din ce în ce mai mari puse de regimul fascizant, fac ca partidul să recurga, în cursul anului 1937, la publicații „împrumutate".

90. *Reporter.* Cu deosebită atenție a fost folosita publicația „Reporter", care apare la București între anii 1933 1938, viața destul de lunga pentru dificultațile puse foilor progresiste.

In anul 1937 — în lipsa altor publicații legale conduse de Partid „Reporter" își schimba cu totul cuprinsul; dela 7 Noembrie 1937, Cocea devine singur redactor responsabil. Publicația apare astfel până la 6 Februarie 1938, când dispare odată cu instaurarea dictaturii regale.

In faza a doua, de caracter dublu, apar articolele: „Spre Pace", „Cine este și ce vrea «Legiunea»" o analiza de demaścare a uneltelor capitalismului din România; de asemenea un medalion despre un poet proletar contemporan, „Orizonturi noi în viața tineretului ardelean" și „Doua greve studențești", „Frontul Unic Muncitoresc, una din condițiile fundamentale pentru mobilizarea generala antigardista", „Primejdia cea mare: Garda de Fer" articol, semnat de Ilie Pintilie. O pagina întreaga este închinata evocarii istorice a revoluționarului dela 1818 „Radu Șapca, preotul

www.dacoromanica.ro

țăran" și un fragment dintr'un roman al lui N. D. Cocea. „Pentru democrație", „Bursa naționalismului", „Terorismul în asaltul păcii", „Apusul fascismului", „Problema frontului popular în România", „Morala capitalismului", „Democrația română și fascismul", „Poate știința să împiedice războiul?", „Banca Națională și economia românească", „Demagogia patriotarda", „Concentrarea forțelor democratice în alegeri", „Pentru un guvern democratic", „Ideia frontului popular în centrul politicii lui Jaurès" (articol cu prilejul comemorării lui Jaurès"), „Ce este Uniunea Democrația" — sunt câteva din articolele de îndrumare politică.

Analiza situației externe: „Război în Africa", „Pactul Păcii", „Expansiunea germană", „Prăbușirea dictatorilor", „In jurul conflictului abisinian", „Japonezii în China", „Când va face Hitler război", „Trustul italo-german", „Adevărul asupra Spaniei republicane", „Farsa neintervenției", „Problema austriacă", „Guvernul frontului popular în Franța".

Literatura și critica literară ocupă un loc deosebit. Se fac dări de seamă despre: „Congresul internațional al scriitorilor antifasciști dela Paris din Iunie 1935", „Ossietzky, prizonierul lui Hitler", un studiu din „Pravda", despre Maxim Gorchi; „Viața eroică a lui N. Ostrovski", „Centenarul lui Pușchin", un articol de Ilya Ehrenburg despre ororile din Spania, „Alexandru Petöffi, poetul poporului". O pagină întreagă este închinată morții lui Alexandru Sahia („La moartea lui Alexandru Sahia"), în numărul din 22 August 1937. Un mic studiu „Noua literatură rusă", „Despre Constituția stalinistă", „Știința în U.R.S.S.", „Alegerile în Uniunea Sovietică", „Teatrul naționalităților în U.R.S.S." și alte informații au contribuit mult la popularizarea realizărilor din țara socialismului, în condițiile grele ale epocii.

91. *Fapta.* Același caracter ca „Reporter" îl poartă publicația „Fapta", care apăruse în primul an (1936) ca „organ de luptă socială" — cum se intitula în prima serie. Dela numărul 3 al anului II (27 Noembrie 1937) trece sub conducerea Partidului, precizându-și caracterul democratic antifascist prin conținutul articolelor, prin noi colaboratori, membri ai Partidului. Au apărut zece numere, ultimul la 20 Noembrie 1938, când dispare sugrumat de cenzură. De data aceasta colecția dela Academie păstrează și adresa Ministerului de Interne, șeful serviciului cenzurii (Nr. 1610 din 23 Noembrie 1938), prin care se face cunoscut Academiei Române „suprimirea publicației săptămânale intitulată «Fapta»".

Foaia se situează pe linia politicii interne „Pentru concentrarea forțelor democratice" — titlul editorialului primului număr din noua serie — în vederea alegerilor din Decembrie 1937. „Singura formulă menită să opună dreptei o forță mărită și unitară, iar democraților diversioniști să le răpească orice posibilitate de atac, e formula concentrării democratice". Intr'un alt articol, care evocă amintirea revoluționarilor dela 1848 și ne-

www.dacoromanica.ro

cesitatea adâncirii revoluției democrate-burgheze, se scrie: „Istoria neamului românesc ne dă o armă în plus în lupta împotriva guvernului liberal și a uneltelor sale, fasciștii de toate felurile. Clasele muncitoare vor ști sa ridice și aceasta arma, vor ști sa împiedice domnia obscurantismului, a barbariei, a arbitrariului, sub orice înfățișare și orice nume ar lua...".

Articole împotriva hitlerismului; „Intoarcerea la cultura". Un vibrant apel al Asociației scriitorilor cehoslovaci în apărarea patriei lor și a omenirii întregi amenințate cu cotropirea hitleristă.

„Fapta" dă loc cuvenit celor doua mișcari de massa, Mișcarea pentru congresul mondial al tineretului și Frontul femenin, organizație care „are de scop promovarea intereselor tuturor femeilor — fără deosebire de rang, credință politică și religioasă și tinde la creierea de condiții favorabile propașirii femeilor pe tarâmul muncii intelectuale și manuale".

O atenție deosebită se dă problemei feminine: „Acțiunea feminista", „Femeia pentru democrație și pace", „Un apel al Frontului femenin". De asemenea pentru tineret rubrica „Fapta tineretului", cu articole de îndrumare, ca „Prima scrisoare a Faptei către tineretul bucureștean" sau informații despre activitatea organizațiilor de tineret din diferite partide; un articol special „Adunările tineretului"; „Unitațile de muncă ale tineretului".

92. *Glasul Nostru.* Cu toate greutățile și piedicile puse presei democrate din București și din provincie, când huliganii ardeau în piețile publice foile de stânga, Partidul reușește să scoată o nouă ediție a foilor dela Botoșani, „Glasul Nostru", cu subtitlul „gazetă saptamânala independentă, democrată".

Au aparut 4 numere, dela 10 la 31 Iulie 1937, în același format și în același spirit cu vechea serie dela „Clopotul". In „Cuvânt înainte" se spune: „Rostul «Glasului Nostru» este să desvălue toată nemernicia fascismelor, să împiedice reîntoarcerea vremurilor de sclavie și să apere hotarele României".

In politica externă, ziarul cere ca România sa se alăture adevăraților aliați ai poporului român, prin care se înțelege Uniunea Sovietică, în primul rând. In fiecare număr se analizează situația din Spania, după un an dela lovitura lui Franco, cu expuneri de episoade din războiul civil: „Microfonul la Jarama", „Noua ordine la Valencia".

Politica internă atinge chestiunile privitoare la partidele așa zise democratice: „In vederea succesiunii", „Dreptași și centriști", „Un singur partid, două politici", sau la partidele reacționare și fasciste: „Octavian Goga, comis voiajor în hitlerism", „Cooperatorii și fascismul". Sunt tratate diverse alte probleme din viața frământată a țării: „Alegeri, rezultate, interpretări", „Mizeria țăranilor din Maramureș", „Pentru un barou democratic". Cuprinde o rubrică largă pentru chestiunile „Muncitorești". Gravuri de Mărculescu.

www.dacoromanica.ro

TABLA DE MATERII

	Pag.
Introducere	3
Ecoul Congresului antirăzboinic dela Amsterdam în România (1932 1933)	9
Activitatea Comitetului Național Antifascist din România (1933—1934)	21
Liga Muncii (1933—1934)	40
Asociația Amicii U.R.S.S.	55
Liga contra prejudecaților	63
Asociația pentru protecția mamei și a copilului	69
Blocul Democratic	78
Uniunea Democratica	91
Anexa: Presa. Ziare și reviste progresiste între anii 1931 1938	101

www.dacoromanica.ro

Dat la cules 20.IX.1952. Bun de tipar 4.XI.1952. Tiraj 2000. Hârtie velină satinată 65 g./mp, format 70x100/16 Coli editoriale 11,3 coli tipar 9 3/4 Prețul unui ex. 3,50 lei. Comanda 831 A. 0121b
Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 9 (R) și 3 C. P. (R)
Pentru bibliotecile mari indicele de clasificare 9 (498) „1931/1938 și 3 C. P. (R)-1ª 1931/1938"

Tiparul executat la Intreprinderea Poligrafică Nr. 1, Str. Gr-Alexandrescu Nr. 95, București — R. P. R.

www.dacoromanica.ro

E R R A T A*)

La pag.	13,	rândul	17,	în loc de	Arghieraş	se	va	citi	Aghireş
„	„	61	„	16	„	„	Prennant	„	„	„	Prenant
„	„	69	„	5	„	„	din Ianuarie până în toamna anului 1935	„	„	„	din 1935 până în 1936
„	„	108	„	26	„	„	Beher	„	„	„	Becher

* Greşelile sunt din vina Editurii.

www.dacoromanica.ro

PREȚUL LEI 3,50

www.dacoromanica.ro